

RI NAB'E UCHOLEXIK WUJ

Keb' oxib' tzij puwi' Ri Ucholexik ri Jetaq Wuj (I Cro e II Cro)

Ri keb' Ucholexik ri jetaq wuj are kutzijoj chi jumul ri uk'aslemal ri Israel. K'atek'ut are sib'alaj kutzijoj ri xuk'ulmaj ri Juda ruk' ri Nim Rachoch ri Dyos e ruk' ri q'ijlanik che kab'an chila'. Kuk'ama' uloq utzijoxik ri tz'ib'atalik pa ri jetaq nab'e wuj, kumajij pa ri Genesis e kopan pa ri tzalejem uloq pa ri kitinimit. Kucholej ri jetaq rija'alil ri David, kumajij ruk' ri Abraham e kuk'isa' ruk' ri David, chiwila' 1 Cro 1-2. Are wa' ri Nab'e mul che kcholexik ri rija'alil ri David chi ruk' ri Abraham uloq, e weri' xchakun chrech ri Mateo 1,1-17 e chrech ri Lucas 3,23-37.

Ri ajtz'ib' chrech ri Kronikas are jun winaq che k'o pa ri juq'at kech ri e'ajleb'ita, pa ri jupuq che kib'i' e'ajasafita, e'are wa' ri k'o kikowinem pa ri Nim Rachoch ri Dyos aretaq chi xetzalij chi uloq pa ri kitinimit. Ri e'ajawinel David e ri Salomon nim kik'olb'al k'olik chuwach we jun atz'ib' ri' rumal rech che e'are e'are' xkisuk'umaj e xkimanijij ri q'ijlanik pa ri Nim Rachoch ri Dyos. Pa ri jetaq uq'ij ri xtz'ib'an we wuj ri', che jun ajasafita; ri nimalaj q'atb'al tzij k'olik are e'ajmedia e ri e'ajpersia kakojowik.

Pa 1 Cro 4-10 katzijon puwi ri e'ujuq'at ri Israel e kopan pa ri uq'ij ri David. Kuya nim kib'antajik ri ujuq'at ri Juda e chkech ri ujuq'at ri Leb'itas. Pa ri 1 Cro 10-29 kuzijoj ri David che are are' xusuk'umaj ri q'ijlanik pa ri Nim Rachoch ri Dyos. Pa 1 Cro 16 chila' kariqitaj wi ri Salmos 105-106 e 96. Pa taq we B'ix ri' (Sal 105,8-11) ri chapb'alq'ab' ruk' ri Ab'raham xaq junam ri ub'antajik rukp ri chapb'alq'ab' kab'antaj ruk' ri David pa ri Sal 89,4-5. K'atek'ut pa ri 1 Cro 16 are ri David k'amalb'e chrech ri q'ijlanik pa ri Jerusalem. Pa ri kapitulo 23-26 kach'aw puwi' ri kijuq'at ri E'ajleb'ita che are k'o pa kiq'ab' ri kowinem pa ri Nim Rachoch ri Dyos aretaq chi' xetzalej uloq tzi pa ri B'abiloni'a uloq. Pa ri 2 Cro 1-9 ri Salomon kuyak ri Nim Rachoch ri Dyos. Ri ajtz'ib'anel kukamalij utz'ib'axik ri tz'ib'atalik kanoq pa ri 1 Reyes 3-11.

Pa ri 2 Cro 10-36 ri ajtz'ib' are kukoq chi jumul ri tz'ib'atalik pa ri kiwuj ri E'ajawinel, k'atek'ut xuwi kach'aw puwi ri rajawib'al ri Juda. Nim ub'antajik kuya'o chrech ri jetaq xkik'ex ri Eseki'as e ri Josi'as. Chuwach chi aq'anoq aretaq chi chuptajinaq chi uwach ri Jerusalem, are kutzijoj ri k'ak' uyakik ri Nim rachoch ri Dyos, 2 Cro 36,22-23: *"²²Ri nab'e junab' rech ri Siro, rajawinel ri Persi'a, arech qastzij kab'antajik ri utzij ri Yahweh, ri xub'ij rumal ri Jeremi'as, ri Yahweh xuk'asuj ri ruxlab'al ri Siro, rajawinel ri Persi'a, che xtaqanik arech kasik'ixik e kab'ixik pa ronojel rajawaremal: ²³Jewa' kub'ij ri Siro rajawinel ri Persi'a: Ri Yahweh, ri Udyos rech ri kaj, xuya' chwech ronojel ri jetaq ajawib'al k'o chuwachulew. Ri are' xinutaqo arech kinyak jun Nim Rachoch pa ri Jerusalem, pa ri Juda. ;Jachin jun chixo'l ri ix, siwan utinimit ri are', chakanaj ri Udyos ruk' e chepaqal ub'ik!'"*

RI NAB'E UCHOLEXIK WUJ

Ri kimajib'al ri oxib' enima'q taq juq'at

¹Ri Adam, ri Set, ri Enos, ²ri Kenan, ri Mahalalel, ri Yered, ³ri Henok, ri Matusalem, ri Lamek, ⁴ri No'e, ri Sem, ri Kam e ri Jafet.

Ri e'ajjafet

⁵Ri e'uk'ojol ri Jafet: e'are ri Gomer, ri Magog, ri e'ajmedo, ri Yavan, ri Tub'al, ri Mesek, ri Tiras.

⁶Ri e'uk'ojol ri Gomer: e'are ri Askenas, ri Rifat, ri Togarma. ⁷Ri e'uk'ojol ri Yavan: ri Elisa, ri Tarsis, ri e'ajkittim, ri e'ajrodanim.

Ri e'ajkamitas

⁸Ri e'uk'ojol ri Kam: e'are ri Kus, ri Misrayim, ri Put e ri Kana'an.

⁹Ri e'uk'ojol ri Kus: e'are ri Seb'a, ri Javila, ri Sab'ta, ri Rama, ri Sab'teka. Ri e'uk'ojol ri Rama: e'are ri Seb'a e ri Dedan. ¹⁰Ri Kus xralk'uwa'laj ri Nemrod, che are ri are' ri nab'e xk'oji' ukowinem cho ri uwachulew.

¹¹Ri Misrayim xeralk'uwa'laj ri winaq e'ajlud, ri e'ajanam, ri e'ajlahab'ita, ri e'ajnaptujitas, ¹²ri e'ajpatrosita, ri e'ajkaslujita chi jawi' xe'el uloq wi ri e'ajfiliste'o e ri e'ajkaftor. ¹³Ri Kana'an xralk'uwa'laj ri Sidon, ri nab'e ralk'uwa'l e ri Jet, ¹⁴e ri ajjeb'use'o, ri ajamorre'o, ri aj guirgasita, ¹⁵ri ajjivita, ri ajarkita, ri ajsinita, ¹⁶ri ajarvadita, ri ajsemarita, ri ajjamatita.

Ri e'ajsemita

¹⁷Ri e'uk'ojol ri Sem: e'are ri Elam, ri Assur, ri Arpaksad, ri Lud e ri Aram; ri Us, ri Jul, ri Gueter e ri Mesek.

¹⁸Ri Arpaksad xralk'uwa'laj ri Selaj e ri Selaj xralk'uwa'laj ri Eb'er. ¹⁹Ri Eb'er xeralk'uwa'laj ekeb' uk'ojol: ri nab'e ub'i' Pelej, rumal rech che pa taq ri junab' ri', ri uwachulew xjach uwach e ri rachalal ub'i' Yoktan.

²⁰Ri Yoktan xralk'uwa'laj ri Almodad, ri Selef, ri Jasarma'ut, ri Yeraj, ²¹ri Hadoram, ri Usal, ri Dikla, ²²ri Eb'al, ri Ab'ima'el, ri Seb'a, ²³ri Ofir, ri Javila e ri Yob'ab'; konojel erija'al ri Yoktan.

Chi ruk' ub'ik ri Sem

kujopanik ruk' ri Ab'raham

²⁴Ri Arpaksad, ri Selaj, ²⁵ri Eb'er, ri Pelej, ri Re'u, ²⁶ri Serug, ri Najor, ri Teraj, ²⁷ri Ab'ram -are ri Ab'raham-. ²⁸Ri e'uk'ojol ri Ab'raham e'are ri Isa'ak e ri Isma'el. ²⁹Ri erija'al e'are weri':

Ri e'ajisma'elita

Ri nab'e ralk'uwa'l ri Isma'el: are ri Neb'ayot; chuwach chi apanoq ri Kedar, ri Adb'e'el, ri Mib'sam, ³⁰ri Misma, ri Duma, ri Massa, ri Jadad, ri Tema, ³¹ri Yetur, ri Nafis e ri Kedma. E'are wa' ri e'uk'ojol ri Isma'el.

³²Ri eral ri Ketura, jun chkech ri uk'ab' taq rixoqil ri Ab'raham. Kril uwach ri Simran, ri Joksan, ri Medan, ri Madi'an, ri Yisb'ak e ri Su'aj. Ri e'uk'ojol ri Yoksan: are ri Seb'a e ri Dedan. ³³Ri e'uk'ojol ri Madi'an: e'are ri Efa, ri Efer, ri Henok, ri Ab'ida, e ri Elda'a. Konojel ri e'are' eral ri Ketura.

Ri Isa'ak e ri Esa'u

³⁴Ri Ab'raham xralk'uwa'laj ri Isa'ak. Ri e'uk'ojol ri Isa'ak: are ri Esa'u e ri Isra'el.

³⁵Ri e'uk'ojol ri Esa'u: e'are ri Elifaz, ri Re'ue'l, ri Ye'us, ri Yalam e ri Koraj. ³⁶Ri e'uk'ojol ri Elifaz: e'are ri Teman, ri Omar, ri Sefi, ri Ga'etam, ri Kenaz, ri Timna, ri Amalek. ³⁷Ri e'uk'ojol ri Re'ue'l: e'are ri Najat, ri Seraj, ri Samma, ri Mizza.

Ri Se'ir

³⁸Ri e'uk'ojol ri Se'ir: e'are ri Lotan, ri Sob'al, ri Sib'e'on, ri Ana, ri Dison, ri Eser, ri Disan. ³⁹Ri e'uk'ojol ri Lotan: e'are ri Jori e ri Homam. Ri ranab' ri Lotan are ri Timna. ⁴⁰Ri e'uk'ojol ri Sob'al e'are ri Alyan, ri Manajat, ri Eb'al, ri Sefi e ri Onam. Ri e'uk'ojol ri Sib'on: e'are ri Ayya e ri Ana. ⁴¹Ri eralk'uwa'l ri Ana: e'are ri Dison. Ri erak'uwa'l ri Dison: e'are ri Jamran, ri Esb'an, ri Yitran, ri Keran. ⁴²Ri e'uk'ojol ri Eser: e'are ri B'ilhan, ri Sa'avan, Ya'akan. E'uk'ojol ri Dison: E'are ri Us e ri Aran.

Ri e'ajawinel pa ri Edom

⁴³E'are wa' ri e'ajawinel che xe'ajawinik pa ri amaq' Edom aretaq chi' maja' k'o jun ajawinel chkixo'l ri e'ajisra'el: ri B'ela uk'ojol ri B'e'or; Dinhab'a ub'i ri utinimit. ⁴⁴Xkamik ri B'ela e xajawinik pa uk'exwach ri Yob'ab', uk'ojol ri Seraj, che ajb'osra. ⁴⁵Ri Yob'ab' xkamik e pa uk'exwach xajawinik kanoq ri Jusam, che are ramaq' ri Teman. ⁴⁶Xkam ri Jusam e xajawinik kanoq pa uk'exwach ri Hodad, uk'ojol ri B'edad, ri are' che xe'uch'ak ri e'ajmadi'an pa ri taq rulew ri Mo'ab'; ri utinimit ub'i' Avit. ⁴⁷Ri Hadad xkamik e pa uk'exwach xajawinik kanoq ri Samla ri ajmasreka. ⁴⁸Xkam ri Samla e pa uk'exwach xajawinik kanoq ri Sa'ul ri ajrejob'ot-ja-Nahar. ⁴⁹Xkamik ri Sa'ul e pa uk'exwach xajawinik kanoq ri B'a'al-Janan uk'ojol ri Akb'or. ⁵⁰Xkamik ri B'a'al-Hanan e pa uk'exwach xajawinik kanoq ri Jadad. Ri utinimit ub'i' Pa'i e ri utinimit ri rixoqil ub'i' Mehetab'e'el, ral ri Matred, umi'al ri Me-Sahab'.

Ri ek'amalb'e pa ri Edom

⁵¹Xkamik ri Jadad e xek'oji' ek'amalb'e pa ri Edom: ri k'amalb'e Timna, ri k'amalb'e Alya, ri k'amalb'e' Yetet, ⁵²ri k'amab'e' Oholib'ama, ri k'amalb'e Ela, ri k'amalb'e Pinon, ⁵³ri k'amab'e Kenaz, ri k'amalb'e' Teman, ri k'amalb'e Mib'sar, ⁵⁴ri k'amalb'e Magdi'el, ri k'amalb'e' Iram. E'are' wa' ri ek'amal taq b'e pa ri Edom.

Ri e'uk'ojol ri Isra'el

²E'are wa' ri e'uk'ojol ri Isra'el: ri Rub'en, ri Sime'on, ri Levi, ri Juda, ri Isakar e ri Sab'ulon, ²ri Dan, ri Jose e ri B'enjamin, ri Neftali, ri Gad e ri Aser.

Ri erija'lil ri Juda

³Ri e'uk'ojol ri Juda: e'are ri Er, ri Onan e ri Sela. Ri e'oxib' ri' xe'alax ruk' ri B'at-Su'a, ri ixoq ajkana'an. Ri Er ri unab'e'al ri Juda, itzel winaq chuwach ri Yahweh; ri are' xresaj ub'ik ri uk'aslemal e xkamik. ⁴Ri Tamar ralib' ri Juda, xeralk'uwa'laj ri Peres e ri Seraj. Ejob' ri e'uk'ojol ri Juda.

⁵Ri e'uk'ojol ri Peres e'are: ri Jesron e ri Jamul.

⁶Ri e'uk'ojol ri Seraj: e'are ri Simri, ri Etan, ri Heman, ri Kalkol e ri Darda, ejob' chi konojel.

⁷Ri e'uk'ojol ri Karmi: e'are ri Akar, ri are' che xub'an k'ax chrech ri Isra'el rumal rech che xuk'am ub'ik pa rachoch ri kya chuwach ri anatema.

⁸Ri uk'ojol ri Etan: are ri Asari'as.

Ri umajib'al uloq ri David

⁹Ri e'uk'ojol ri Jesron ri xe'alaxik: ri Yerajme'el, ri Ram, ri Kelub'ay.

¹⁰Ri Ram xralk'uwa'laj ri Amminadab', ri Amminadab' xralk'uwa'laj ri Najson, winaq nim ub'antajik chkixo'l ri e'uk'ojol ri Juda. ¹¹Najson xralk'uwa'laj ri Salma e ri Salma xralk'usa'laj ri B'o'oz. ¹²Ri B'o'oz xralk'uwa'laj ri Ob'ed e ri Ob'ed xralk'uwa'laj ri Jese. ¹³Ri Jese xralk'uwa'laj ri Eli'ab' ri nab'e'al ralk'uwa'l, ri ukab' ralk'uwa'l are' ri Ab'inadab', are ri Sime'a ri urox uk'ojol, ¹⁴Are ukaj ri Netanel, are ri Radday ri uro', ¹⁵are ri Osem ri uwaq, are ri David ri uwuq. ¹⁶Ri ekanab' are ri Seruya e ri Ab'iga'il. Ri eral ri Seruya: e'are ri Ab'isa'i, ri Jo'ab' e ri Asahel, e'oxib'. ¹⁷Ri Ab'iga'il xralk'uwa'laj ri Amasa; ri utat ri Amasa are ri Yeter ri ajisma'elita.

Ri Kaleb'

¹⁸Ri Kaleb, uk'ojol ri Jesron, xralk'uwa'laj ri Yeri'ot ruk' ri rixoqil Asub'a. Ri Kaleb' uk'ojol ri Jerson e'are wa' ri e'uk'ojol ri': Ri Yeser, ri Sob'ab' e ri Ardon. ¹⁹Xkamik ri Asub'a e ri Kaleb' xk'uli' chi ruk' ri Efrata e ruk' ri are' xa'lax ri Jur. ²⁰Ri Jur xralk'uwa'laj ri Uri e Uri xralk'uwa'laj ri B'esale'el.

²¹K'atek'uri' ri Jesron xuriq rib' ruk' ri umi'al ri Makir, utat ri Gala'ad. K'o oxk'al ujunab' aretaq chi' xuk'amo rixoqil ri are' e xuya jun uk'ojol, are ri Segub'. ²²Ri Segub' xralk'uwa'laj ri Ya'ir, ri are' ri' xrechb'ej juwinaq oxib' tinimit pa ri rulew ri Gala'ad. ²³K'atek'uri', ri e'ajaram'e'o e ri e'ajguesurita xkichap ri jetaq ko'lik tinimit che rech ri Ya'ir, ri Kenat e ri jetaq uk'olb'al. Ronojel weri' kech ri e'uk'ojol ri Makir, utat ri Gala'ad.

²⁴Aretaq chi' kaminaq chik ri Jesron, ri Kaleb' xuriq rib' ruk' ri Efrata, rixoqil ri utat Jesron, ri are' xuya jun uk'ojol, are ri Asejur, ri utat ri Teko'a.

Ri Yarajme'el

²⁵Ri e'uk'ojol ri Yerajme'el, nab'e'al uk'ojol ri Jerson, e'are wa' ri e'uk'ojol ri': ri Ram ri nab'e'al uk'ojol, ri B'una, ri Oren, ri Osem e ri Aji'as. ²⁶Ri Yerajme'el xk'oji' chi jun rixoqil che ub'i' Atara; ri are' are unan ri Onam.

²⁷Ri e'uk'ojol ri Ram, ri nab'e'al uk'ojol ri Yerajme'el, e'are ri Ma'as, ri Yamin e ri Eker.

²⁸Ri e'uk'ojol ri Onam e'are' ri Samma'i e ri Yada. Ri e'uk'ojol ri Samma'i: e'are ri Nadab' e Ab'isur. ²⁹Ri rixoqil ri Ab'isur ub'i' Ab'ihayil; che xe'uya ri e'uk'ojol, ri Ajb'an e ri Molid. ³⁰Ri e'uk'ojol ri Nadab' e'are: ri Seled e ri Appa'im. Ri Seled xkamik e man ek'o ta kan e'uk'ojol. ³¹Ri e'uk'ojol ri Appa'im: e'are' ri Yise'i, ri Sesan; ri e'uk'ojol ri Yise'i: e'are ri Ajlay; ³²Ri e'uk'ojol ri Yada, ri rachalal ri Sammay: e'are ri Yeter e ri Jonatan. Xkam ri Yeter e man k'o ta kan uk'ojol. ³³Ri e'uk'ojol ri Jonatan: e'are ri Pelet e ri Sara.

E'are wa' ri erija'al ri Yerajme'el.

³⁴Ri Sesan man xek'oji' ta uk'ojol, xuwi xek'oji' e'umi'al. Ri Sesan k'o jun rajpataninel ajegipto che ub'i' Yarja, ³⁵e ri Sesan xuya' jun umi'al chrech arech rixoqil ri are'. ³⁶E ri umi'al xuya jun ala ral, are ri Natan, ri Natan xralk'uwa'laj ri Sab'ad, ³⁷ri Sab'ad xralk'uwa'laj ri Efal, ri Efal xralk'uwa'laj ri Ob'ed. ³⁸ri Ob'ed xralk'uwa'laj ri Yehu, ri Yehu xralk'uwa'laj ri Asari'as, ³⁹ri Asari'as xralk'uwa'laj ri Jeles, ri Jeles xralk'uwa'laj ri Ele'asa, ⁴⁰Ri Ele'asa xralk'uwa'laj ri Sismay, ri Sismay xralk'uwa'laj ri Sal-lum, ⁴¹Ri Sal-lum xralk'uwa'laj ri Yekami'as, Yekami'as xralk'uwa'laj ri Elisama.

Ri Kaleb'

⁴²Ri e'uk'ojol ri Kaleb', rachalal ri Yerajme'el: e'are ri Mese'a ri nab'e'al uk'ojol, che xuxik utat ri Sif; ri e'uk'ojol ri Mesa e'are ri Maresa utat ri Heb'ron. ⁴³Ri e'uk'ojol ri Heb'ron: ri Kora, ri Tappu'aj, ri Rekem e ri Sema. ⁴⁴Ri Sema xralk'uwa'laj ri Rajam, ri utat ri Yorke'am. Ri Rekem xralk'uwa'laj ri Sammay. ⁴⁵Ri uk'ojol ri Sammay are ri Ma'on e ri Ma'on are utat ri B'et-Sur.

⁴⁶Ri Efa, jun ukab' rixoqil ri Kaleb', xril uwach ri Jaran, ri Mosa e ri Gasez. Ri Jaran xralk'uwa'laj ri Gasez.

⁴⁷Ri e'uk'ojol ri Yahday: e'are ri Reguem, ri Yotam, ri Guesan, ri Pelet, ri Efa e ri Sa'af.

⁴⁸Ri Ma'aka, jun ukab' rixoqil chik ri Kaleb' xril uwach ri Seb'er e ri Tirjana. ⁴⁹Xoquje' xril uwach ri Sa'af utat ri Madmanna, xoquje' xril uwach ri Seva, utat ri Makb'ena e utat ri Guib'e'a.

Ri Aksa umi'al ri Kaleb'.

⁵⁰E'are wa' ri erija'lil ri Kaleb'.

Ri Jur

Ri e'uk'ojol ri Jur, nab'e'al uk'ojol ri Efrata: are ri Sob'al, che utat ri Kiryat-Ye'arim, ⁵¹ri Salma, che utat ri B'elem; ri Jaref, utat ri B'et-Gader. ⁵²Sob'al, utat ri Kiryat-Ye'arim, are uk'ojol ri Haro'e, wa' weri' kub'j che e'uk'ojol panik'aj chkech ri Emanajatita, ⁵³e ri e'ajuparachoch ri Kiryat-Ye'arim; ri eyitrites, ri eputites, ri esumatite e ri emisra'ite. Kuk' we e'are' ri' xek'iy uloq ri winaq e'ajesta'ol.

⁵⁴R e'uk'ojol ri Salma e'are ri B'elem, ri e'ajnetofatites, ri Atrot-B'et-Jo'ab, ri jun panik'aj chik chkech ri emanajatita, ri esore'atita, ⁵⁵ri e'ajupakachoch ri e'ajsofritas che ejeqel pa ri

Yab'es, ri etire'atita, ri esime'atita, ri esukatite. We e'are ri' e'ajkenita che eri'ja'al ri Jamat, kitat ri e'ajuparachoch ri Rekab'.

Ri e'uk'ojol ri David

³E'are wa' ri e'uk'ojol ri David, ri xe'alax pa ri Heb'ron: ri nab'e'al uk'ojol are ri Amnon, ral ri Ajino'am ri ajjisre'el; ri ukab' are ri Dani'el, ral ri Ab'iga'il ri ajkarmel; ²ri urox are ri Ab'salom, ral ri Ma'aka, umi'al ri Talmay, rajawinel ri Guesur; ri ukaj are ri Adoni'as, ral ri Jagguut; ³ri uro' are ri Sefati'as che ajb'ital; ri uwaq are ri Yitre'am, ral ri rixoqil Eglā. ⁴E'are wa' ri waqib' xe'alax pa ri Heb'ron, jawi' xajawinik wuqub' junab' rachi'l waqib' ik'.

Xajawinik juwinaq oxlajuj junab' pa ri Jerusalem.

⁵E'are wa' ri e'uk'ojol xe'alax pa ri Jerusalem: ri Sime'a, ri Sob'ab', ri Natan, ri Salomon, ri ekijeb' ral ri B'at-Su'a, ⁶umi'al ri Ammi'el; ⁶ek'o chi nik'aj, ri Yib'jar, ri Elisama, ri Elifelet, ⁷ri Noga, ri Nefeg, ri Yafi'a, ⁸ri Elisama, ri Elyada, ri Elifelet: eb'elejeb'.

⁹E'are wa' konojel ri e'uk'ojol ri David e man e'ejelam taj ri ekal ri e'ukab' taq ixoqib'. Kanab' ri e'are are ri Tamar.

Ri ekajawinel ri Juda

¹⁰Jun uk'ojol ri Salomon: are ri Rob'o'am; e ri Ab'i'as uk'ojol ri are', ri Asa uk'ojol ri are'; ri Josafat uk'ojol ri are'; ¹¹ri Joram uk'ojol ri are'; ri Okosi'as uk'ojol ri are'; ri Jo'as uk'ojol ri are'; ¹²ri Amasi'as uk'ojol ri are'; ri Asari'as uk'ojol ri are'; ri Yotam uk'ojol ri are'; ¹³ri Akaz uk'ojol ri are'; ri Eseki'as uk'ojol ri are'; ri Manasses uk'ojol ri are'; ¹⁴ri Amon uk'ojol ri are'; ri Josi'as uk'ojol ri are'. ¹⁵Ri e'uk'ojol ri Josi'as e'are ri Yojanan ri nab'e uk'ojol, ri ukab' are ri Joyakim, ri urox are ri Sedesi'as, ri ukaj are ri Sal-lum. ¹⁶Ri e'uk'ojol ri Yoyakim e'are ri Jekoni'as e ri Sedesi'as.

Ri kija'lil ri e'ajawinel aretaq chi'

ri juda xk'am ub'ik pa jun chik ulew

¹⁷Ri e'uk'ojol ri Jekoni'as ri tz'apatalik: jun chkech ri uk'ojol are ri Se'alti'el, ¹⁸ri Malkiram, ri Pedaya, ri Sene'assar, ri Yekami'as, ri Hosama, ri Nedab'i'as. ¹⁹Ri e'uk'ojol ri Pedaya: ri Sorob'ab'el e ri Sime'i. Ri e'uk'ojol ri Sorob'ab'el e'are ri Mesul-lam e ri Janani'as; e ri Selomit kanab' ri e'are'. ²⁰Ri e'uk'ojol ri Mesul-lam e'are ri Jasub'a, ri Ohel, ri B'ereki'as, ri Jasadi'as, e ri Yusab'-Hesed, ejob' ri e'are'. ²¹Ri uk'ojol ri Janani'as are ri Pelati'as e ri Yesaya uk'ojol ri are'; ri Rafa'i'as uk'ojol ri are'; ri Arnan uk'ojol ri are'; ri Arnan uk'ojol ri are'; Ab'di'as uk'ojol ri are'; ri Sekani'as uk'ojol ri are'. ²²Ri e'uk'ojol ri Sekani'as e'are ri Semaya, ri Jatus, ri Yigue'al, ri B'ari'aj, ri Ne'ari'as, ri Safat, ewaqib' konojel. ²³Ri e'uk'ojol ri Ne'ari'as e'are ri Elyo'enay, ri Eseki'as, ri Azrikam, e'oxib'. ²⁴Ri e'uk'ojol ri Elyo'enay e'are' ri Joda'ivahu, ri Elyasib', ri Pela'i'as, ri Akkub', ri Yojanan, ri Dela'i'as, ri Anani: ewuqub'.

Ri Juda. Ri Sob'al

⁴Ri e'uk'ojol ri Juda e'are ri Peres, ri Jesron, ri Karmi, ri Jur e ri Sob'al.

²Ri Re'aya, uk'ojol ri Sob'al, xralk'uwa'laj ri Yajat. Ri Yajat xralk'uwa'laj ri Ajuma'i e ri Lahad. We e'are' ri' e'upajkachoch ri e'ajsore'atita.

Ri Jur

³E'are wa' ri e'uk'ojol ri Jur, utat ri Ab'i-Etam: ri Yisre'el, ri Yisma e Yidb'as. Ri ranab' ub'i' Haslelponi.

⁴Ri Penue'l are are' utat ri Guedor e ri Eser are utat ri Jusa.

E'are wa' ri e'uk'ojol ri Jur, nab'e uk'ojol ri Efrata, utat ri B'elem.

Ri Asjehur

⁵Ri Asjehur, utat ri Teko'a, xek'o'ji' keb' rixoqil: ri Hele'a e ri Na'ara.

⁶Ri Na'ara kril uwach ri ral Ajusam, ri Hefer, ri Timnitas e ri Ajastaritas. E'are wa' ri eral ri Na'ara.

⁷Ri eral ri Hele'a e'are ri Seret, ri Sojar e ri Etnan.

⁸Ri Kos xralk'uwa'laj ri Anub' e ri Hassob'eb'a e ri e'ajuparachoch ri Ajarjel, uk'ojolab' ri Harum. ⁹K'atek'ut, ri Yab'es are sib'alaj xch'akan chkiwach ri erachalal. Ri unan xukoj ri ub'i' Yab'es e xub'ij: «Ruk' k'ax xinwil uwach ri are'». ¹⁰Ri Yab'es xusik'ij ri Udyos ri Isra'el, jewa' kub'ij: «We qastzij kinatowchi'j, ri at kanimarisaj na k'uri' ri wulew, ri aq'ab' kk'o'ji' ri' panuwi', naj kak'am ub'i ri' ri itzel wuk' arech kk'is ri k'ax kinriqo». Ri Dyos xuya' chrech ri xuk'omij uta'ik ri are'.

Ri erija'al ri Kaleb'

¹¹Ri Kelub', rachalal ri Suja, xralk'uwa'laj ri Mejir; ri are' are utat ri Eston. ¹²Ri Eston xralk'uwa'laj ri B'et-Rafa, ri Pase'aj e ri Tejinna, ri are' are utat ri Ir-Najas. E'are wa' ri achijab' erech ri Rekab'.

¹³Ri e'uk'ojol ri Kenaz e'are ri Otni'el e ri Seraya. Ri e'uk'ojol ri Otni'el e'are ri Hatat e ri Me'onotay; ¹⁴Ri Me'onotay xralk'uwa'laj ri Ofra. Seraya xralk'uwa'laj ri Jo'ab' ri utat Gue-Harasima. Ri e'are' e'ajchakib'.

¹⁵Ri e'uk'ojol ri Kaleb' che uk'ojol ri Yefunne e'are ri Ir, ri Ela e ri Na'am. Ri uk'ojol ri Ela: are ri Kenaz.

¹⁶Ri E'uk'ojol ri Yehallele'el e'are ri Sif, ri Sifa, ri Tirya e ri Asare'el.

¹⁷Ri e'uk'ojol ri Ezra e'are: ri Yeter, ri Mered, ri Efer e ri Yalon. Ri are' (ixoq), xril kiwach ri Miryam, ri Sammay e ri Yisb'aj che utat ri Estemo'a, ¹⁸Ri rixoqil ajjuda xril uwach ri Yered, che utat ri Guedor, ri Heb'er che utat ri Soko e ri Yekuti'el che utat ri Sano'aj. E'are wa' ri eral ri B'iti'a, ri umi'al ri Fara'on che ri Mered xuk'am chrech rixoqil. ¹⁹Ri eral ri rixoqil ri Hodi'as, ri ranab' ri Najam che are utat ri Ke'ila ri aj garmita e ri Estemo'a ri ajma'akatita.

²⁰Ri e'uk'ojol ri Simon, e'are ri Amnon, ri Rinna, B'et-Hanan e ri Tilon.

Ri e'uk'ojol ri Yisi e'are ri Sojet e ri B'en-Sojet.

Ri e'uk'ojol ri Sela

²¹Ri e'uk'ojol ri Sela, che uk'ojol ri Juda: Ri Er che are utat ri Leka, e ri Lada, utat ri Maresa e ri e'upakachoch ri winaq che kkichakuj ri lino pa ri B'et-Asb'e'a. ²²Ri Yokim, ri achijab' erech ri Koseb'a, ri Yo'ash e ri Saraf che xeb'ek'ulunoq pa ri Mo'ab' aretaq chi' maja' ketzalij pa ri B'elem. We jastaq ri' sib'alj ojer taq tzij wa'. ²³Ri e'are' e'ajb'anal taq

b'o'j e ejeqel pa ri Netayim e pa ri Guedera. Ejeqel chila' ruk' ri ajawinel, kkipatanij pa ri rachoch.

Ri erija'al ri Sime'on

²⁴Ri e'uk'ojol ri Sime'on e'are ri Nemue'l, ri Yamin, ri Yarib', ri Seraj, e ri Sa'ul. ²⁵Ri Sal-lum uk'ojol ri are'; ri Mib'sam uk'ojol ri are'; ri Misma uk'ojol ri are'. ²⁶Ri e'uk'ojol ri Misma e'are' ri Hammue'l, uk'ojol ri are'; ri Sakkur uk'ojol ri are'; ri Sime'i uk'ojol ri are'. ²⁷Ri Sime'i xek'oji' waqlajuj uk'ojol e waqib' umi'al, k'atek'uri' ri ekachalal man xek'oji' ta ek'i k'alk'uwa'l xoquje' man xpoq' ta kiwach ri ekachalal jacha e'uk'ojol ri Juda.

²⁸Ri e'are' xejeqi' pa ri B'erseb'a, pa ri Molada, pa ri Jasar-Su'al, ²⁹pa ri B'ilha, pa ri Esem e pa ri Tolad, ³⁰pa ri B'etue'l, pa ri Horma e pa ri Sikelag, ³¹pa ri B'et-Markab'ot, Hasar-Susim, pa ri B'et-B'ite'i, pa ri Sa'arayim. Are wa' ri kitinimit chi kopan ruk' ri rajawib'al ri David. ³²Xoquje' ri jetaq ko'lik utinimit: Ri Etam, ri Ayin, ri Rimmon, ri Token e ri Asan, job' tinimit ³³e ronojel ri ko'lik taq utinimit ri ek'o chunaqaj we jetaq tinimit ri' chi kopan pa ri B'a'alat. Chiri' xejeqi' wi e are wa' ri kimayil q'ijsaq che xtz'ib'ax kiwach: ³⁴Ri Mesob'ab', ri Yamlek, ri Yosa uk'ojol ri Amasi'as, ³⁵ri Yo'el, ri Yehu uk'ojol ri Yosib'i'as, uk'ojol ri Sera'i'as, uk'ojol ri Asi'el. ³⁶ri Elyo'enay, ri Ya'akob'a, ri Yesoja'i'as, ri Asa'i'as, ri Adi'el, ri Yesimi'el, ri B'ena'i'as. ³⁷ri Sisa, ri B'en-Sifi, ri B'en-Allon, ri B'en-Yedaya, ri B'en-Simri, B'en-Sema'is. ³⁸We achijab' che xkitz'ib'ax kib'i', ri e'are' ek'amalb'e pa taq ri kachoch e chkixo'l ri ekachal sib'alaj xpoq' kiwach. ³⁹Xkisuk' ub'ik pa ri rokib'al ri Guedor e xe'opan pa ri relb'alq'ij chrech ri taq'aj, che utzukuxik kiq'ayes ri jetaq jupuq ri ek'olik taq kichikop. ⁴⁰Xkiriqa' ch'uch'uj e choma'q taq ulew, jamalik taq ulew, ja'maril taq ulew e jawi' k'olik utzil. Ojer kanoq xejeqi' chila' ri rija'al ri Kam.

⁴¹We Sime'onitas, ri k'o kib'i' pa ri wuj, xepe pa ri jetaq ujunab' kanoq ri Eseki'as, rajawinel ri Juda; xech'akan pakiwi' ri tz'um taq kachoch e puwi' ri taq kikab'al k'o chila'. E ri jetaq k'o chila' xkiya chuwach ri anatema, chi pa ri q'ij na kamik ri'.

⁴²Ejupun chkech ri e'uk'ojol ri Sime'on, xeb'e ub'ik pa ri juyub' Se'ir: ejuq'o' ok'al (500) achijab', ri k'amalb'e chkech are ri Pelati'as, ri Ne'ari'as, ri Refa'i'as, ri Uzzi'el, e'uk'ojol Yise'i. ⁴³Xech'akan pakiwi' ri e'ajamalek che xeto'taj kanoq chi k'ate' na pa taq we q'ij kamik ri'.

Ri erija'al ri Rub'en

⁵¹Ri e'uk'ojol ri Rub'en, ri are che are nab'e'al uk'ojol, ri Isra'el. Ri Rub'en are nab'e'al alk'uwa'lxel; k'atek'uri' rumal rech che ruk' ri are' xtz'ilob'itajik ri uch'at ri utat, ri usuk'el ri unab'e'alil xya'taj chkech ri e'uk'ojol ri Jose, che uk'ojol ri Isra'el, k'atek'ut man xtz'ib'ax taj che are nab'e'al ri Rub'en. ²Ri Juda xkiy ri ub'antajik chkiwach ri erachalal e ruk' ri are' xel uloq ri jun winaq che nim ub'antajik, k'atek'ut, ri usuk'el ri nab'e'alil rech ri Jose.

³Ri e'uk'ojol ri Rub'en, ri nab'e'al uk'ojol ri Isra'el, e'are ri Henok, ri Pal-lu, ri Jesron, ri Karmi.

Ri Jo'el

⁴Ri e'uk'ojol ri Jo'el: ri Sema'is uk'ojol ri are', ri Gog uk'ojol ri are', ri Sime'i uk'ojol ri are', ⁵ri Mika uk'ojol ri are', ri Re'a'i'as uk'ojol ri are', ri B'a'al uk'ojol ri are', ⁶ri B'e'era

uk'ojol ri are' che ri Teglat-Falasar, rajawinel ri Asiri'a ximalik xuk'am ub'ik pache' pa jun kaxlan ulew. Ri are' ri' k'amalb'e chkech ri e'ajrub'en.

⁷Ri erachalal, chjunal na taq ja che kiriqom kib' jacha ri kitikb'alil uluq, are ri Ye'i'el nab'e chkiwach, ri Sakari'as, ⁸ri B'ela uk'ojol ri Asaz, che uk'ojol ri Sema, che uk'ojol ri Jo'el.

Ri jetaq k'olb'al jawi' jeqel wi ri Rub'en

Ri Rub'en, jeqelik pa ri Aro'er chi kopan pa ri Neb'o e pa ri B'a'al-Me'on. ⁹Xoquje' ejeqelik pa ri relb'alq'ij, kmajtaj ub'ik pa ri nimaja' E'ufrates e kopan chuchi' ri tz'inalik ulew, rumal rech che sib'alaj xek'iy ri jupuq taq uchikop pa ri rulew ri Gala'ad.

¹⁰Pa ri taq ujunab' ri Sa'ul, xech'o'jinik kuk' ri e'ajhagare'o, ri e'are' che xeqaj pa kiq'ab' e xkijeqab'a' kib' pa ri tz'um taq kachoch pa ronojel ri relb'alq'ij chech ri Gala'ad.

Ri rija'al ri Gad

¹¹Ri e'uk'ojol ri Gad, ejeqel kuk' e'are' pa ri tz'um taq kachoch pa ri ulew ri B'asan e kopan pa ri Salka: ¹²Ri nab'e'al are ri Jo'el, are ukab' chi ukoq ri Safam, k'atek'uri' are chi ukoq ri Yana'i e ri Safat, pa ri B'asan.

¹³Ri ekachalal pa chjunal taq ja kumal ri ekitat e'are weri': ri Mika'el, ri Mesul-lam, ri Seb'a, ri Yora'i, ri Yakan, ri Si'a e ri Eb'er, ewuqub'.

¹⁴E'are wa' ri eral ri Ab'ijayil: ri B'en-Huri, ri B'en-Yaro'ah, ri B'en-Gilrad, ri B'en-Mika'el, ri B'en-Yeshisha'i, ri B'en-Yahdho, ri B'en-b'uz. ¹⁵Aji, uk'ojol ri Ab'di'el, uk'ojol ri Guni, ri are' are kinimal ri erachalal.

¹⁶Ri e'are' ejeqel pa ri Gala'ad, pa ri B'asan e pa taq ko'lik taq k'olb'al k'o chunaqaj e pa ronojel ri jetaq komon ulew rech ri Saron che suq'unb'al e kopan pa taq retal ri ulew. ¹⁷Konojel ri e'are' xtz'ib'ax ri kib'i' pa taq ri ujunab'alil ri Yotam rajawinel ri Juda e pa ri ujanab'alil ri Jerob'o'am rajawinel ri Isra'el.

¹⁸Ri e'uk'ojol ri Rub'en, ri e'ajgad e ri upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses, e'achijab' che man k'o ta kkixib'ij kib', kuk'am ri to'l kech e ri kich'ich' rech ch'o'j e kkich'ob' uk'yaqik ri ch'ab' e keta'm kech'o'jinik. Ke'el ub'ik pa taq ri ch'o'j e 44.760 achijab'. ¹⁹Xech'o'jinik kuk' ri Hagre'os, kuk' ri Yetur, ri Nafis e ri Nodad. ²⁰E ri Dyos xuto' kiwach chkiwach ri e'are', xa jek'uri', ri e'ajhagare'o e konojel ri jachintaq ek'o kuk' ri e'are', xejachitaj pa kiq'ab', rumal rech che aretaq chi' etajin chrech ri ch'o'j xkisik'ij ri Dyos e ri Are' xe'utatab'ej rumal rech che xkijikib'a kik'u'x chrij ri Are'. ²¹Xe'kelaq'aj ri jupuq taq kichikop ri e'ajagare'os: e 50.000 ri ekikameyos, 250.000 ri chij e 2.000 b'urix e 100.000 winaq, ²²e rumal rech che ri Dyos xuk'am ub'e ri ch'o'j, sib'alaj winaq xekamik. K'atek'uri'. Xejeqi' pa kulew xas chi kopan pa ri tz'inalik ulew.

Ri jun chik upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses

²³Ri e'uk'ojol ri jun chik upanik'aj ujuq'at ri Manasses xejeqi' pa rulew ri B'asan e che kopan pa ri B'a'al-Hermon, pa ri Senir e ri ujujub'al ri Hermon.

Ri e'are' sib'alaj ek'i'. ²⁴Ri ek'amal taq b'e pa ri chjunal ja kech ri ekitat, e'are weri': ri Efer, ri Yishe'i, ri Eli'el, ri Azri'el, ri Yirmeya, ri Hodavi'as, e ri Yajdi'el. E'achijab' che man k'o kkixib'ij kib', nimalaj kiq'ijil k'olik, ek'amalb'e pa taq ri kachoch.

²⁵K'atek'ut, ri e'are' xkik'ex ri kitzij chuwach ri Kidyos ri ekitat e xkijal ub'ik erech nim ch'uti'n rumal rech che xkiterne'b'ej ri e'esal uwach kidyos ri esiwan taq tinimit kech ri

jetaq ri ulew che ri Dyos xuk'is tzij pakiwi' chi chkiwach ri e'are'. ²⁶Rumal k'uri' ri Kidyos ri Isra'el xuwa'lisaj chkij ri uq'aq'al royowal ri Pul, rajawinel ri Asiri'a, xoquje' ri Teglat-Falasar, rajawinel ri Asiri'a, ri are' che xe'uk'am ub'ik ri e'ajrub'en, ri e'ajgad e ri jun chik upanik'aj ujuq'at ri Manasses e xe'uk'am ub'ik pa ri Jalaj e pa ri Hab'or, pa ri Jara e pa ri nimaja' Gosan. Xejeqi' chila' chi pa ri q'ij na kamik ri'.

**Ri kik'iyb'al uloq pa taq ja k'olib'al
ri emam taq chuchqajawib'**

²⁷Ri e'uk'ojol ri Levi e'are' ri Guerson, ri Kejat e ri Merari. ²⁸Ri e'uk'ojol ri Kejat e'are ri Amram, ri Yishar, ri Heb'ron, ri Uzzi'el. ²⁹Ri e'uk'ojol ri Amram e'are ri A'aron, ri Mo'ises e ri Miri'am. Ri e'uk'ojol ri A'aron e'are ri Nadab' e ri Ab'ihu, ri Ele'asar e ri Itamar.

³⁰Ri Ele'asar xralk'uwa'laj ri Pinjas, ri Pinjas xralk'uwa'laj ri Ab'isu'a, ³¹ri Ab'isu'a xralk'uwa'laj ri B'ukki, ri B'ukki xralk'uwa'laj ri Uzzi, ³²ri Uzzi xralk'uwa'laj ri Seraji'as, ri Seraji'as xralk'uwa'laj ri Merayot. ³³Ri Merayot xralk'uwa'laj ri Amari'as, ri Amari'as xralk'uwa'laj ri Ajitub, ³⁴ri Ajitub xralk'uwa'laj ri Sadok, ri Sadok xralk'uwa'laj ri Ajima'as, ³⁵ri Ajima'as xralk'uwa'laj ri Asari'as, ri Asari'as xralk'uwa'laj ri Yojanan, ³⁶ri Yohanan xralk'uwa'laj ri Asari'as. Ri are' xpatanajik chuchqajaw pa ri Nim Rachoch ri Dyos che are ri Salomon xyakowik pa ri Jerusalem. ³⁷Ri Asari'as xralk'uwa'laj ri Amari'as, ri Amari'as xralk'uwa'laj ri Ajitub, ³⁸ri Ajitub xralk'uwa'laj ri Sadok, ri Sadok xralk'uwa'laj ri Sal-lum, ³⁹ri Sal-lum xralk'uwa'laj ri Hilki'as, ri Hilki'as xralk'uwa'laj ri Asari'as, ⁴⁰ri Asari'as xralk'uwa'laj Sera'i'as, ri Sera'i'as xralk'uwa'laj ri Yehosadak ⁴¹e ri Yehosadak xel ub'ik aretaq chi' ri Yahweh xe'uk'am ub'ik ri Juda e ri Jerusalem pa jun kaxlan ulew rumal ri uq'ab' ri Nab'ukodonosor.

Ri erija'al ri Levi

⁶¹Ri e'uk'ojol ri Levi e'are ri Guerson, ri Kehat e ri Merari.

²Are wa' ri kib'i' ri e'uk'ojol ri Guerson: ri Lib'ni e ri Simi. ³Ri e'uk'ojol ri Kehat e'are ri Amram, ri Yishar, ri Heb'ron, ri Uzzi'el. ⁴Ri e'uk'ojol ri Merari e'are ri Majli e ri Musi. E'are wa' ri jetaq upaja kolb'al jawi' kimul wi kib' ri Levi rumal ri ekitat.

⁵Ri e'uk'ojol ri Guerson: ri Lib'ni uk'ojol ri are', ri Yahat uk'ojol ri are', ri Simma uk'ojol ri are', ⁶ri Yo'aj uk'ojol ri are', ri Iddo uk'ojol ri are', ri Seraj uk'ojol ri are', ri Ye'atra uk'ojol ri are'.

⁷Ri e'uk'ojol ri Kehat: ri Amminadab' uk'ojol ri are', ri Kore uk'ojol ri are', ri Assir uk'ojol ri are', ⁸ri Elkana uk'ojol ri are', ri Eb'yasaf uk'ojol ri are', ri Assir uk'ojol ri are', ⁹ri Tajat uk'ojol ri are', ri Uri'el uk'ojol ri are', ri Uzzi'as uk'ojol ri are', ri Sa'ul uk'ojol ri are'. ¹⁰Ri e'uk'ojol ri Elkana e'are ri Amasa'i e ri Ajimot. ¹¹Ri Elkana uk'ojol ri are', ri Sopha'i uk'ojol ri are', ri Najat uk'ojol ri are', ¹²ri Eli'ab' uk'ojol ri are', ri Yerojam uk'ojol ri are', ri Elkana uk'ojol ri are'. ¹³E'uk'ojol ri Elkana: are nab'e'al ri Samu'el e are ukab' ri Ab'i'as.

¹⁴Ri e'uk'ojol ri Merari: ri Majli, ri Lib'ni uk'ojol ri are', ri Simi uk'ojol ri are', ri Uzza uk'ojol ri are', ¹⁵ri Sime'a uk'ojol ri are', ri Haggui'as uk'ojol ri are', ri Asa'i'as uk'ojol ri are'.

Ri e'ajb'ixonelab' e ri ekachalal e'ajupaja

¹⁶E'are wa' ri xe'ukoj ri David arech kkik'am ri b'e chrech ri b'ix pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, chi aretaq chi' ri arka xk'oji' jun rachoch jawi' kuxlan wi. ¹⁷Ri e'are' kepatanajik

chrech ri b'ix chuwach ri uk'olb'al ri Tz'um Ja rech ri Riqoj ib' chi k'ate' na xyakatajik ri Nim Rachoch ri Yahweh rumal ri Salomon pa ri Jerusalem. Xepatanajik jeri' jacha kub'ij ri pixab'.

¹⁸E'are wa' ri k'o ri kichak kipatan kuk' ri kik'ojol:

Chkixo'l ri e'uk'ojol ri Kehat: are ri Heman ri ajb'ix, uk'ojol ri Yo'el, uk'ojol ri Samu'el, ¹⁹uk'ojol ri Elkana, uk'ojol ri Yerojam, uk'ojol ri Eli'el, uk'ojol ri To'aj, ²⁰uk'ojol ri Suf, uk'ojol ri Elkana, uk'ojol ri Majat, uk'ojol ri Amasay, ²¹uk'ojol ri Elkana, uk'ojol ri Yo'el, uk'ojol ri Asari'as, uk'ojol ri Sefanya, ²²uk'ojol ri Tajat, uk'ojol ri Assir, uk'ojol ri Eb'yasaf, uk'ojol ri Kore, ²³uk'ojol ri Yishar, uk'ojol ri Kehat, uk'ojol ri Levi, uk'ojol ri Isra'el.

²⁴Ri Asaf che are rachalal, che kpatanajik pa ri rikyaq'ab': ri Asaf, uk'ojol ri B'ereki'as, uk'ojol ri Sime'a, ²⁵uk'ojol ri Migue'l, uk'ojol ri B'a'asi'as, uk'ojol ri Malki'as, ²⁶uk'ojol ri Etni, uk'ojol ri Seraj, uk'ojol ri Ada'i'as, ²⁷uk'ojol ri Etan, uk'ojol ri Simma, uk'ojol ri Simi, ²⁸uk'ojol ri Yajat, uk'ojol ri Guerson, uk'ojol ri Levi.

²⁹Pa ri kimox kepatanajik ri ekachalal e'are', ri e'uk'ojol ri Merari: ri Etan, uk'ojol ri Kisi, uk'ojol ri Ab'di, uk'ojol ri Mal-luk, ³⁰uk'ojol ri Hasab'i'as, uk'ojol ri Amasi'as, uk'ojol ri Jilki'as, ³¹uk'ojol ri Amsi, uk'ojol ri B'ani, uk'ojol ri Semer, ³²uk'ojol ri Majli, uk'ojol ri Musi, uk'ojol ri Merari, uk'ojol ri Levi.

Ri ejujun chik elevita

³³Ri ekachalal ri e'ajlevitas kepatanajik xuwi pa ri toyxlay uk'olb'al ri Nim Rachoch ri Dyos. ³⁴Ri A'aron e ri e'uk'ojol xkiporoj ri jetaq sipanik puwi' ri tab'al toq'ob' rech ri jetaq holokosto e puwi' ri tab'al toq'ob' rech ri k'ok'alaj taq kunab'al; jeri' jacha ronojel ri upatanaxik ri tyoxlay jastaq e kkib'an ri sachb'al makaj puwi' ronojel ri Isra'el; jeri' jacha xtaqanik ri Mo'ises, upataninel ri Dyos.

³⁵Are wa' ri e'uk'ojol ri A'aron: ri Ele'asar uk'ojol ri are', ri Pinjas uk'ojol ri are', ri Ab'isu'a, uk'ojol ri are', ³⁶ri B'ukki uk'ojol ri are', ri Uzzi uk'ojol ri are', ri Sera'i'as uk'ojol ri are', ³⁷ri Merayot uk'ojol ri are', ri Amari'as uk'ojol ri are', ri Ajitub uk'ojol ri are', ³⁸ri Sadok uk'ojol ri are', ri Ajima'as uk'ojol ri are'.

Ri jetaq kik'olb'al ri e'ajara'on

³⁹Are wa' ri kik'olb'al jawi' xejeqi' wi, jeri' jacha ri retal ri tz'um taq kachoch.

Ri e'uk'ojol ri A'aron, ri e'ajupakachoch ri e'ajkehatita (rumal rech che are xkiriq ri e'are'), ⁴⁰xya' ri Heb'ron chkech pa ri rulew ri Juda rachi'l ri taq komon ulew che k'o usuq'unb'al. ⁴¹K'atek'uri', ri suq'unb'al k'o pa ri nim tinimit xya chrech ri Kaleb', uk'ojol ri Yefunne. ⁴²Xya' chkech ri e'uk'ojol ri A'aron ri jetaq tinimit jawi' kk'ol kib' ri winaq we k'o jun kamik xkib'ano: ri Heb'ron, ri Lib'na rachi'l ri komon ulew rech suq'unb'al, ri Yatir e ri Estemo'a e ri jetaq suq'unb'al, ⁴³ri Hilaz rachi'l ri komon taq ulew rech suq'unb'al, ri Deb'ir rachi'l ri suq'unb'al, ⁴⁴ri Asan rachi'l ri komon ulew rech suq'unb'al, ri B'et-Semes rachi'l ri komon ulew rech q'ayes. ⁴⁵Rech ri ujuq'at ri B'enjamin xya' chkech ri Gueb'a rachi'l ri komon taq ulew rech suq'unb'al, ri Alemet rachi'l ri komon taq ulew rech q'ayes, ri Anatot rachi'l ri ulew rech q'ayes. Ronojel, oxlajuj kitinimit jeri' jacha ri e'ajupakachoch.

Ri jetaq k'olb'al che kech enik'aj Levita chik

⁴⁶Chkech ri enik'aj e'uk'ojol chik ri Kehat, ri kulew xya'ik che man xcha' taj, xya chkech lajuj tinimit che kech ri e'ajuparachoch ri Efra'im, kech ri e'ajuparachoch ri Dan e kech ri panik'aj e'ajuparachoch ri Manasses. ⁴⁷Chkech ri e'uk'ojol ri Guerson xya chkech oxlajuj tinimit jeri' jacha ri e'ajupaja ri ujuq'at ri Isakar, ri ujuq'at ri Aser, ri ujuq'at ri Neftali e ri ujuq'at ri Manasses pa ri B'asan. ⁴⁸Chkech ri e'uk'ojol ri Merari jeri' jacha kib'anom ri ek'o pa ja k'olb'al, xkiriqo kab'lajuj tinimit che kech ri ujuq'at ri Rub'en, ri ujuq'at ri Gad e ri ujuq'at ri Sab'ulon. ⁴⁹Ri e'uk'ojol ri Isra'el xkiya' chkech ri e'ajlevita we taq tinimit ri rachi'l ri komon taq ulew rech suq'unb'al.

⁵⁰Ri e'kijuq'at ri uk'ojol ri Juda, ri e'uk'ojol ri Sime'on e ri e'uk'ojol ri B'enjamin, xya'taj chkech ri jetaq tinimit che man xkicha' taj, xkikoj ri kib'i' chrech ri jetaq tinimit.

⁵¹Chkech ri kijuq'at ri Efra'im xya' chkech nik'aj taq tinimit rech ri kulew ri e'kijuq'at ri e'uk'ojol ri Kehat. ⁵²Xya' chkech ri jetaq tinimit arech kito' kib' chila' ri winaq che k'o kamikal kkib'ano: ri Sikem rachi'il ri komon juyub' suq'unb'al rech ri Efra'im, ri Gueser rachi'l ri komon ulew rech suq'unb'al, ⁵³ri Yokme'am rachi'l ri komon suq'unb'al e ri B'et-Horon rachi'l ri komon taq suq'unb'al, ⁵⁴ri Ayyalon rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Gat-Rimmon rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ⁵⁵xoquje' ri jun chik upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses: ri Aner e ri taq rulew rech q'ayes, ri B'ile'am e ri taq rulew rech q'ayes. Weri' xya chkech ri nik'aj uk'ojol chik ri Kehat.

⁵⁶Xya chkech ri e'uk'ojol ri Guerson: rech ri jun chik upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses, ri Golan che k'o pa ri B'asan rachi'l ri ulew rech q'ayes, ri Astarot rachi'l ri taq ulew rech q'ayes, ⁵⁷rech ri ujuq'at ri Isakar, are ri Kades rachi'l ri ulew rech q'ayes, ri Dob'rat rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ⁵⁸ri Ramot rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Anem rachi'l ri komon ulew rech rech q'ayes, ⁵⁹rech ri ujuq'at ri Aser, xya chkech ri Masal rachi'l ri ulew rech q'ayes, ri Ab'don rachi'l komon ulew rech q'ayes, ⁶⁰ri Jukok rachi'l ri ulew rech q'ayes, e ri Rejob' rachi'l ri komon ulew rech q'ayes. ⁶¹Rech ri ujuq'at ri Neftali, xya chkech ri Kades pa ri Galile'a rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Jammon rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, Kiryatayim rachi'l ri komon ulew rech q'ayes.

⁶²Chkech ri enik'aj e'uk'ojol chik ri Merari xya chkech ri ulew rech ri ujuq'at ri Sab'ulon: ri Rimmon rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Tab'or rachi'l ri ulew rech q'ayes. ⁶³Ch'aqap chrech ri Jordan, chuwach apan ri Jeriko, pa ri relb'alq'ij chech ri Jordan, rulew ri ujuq'at ri Rub'en xya chkech: ri B'eser pa ri tz'inalik ulew rachi'l ri ulew rech q'ayes, ri Yahsa rachi'l ri ulew rech q'ayes, ⁶⁴ri Kedemot rachi'l ri ulew rech q'ayes, ri Mefa'at rachi'l ri ulew rech q'ayes.

⁶⁵Rech ri ujuq'at ri Gad xya chkech: ri Ramot pa ri Gala'ad rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Majanayim rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ⁶⁶Hesb'on rachi'l ri komon ulew rech q'ayes, ri Yaser rachi'l ri komon suq'unb'al.

Ri erija'lil ri Isakar

⁷¹Ri e'uk'ojolab' ri Isakar e'are ri Tola, ri Pu'a, ri Yasub, ri Simron, ekijeb'.

²Ri e'uk'ojol ri Tola, are ri Uzzi, ri Refa'i'as, ri Yeri'el, ri Yajmay, ri Yib'sam e ri Samu'el, ekinimal ri e'ajupaja rech ri Tola. Pa taq ri ujunab' ri David, ri ekiwinaq ek'olik e 22.600 achijab' erech ch'o'j, xkimulij kib' uloq jeri' jacha ri utikb'alil ri kib'antajik pa ja k'olb'al.

³Ri uk'ojol ri Uzzi are ri Yisraji'as. Ri uk'ojol ri Yisraji'as are ri Migue'l, ri Ob'adi'as, ri Yo'el, ri Yisi'as. Pa ronojel ek'o job' kinimal. ⁴Ek'olik kiwinaq jeri' jachah ri ub'antajik ri utikb'alil achalaxik uloq, kimulim kib' ri achijab' erech ch'o'j pa taq ri ja e'achalaxik e 36.000; xoquje' xane ek'o k'i ixoqib' e ek'i ak'alab'. ⁵Konojel ri erachalal ri e'ajuparachoch

ri Isakar e 87.000 achijab' che kkoj kichuq'ab' chrech ri ch'o'j, konojel ri e'are' tz'ib'alik ri kib'i' pa ri utikb'alil ri kib'antajik ri e'achalaxik pa ja k'olib'al.

Ri erija'lil ri B'enjamin

⁶Ri e'uk'ojol ri B'enjamin e'are ri B'ela, ri B'eker, ri Yedi'a'el, e'oxib'. ⁷Ri e'uk'ojol ri B'ela e'are ri Esb'on, ri Uzzi, ri Uzzi'el, ri Yerimot e ri Iri, ejob' kinimal ri e'achalaxik, kkikoj kichuq'ab' chrech ri ch'o'j, ri e'are' e 22.034 achijab' tz'ib'atalik ri kib'i pa ri utikb'alil ri kib'antajik ri e'achalaxik pa ja k'olib'al.

⁸Ri e'uk'ojol ri B'eker, e'are ri Semira, ri Jo'as, ri Eli'eser, ri Elyo'enay, ri Omri, ri Yeremot, ri Ab'i'as, ri Anatot, ri Alemet; konojel ri e'are' ri' e'uk'ojol ri B'eker; ⁹tz'ib'atalik ri kib'e'i' jeri' jacha ek'olik pa ja k'olib'al e jeri' jacha ri ek'amal taq b'e chkixo'l ri e'achalaxik, ek'o 20.000 achijab' che kkikoj kichuq'ab' chrech ri ch'o'j.

¹⁰Ri uk'ojol ri Yedi'a'el e'are ri B'ilhan. Ri e'uk'ojol ri B'ihan are ri Ye'us, ri B'enjamin, ri Ehud, ri Kena'ana, ri Setan, ri Tarsis, ri Ajisajar. ¹¹Konojel we e'are' ri' e'uk'ojol ri Yedi'a'el, ekinimal ri ekachalal, e'utz taq achijab' chrech ri ch'o'j, e 17.200 achijab' ekowinel chrech ri ch'o'j.

¹²Ri Suppim e ri Huppim. Uk'ojol ri Ir, are ri Husim, e ri uk'ojol ri are', are ri Aher.

Ri erija'al ri Neftali

¹³Ri e'uk'ojol ri Neftali e'are ri Yajase'el, ri Guni, ri Yeser, ri Sal-lum. Ri e'are' eral ri B'ilha.

Ri erija'al ri Manasses

¹⁴Ri e'uk'ojol ri Manasses e'are ri Asri'el che xuloq'oj ri ukab' rixoqil ajaram. Xoquje' ri are' xuloq'oj ri Makir, ri utat ri Gala'ad. ¹⁵Ri Makir xuya' kixoqil ri Huppim e Suppim. Ma'aka ub'i' ri ranab' ri Makir.

Selofe'adad ub'i' ri ukab'. Selofedad xek'o'ji e'umi'al.

¹⁶Ri Ma'aka che rixoqil ri Makir, kril uwach jun ral che xukoj ub'i' Peres. Ri rachalal ub'i' Seres e ri e'uk'ojol ri are' kib'i' Ulam e Rekem.

¹⁷Ri uk'ojol ri Ulam are ri B'edan. E'are wa' ri e'uk'ojol ri Gala'ad, uk'ojol ri Makir, uk'ojol ri Manasses.

¹⁸Ri ranab' Hammoleket, xril kiwach ri Ishe'od, ri Ab'i'eser e ri Majla.

¹⁹Jun e'uk'ojol ri Semida e'are ri Ajyan, ri Sikem, ri Likji e ri Ani'am.

Ri erija'lil ri Efra'im

²⁰Ri e'uk'ojol ri Efra'im e'are ri Sutelaj, ri B'ered uk'ojol ri are'; ri Tajat uk'ojol ri are'; ²¹ri Sab'ad uk'ojol ri are', ri Sutelaj uk'ojol ri are'; ri Eser e ri Ele'ad.

K'atek'uri', enik'aj achijab' e'ajgat xkikamisaj ri e'are', rumal rech che ri e'are' xexuli' uloq che releq'axik ri jupuq taq kichikop e'are'. ²²Ri kitat Efra'im sib'alaj reroq'ej k'i taq q'ij e ri erachalal xepetik che ukub'isaxik uk'ux. ²³K'atek'uri', xuriq rib' ruk' ri rixoqil; yawab' ixoq xkanajik ri are' e xuloq' jun ak'al ala che xukoj ub'i' B'eri'as rumal rech che «k'o ri k'ax pa ri rachoch». ²⁴Ri Se'era umi'al ri are', che are are' xyakowik ri B'et-Horan, ajsik e ikim, xoquje' are xyakowik ri Uzen-Se'era.

²⁵Ri Refaj uk'ojol ri are'; ri Resef uk'ojol ri are', ri Telah uk'ojol ri are', ri Tajan uk'ojol ri are', ²⁶ri Ladan uk'ojol ri are', ri Ammihud uk'ojol ri are', ri Elisama uk'ojol ri are', ²⁷ri Nun uk'ojol ri are', ri Josu'e uk'ojol ri are'.

²⁸Ri e'are' k'o kulew pa ri B'etel e pa taq ri k'olb'al naqaj chrech ri B'etel e xejeqi' chila', pa ri Na'aran pa ri relb'alq'ij, pa ri Gueser e pa ri ko'lik taq utinimit pa ri uqajib'alq'ij, pa ri Sikem e pa ri k'olik taq utinimit xoquje' pa ri Ayya e ri ko'lik taq utinimit. ²⁹Pa kiqu'ab' ri e'uk'ojol ri Manasses k'o wi ri B'et Se'an e ri ko'lik taq utinimit. Tanak rachi'l ri ko'lik taq utinimit e ri Meguiddo xoquje' rachi'l ri ko'lik taq utinimit, ri Dor rachi'l ri ko'lik taq utinimit. Chila' xejeqi' wi ri e'uk'ojol ri Jose che uk'ojol ri Isra'el.

Ri erija'lil ri Aser

³⁰Ri e'uk'ojol ri Aser e'are' ri Yimna, ri Yisva, ri Yisvi, ri B'eri'a; ri Seraj kanab' ri e'are'.

³¹Ri e'uk'ojol ri B'eri'a e'are' ri Heb'er e ri Malki'el, ri are' are utat ri B'irzayit. ³²Ri Heb'er xralk'uwa'laj ri Yaflet, ri Semer, ri Hotam e ri Shu'a, are' ri' kanab' ri e'are'.

³³Uri e'uk'ojol ri Yaflet e'are' ri Pasak, ri B'imhal e ri Asvat. E'are wa' ri e'uk'ojol ri Yaflet.

³⁴Ri e'uk'ojol ri Semer e'are' ri Rohga, ri Jub'b'a e ri Aram.

³⁵Ri e'uk'ojol ri Helem ri rachalal, e'are' ri Sofaj, ri Yimna, ri Seles e ri Amal. ³⁶E'uk'ojol ri Sofaj e'are' ri Su'aj, ri Jarnefer, ri Su'al, ri B'eri e ri Yimra, ³⁷ri B'eser, ri Hod, ri Samma, ri Silsa, ri Yitran e ri B'e'era. ³⁸Ri e'uk'ojol ri Yitran e'are' ri Yefunne, ri Pispa, ri Ara.

³⁹Ri e'uk'ojol ri Ul-la e'are' ri Araj, ri Janni'el, ri Risi'as.

⁴⁰Konojel ri e'are' e'are' ri e'uk'ojol ri Aser, ekinimal ri ekachalal, e'utzalaj taq achijab', e'achijab' kkikoj kich'uq'ab' chech ri ch'o'j, ek'amal taq b'e chkech ri winaq nim kib'antajik. Tz'ib'atalik ri kib'i' e 26.000 achijab' che keta'm kech'o'jinik.

Ri rija'lil ri B'enjamin

⁸Ri B'enjamin xralk'uwa'laj ri B'ela ri nab'e'al uk'ojol; are ukab' ri Asb'el; are urox ri Ajiram; ²are ukaj ri Noja; are uro' ri Rafa. ³Ri e'uk'ojol ri B'ela e'are' ri Addar, ri Guera, che are utat ri Ehud, ⁴ri Ab'isu'a, ri Na'aman, ri Ajo'aj, ⁵ri Guera, ri Sefufan e ri Juram.

Pa ri Gueb'a

⁶E'are wa' ri e'uk'ojol ri Ehud. Che ekinimal ri ekachalal ri ejeqel pa ri Gueb'a, ri e'are' che xek'am ub'ik pa ri Manajat: ⁷ri Na'aman, ri Aji'as e ri Guera. Ri are' ri', xe'uk'am ub'ik pa jun kaxlan ulew; e xeralk'uwa'laj ri Uzza e ri Ajjud.

Pa ri Mo'ab'

⁸Ri Sajarayim xeralk'uwa'laj e'uk'ojol pa ri rulew ri Mo'ab' aretaq chi' xe'uya' kanoq ri erixoqil: ri Jusim e B'a'ara. ⁹Ruk' ri k'ak' rixoqil chik xe'alax ri Jodes, ri Yob'ab', ri Sib'i'as, ri Mesa, ri Malkom, ¹⁰ri Ye'us, ri Saki'as, e ri Mirma. E'arewa' ri e'uk'ojol che ekinimal ri ekachalal.

Pa ri Ono e pa ri Lod

¹¹Ruk' ri Jushim xeralk'uwa'laj ri Ab'itub' e ri Elpa'al. ¹²Ri e'uk'ojol' ri Elpa'al e'are ri Eb'er, ri Mise'am e ri Semed, ri are' ri' xuyak ri Ono, ri Lod e ri jetaq ko'lik tinimit k'o chunaqaj.

Pa ri Ayyalon

¹³Ri B'eri'a e ri Sema ekinimal ri ekachalal che esiwantinimit pa ri Ayyalon, ri e'are' che xkiya b'e arech ke'animaj ub'ik ri e'ajgat.

¹⁴Ri Sesak kachalak ri e'are'.

Pa ri Jerusalem

Ri Yeremot, ¹⁵ri Seb'adi'as, ri Arad, ri Eder, ¹⁶ri Migue'l, ri Yispa e ri Yoja, e'uk'ojol ri B'eri'a.

¹⁷Ri Seb'adi'as, ri Mesul-lam, ri Hiski, ri Jab'er, ¹⁸ri Yismeray, ri Yisli'a, ri Yob'ab', e'uk'ojol ri Elpa'al.

¹⁹Ri Yakim, ri Sikri, ri Sab'di, ²⁰ri Elyo'enay, ri Sil-letay, ri Eli'el, ²¹ri Adaya, ri B'eraya, ri Simrat, e'uk'ojol ri Simi.

²²Ri Yispan, ri Eb'er, ri Eli'el, ²³ri Ab'don, ri Sikri, ri Janan, ²⁴ri Janani'as, ri Elam, ri Antoti'as, ²⁵ri Yifdi'as, ri Penue'l, e'uk'ojol ri Sesak.

²⁶Ri Samsera'i, ri Saraji'as, ri Atali'as, ²⁷ri Ya'aresi'as, ri Eli'as, ri Sikri e'uk'ojol ri Yerojam.

²⁸E'are e'are' ekinimal ri ekachala pa ja k'olb'al, jeri' jacha ri utikb'alil ri achalaxik, ri e'are' che xejeqi' pa ri Jerusalem.

Pa ri Gab'a'on

²⁹Pa ri Gab'a'on xjeqi' wi ri Ye'i'el, che utat ri Gab'a'on, ri are' che Ma'aka ub'i' ri rixoqil, ³⁰ri nab'e'al uk'ojol ub'i Ab'don, k'atek'uri' are chi ukoq ri Sur, ri Kis, ri B'a'al, ri Ner, ri Nadab', ³¹ri Guedor, ri Ajyo, ri Saker e ri Miklot. ³²Ri Miklot xralk'uwa'laj ri Sime'a; xoquje' ri e'are' man jeri' taj jacha ri ekachalal, xejeqi' pa ri Jerusalem kuk' ri ekachalal.

Ri Sa'ul e ri e'ajuparachoch

³³Ri Ner xralk'uwa'laj ri Kis, ri Kis xralk'uwa'laj ri Sa'ul, ri Sa'ul xralk'uwa'laj ri Jonatan, ri Malki-Shu'a, ri Ab'inadab' e ri Esb'a'al. ³⁴Ri uk'ojol ri Jonatan are ri Merib'b'a'al. Ri Merib'b'a'al xralk'uwa'laj ri Mika. ³⁵ri E'uk'ojol ri Mika e'are ri Piton, ri Melek, ri Tare'a, ri Ajaz. ³⁶Ri Ajaz xralk'uwa'laj ri Yeho'adda, ri Yeho'adda xralk'uwa'laj ri Alemet, ri Azmavet e Simri. Ri Simri xralk'uwa'laj ri Mosa, ³⁷Ri Mosa xralk'uwa'laj ri B'ine'a. Ri Rafa are uk'ojol ri B'ine'a, ri Elasa are uk'ojol ri Rafa, ri Asel are uk'ojol ri Elasa. ³⁸Ri Asel xek'o'ji' waqib' uk'ojol, ri kib'i' are weri': ri Azrikam ri nab'e'al uk'ojol, k'atek'uri' are chi ukoq ri Yisma'el, ri Se'ari'as, ri Ab'adi'as, e ri Janan. Konojel ri e'are' e'uk'ojol ri Asel.

³⁹Uri e'uk'ojol ri Esek che rachalal ri are': ri Ulam ri nab'e uk'ojol, ri ukab' are ri Ye'us, ri urox are ri Elifelet. ⁴⁰Ri e'uk'ojol ri Ulam, e'achijab' che xkiko'j kichuq'ab' chrech ch'o'j, kekowin che uk'yaqiq ri ch'ab'. Ri e'are' xk'o'ji' ek'i kik'ojol e ek'i ri' taq kimam, wuqk'al lajuj. Konojel ri e'are' e'uk'ojol ri B'enjamin.

Ri Jerusalem jun tinimit ajisra'el e tyoxlaj tinimit

⁹Ri Konojel ri e'ajisra'el ech'ob'talik e etz'ib'am pa ri wuj kech ri Ekajawinel ri Isra'el e ri Juda, aretaq chi' xek'am ub'ik pa ri B'ab'iloni'a rumal rech ri ketzalal xkib'ano.

²Ri enab'e xejaqi' chi jumul pa ri kitinimit, pa ri kechb'al, e'ajisra'el, echuchqajawib', elevitas e ri «eya'om»; ³pa ri Jerusalem xejeqi' ri e'uk'ojol ri Juda, ri e'uk'ojol ri B'enjamin, ri e'uk'ojol ri Efra'im e ri e'uk'ojol ri Manasses.

⁴Ri Utay, uk'ojol ri Ammihud, uk'ojol ri Omri, uk'ojol ri Imri, uk'ojol ri B'ani, jun chkech ri e'uk'ojol ri Peres, uk'ojol ri Juda. ⁵Chkech ri Selanitas: are ri Asa'i'as, ri nab'e alk'uwa'lxel. ⁶Chkech ri e'uk'ojol ri Seraj: ri Ye'ue'l e ri ekachalal: 690 achijab'.

⁷Chkech ri e'uk'ojol ri B'enjamin: ri Sal-lu uk'ojol ri Mesul-lam, uk'ojol ri Hodavi'as, uk'ojol ri Hassenu'a; ⁸ri Yib'ne'i'as uk'ojol ri Yerojam; ri Ela uk'ojol ri Uzzi, uk'ojol ri Mikri; Mesul-lam, uk'ojol ri Sefati'as, uk'ojol ri Re'ue'l, uk'ojol ri Yib'ni'as ⁹e ri ekachalal jeri' jacha ri kitikb'alil pa ja k'olb'al: e 956. Konojel we achijab' ri' ekinimal ri ekachalal pa ja k'olb'al.

¹⁰Chkech ri echuchqajawib': ri Yeda'i'as, ri Yejoyarib', ri Yakin, ¹¹ri Asari'as uk'ojol ri Jilki'as, uk'ojol ri Mesul-lam, uk'ojol ri Sadok, uk'ojol ri Merayot, uk'ojol ri Ajitub', winaq nim ub'antajik pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹²Ri Ada'i'as, uk'ojol ri Yerojam, uk'ojol ri Pasejur, uk'ojol ri Malki'as; ri Ma'asa'i uk'ojol ri Adi'el, uk'ojol ri Yajzera, uk'ojol ri Mesul-lam, uk'ojol ri Mesil-lemit, uk'ojol ri Immer ¹³e ri ekachalal, ekinimal ri ekachalal pa ja k'olb'al: e 1.760 achijab' che e'utz chrech ri chak patan pa ri Nim Rachoch ri Dyos.

¹⁴Chkech ri levita: ri Sema'i'as, uk'ojol ri Jasub', uk'ojol ri Azrikam, uk'ojol ri Jasab'i'as, chkech ri e'uk'ojol ri Merari, ¹⁵ri B'akb'akar, ri Heres, ri Galal e ri Mattani'as, uk'ojol ri Mika, uk'ojol ri Sikri, uk'ojol ri Asaf, ¹⁶Ri Ob'adi'as, uk'ojol ri Sema'i'as, uk'ojol ri Galal, uk'ojol ri Yedutun; ri B'ereki'as, uk'ojol ri Asa, uk'ojol ri Elkana, ri xejeqi' pa ri ko'lik taq tinimit kech ri Netofatitas.

¹⁷Ri e'ajlaq'b'anel uchi'ja: ri Sal-lum, ri Akkub', ri Talmon, ri Ajiman e ri erachalal. ri Sal-lum are ri kinimal, ¹⁸chi kamik ri' ek'o chuchi' ri rachoch ri ajawinel, pa ri relb'alq'ij. E'are wa' ri echajinel ri uchi'ja pa kik'olb'al ri levita: ¹⁹ri Sal-lum, uk'ojol ri Kore, uk'ojol ri Eb'yasaf, uk'ojol ri Kore e ri erachalal ri e'ajkore che ejunam pa ri ja k'olb'al, k'o kichak kipatan pa ri q'ijlanik; kichajij ri q'axeb'al pa jun chik uchi'ja pa ri Tz'um Ja, rumal rech che ri kitat are echajinel kanoq chrech okb'al pa ri Tz'um Rachoch ri Yahweh. ²⁰Ojer tzij kanoq are ri Pinjas ri k'amalb'e, che uk'ojol ri Ele'asar, che ruk' ri are' xk'oji' ri Yahweh. ²¹Ri Sakari'as, uk'ojol ri Meselemi'as, are are' ri chajinel chuchi' ri ja pa ri rokb'al ri Tz'um Ja rech ri Riqoj Ib'. ²²Konojel ri xecha'ik elaq'ab'anel ri uchi' taq ja; e lajuj k'al kab'aljuj (212) achijab'. Ri e'are' etz'ib'atalik pa taq ri kitinimit. Ri David e ri Samu'el ri saqwachom xe'kikoj ri e'are' pa junalik pa ri kichak kipatan. ²³Ri e'are' e ri ekik'ojol are kichak kkilaq'ab'ej ri uchi' ri Nim Rachoch ri Yahweh, uchi'ja rech ri Tz'um Ja. ²⁴Pa ri kijeb' uxkut ulew ek'o elaq'ab'anel chuchi' taq ri ja: pa ri relb'alq'ij, pa ri uqajib'alq'ij, pa ri urox uxkut kaj e pa ri ukaj uxkut ulew. ²⁵Ri ekachalal, che ejeqel pa taq ri kitinimit, amaq'el xepetik kuk' che kito'ik wuqub' q'ij; ²⁶rumal rech che ri ekijeb' k'amalb'e chkech ri elaqb'anel chuchi' taq ri ja, man kek'ex taj. Enik'aj levita are kichak kkilaq'ab'ej ri jetaq kayb'al e ri uq'inomal ri Rachoch ri Dyos. ²⁷Ri e'are' kekanaj kanoq chaq'ab' chrij ri Rachochri Dyos, rumal rech che k'o chkij kkichajij e kkitoro ronojel taq aq'ab'il.

²⁸Enik'aj are kichak kkilaq'ab'ej ri jetaq chukb'al kokisaxik pa ri q'ijlanik; ri e'are' kejelaj aretaq chi' kk'olo e aretaq chi' kkesaj. ²⁹Enik'aj chik are kichak kkilaq'ab'ej ri kokisaxik pa ri Tyoxlaj Ja, ri utzalaj k'aj, ri amaja', ri ase'ite, ri k'ok' q'ol e ri k'ok'alaj taq kunab'al, ³⁰ri kkixolo ri k'ok'alaj taq kunab'al e'are ri echuchqajawib'.

³¹Jun chkixo'l ri levita are ri Mattiti'as –ri nab'e'al uk'ojol ri Sal-lum ri ajkore–, rumal rech man kuk'ex ta ri utzij, ri are' uchak upatan ri jetaq sipanik che kchaq'ejisaxik pa ri ase'ite cho ri q'aq'. ³²Chkixo'l ri ekachalal, ejujun chkech ri e'ajkehatita, are kichak kipatan kchololej ri kaxlanwa ronojel taq sab'ado.

³³Xoquje' ek'olik e'ajb'ixonelab', ekinimal ri ekachalal ri e'ajlevita. Ejeqelik pa taq ri ja k'olik pa ri Nim Rachoch ri Dyos, rumal rech che ri e'are' k'o ri kichak kipatan chi paq'ij chi chaq'ab'.

³⁴E'are wa' ri ekinimal ri ekachalal ri e'ajlevita che kkimulij kib' jeri' jacha ri utikb'alil uloq ri kija'al. Ek'amal taq b'e pa ja k'olb'al, e ejeqel pa ri Jerusalem.

Ri umajib'al ri Sa'ul

³⁵Pa ri Gab'a'on jeqel wi ri utat ri Gab'a'on, ri Ye'i'el che ri rixoqil ub'i' Ma'aka, ³⁶e ri na'b'e'al uk'ojol ub'i Ab'don, k'atek'uri e'are chi ukoq ri Sur, ri Kis, ri B'a'al, ri Ner, ri Nadab', ³⁷ri Guedor, ri Ajyo, ri Sekarya e ri Miklot. ³⁸Ri Miklot xralk'uwa'laj ri Sime'am. Xoquje' ri e'are' xejeqi' pa ri Jerusalem kuk' ri ekachalal e junam xek'oji'k.

³⁹Ri Ner xralk'uwa'laj ri Kis, ri Kis xralk'uwa'laj ri Sa'ul, ri Sa'ul xralk'uwa'laj ri Jonatan, ri Malki-Su'a, ri Ab'inadab, ri Esb'a'al. ⁴⁰Ri uk'ojol ri Jonatan are ri Merib'b'a'al, ri Merib'b'a'al xralk'uwa'laj ri Mika. ⁴¹Ri e'uk'ojol ri Mika e'are ri Piton, ri Melek, ri Tarje'a. ⁴²Ri Ajaz xralk'uwa'laj ri Yara; ri Yara xralk'uwa'laj ri Aletmet, ri Azmavet e ri Simri; ri Simri xralk'uwa'laj ri Mosa. ⁴³Ri Mosa xralk'uwa'laj ri B'ine'a.

Ri Refa'i'as uk'ojol ri are', ri Ele'asa uk'ojol ri are', ri Asel uk'ojol ri are'. ⁴⁴Ri Asel xk'oji' waqib' uk'ojol, are wa' ri kib'i': ri Azrikam are unab'e'al, ri Isma'el, ri Se'ari'as, ri Ob'adi'as, ri Janan, e'are wa' ri e'uk'ojol ri Asel.

Ri ch'o'j xb'antajik pa ri Gelb'o'e, ri ukamikal ri Sa'ul

¹⁰¹Ri e'ajfiliste'o xech'o'jinik kuk' ri Isra'el. Ri e'ajisra'el xe'animajik chkiwach ri e'afiliste'o e xekamisaxik cho ri juyub' Gelb'o'e*². ²Ri e'ajfiliste'o xe'kipitz'ej ri Sa'ul e e'uk'ojol e ri xkikamisaj ri Jonatan, ri Ab'inadab e ri Malki-Su'a, e'uk'ojol ri Sa'ul. ³Ri ra'lal ri ch'o'j xqaj pakiwi' ri Sa'ul. Xq'alajanik ri are' chkiwach ri ek'yaqal taq ch'ab' e ri ek'yaqal taq ch'ab' xkisoko. ⁴Ri Sa'ul kub'ij chrech ri achi' to'l rech: «Chawesaj ri ach'ich' rech ch'o'j e chanima' ub'ik chwech, wene' kepe uloq ri winaq che man q'atom ta uwi' kikowil e kketz'ab'ej nuwach». Ri achi to'l rech, man xraj taj rumal rech che ri are' sib'alaj uxib'im rib'. Xa jek'uri', ri Sa'ul kuk'am ukoq ri uch'ich' rech ch'o'j e xuk'yaq rib' puwi' ri are'. ⁵Aretaq chi' ri to'l rech xrilo che ri Sa'ul xkamik, xoquje' ri are' xuk'yaq rib' puwi' ri uch'ich' rech ch'o'j e junam xkam ruk' ri are'. ⁶Jeri' ri ukamikal ri Sa'ul xub'ano kuk' ri e'oxib' uk'ojol; e konojel e'ajuparachoch xekam ruk' are'. ⁷Aretaq chi' konojel ri e'ajisra'el ri ek'olik pa ri taq'aj, kkilo che ri achijab' erech ri Isra'el etutz'tuj chik e ri Sa'ul e ri e'uk'ojol ekaminaq chik, xkiwonb'a' kanoq ri jetaq kitinimit e ke'animaj ub'ik. Ri e'ajfiliste'o xepe uloq e kejeqi' chila'.

⁸Aq'ab'il chi aq'anoq, xepe uloq ri e'ajfiliste'o che rela'axik ri jastaq kech ri ekaminaqib', k'atek'uri', xe'kiriqa' ri Sa'ul e ri e'uk'ojol cho ri juyub' Gelb'o'e. ⁹Xkelaq'aj ub'ik ri jastaq rech, kkik'am ub'ik ri ujolom e ri taq uch'ich' rech ch'o'j e kkitaq ub'ixik weri' pa ronojel ri amaq' kech ri e'ajfiliste'o, arech kya ub'ixik ri utzalaj tzij ri' chkech ri

e'esal uwach dyos e chkech ri siwantinimit. ¹⁰Kkikoj ri taq uch'ich' rech ch'o'j pa ri rachoch ri kidyos; e kkib'ajij ri ujolom pa ri nim rachoch ri Dagon.

¹¹Konojel ri e'ajjab'es rech ri Gala'ad, xketa'm ronojel ri xkib'an ri e'ajfiliste'o chrech ri Sa'ul, ¹²kewa'laj ub'ik konojel ri achijab' che man k'o ta kkixib'ij kib', keb'e ub'ik arech kkiw'alisaj ri ub'aqil ri Sa'ul e ri kib'aqil ri e'uk'ojol, xekik'am ub'ik pa ri Yab'es. Xe'kimuqo chuxe' ri uche'al ri jetaq tamarisko rech ri Yab'es e wuqub' q'ij xemewajik.

¹³Ri Sa'ul xkamik rumal rech che ri are' xuk'ut chuwach ri Yahweh che xuk'ex ri utzij chuwach ri are'. Rumal rech che man xuk'ol ta ri utzij ri Yahweh, xoquje' xuta' ri tzij ruk' jun winaq che kch'aw kuk' ri kaminaqib'. ¹⁴Man are ta xuta' chrech ri Yahweh, rumal k'uri' xkaxisax ri are' e xuq'axaj ri rajawib'al chrech ri David, uk'ojol ri Jese.

Kokisaxik ri David rajawinel ri Isra'el

11¹Konojel ri e'ajisra'el, xkimulij kib' chrij ri David pa ri Heb'ron e kkib'ij: «Chawilampe', ri uj, uj ab'aq e uj ati'ojal ri at. ²Chi ojer kanoq, aretaq chi' are qajawinel ri Sa'ul, at ri at k'amal ub'e ri Isra'el, aretaq chi' kel ub'ik e aretaq chi' kok uloq; ri Yahweh ri Adyos ub'im chawech: "Ri at kayuq'uj na ri' ri siwan nutinimit Isra'el, at ri' ri at kinimal ri esiwan nutinimit Isra'el"». ³Konojel ri enim winaq rech ri Isra'el kepe uloq ruk' ri ajawinel pa ri Heb'ron. Ri David xuriq rib' ri utzij kuk' ri e'are' pa ri Heb'ron chuwach ri Yahweh; e ri e'are' kkiji'onsaj ri David arech kokik rajawinel ri Isra'el, jeri' jacha ri utzij ri Yahweh xub'ij rumal ri uchi' ri Samu'el.

Ri okib'al pa ri Jerusalem e ri uch'akik we tinimit ri'

⁴Ri David, kuk' konojel ri Isra'el, kb'e chrij ri Jerusalem (are wa' ri Jeb'us); ri esiwantinimit e'ajjeb'use'o. ⁵Ri e'ajjeb'use'o kkib'ij chrech ri David: «Ri at man katok ta wa' waral». K'atek'ut, ri David xokik pa ri kowlaj k'olb'al rech ri Si'on; che are Utinimit ri David. ⁶E kub'ij ri David: «Jachin ri nab'e kuch'ay jun ajjeb'use'o, kok ri' k'amalb'e' e kinimal ri winaq». Are ri Jo'ab', uk'ojol ri Seruya, xapaqi' ub'ik nab'e e are are' xokik kinimal ri winaq. ⁷Ri David xujeqeb'a' rib' pa ri kowlaj k'olb'al; rumal k'u wa' xb'ix chrech Utinimit ri David. ⁸E xuyak chi jumul ri tapya che kusututej rij ri tinimit, kmajtaj ub'ik pa ri Mil-lo e kopanik ch'aqap chik; are ri Jo'ab' xyakowik ri xto'taj na kanoq. ⁹Ri David tajin kk'iyik e ri Yahweh Sab'a'ot k'o ruk' ri are'.

Ri achijab' man kkixej ta kib' che ek'o ruk' ri David

¹⁰Are wa' ri ek'amalb'e chkech ri achijab' che man k'o ta kkixib'ij kib' chuwach ri ch'o'j e che ek'o ruk' ri David, ri e'are' che xkikoj kichuq'ab' aretaq chi' ajawinel ri are', xoquje' xkikoj kichuq'ab' kuk' konojel ri Isra'el arech kajawinik ri are' jeri' jacha ri utzij xub'ij ri Yahweh puwi' ri Isra'el. ¹¹E'are wa' ri kib'i' ri achjab' e'utz chrech ri ch'o'j che ek'o ruk' ri David:

Ri Yasob'e'am, uk'ojol ri Jakmoni, kinimal ri Kawinaq lajuj, ri are' che xusilob'isaj ri uk'yaqbal uch'ich' e xe'ukamisaj e'olaju' k'al winaq chi xaq pa jumul.

¹²Chuwach chi aq'anoq ri Ele'asar, uk'ojol ri Dado ri ajotita, ri are' che jun chkixo'l ri e'oxib' ech'akanel. ¹³Ri are' ri' k'o ruk' ri David pa ri Pas-Dammin jawi' xkimulij kib' ri

e'ajfiliste'os che ub'anik ri ch'o'j. Chila' k'o jun ulew nojinaq chrech salwa't, ri achijab' tajin chik ke'animajik chkiwach ri e'ajfiliste'o, ¹⁴k'atek'ut, ri are' xukoj rib' panik'aj chrech ri jun ulew ri', xuto' uwach e xech'akanik chkiwach ri e'ajfiliste'o. Ri Yahweh kub'an jun nimalaj ch'akanik chila' ri'.

¹⁵E'oxib' chkech ri juwinaq lajuj achijab' xexuli' uloq ruk' ri David pa ri jun pek ab'aj rech ri Adul-lam, aretaq chi' ri e'ajfiliste'o ekanajinaq cho ri taq'aj kech ri Refa'im. ¹⁶Aretaq chi' ri David uto'om rib', uwam rib'; ejupuq laq'ab'anel e'ajfiliste'o ek'o pa ri B'elem. ¹⁷Xpe jun urayib'al ri David e jewa' kub'ij: «¿Jachin ne' kya'owik chwech jub'iq' ujoron ri kw'a k'o chuchi' ri B'elem?». ¹⁸Ri e'oxib', kkipak kib'e panik'aj chkech ri e'ajfiliste'os, e xkesaj uloq ri joron pa ri kwa' k'o chuchi' ri B'elem; e kkik'am ub'ik e kkichi'j chrech ri David, k'atek'ut, ri are' man kraj taj kutijo, xane kuq'ejej ub'ik arech jun ja' sipanik chrech ri Yahweh ¹⁹e Kub'ij: «Chinuk'olo' b'a' ri Dyos che ub'anik weri': ¿La kintij in wa' ri kikik'el we achijab' ri' ruk' ri kik'aslemal? ¿Rumal rech che xkiya ri kik'aslemal pa k'ax che ri uk'amik uloq!». E man xraj taj xuqumuj ri joron. Are wa' ri xkib'an we e'oxib' achijab' ri' che sib'alaj e'utz chrech ri ch'o'j.

²⁰Ri Ab'isay, rachalal ri Jo'ab', are are' ri kinimal ri ejuwinaq lajuj achijab'. Xe'ukamisaj jo'lajuj k'al achijab' ruk' ri k'yaqb'al uch'ich' e xuch'ak ri jun ub'i' chkixo'l ri ejuwinaq lajuj achijab'. ²¹Ri are' nimalaj uq'il chk'o'ji'k chkixo'l ri ejuwinaq lajuj achijab', e xuxik kinimal ri e'are', k'atek'ut, man xjunamitaj taj kuk' ri e'oxib'.

²²Ri B'ena'i'as, uk'ojol ri Yehoyada, jun utzalaj achi chrech ri ch'o'j, e che nimalaj jastaq xub'ano, ri are' ajkab'se'el. Xe'uq'olij ri ekeb' e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j ek'o pa ri Mo'ab', xoquje' xuqasaj e xukamisaj jun koj pa jun k'otom kwa', pa jun q'ij che tajin saqtew. ²³Xoquje' xukamisaj jun ajegipto che job' xk'ab' ri unimal raqan, ri jun ajegipto ri' ruk'am jun kyaqb'al ch'ich' rech ch'o'j pa uq'ab', jeri' jacha ri ukyaqb'al jun ajkem; k'atek'uri' ri B'ena'i'as xxuli' ub'ij chrij ri are' ruk' jun che', xujik' ri jun k'yaqb'al ch'ich' rech ch'o'j pa ri uq'ab' ri jun ajegipto e chi ruk' weri' xukamisaj ri are'. ²⁴Are wa' ri xub'an ri B'ena'i'as, uk'ojol ri Yehoyada e xuch'ak nimalaj uq'ijil ri ub'i' chkixo'l ri e'oxib' ech'akanel achijab'. ²⁵Ri are' xk'o'ji' sib'alaj uq'ijil chkixol ri ejuwinaq lajuj achijab', k'atek'ut man xjunamitaj taj kuk' ri E'oxib'; ri David xukojo k'amalb'e chkech ri achijab' elaq'b'anel putzal ri are'.

²⁶Ri achijab' erech ch'o'j che xkikoj kichuq'ab' e'are ri Asahel, rachalal ri Jo'ab'; ri Elhanan uk'ojol ri Dodo, ri ajb'elem, ²⁷ri Shammot ri ajharod, ri Jeles ri ajpelonita. ²⁸Ri Ira uk'ojol ri Iqkkes, ri ajteko'a, ri Ab'i'eser ri ajanatot. ²⁹Ri Sib'b'eka'i ri ajusa, ri Ila'i ri ajotita, ³⁰ri Majera'i ri ajnetofa, ri Jeled uk'ojol ri B'a'ana ri ajnetofa, ³¹ri Ita'i uk'ojol ri Rib'ay ri ajguib'e'a che kech ri e'uk'ojol ri B'enjamin; ri B'ena'i'as ri ajpire'aton, ³²ri Jura'i, ri kel pa taq ri nimaja' rech ri Ga'as; ri Ab'i'el ri ajb'et-ha-Arab'a, ³³ri Azmavet ri ajb'ajurim; ri Elyajab'a ri ajsa'alb'on, ³⁴ri B'ene-Hashem ri ajguison, ri Yonatan uk'ojol ri Sague ri ajarar, ³⁵ri Aji'am uk'ojol ri Sakar ri ajarar, ri Elifelet uk'ojol ri Ur, ³⁶ri Jefer ri ajmekera, ri Aji'as ri ajpelonita, ³⁷ri Jesro ri ajkarmel, ri Na'ara'i uk'ojol ri Ezb'ay, ³⁸ri Yo'el rachalal ri Natan; ri Mib'jar uk'ojol ri Agri, ³⁹ri Selek ri ajammonita; ri Najray ri ajb'e'erot, to'l rech ri Jo'ab', uk'ojol ri Seruya, ⁴⁰ri Ira ri ajyattir, ri Gareb' ri ajyattir, ⁴¹ri Uri'as ri Ajhitita. Ri Sadab' uk'ojol ri Ajilay, ⁴²ri Adina uk'ojol ri Sisa che ajrub'enita, kinimal ri e'ajrub'enitas e k'amalb'e chkech ri ekawinaq lajuj; ⁴³ri Janan ral ri Ma'aka; ri Yosafat ri ajmitnita; ⁴⁴ri Uzzi'as ri ajastarot; ri Sama e Ye'ue'l e'uk'ojol ri Jotam ri ajaro'er; ⁴⁵ri Yedi'a'el uk'ojol ri Simri; ri Yoha ri rachalal che ajtisita; ⁴⁶ri Eli'el ri ajmahavita; ri Yerib'ay e ri Yosavi'as, e'uk'ojol ri Elna'am; ri Yitma ri ajmo'ab'; ⁴⁷ri Eli'el, ri Ob'ed e ri Ya'asi'el ri ajsob'a.

**Ri enab'e winaq che kkiya
kiwach ruk' ri David**

12¹E'are wa' xepe ruk' ri David pa ri Sikelag, aretaq chi' naj k'o wi chrech ri Sa'ul, uk'ojol ri Kis. Ri e'are' xoquje' ek'o chkixo'l ri achijab' che sib'alaj e'utz chrech ri ch'o'j che xkito' ri are' pa ri ch'o'j, ²kekowinik kkik'yaq ri ch'ab' ruk' ri kikyaaq'ab' on ruk' ri kimox, aretaq chi' kkik'yaq ri ab'aj on ri ch'ab'.

Chkech ri erachalal ri Sa'ul ri ajb'enjaminita:

³Ri Aji'eser ri kinimal, e ri Jo'as e'uk'ojol ri Sema'a ri ajguib'e'a; ri Yesi'el e ri Pelet, e'uk'ojol ri Azmavet; ri B'erakay e ri Yehu ri ajanatot; ⁴ri Yisma'i'as ri ajgab'a'on, jun utzalaj achi chrech ri ch'o'j chkixo'l ri ejuwinaq lajuj achijab' e kinimal ri e'are' ri'; ⁵ri Yirmeya, ri Yajasi'el; ri Yojanan, ri Yosab'ad ri ajguederot, ⁶ri Ele'usay, ri Yerimot, ri B'e'ali'as, ri Semari'as, ri Sefati'as ri ajararif; ⁷ri Elkana, ri Yishiyyahu, ri Asare'el, ri Yo'eser, ri Yasob'e'am e'are' e'ajkore'ita, ⁸ri Yo'ela e ri Seb'adi'as, e'uk'ojol ri Yerojam ri ajguedor.

⁹Xoquje' ek'o nik'aj e'ajgad che junam xeb'e ruk' ri David jawi' uwam wi rib' pa ri tz'inalik ulew. E'achijab' e'utz chrech ri ch'o'j, k'o kichuq'ab', kitojb'em kib' chrech ri ch'o'j, keta'm usilob'isaxik ri to'l kech e ri k'yaqb'al ch'ich'. Ri kiwach jeri' jacha ri uwach ri koj; kkitij anim jacha ri masat cho taq ri juyub'. ¹⁰Are ri Eser ri kinimal; are ukab' chi ukoq ri Ob'adi'as; are urox ri Eli'ab', ¹¹are ukaj ri Masmanna; are uro' ri Yirmeya; ¹²are uwaq ri Attay; are uwuq ri Eli'el; ¹³are uwajxaq ri Yojanan; are ub'elej ri Elzab'ad; ¹⁴are ulajuj ri Yirmeyahu; are ju'lajuj ri Makb'anna'i. ¹⁵E'are wa', chkixo'l ri e'uk'ojol ri Gad, che ekinimal ri juq'at achijab' erech ch'o'j; ri ko'lik ktaqan pakiwi' ok'al achijab' e ri nab'e'al ktaqan pakiwi' kaq'o' lajuj k'al. ¹⁶E'are wa' ri e'are' che xeq'ax ch'aqap chrech ri Jordan, pa ri nab'e ik', aretaq chi' kel uloq pa ri ub'e ri ja', e che xkib'ano ke'animajik ub'ik konojel ri winaq ri ek'o pa taq ri taq'aj, chi pa ri relb'alq'ij e chi pa ri uqajib'alq'ij.

¹⁷Enik'aj chkech ri e'uk'ojol ri B'enjamin e e'uk'ojol ri Juda, xoquje' xepetik jawi' uk'u'm rib' ri ajaw David. ¹⁸Ri David xuk'ut rib' chkiwach ri e'are' e kub'ij chkech: «We xixpe wuk' ruk' utzil arech kinito'o, xa jun ri' kub'an ri wanima' iwuk', k'atek'ut, we xa are kiwaj kinisub'u' arech utzil chkech ri enuk'ulel, k'atek'ut, man k'o ta jun k'ax ub'anom ri nuq'ab', jchri'la' b'a' weri' ri Kidyos ri eqatat e chub'ana' b'a' ri suk' q'atojtzij puwi' weri'!».

¹⁹K'atek'uri', ri uxlab'al xok pa ri Amasay, kinimal ri ejuwinaq lajuj achijab':

«;Ri uj, ujk'o awuk' David!

;uj k'o awuk', at uk'ojol ri Jesse!

;Nimalaj utzil,

nimalaj utzil chawechech ri at!

;e nimalaj utzil chkech ri ek'o awuk' at

rumal rech che ri Dyos k'o awuk' at!».

Ri David xe'uk'amo e xe'ukojo' chki-xo'l ri ekinimal ri achijab' erech ch'o'j.

²⁰Xoquje', enik'aj chkech ri e'ajmanasses, kepetik e kkiya kiwach ruk' ri David aretaq chi' ri are' b'enaq kuk' ri e'ajfiliste'o che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Sa'ul. Ri e'are' man xkito' ta ri are', rumal rech che ri ekinimal ri e'ajfiliste'o xkimulij kib' e xkib'an kichomanik, k'atek'uri' xkik'yaq ub'ik ri David e xkib'ij: «;Ri are' kq'ax na la' ruk' ri rajaw Sa'ul e ri rajil are ri qajolom wa'!».

²¹Aretaq chi' xtzalej uloq pa ri Sikelag, enik'aj chkech ri e'ajmanasses xe'ax ruk' ri are': ri Adna, ri Yosab'ad, ri Yedi'a'el, ri Migue'l, ri Yosab'ad, ri Elihu, ri Silletay, che ekinimal ekaq'o' lajuj k'al (1.000) achijab' erech ri Manasses. ²²We e'are' ri' xkiya' uchuq'ab' ri David e ri e'uwinaq, rumal rech che konojel ri e'are' sib'alaj e'utz taq achijab' chrech ri ch'o'j e ri e'are' konojel xe'uxik ekinimal taq ri achijab' erech ch'o'j.

²³Ronojel taq q'ij, ke'opan ri winaq ruk' ri David che uto'ik, chi k'ate' na che xnimarik ri uk'olb'al ri tz'um taq ja, xub'ana jeri' jacha uk'olb'al ri Dyos.

**Ri achijab' erech ch'o'j
che xkib'an ajawinel chrech ri David**

²⁴Are wa' ri kejalab'alil ri achijab' erech ch'o'j che k'o ri kichukb'al rech ch'o'j, che xepe uloq ruk' ri David pa ri Heb'ron arech kkiq'axej chrech ri are' ri rajawaremal ri Sa'ul, jeri' jacha xtaqan ri Yahweh.

²⁵Ri e'uk'ojol ri Juda che kuk'am ri ch'ich' to'l kech e ri k'yaqb'al ch'ich': wuqlajuj q'o' (6.800) achijab' erech ch'o'j, k'o ri jastaq kech rech ri ch'o'j;

²⁶chkixo'l ri e'uk'ojol ri Sime'on, wuqlajujq'o' o'lajujk'al (7.100) achijab' e'utz chrech ri ch'o'j;

²⁷chkixo'l ri e'uk'ojol ri Levi, eju'lajuj q'o' lajujk'al (4.600), ²⁸xoquje' ri Yehoyada, nim winaq chkixo'l ri e'uk'ojol ri A'aron ruk' b'elejq'o' ok'al (3.700), ²⁹ri Sadok, ala, utz chrech ri ch'o'j e k'o uchuq'ab', ruk' juwinaq keb' ek'amal b'e pa ri ja achalaxik;

³⁰chkixo'l ri e'uk'ojol ri B'enjamin, wuqq'o' lajujk'al (3.000); ri petinaq uloq, konojel ri e'are' epatanajinaq pa ri rachoch ri Sa'ul;

³¹chkixo'l ri e'uk'ojol ri Efra'im, ekachuy kab'lajujq'o' (20.800) e'utz taq achijab' chrech ri ch'o'j, nim kiq'ijil chkixo'l ri ekachalal;

³²chkixo'l ri jun chik upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses, ekachuy joq'o' (18.000) achijab' che xesik'ixik ruk' ri kib'i' arech keb'e che ub'ixik che are ajawinel ri David;

³³chkixo'l ri e'uk'ojol ri Isakar, xas keta'm uchomaxik e rilik jachinchike ri utz e ri rajawaxik kib'an ri Isra'el, e lajujk'al (200) ek'amalb'e e konojel ri ekachalal ek'o chuxe' ri ketaqan chrech;

³⁴chkixo'l ri Sab'ulon, ewaqchuy joq'o' (50.000) achijab' che e'utz ke'el ub'ik che ub'anik ri ch'o'j, kitijojb'em kib' chrech ri ch'o'j, k'o ri jastaq kech rajawaxik chkech pa ri ch'o'j, kkikoj kich'uq'ab' arechi' ek'o pa ri ch'o'j e ruk' ronojel kanima' kek'o'ji'k;

³⁵chkixo'l ri Neftali, ekaq'o' lajujk'al ek'amal taq b'e', ekachi'l kajchuy kab'lajujq'o' lajujk'al (37.000) achijab' che kuk'am ri ch'ich' to'l kech e ri k'yaqb'al ch'ich';

³⁶chkixo'l ri e'ajdan, e'oxchuy ju'lajujq'o' lajujk'al (28.600) achijab', kisuk'umam kib' che ub'anik ri ch'o'j,

³⁷chkixo'l ri Aser, e'o'chuy (40.000) achijab' che kitijojb'em kib' e kisuk'ub'am kib' che ke'el ub'ik che ub'anik ri ch'o'j;

³⁸ch'aaqap uloq chrech ri Jordan, chkixo'l ri e'ajrub'en, rech ri Gad, rech ri jun chik upanik'aj ujuq'at ri Manasses, kuk'am ronojel ri rajawaxik chkech pa ri ch'o'j ejo'lajujchuy (120.000) achijab'.

³⁹Konojel we achijab' ri' che erech ch'o'j, kicholem kib' jacha ucholexik ib' pa ri ub'anik ri ch'o'j, xepe uloq pa ri Heb'ron ruk' ronojel kanima' arech kkiya'a ub'ixik che ajawinel ri David puwi' ronojel ri Isra'el; e konojel ri enik'aj e'ajisra'el chik, xoquje' xa jun kib'anom arech kokisaxik ajawinel ri David. ⁴⁰Xekanaj kan chila' oxib' q'ij ruk' ri David, xewa'ik e xequmunik. Rumal rech che ri ekachalal xetzuquwik; ⁴¹xoquje', ri naqaj ek'o wi chrech ri Isakar, ri Sab'ulon e ri Neftali, kkik'am uloq chrij ri b'urix, ri jetaq kameyos, ri mulas, ri jetaq ama' wakax, ri wa rajawaxik chkech, kkik'am uloq ri k'aj, ri wikox, e ri utzalaj taq kaxlanwa b'anom ruk' uva, amaja' e ase'ite, ek'i enima'q e ek'olik taq awaj, rumal rech che nimalaj ki'kotemal k'o pa ri Isra'el.

Ri arka kq'axexik pa ri Kiryat-Ye'arim

13¹Aretaq chi' ri David ch'awinaq chik kuk' ri ekinimal ri ekaq'o' lajujk'al winaq (1.000) e ri ekanimal ri e'ok'al (100) winaq. ²Kub'ij chkech konojel ri nimalaj mulin ib' kech ri Isra'el: «We utz chiwach weri' e we petinaq chi ruk' ri Yahweh Qadyos, keqataq na ub'ik wa' enik'aj e'ajtaq'ontzij chkech ri eqachalal pa ronojel ri rulew ri Isra'el, xoquje' chkech ri echuchqajawib' e chkech ri elevita pa ri kitinimit e pa ri komon taq kulew, arech kkimulij kib' quk'. ³K'atek'uri' kqak'am chi na uloq ri arka rech ri Dyos quk' ri uj; rumal ne' che man uj okinaq ta il chrech weri' chi pa taq ri ujunab'alil uloq ri Sa'ul».

⁴Konojel ri nimalaj mulin ib' kkaj jeri' kb'anik weri', rumal rech che weri' utz chkiwach konojel ri siwantinimit. ⁵Xa jek'uri', ri David ke'umulij konojel ri siwantinimit Isra'el, kamajtajik chi pa ri Sijor rech ri Egipto e kopan pa ri Rokb'al ri Jamat, arech kk'am uloq chi pa ri Kiryat-Ye'arim uloq ri arka rech ri Dyos. ⁶Ri David e konojel ri siwantinimit Isra'el ksuk' ub'ik pa ri B'a'ala, keb'e pa ri Kiryat-Ye'arim rech ri Juda, arech kkipaqa'a' uloq chila' ri arka rech ri Dyos che ruk'am Ub'i' ri Yahweh che t'uyul pakiwi' ri ekerub'im. ⁷Xk'uk'aj ub'ik pa ri rachoch ri Ab'inadab' ri arka rech ri Dyos, kik'am ub'ik cho jun k'ak' ch'ich'; e'are ri Uzza e ri Ajyo kkib'insaj ri jun ch'ich'. ⁸Ri David e konojel ri Isra'el kexojow chuwach ri Dyos ruk' ronojel kichuq'ab', keb'ixonik e kkiq'ojomaj ri jetaq sitaras, ri jetaq arpas, ri jetaq ko'lik tum, ri taq simb'alos e ri taq ruka' wakax. ⁹Aretaq chi ke'opanik pa ri rulew ri Kidom, ri Uzza kulik' ri uq'ab' che utoq'exik ri arka, rumal rech che ri e'ama' taq wakax kkitzoqopij ub'ik ri arka. ¹⁰Xyakataj ri uq'aq'al royowal ri Dyos chrij ri Uzza e xukamisaj rumal rech che xulik' ri uq'ab' chutoq'exik ri arka; e ri Uzza xkam xas chila' chuwach ri Dyos. ¹¹Ri David xyakataj royowal rumal rech che ri Yahweh xuk'ajisaj uwach ri Uzza e kukoq'ub'i' we jun k'olb'al ri' Peres rech ri Uzza, e chi jeri' na ri ub'i' kamik ri'.

¹²Pa we jun q'ij ri', ri David xuxib'ij rib' chuwach ri Dyos e xub'ij: «¿La kink'am k'u ub'i' wa' pa ri wachoch ri arka rech ri Dyos?». ¹³K'atek'uri', ri David man xuk'am ta chi ub'ik ri arka rech ri Dyos pa ri rachoch pa ri Utinimit ri David, xane xtaqanik arech kk'am ub'ik pa ri rachoch ri Ob'ed-Edom ri ajgat. ¹⁴Ri arka rech ri Dyos xkanaj kanoq oxib' ik' pa ri rachoch ri Ob'ed-Edom; e ri Yahweh xutewchi'j ri rachoch ri Ob'ed-Edom e ronojel ri jastaq rech k'olik.

Ri David pa ri Jerusalem.

Ri erachalal pa ri ja k'olb'al

14¹Ri Jiram, rajawinel ri Tiro, kutaq ub'ik enik'aj etaq'ontzij ruk' ri David, xoquje' xutaq ub'i' utz'alam tak'är che' e e'ajb'analja, e'ajajanel e ejpaq'al ab'aj arech kkiyak jun rachoch ri are'. ²K'atek'uri', ri David xreta'maj che ri Yahweh xukojo rajawinel ri Isra'el, rumal rech che nimalaj uq'ijil xuya ri rajawaremal rumal ri uloq'oq'eb'al uk'u'x chkech ri siwan utinimit Isra'el.

³Ri David xe'uk'am chi enik'aj rixoqil pa ri Jerusalem e xeralk'uwa'laj nik'aj chik e'uk'ojol e e'umi'al. ⁴Are wa' ri kib'i' ri eralk'uwa'l kek'o'ji'k pa ri Jerusalem: ri Sammu'a, ri Sob'ab', ri Natan, ri Salomon, ⁵ri Yib'jar, ri Elisu'a, ri Epalet, ⁶ri Nogab', ri Nefeg, ri Yafi'a, ⁷ri Elisama, ri B'a'alyada, ri Elifelet.

Ri ch'akanik pakiwi' ri e'ajfiliste'o

⁸Aretaq chi' ri e'ajfiliste'o xketa'maj che xji'onsaxik ri David arech kokik ajawinel pakiwi' konojel ri Isra'el, ke'paqi' uloq che utzukupik ri are'. Xreta'maj weri' ri David e xel

uloq chkik'ulik. ⁹Ri e'ajfiliste'o xe'opani e xkijub'uj kib' pa ri tz'inalik ulew kech ri e'ajrefa'im.

¹⁰Ri David kuta' chrech ri Dyos: «¿La kinpaqi' che ub'anik ri ch'o'j chkij ri e'ajfiliste'o? kuta' chrech ¿la ke'ajach pa nuq'ab'?» Ri Yahweh kub'ij chrech: «¡Chatpaqaloq! ri in ke'injach na ri' ri e'are' paq'ab'».

¹¹K'atek'uri', kepaqi' chi k'ate' ri B'a'al-Perasim, e chila' xch'akan ri David pakiwi'. K'atek'uri', ri David kub'ij: «Ri Dyos xujaq jun jul chqaxo'l kuk' ri enuk'ulel jeri' jacha ri jul kjaqatajik rumal ri jetaq ja'». Rumal k'uwa' weri' xokisaxik ub'i we jun k'olb'al ri' B'a'al-Perasim. ¹²Xkiwonb'a' kan pa jun k'olb'al ri jetaq kidyos: «Chiporoj pa ri q'aq'!» kcha ri David.

¹³Ri e'ajfiliste'o xe'ok chi ujmul pa ri taq'aj. ¹⁴E ri David kuta' chi jumul chrech ri Dyos e ri Dyos kub'ij chrech: «Match'o'jinik kuk' e'are'. Jat e jatisutin apan chkij e jatich'o'jinoq kuk' chuwach apan ri jun k'olb'al rech k'ok' kunab'al. ¹⁵K'atek'uri', aretaq chi' kato ri jetaq b'imb'al aqanaj puwi' uloq ri k'olb'al rech k'ok' kunab'al, katel uloq ri' che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'are', rumal rech che ri Dyos kel uloq ri' nab'e chawach arech ke'ch'ojnoq ri' kuk' ri e'ajfiliste'o». ¹⁶Ri David jeri' kub'ano jacha xub'ij ri Dyos chrech; kuk'is tzij pakiwi' ri e'ajfiliste'o chi pa ri Gab'a'on ub'ik e kopan pa ri Gueser.

¹⁷E ri uq'ijil ri ub'i' ri David kb'e utzijol pa ronojel ri jetaq k'olb'al e ri Yahweh kub'ano arech ri jetaq tinimit kkixib'ij kib' chrech ri are'.

Ri arka kq'axexik pa ri utinimit ri David

¹⁵Xyakik jetaq ja pa ri Utinimit ri David, xusuk'umaj jun uk'olb'al ri arka rech ri Dyos e xuyak jun tz'um rachoch, ²k'atek'uri' kub'ij ri David: «Xuwi ri e'ajlevi loq' kkik'am ub'ik ri arka rech ri Dyos; rumal rech che are ri Yahweh xe'cha'ow ri e'are' arech kkik'am ub'ik ri arka rech ri Yahweh e pa junalik kkipatanij».

³Xa jek'uri', ri David ke'umulij konojel ri Isra'el pa ri Jerusalem arech kpaqab'axik ub'ik ri arka rech ri Yahweh pa ri uk'olb'al che xusuk'umaj ri are'. ⁴Ke'umulij ri e'uk'ojol ri A'aron e ri e'ajlevi: ⁵chkech ri e'uk'ojol ri Kehat, ri Uri'el che are kinimal e ri erachalal, e'ok'al juwinaq (120), ⁶chkech ri e'uk'ojol ri Merari: ri Asaya che are kinimal e erachalal, elajuk'al juwinaq (220), ⁷chkech ri e'uk'ojol ri Guerson, ri Yo'el are kinimal e ri erachalal, ewaqk'al lajuj (130), ⁸chkech ri e'uk'ojol ri Elisafan, are ri Sema'i'as kinimal e ri ekachalal, e lajujk'al (200) ⁹chkech ri e'uk'ojol ri Heb'ron, are ri Eli'el ri kinimal e ri erachalal, elajuk'al (200) ¹⁰chkech ri uk'ojol ri Uzzi'el are ri Amminadab' ri kinimal e ri erachalal, e'ok'al kab'lajuj. ¹¹Ri David xoquje' ke'usik'ij ri echuchqajawib' ri Sadok e ri Ab'yatar, e ri elevita ri Uri'el, ri Asa'i'as, ri Jo'el, ri Sema'i'as, ri Eli'el e ri Amminadab', ¹²e kub'ij chkech: «Ix ri ix kinimal ri e'achalaxik e'ajlevi; chityoxrisaj iwib', ix e ri iwachalal, arech loq' kipaqaq'a' uloq ri arka rech ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el, pa ri uk'olb'al che xinsuk'umaj ri in. ¹³Ri ix man ix k'o taj pa ri nab'e mul e ri Yahweh xuk'ajisaj qawach; rumal rech che ri uj man xqab'an taj jacha ri kub'ij ri pixab'». ¹⁴Ri echuchqajawib' e ri elevita xkityoxrisaj kib' arech kkipaqaq'a' uloq ri arka rech ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, ¹⁵e ri elevita xkitelej uloq ri jetaq b'alul taq che' rech arka rech ri Yahweh cho ri kiteleb', jacha xtaqan ri Mo'ises ruk' ri utzij ri Yahweh.

¹⁶Kub'ij ri David chkech ri ekinimal ri elevita che kkiya ronojel ri jastaq rajawaxik chkech ri ekachalal ri e'ajb'ixonelab': ri jetaq arpa, ri jetaq sitara, ri jetaq simb'alo, arech kkiq'ojomal e kkiw'alisaj ri kich'ab'al ruk' ronojel ki'kotemal. ¹⁷Ri elevita are kkikoj ri Heman, uk'ojol ri Jo'el, jun chkech ri ekachalal ri Asaf, uk'ojol ri B'ereki'as, chkech ri

e'uk'ojol ri Merari, che erachalal ri are', are ri Kusa'i'as. ¹⁸Kuk' ri e'are' ri ukab' taq kachalal: ri Sakari'as uk'ojol ri Ya'asi'el, ri B'en, ri Ye'asi'el, ri Semiramot, ri Yeji'el, ri Unni, ri Eli'ab', ri B'ena'i'as, ri Ma'ase'i'as, ri Mattiti'as, ri Eliflehu, ri Mikne'i'as, ri Ob'ed-Edom, ri Ye'i'el, ri e'are' ri elaqb'ana'el uchi'ja; ¹⁹ri Heman, Asaf e Etan, ri e'are' che e'ajb'ixonelab', kkiq'ojomaj utzalaj taq simb'alo b'anom ruk' saq ch'ich'. ²⁰Ri Sakari'as, ri Assi'el, ri Semiramot, ri Ye'i'el, ri Unni, ri Eli'ab', ri Ma'ase'i'as, ri B'ena'i'as kkiq'ojomaj ri lira rech uqul ali. ²¹Matti'as, ri Eliflehu, ri Mikne'i'as, ri Ob'ed-Edom, ri Ye'i'el e ri Asasyahu, kkiq'ojomaj ri sitara pa ri uwajxaq. ²²Kenani'as, kinimal ri elevita, che are uchak kq'axex ri arka, are ka'malb'e aretaq chi' kq'axexik, rumal rech che ri are' reta'm ub'anik weri'. ²³Ri B'ereki'as e ri Elkana kichak kkilaq'ab'ej ri uchi'ja chrech ri arka. ²⁴Ri echuchqajawib' e'are ri Seb'ani'as, ri Yosafat, ri Natane'el, ri Amasa'i, ri Sakari'as, ri B'enani'as e ri Eli'eser kkich'awisaj ri ruka' wakax chuwach ri arka rech ri Dyos. Ri Ob'ed-Edom e ri Yejiyi'as e'are elaq'ab'anel chuchi' ri ja chech ri arka.

Ri uk'amik uloq ri arka

²⁵Ri David, ri ekinimal ri Isra'el e ri ekinimal ekaq'o' lajujk'al winaq, xkik'ama' uloq ruk' sib'alaj ki'kotemal ri arka rech ri chapb'al q'ab' rech ri Yahweh, chi pa ri rachoch ri Ob'ed-Edom uloq. ²⁶Rumal rech che ri Dyos xe'uto' ri elevita che uq'axexik uloq ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh, xkamisaxik wuqub' ama' wakax e wuqub' ama' chij. ²⁷Ri David ukojom ub'ik jun kyaq uq'u'b'al, kxojowik e kusututej rib'; xoquje' jeri' kkib'ano konojel ri elevita che kuk'am ri arka ri e'ajb'ixonelab' e ri Kenani'as che are' k'amalb'e' chrech ri uq'axe'ik ri arka. Ri David, xoquje' ukojom jun efod b'anom ruk' lino. ²⁸Konojel ri Isra'el kq'axej ri arka chapb'al uq'ab' ri Yahweh ruk' raqoj chi'aj e ruk' uch'awisaxik ruk'a' wakax, ruk' jetaq simb'alo e kxururej ri taq liras e ri sitaras. ²⁹Aretaq chi' ri arka rech chapb'al uq'ab' ri Yahweh xok pa ri utinimit ri David, ri Mikal, umi'al ri Sa'ul, kka'y uloq pa ri wantana e xril ri ajawinel David che tajin kxojowik e kki'kotik; pa ri ranima' kretzelaj uwach ri are'.

¹⁶¹Kokisax ub'ik ri arka rech ri Dyos e xya'ik panik'aj chrech ri tz'um ja che xuyak ri David chrech weri'. Kchi'xik chuwach ri Dyos, jetaq holokosto e jetaq tab'al toq'ob' rech riqoj ib'. ²Aretaq chi' ri David xuk'is uchi'xik ri jetaq holokosto e ri tab'al taq toq'ob' rech riqoj ib', xe'utewchi'j ri siwantinimit pub'i' ri Yahweh. ³E xujach chkech konojel ri e'ajisra'el, chi achijab' chi ixoqib'; chkijunal xuya chkech jun kaxlanwa, jun ki' kaxlanwa b'anom ruk' datil, jun kaxlanwa b'anom ruk' chaqi'j uva.

Ri kichak kipatan ri e'ajlevi chuwach ri arka

⁴Ri David ke'ukoj ri e'ajlevi pa ri kichak kipatan chuwach ri arka rech ri Yahweh, arech kkib'an ri nimaq'ij e arech keq'ijilanik e nim kkil wi ri Yahweh Udyos ri Isra'el. ⁵Are ri Asaf k'amalb'e', are ukab' ri Sakari'as, k'atek'uri' eteren chi ukoq ri Ussi'el, ri Semiramot, ri Yehi'el, ri Mattiti'as, ri Eli'ab', ri B'ena'i'as, ri Ob'ed-Edom e ri Ye'i'el. Kq'ojomaj ri jetaq lira e ri jetaq sitara e ri Asaf are kuqinlej ri jetaq simb'alo. ⁶Ri echuchqajawib' B'ena'i'as e ri Yajasi'el man ketani' ta che uq'ojomaxik ri ruka' wakax chuwach ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Dyos. ⁷Pa we jun q'ij ri', ri David are nab'e nim kril wi ri Dyos, e xujach chrech ri Asaf e chkech ri erachalal we jun b'ix ri':

(Sal 105,1-15)

- ⁸Chiq'ijilaj b'a' ri Yahweh,
ruk' ki'kotemal chiraqaqej
ichi' rumal ri ub'i',
chiya' utzijoxik chkixo'l ri taq
siwantinimit ri nimalaj taq ub'anom!
- ⁹Chixb'ixonoq,
chiq'ojomaj ri q'ojom chuwach,
chiya'a ub'ixik ronojel
ri mayib'al ub'anom.
- ¹⁰Chixremeloq chixtik'iloq
pa ri tyoxlaj ub'i'.
Cheki'kot b'a' ri jetaq anima' che ketz- ukuch chrech ri Yahweh!
- ¹¹Chitzukuj ri Yahweh
e chitzukuj ri uchuq'ab',
jix che utzukuxik ri upalaj
e mixuxlan che utzukuxik!
- ¹²Chna'taj b'a' chiwech
ri jetaq mayib'al ub'anom,
ri sachib'al taq k'u'x
e ri q'atb'altzij ub'anom ri uchi',
- ¹³ix rija'al ri Isra'el, che ix upataninel,
ix uk'ojol ri Jakob',
ri are' che ix ucha'om!
- ¹⁴Ri are', ri Yahweh, are are' Qadyos,
pa ronojel ri uwachulew
k'o wi ri uq'atb'altzij.
- ¹⁵Ri are', pa junalik kna'taj chrech
ri chapb'al q'ab' xub'ano,
jun tzij, che xuya'
chkech ek'i kaq'o'
lajujk'al (1.000) mayilq'ijsaq,
- ¹⁶ri utzij xuya chrech, ri Ab'raham,
ri utzij xuya' ub'ixik chrech ri Isa'ak.
- ¹⁷Ri tzij, che pixab' ub'ixik xuya
chech ri Jakob',
e pa junalik chapb'alq'ab' xuya
chrech ri Isra'el.
- ¹⁸Xub'ij: "Ri in, kinya na chawech ri rulew
ri Kana'an, are awechb'al ri".
- ¹⁹Weri', aretaq chi' ri ix, ix jun alaj juq'at,
man ix k'i taj, xaq ix ok'owel
xaq ix q'axel e ix kaxlan winaq
pa ri tinimit chila',
- ²⁰aretaq chi', xaq keb'inkatik pa jun
amaq' chi k'a pa jun amaq' chik,
chi pa jun ajawib'al chi k'a pa jun chik,
- ²¹man k'o ta jun xuya alaj chrech,

- che kub'an k'ax chkech,
 rumal kech ri e'are', xub'an k'ax
 chkech nik'aj taq ajawab' chik:
 22"Chiq'ila' iwib' che kichapik ri etyoxlaj
 taq nuwinaq, mib'an k'ax itzel
 chkech ri eq'axal taq nutzij!".
 (Sal 96)
- 23;Chixb'ixon chrech
 ri Yahweh ronojel uwachulew!
 Chiya'a' ub'ixik ronojel
 q'ij ri ukolotajem.
- 24Chiya'a' ub'ixik ri uq'ijil chkech
 ri man k'o ta qakojonik kuk',
 chkech konojel ri tinimit chiya'a'
 ub'ixik ri jetaq umayib'al!
- 25Nimalaj Ub'antajik ri Yahweh
 e taqal chrij nim kqil wi ri are',
 are xib'rikil chi na chuwach ri are',
 chkiwach konojel ri edyos.
- 26Man k'o ta kib'antajik konojel ri edyos
 ekech ri jetaq tinimit chik.
 K'atek'uri', are ri Yahweh xb'anow ri kaj.
- 27Chuwach ri Are', k'o ri remelik tik'ilik
 e ri nim b'antajik,
 pa ri tyoxlaj uk'olb'al,
 k'o ri kowinem e ri je'lal.
- 28Chik'ama' uloq chrech ri Yahweh,
 ix ja taq winaq kech taq ri tinimit,
 chik'ama' uloq chrech ri Yahweh
 ri remelik tik'ilik e ri kowinem;
- 29chik'ama' uloq chrech ri Yahweh
 ri uq'ijil ri ub'i',
 chik'ama' uloq jetaq sipanik chrech, chixesa'j pa taq ri rokib'al rachoch.
- 30Chb'irb'itoq chuwach,
 ronojel ri uwachulew.
 Xukoj ri taq ch'imil chikaj
 e utz kanajinaq chila'.
- 31;Ki'kotemal b'a' chikaj,
 ki'kotemal chuwachulew!
 Chib'ij b'a' chkixo'l ri winaq che man k'o
 ta ri qakojonik kuk': "jAjaw ri Yahweh!".
- 32Chpunklajoq b'a' ri polow
 e ronojel ri k'o chupam!
 ruk' ki'kotemal churaqaqaj uchi'
 ri uwachulew e ronojel ri k'o chuwach!
- 33chejumum b'a' pa ri kaqiq' ruk'
 ki'kotemal ri jetaq che' pa taq k'ache'laj,

chuwach ri Yahweh,
rumal rech che kpetik ri Are',
kpetik, arech kub'ana'
q'atojtzij puwi' ri uwachulew.

(Sal 106,1.47s)

³⁴Chiq'ijilaj ri Yahweh,
rumal rech che utz ri Are',
rumal rech che junalik
ri loq'oq'eb'al uk'u'x!

³⁵Chujakolo' b'a', Yahweh, Qadyos,
chujamulij chujawesaj ub'i chkixo'l
ri man k'o ta qakojonik kuk',
arech kqaq'ijilaj ri tyoxlaj ab'i',
e k'o qaki'kotemal pa ri ab'ixonik.

³⁶Tewchi'xoq b'a ri Yahweh,
Udyos ri Isra'el,
chub'eq'ij chub'esaj!
E konojel ri tinimit, xkib'ij: ;Amen!
;Aleluya! Nim xkil wi ri Yahweh.

³⁷Ri David ke'ukoj kan chila', chuwach ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh, ri Asaf e ri e'uk'ojol, arech pa junalik kepatanajik ronojel q'ij chuwach ri arka, ³⁸xoquje' kukoj kanoq chila' ri Ob'ed-Edom e ri erachalal, konojel e'oxk'al wajxaqib' winaq. Ke'ukoj kanoq ri Ob'ed-Edom, uk'ojol ri Yedutun e ri Ona echajinel pa ri uchi'ja.

³⁹K'atek'uri', ri chuchqajaw Sadoq e ri erachalal che echuchqajawib' ke'ukoj kanoq chuwach ri uk'olb'al ri Yahweh, puwi' ri k'olb'al chikaj rech ri Gab'a'on, ⁴⁰arech pa junalik kkichi'j ri jetaq holokosto chrech ri Yahweh cho ri tab'al toq'ob' chi rech ri holokostos, chi aq'ab'il e chi b'enaq'ij, jeri' kkib'ano jacha ri tz'ib'atalik pa ri Upixab' ri Yahweh che e'utaqom ri Isra'el. ⁴¹Kuk' ri e'are', k'olik ri Heman, ri Yedutun e ri enik'aj chik che xecha'ik e che xesik'ixik arech kemaltyoxin chrech ri Yahweh «rumal rech che junalik ri loq'oq'eb'al uk'u'x». ⁴²Kuk' ri e'are' ri Heman e ri Yedutun, arech koq'esaj ri ruka' wakax, ri jetaq simb'alo e ri ronojel ri jetaq q'ojom che krachi'laj b'ix rech ri Dyos. Ri e'uk'ojol ri Yedutun, ri e'are' echajinel ri uchi'ja.

⁴³K'atek'uri', konojel ri siwantinimit keb'e ub'ik, chkijujunal keb'e pa ri kachoch, xoquje' xtzalejik ri David arech kutewchi'j ri rachoch.

Ri utzij ri Natan, q'axel utzij ri Dyos

¹⁷¹Aretaq chi' ri David jeqel chi pa ri rachoch, kub'ij chrech ri Natan, q'axel utzij ri Dyos: «;Ri in injeqel pa jun wachoch che b'anom ruk' uche'al tak'är e ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh k'o chuxe' taq tz'um!». ²Ri Natan kub'ij chrech ri David: «Chab'ana ronojel ri jastaq k'o pa ri awanima', rumal rech che ri Dyos k'o awuk'». ³K'atek'ut, chi pa we jun chaq'ab' ri', xpetik ri utzij ri Yahweh ruk' ri Natan, jewa' kub'ij ri': ⁴«Jat, ja'b'ij chech ri nupataninel David: Jewa' kub'ij ri Yahweh. Man at taj katyakowik ri' wachoch in arech

kinjeqi' chupam. ⁵Ri in, man k'o ta jumul nujeqeb'am wib' pa jun ja chi pa ri jun q'ij uloq che xe'inwesaj uloq ri Isra'el chi k'ate' na we junq'ij kamik ri', k'atek'ut, xane in b'ininaq pa jun tz'um ja e pa jun chik e pa jun kab'al chi pa jun chik. ⁶Ronojel taq q'ij che ri in inb'enaq jewa' e jeri' pa ri Isra'el, ¿la xinb'ij puch chrech jun chkech ri eq'ataltzij pa ri Isra'el, ri xe'inkoj in e'ajyuq' chrech ri nusiwantinimit: ¿Jasche ri ix man kiyak ta jun wachoch ruk' uche'al tak'är? ⁷Kamik k'ut ri, chab'ij b'a' weri' chrech ri nupataninel David: Jewa' kub'ij ri Yahweh Sab'a'ot. Ri in xatink'am uloq ri at pa ri q'ayes chrij uloq ejupuq chij, arech katuxik at kinimal ri nusiwantinimit Isra'el. ⁸Ri in in b'enaq awuk' xaq jawi' k'olb'al at atb'enaq wi, xinchup kiwach chawach konojel ri e'ak'ulle. Kinya' na ri' jun nimalaj ab'i' jacha ri kib'i ri winaq che nim kib'antajik cho ri uwachulew. ⁹Kinya na ri' jun kik'olb'al ri nusiwantinimit Isra'el e kintik na ri' chila' arech kjeqi' pa ri jun k'olb'al ri', man kek'yaq ta chi ub'i jumul ri' ri e'are', e ri winaq e'ajb'anal k'ax man kekipitz'ej ta chik pa ri k'ax jacha ri ojer kanoq, ¹⁰jacha pa taq junab' che xe'inkoj ri eq'ataltzij puwi' ri nusiwantinimit Isra'el. Ke'inkoj na ri' ri e'uk'ulel chuxe' ri nukowinem. Ri in kinb'ij chawech che ri Yahweh kuyak na ri' jun awachoch, ¹¹e aretaq chi' ktz'aqat ri aq'ij che katb'e kuk' ri atat, kinjikib'a' ri' chawach chi aq'anoq ri awija'al e ko ri' kinjikib'a' ri awajawaremal. ¹²Ri are' kuyak na ri' jun Wachoch e ri in kinya' na ri' pa junalik ri uchuq'ab' ri utem. ¹³In jun tatxel ri' chrech ri are' e ri are' jun k'ojolxel ri' chwech ri in; e man kinwesaj ta ub'ik ri' ruk' ri are' ri loq'oq'eb'al nuk'u'x, jacha xinwesaj ub'ik ruk' ri jun che nab'e chawach ri at.

¹⁴Ri in pa junalik ri' kinjeqeb'a' na ri are' pa ri wachoch e pa ri wajawaremal e pa junalik ri' kk'o'ji' uchuq'ab' ri utem.

¹⁵Ri Natan ruk' we jetaq tzij ri' e ruk' ronojel ri jetaq k'utb'al, jewa' uch'ab'exik xub'an ri David.

Ri uch'awem ri David ruk' ri Dyos

¹⁶K'atek'uri', ri ajawinel David, kok ub'ik, xtt'uyi' chuwach ri Yahweh e kub'ij: «¿In jachin in, ayum Yahweh Dyos, e jas ri wachoch, che ri at chi waral xinak'am uloq ri'? ¹⁷k'atek'ut, xa nitz' wa' weri' chawach, ayum Dyos, che xoquje' kattzijon puwi' ri chwe'q kab'ij ruk' ri rachoch ri apataninel, e ri at kinawilo in jacha jun junwi alaj winaq, ayum Yahweh Dyos. ¹⁸¿Jas jun chik kutz'aqatisaj ri apataninel David rumal ri uq'ijil che kaya at chrech ri apataninel? Ri at aweta'm uwach ri apataninel. ¹⁹Ayum Yahweh, rumal ri loq'oq'eb'al ak'u'x e rumal ri awanima', ri at utz uk'utik xab'an ronojel we nimalaj jastaq ri', arech kaq'alajinsaj ri nimalaj ab'antajik. ²⁰Ayum Yahweh, man k'o ta jun chik jeri' at jacha ri at, e at, at jun chi Dyos, rumal ri qatom chi ruk' ri qaxikin. ²¹¿La k'o chi na jun siwantinimit jeri' jacha ri siwan atinimit Isra'el, che jun dyos xb'e che kiloq'ik uloq arech keruxisaj siwan utinimit e kuya nimalaj kiq'ijil ruk' nimalaj e k'axalaj taq jastaq, che ke'uk'yaq ub'ik jetaq amaq' chuwach ri siwan atinimit che xe'aloq' pa ri Egipto? ²²Ri at xawok ri Isra'el ri atinimit jacha atinimit at chi pa junalik, e ri at, Yahweh, xakoj awib' at Udyos. ²³Kamik k'ut ri' Yahweh, chajikib'a' pa junalikalaj ri atzij che xab'ij chrech ri apataninel e chrech ri rachoch; e qas chab'ana' b'a' jacha ri xab'ij. ²⁴Je nak'ut, qastzij chkanaj b'a' we tzij ri'; e pa junalik nimalaj chkanajoq ri ab'i'! e chb'ixox: "Ri Yahweh Sab'a'ot ri Udyos ri Isra'el, rech ri Isra'el". E ri rachoch ri apataninel David kk'o'ji' uchuq'ab' chawach, ²⁵rumal rech che ri at, ayum Nudyos, xaq'alajinsaj chuwach ri apataninel che kayak na jun rachoch. Rumal k'uwa' weri', ri apataninel kkanaj kan chawach arech kch'aw awuk'. ²⁶Je nak'ut, Yahweh, at, at Dyos e ri at xajikib'a' we tzij ri' chrech ri apataninel. ²⁷E

kamik ri', ri at xawaj xatewchi'j ri rachoch ri apataninel, arech pa junalik kkanaji chawach. Rimal rech che ri katewchi'j at Yahweh, chi pa junalik tewchi'talik kkanajik kanoq».

Ri jetaq ch'akanik xub'an ri David

18¹Chuwach chi aq'anoq weri', ri David ke'uqajb'ej ri e'ajfiliste'o e man k'o ta chi kiq'ijil xuya kanoq. Chi pa kiq'ab' ri e'ajfiliste'o, xrechb'ej ri Gat rachi'l ri jetaq uk'olb'al. ²Xoquje' xe'uqajb'ej ri e'ajmo'ab', e ri e'are' ri' xe kanaj kan chuxe' ri ukowinem ri David e xkitoj ri alka'bal chrech.

³Ri David xch'o'jinik ruk' ri Hadadeser rajawinel ri Sob'a e xuqajb'ej ri are' pa ri Hamat, aretaq chi' ri are' b'enaq che ukojik ri ukowinem puwi' ri nimaja' E'ufrates. ⁴Ri David xuch'ak ruk' ri are' kaq'o' ch'ich' rachi'l ri kej, ewuqlajuj q'o' lajujk'al (7.000) achijab' kkikejb'ej ri kej, kachuy lajujq'o' (20.000) achijab' keb'in chkaqan, e ri David kresaj ri raqan ronojel taq ri ch'ich' keb'in ruk' ri kej e kuk'olo, xuwi xuto' kanoq e'ok'al (100). ⁵Ri e'ajaram rech ri Damasko xepe che uto'ik ri Hadadeser, rajawinel ri Sob'a, e ri David xe'ukamisaj kachuy jo'lajujq'o' (22.000) chkech ri e'ajaram. ⁶Ri David xe'ukoj kanoq enik'aj eq'atb'altzij pa ri Aram rech ri Damasko, e ri e'ajaram xekanaj chuxe' ri ukowinem ri David e xkitoj ri alka'bal chrech. Xaq jawije' kb'e wi ri David, ri Dyos xub'ano arech kch'akanik ri are'. ⁷Ri David xuk'am ub'ik ri q'an pwaq taq to'l kech che kuk'am ub'ik ri e'uwinaq ri Hadadeser e xuk'am ub'ik pa ri Jerusalem. ⁸Pa ri Tibhat e pa ri Kun, tinimit che erech ri Hadadeser, chila' kuk'am ub'ik ri David sib'alaj saq ch'ich' e ruk' weri' ri Salomon xub'an ri saq ch'ich' Polow, ri jetaq raqan ja e ri ronojel ri saq ch'ich' taq chukub'al.

⁹Aretaq chi' ri To'u, rajawinel ri Hamat, xreta'maj che ri David xe'uq'ajb'ej konojel ri achijab' erech ri Hadadeser, rajawinel ri Sob'a, ¹⁰xutaq ub'ik ri uk'ojol Hadoram ruk' ri ajawinel David arech kuya' jun rutzil uwach e kub'ij chrech che kki'kotik ruk' rimal rech che xch'o'jinik e xch'akanik puwi' ri Hadadeser, rimal rech che ri To'u tajan kch'o'jinik ruk' ri Hadadeser. Ri Hadoram xutaq ub'ik k'i q'an pwaq jastaq, saq pwaq e saq ch'ich'; ¹¹ri ajawinel David xoquje' xutyoxrisaj weri' chrech ri Yahweh, rachi'l ri saq pwaq e ri q'an pwaq che xuk'am uloq chkech konojel ri jetaq tinimit: pa ri Edom, pa ri Mo'ab', e ri xuk'am uloq chkech ri e'ajammon, ri e'ajfiliste'os e ri Amalek.

¹²Ri Ab'isay, uk'ojol ri Seruya, xe'uqajb'ej pa ri taq'aj rech ri Atz'am ekachuy joq'o' e'ajedom(18.000). ¹³Xe'ukoj eq'atb'altzij pa ri Edom e konojel ri siwantinimit e'ajedom xekanaj chuxe' ri ukowinem ri David. Ri Yahweh xub'ano che kch'akan ri David xaq jawije' ne' kb'e wi ri are'.

Ri nimalaj taq eqelem pa ri ajawaremal

¹⁴Ri David xajawinik pakiwi' konojel ri Isra'el, xub'an ri suk'il e ri jikomal pakiwi' konojel ri siwan utinimit. ¹⁵Ri Jo'ab', uk'ojol ri Seruya, are' kinimal ri achijab' erech ri ch'o'j; ri Yosafat, uk'ojol ri Ahilud, are are' ri ajtaqo'ntzij; ¹⁶ri Sadok, uk'ojol ri Ajitub' e ri Ajimelek, che uk'ojol ri Ab'yatar, echuchqajawib' ri e'are'; ri Savsa are' ri ajtz'ib'. ¹⁷Ri B'ena'i'as, uk'ojol ri Yehoyada, are kinimal ri e'ajkereto e ri e'ajpeleto. E ri e'uk'ojol ri David e'are enab'e ukoq chunaqaj ri ajawinel.

Ri e'ajamom kkib'an k'ax chkech ri e'ajtaqo'ntzij xe'utaq ub'ik ri David

19¹Chuwach chi aq'anoq weri' xkamik ri Najas kajawinel ri e'ajammon e pa ri uk'exwach xajawinik kanoq ri uk'ojol. ²K'atek'uri' ri David kuchomaj: «Ri in kintoq'ob'isaj na uwach wa' ri Hanun uk'ojol ri Najas, jeri' jacha xutoq'ob'isaj nuwach in ri utat are'». E ri David xe'utaq ub'ik ruk' ri are' enik'aj e'ajtaqo'ntzij che kekikub'a' uk'u'x chrech ri oq'ej rumal ri utat. K'atek'ut, aretaq chi' ri e'ajtaqo'n utzij ri David xe'opan pa ri kulew ri e'ajammon, ruk' ri Hanun, che ukub'axaxik uk'u'x, ³ri winaq nim kib'antajik chkixo'l ri e'ajammon, kkib'ij chrech ri Hanun: «¿La kachomaj che ri David xe'utaq uloq enik'aj e'ajtaqo'ntzij che uku'b'isaxik ak'u'x rumal ri atat e kuya' uq'ijil ri are'? ¿La man xata xepe lo ri e'upataninelab' ri are' che utzalexik ri amaq', che ub'anik k'ax e che k'ak'alenik pa ri qulew?». ⁴Ri Hanun, xe'uchapo ri e'upataninel ri David, kusokaj ri kiwi' e kuqupij ub'ik ri katz'yaq, cho kachaq kuyaw kan wi, e xeresaj ub'ik ri e'are'. ⁵Xtaq ub'ixik chrech ri David ri xkik'ulmaj ri achijab' ri'. E ke'utaq uloq enik'aj winaq che kik'uluxik rumal rech che we achijab' ri' sib'alaj xesax kik'ixb'al. Ri ajawinel kutaq ub'ixik chkech: «Chixkanaj kanoq pa ri Jeriko chi k'ate' na kk'iyik ri iwisamchi', k'atek'uri' kixtzalij chi uloq ri'».

Ri nab'e ch'oj kb'an kuk' ri e'ajammon

⁶Ri e'ajammon, aretaq chi' xkilo che e'itzelalaj taq winaq chuwach ri David; ri Hanun e ri siwantinimit e'ajammon, kkitaq ub'ik kaq'o' lajujk'al (1.000) talentos saq pwaq rech kitojik ri e'ajaram rech ri Mesopotami'a, ri e'ajaram rech ri Ma'aka e ri ewinaq rech ri Sob'a, xkitoj jetaq ch'ich' ruk' jetaq kej e ri achijab' kb'insaj ri ch'ich'. ⁷Xe'utojo e xe'uk'am ub'ik ekajchuy (32.000) ch'ich' ruk' ri jetaq kej; e kuk'am ub'ik ri ajawinel Ma'aka rachi'l ri achijab' erech ch'o'j, ri e'are' xepetik e xkikoj tz'um kachoch chuwach ri Medeb'a. Ri e'ajammon, xkimuluj kib', xe'el ub'ik pa jetaq kitinimit che ub'anik ri ch'o'j. ⁸Xreta'maj ri David weri' e xutaq ub'ik ri Jo'ab' kuk' konojel ri achijab' che e'utz chrech ri ch'o'j e ri man k'o ta kkixib'ij kib'. ⁹Ri e'ajammon ke'el uloq e kkicholej kib' che ub'anik ri ch'o'j chuchi' ri tinimit, k'atek'ut, ri e'ajawinel' che xepe uloq kitasom apan kib' pa ri suq'unb'al. ¹⁰Ri Jo'ab', aretaq chi' xrilo che ek'o jumulaj e'ajch'ojab' chuwach e jumulaj chik ek'o chrij, xe'ucha' konojel ri e'utzalaj taq ajch'ojab' e xe'ucholej chkiwach ri e'ajaram. ¹¹Ri enik'aj ajch'ojab' chik, ke'uya' kan pa uq'ab' ri rachalal Ab'isay e ke'ucholej chkiwach ri e'ajammon. ¹²Kub'ij ri Jo'ab': «We ri e'ajaram kekowin chwech, katpe che nuto'ik; we ri e'ajammon kekowin chawech at, kinb'e in che ato'ik. ¹³Chk'oji' b'a' achuq'ab'! e ;chqakojo' b'a' qachuq'ab' rumal ri siwan qatinimit e rumal ri qatinimit e kumal ri jetaq utinimt ri Qdyos! ;E ri Yahweh chub'ana' b'a' ri kraj are' kub'ano!».

¹⁴E ri Jo'ab' xumajij ub'inik arech kumajij ri ch'o'j kuk' ri e'ajaram, e ri e'are' ri' xe'animaj ub'ik chkiwach. ¹⁵Aretaq chi' ri e'ajammon kkilo che ri e'ajaram tajin ke'animajik; xoquje' ri e'are' xe'animaj ub'ik chuwach ri Ab'isay, rachalal ri Jo'ab', e xe'ok ub'ik pa ri kitinimit. K'atek'uri', ri Jo'ab' ktzalij ub'ik pa ri Jerusalem.

Ri ch'akanik pakiwi' ri e'ajaram

¹⁶Aretaq chi' ri e'ajaram kkilo' che xech'akan ri Isra'el pakiwi', kitaq kisik'ixik ri e'ajaram che ek'o ch'aqap chrech ri Nimaja'; are ri Sofak, rajawinel ri Hadadeser nab'e uloq chkech. ¹⁷Kya ub'ixik weri' chrech ri David, ri are' xe'umulij konojel ri Isra'el, e xq'ax ch'aqap chech ri Jordan, ke'uriqa' e xukoj rib' chkiwach ri e'are'. K'atek'uri', ri David xucholej rib' che ub'anik ri ch'o'j chkiwach ri e'ajaram e ri e'are' xech'o'jinik ruk' ri are'. ¹⁸Ri e'ajaram ke'animaj ub'ik chuwach ri Isra'el, e chkech ri e'ajaram, ri David xe'ukamisaj

wuqlajujq'o' lajujk'al (7.000) achijab' che kuk'am jetaq ch'ich', ri achijab' che xaq keb'in chkaqan xe'ukamisaj o'chuy (40.000) achijab'; xoquje' xukamisaj ri Sofak kinimal ri e'ajch'o'jab'. ¹⁹Aretaq chi' ri winaq ek'o chuxe' ri ukowinem ri Hadadeser, kkilo che xaq exaq'alik chik chuwach ri Isra'el, utzil kekanaj ruk' ri David e xekanaj kan chuxe' ri ukowinem ri are'. E ri e'ajaram man xkikoch' taq chik ke'kito' ri e'ajammon.

Ri ukab' ch'o'j kuk' ri e'ajammon

20¹Aretaq chi' xopan chi jun junab', aretaq chi' uq'ijil ke'el ub'ik ri e'ajawinel, ri Jo'ab' ke'uk'am ub'ik ri achijab' erech ch'o'j e xutolb'a' kanoq kulew ri e'ajammon. K'atek'uri', kb'ek ku'sutij rij ri Rab'b'a, e ri David xkanaj kanoq pa ri Jerusalem. Ri Jo'ab' xuxaq'alb'ej ri Rab'b'a e kuk'is tzij puwi'. ²Ri David xuk'am ukoq cho ri ujolom ri kajawi'el ri setesik wiqib'al ujolom. Kuna'o che jun talento q'an pwaq ri ra'lal. K'o chuwach jun utzalaj ab'aj e ri David xukoj puwi' ri ujolom. E kuk'am ub'ik jun nimalaj ch'akoj pa ri tinimit. ³Xeresaj ub'ik ri winaq ek'o chila' e xe'ukoj pa chak ruk' ri qub'al tz'alam, ruk' ri t'ist'a'q ch'ich', ruk' ri ikej. Xoquje' jeri' xub'an chkech konojel ri kitinimit ri e'ajammon. E ri David erachi'l konojel ri achijab' erech ch'o'j xetzalij pa ri Jerusalem.

Ri jetaq ch'akanik pakiwi' ri e'ajfiliste'o

⁴Chuwach chi apanoq weri', xb'an chik jun ch'o'j kuk' ri e'ajfiliste'o pa ri Gueser. K'atek'uri', ri Sib'b'ekay ri ajjusatita xukamisaj ri Sipay jun kija'al ri e'ajrefa'im. Ri e'ajfiliste'o xekanaj chuxe' ri kowinem.

⁵Xb'an chi jun ch'o'j kuk' ri e'ajfiliste'o. Ri Eljanan, uk'ojol ri Ya'ir, xukamisaj ri Lajmi, rachalal ri Goli'at ri ajgat, ri chpab'al uche'al ri kyaqb'al uch'ich', jeri' jacha raqan ri uchukb'al jun ajkem. ⁶Xb'an chi jun ch'o'j pa ri Gat e k'o jela' jun achi nimalaj raqan, k'o juwinaq kijeb' uwi' taq raqan uq'ab', waqib' chjunal raqan e chjunal uq'ab'. Xoquje' ri are' ri' rija'al ri Rafa. ⁷Ri are' xukoj uchuq'ab' chuwach ri Isra'el, ri Jonatan, uk'ojol ri Sime'a, che rachalal ri David, xukamisaj ri are'. We achijab' ri' eri'ja'al ri Rafa ri ajgat, ri e'are' xekam chuxe' ri uchuq'ab' uq'ab' ri David e chuxe' ri kiq'ab' ri achi'ajb' che e'ojer taq erajch'o'jab' ri are'.

Ri kejalaxik ri winaq

21¹Ri Satan kwa'lajik chrij ri Isra'el e xa jek'uri' kukoj kik'u'x ri David arech ke'ejalaxik ri ekija'al ri e'siwantinimit. ²Ri David kub'ij chrech ri Jo'ab' e chkech ri ekinimal ri ewinaq: erech ch'o'j: «Jix chkejalaxik ri Isra'el, kimajij chi pa ri B'erseb'a e kexopan pa ri Dan, aretaq chi' xb'antajik, kixtzalij uloq arech kinweta'maj in ejoro'apa' ri winaq». ³Ri Jo'ab' kub'ij: «Che'uk'irisaj b'a' ri Yahweh ri siwan utinimit ok'al mul chi na ri ek'olik! ¿La man e'upataninel ta ri Wajaw ri ajawinel konojel ri e'are'? ¿Jasche kuta weri' ri wajaw? ¿Jasche kqawilij umak ri Isra'el puwi'?». ⁴K'atek'ut, are xk'o'ji' uchuq'ab' ri xtaqan ri ajawinel chrech puwi' ri Jo'ab'. Ri are' xb'e ub'ik e xb'linik pa ronojel ri Isra'el, aretaq chi' xtziltaj rumal ronojel, xtzalij uloq pa ri Jerusalem. ⁵Ri Jo'ab' xujach chrech ri David ri kejalab'alil ri siwantinimit; ek'o pa ronojel ri Isra'el oxk'alab' wuqlajujchuy lajujq'o' achijab' (1.100.000) achijab' kekowinik kkichap ri ch'ich' rech ch'o'j, pa ri Juda ek'o kak'alab' wajxaqchuy jo'lajujq'o' (470.000) achijab' che kuk'am ri kich'ich' rech ch'o'j. ⁶Man xe'ukoj taj pa ri

ejalanik ri Levi e ri B'ejamin, rumal rech che ri Jo'ab' sib'alaj itzel xuta ri utaqanik ri ajawinel.

Ri b'innelyab'il e ri sachb'al makaj

⁷Ri Dyos man utz taj xrilo weri' e xuk'ajisaj uwach ri Isra'el. ⁸K'atek'uri', ri David kub'ij chrech ri Dyos: «iRi in nimalaj xinmakunik rumal rech che xinb'an weri'! Kamik ri', kinta chawech chasacha' b'a' we umak ri apataninel, tzij nak'ut che k'ax nuch'ab'exik». ⁹E ri Yahweh xuch'ab'ej ri Gad ri ajsaq wachom winaq kukoj ri David: ¹⁰«Jat che ub'ixik chrech ri David: Jewa' kub'ij ri Yahweh: Oxib' jastaq kinya chawach, chacha'a' b'a' jun chkech e qastzij ri' kinb'ano». ¹¹Kopan ri Gad ruk' ri David e kub'ij chrech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh: Chacha'a' b'a':¹²La are oxib' junab' wi'jal, on are oxib' ik' katch'akik kchikwach ri e'ak'ulel, ri kich'ich' rech ch'o'j ri e'uk'ulel chi chawij ri' kk'o'ji' wi, on are oxib' q'ij che ri uch'ich' ri Yahweh e ri b'innelyab'il junam kkib'an ri k'ax cho ri ulew?, ri anjel rech ri Yahweh kub'ana ri' nimalaj k'ax pa ronojel ri rulew ri Isra'el. Kamik ri', chawila' b'a' jas kinb'ij ri' chrech ri jun xintaqow uloq». ¹³Ri David kub'ij chrech ri Gad: «Ri in, in k'olik pa jun nimalaj mayoj. Utz ri' kinqaj pa ri uq'ab' ri Yahweh, rumal rech che ri are' nimalaj ri utoq'ob'; are utz ri' man kinqaj ta pa kiq'ab' ri winaq».

¹⁴Ri Yahweh kutaq uloq ri b'innelyab'il pa ri Isra'el e xekamik waqchuy jo'lajuq'o' (70.000) winaq. ¹⁵Ri Dyos xutaq uloq jun anjel chrij ri Jerusalem arech kuchupu' uwach; k'atek'ut, aretaq chi' ri anjel tajin chik chrech weri', ri Dyos xuk'ex ri uk'ux chrech weri'; e kub'ij chrech ri anjel che tajin chik kusach uwach: «Ruk' la' lele', chawesaj ri aq'ab'».

Ri anjel rech ri Yahweh tak'al ukoq chunaqaj ri rulew ri Ornan ri jun ajjeb'use'o. ¹⁶Aretaq chi' kuyak aq'anoq ri uwoq'och ri David, kril ri anjel rech ri Yahweh che tak'al chuxo'l ri ulew e ri kaj e ruk'am jun ch'ich' rech ch'o'j puq'ab', ulik'em chik puwi' ri Jerusalem. K'atek'uri', ri David e ri enim taq winaq, kikojom ri koxtar e keqaj cho ri ulew, ¹⁷e ri David kub'ij chrech ri Dyos: «iLa man in taj ri xintaqowik arech ke'ejalaxik ri siwantinimit? iLa man in taj ri xinmakunik e ri xinb'anowik ri itzel? K'atek'ut, we jupuq chij ri', ijas ri xkib'ano? Yahweh Nudyos, chqaj b'a' ri ra'alal ri aq'ab' panuwi' in, pakiwi' ri erachalal ri nutat, e chkixo'l ri siwantinimit maqaj b'a' ri k'ax».

Kyakik jun tab'al toq'ob'

¹⁸Ri anjel rech ri Yahweh kub'ij chrech ri Gad: «Chatpaqal ub'ik ruk' ri David e jab'ij chrech che kuyak jun tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh, pa ri rulew ri Ornan ri ajjeb'use'o». ¹⁹Ri David kpaqi' ub'ik jeri' jacha xub'ij ri Gad chrech pa ri ub'i' ri Yahweh. ²⁰Ri Ornan, tajin kupach' ri triko, k'atek'uri', xusutij rib' e aretaq chi' kril ri anjel xuk'u rib' erachi'l ri ekijeb' uk'ojol. ²¹Aretaq chi' ri David kopan ruk' ri are', ri Ornan kril uloq ri David e kel uloq pa ri uwam uloq rib', kxuki' chuwach ri David e kuqasaj ri upalaj pulew. ²²Ri David kub'ij chrech ri Ornan: «Chaya' b'a' chwech we jun k'olb'al ri' arech kinyak jun tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh. Chaya' b'a' chwech are ajtzij joropa' ri rajil pa ri saq pwaq. Arech kel ub'ik ri b'innelyab'il pakiwi' ri siwantinimit». ²³Ri Ornan kub'ij chrech ri David: «Chak'ama' b'a' e chub'ana' b'a' ri Wajaw ri ajawinel ri utz chuwach. Chawilampe', ri in kinya' chawech we ama' wakax arech kakoj pa ri holokosto, ri jetaq q'osib'al rech si' e ri ija' rech ri sipanik. Ronojel kinya' chawech». ²⁴Ri ajawinel David kub'ij chech ri Ornan: «iJayi'! Ri in are kwaj kinloq' chawech are ajtzij joro'apa' ri rajil ruk' ri saq pwaq; rumal rech che man kink'am

taj chrech ri Yahweh, ri jastaq che awech at e man kinchi'j taj jun holokosto che man xintoj taj». ²⁵Ri David kuya' chrech ri Onan tojb'al rech ri ulew waqk'al siklos q'an pwaq.

²⁶Ri David xuyak chila' jun tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh e kuchi'j nik'aj taq holokosto e nik'aj taq tab'al toq'ob' rech riqoj ib'. Kusik'ij ri Yahweh; ri Yahweh kutatab'ej ri are' ruk' q'aq' che ktzaq uloq puwi' ri tab'al toq'ob' rech ri jetaq holokosto ²⁷e ri Yahweh ktaqan chrech ri anjel arech kuk'ol ri uch'ich' pa ri uk'olb'al. ²⁸Pa taq we q'ij ri', aretaq chi' ri David krilo che ri Yahweh xutatab'ej pa rulew ri Ornan ri ajjeb'use'o, kuchi'ij chila' nik'aj taq tab'al toq'ob'. ²⁹Rumal rech che ri tz'um ja rech ri Yahweh xub'an ri Mo'ises pa ri tz'inalik ulew e ri tab'al toq'ob' rech ri holokosto, xkanaj kanoq ajsik pa ri jun k'olb'al rech ri Gab'a'on, ³⁰k'atek'ut, ri David man xuk'och' taj xb'e jela' chuwach ri Dyos arech kch'aw ruk' ri are', rumal rech che uxib'im rib' chrech ri ch'ich' rech ch'o'j ruk'am ri anjel rech ri Yahweh.

22¹K'atek'uri', ri David kub'ij: «K'olik waral ri' ri rachoch ri Yahweh Dyos e k'olik waral ri' ri tab'al toq'ob' rech ri holokosto kkiya ri Isra'el».

Ri usuk'umaxik ri uyakik ri Nim rachoch ri Yahweh

²Ri David kutaq kimulixik ri ekaxlan taq winaq ek'o pa ri rulew ri Isra'el, ke'ukoj nik'aj e'ajpaq'al ab'aj arech kyakik ri rachoch ri Dyos. ³Xoquje' ri David xusuk'umaj pa jun k'olib'al sib'alaj ch'ich' rech kb'ajixik ri uchi' taq ja e ri chapb'al taq rech, man kb'an ta kowinem che upajik ri saq ch'ich', ⁴e k'i taq utz'alam tak'är, rumal rech che ri e'ajsidon e ri e'ajtiro xkik'am uloq sib'alaj utz'alm tak'är chrech ri David.

⁵Xane kub'ij ri David: «Ri nuk'ojol Salomon ko'l ala na e xane ktuqa'rik; e ri ja che kyak chech ri Yahweh, rajawaxik che sib'alaj je'lik, kk'o'ji' ub'i' e nimalaj uq'ijil pa ronojel taq amaq'. Xa jek'uri' kinsuk'umaj na in weri' arech kintoq'ob'isaj uwach ri are'». Ri David, xusuk'umaj kanoq k'i jastaq aretaq chi' maja kakamik; ⁶k'atek'uri', xusik'ij ri uk'ojol Salomon e xutaq che uyakik jun Rachoch ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el. ⁷Ri David kub'ij chrech ri Salomon: «Nuk'ojol, ri in xwaj xinyak kanoq jun rachoch chrech ri ub'i' ri Yahweh Nudyos. ⁸K'atk'ut, xpe ri utzij ri Yahweh wuk': "Ri at xaq'ejej sib'alaj kikel e xab'an nimalaj taq ch'o'j; man loq' taj kayak ri jun ja rech ri nub'i', rumal rech che chnuwach ri in, xaq'ejej sib'alaj kik'el cho ri ulew. ⁹Ka'alax na jun ak'ojol, ri are', jun achi ri' rech nimalaj utzil, kinya na ri' pa ri utzil chkiwach konojel ri e'uk'ulel ek'o naqaj chrech, rumal rech che Salomon ri' ri ub'i' e pa ri uq'ijil ri are' kinya' na ri' ri utzil e ri ja'maril chrech ri Isra'el. ¹⁰Ri are' kuyak na ri' jun ja rech ri nub'i', ri are' jun nuk'ojol chnuwach in e ri in, in jun tatxel ri' chuwach ri are', pa junalik kinya na ri' uchuq'ab' ri utem ri rajawaremal puwi' ri Isra'el". ¹¹Chk'ol b'a' ri Yahweh awuk' nuk'ojol, arech kak'is ub'anik ri chak chrech ri Rachoch ri Yahweh Adyos, jeri' jacha xub'ij paw' ri at. ¹²Chuya' b'a ri ano'j e ri awetamb'al, chuya' b'a' ri jetaq taqanik puwi' ri Isra'el chaweche, arech kawilij ri Upixab' ri Yahweh Adyos! ¹³Man k'o ta ub'e'al ri' ri ak'aslemal we man kawilij taj e man kab'an taj ri jetaq upixab' e ri je taq utzij ri Yahweh che xtaqan chrech ri Isra'el rumal ri Mo'ises. Chakojo' ri achuq'ab' e mub'an keb' ak'u'x! ;Maxib'ij b'a' awib', e xaq matb'irb'itik! ¹⁴Chawimpe' ri xinkowin in che usuk'umaxik pa ri numeb'a'il chech ri rachoch ri Yahweh, kab'lajujchuy lajujq'o' (100.000) talentos q'an pwaq, jun millon talentos saq pwaq, sib'alaj saq ch'ich' e q'an ch'ich' che man loq' taj kpajik rumal che sib'alaj nim. Xoquje' xinsuk'umaj sib'alaj tz'alam e sib'alaj ab'aj e loq' na ri' kakoj chi nik'aj ri at. ¹⁵Ek'olik sib'alaj ajchakib', e'ajpaq'al taq

ab'aj, e'ajajanel, ajchakib' che kinaw che uyakik ri ja. ¹⁶Ri q'an pwaq, ri saq pwaq, ri saq ch'ich' e ri ch'ich', man loq' taj kpajik rumal che sib'alaj k'i. ¡Chatwa'lijoq b'a! ¡Jat che ub'anik we chak ri' e chkanaj b'a' ri Yahweh awuk'».

¹⁷Ri David xtaqtanik chkech konojel ri ekinimal ri Isra'el arech kkito' ri Salomon, ri uk'ojol: ¹⁸«¿La man k'o ta ri Yahweh Idyos iwuk'? ¿La man xuya ta ri utzil chiwech pa ronojel k'olb'al?, rumal rech che ri Are' xe'ujach pa ri nuq'ab' ri esiwantinimit rech ri amaq', e ri amaq' k'o chuxe' ri ukowinem ri Yahweh e chuxe' ri usiwantinimit. ¹⁹Kamik ri', chiya'a' b'a' ri iwanima' e ri iwuxlab'al che utzukurixik ri Yahweh Idyos. Chixwa'lijoq, jix che uyakik ri Nim Rachoch ri Yahweh ri Idyos, arech kiq'axej ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh e ri jetaq uchukb'al ri tyoxlaj uk'olb'al ri Dyos».

Ri uwokik ri kichak kipatan ri e'ajlevi

23¹Aretaq chi' ri David, ri'j winaq chik e sib'alaj k'i chi ri ujunab', kujach chrech ri uk'ojol Salomon ri rajawaremal puwi' ri Isra'el.

²Ke'umulij konojel ri ekinimal ri Isra'el, ri echuchqajawib' e ri levitas. ³Ke'ejalaxik ri e'ajlevita, kmajitaj ub'ik ri kejalaxik ri k'o chi juwinaq lajuj kijunab'. Xe'ejalaxik chkijujunal e ek'olik ekajchuy jo'lajujq'o' (38.000) achijab'; ⁴chkech we achijab' ri', e'oxchuy (24.000) are ek'o chuwach ri q'ijlanik pa ri Rachoch ri Yahweh; ejo'lajujq'o' e'ajtz'ib'ab' e eq'atoztzij; ⁵elajujq'o' (4.000) elaqb'anel ri uchi' taq ja e elajujq'o' (4.000) nim kkil wi ri Yahweh ruk' ri jetaq q'ojom xub'an ri David chi rech weri'.

⁶Ri David, xujach ri chak chkiwach ri e'ajlevita, jeri' jacha ri e'ujuq'at ri Levi: ri Guerson, ri Kehat e ri Merari.

⁷Ri e'ajguersonita: ri Ladan e ri Sime'i. ⁸Ri e'uk'ojol ri Ladan: ri Yeji'el, ri nab'e, ri Setam, ri Jo'el, e'oxib' ri e'are'. ⁹E'uk'ojol ri Sime'i: ri Selomit, ri Hasi'el, ri Haran, e'oxib' ri e'are'. E'are wa' ri ekinimal ri e'achalaxik pa ja ruk' ri Ladan. ¹⁰Ri e'uk'ojol ri Sime'i: ri Yajat, ri Sina, ri Ye'us, ri B'eri'a; e'are' wa' ri e'uk'ojol ri Sime'i, ekijeb' ri e'are'. ¹¹Ri Yajat are k'amalb'e', are ukab' ri Sisa; ri Ye'ush e ri B'eri'a man xk'oji' ta ek'i kalk'uwa'l, xa jek'uri' ejun ja achalaxik xetz'ib'axik.

¹²Ri e'uk'ojol ri Kehat: ri Amram, ri Yishar, ri Heb'ron, ri Uzzi'el, ekijeb' ri e'are'. ¹³Ri e'uk'ojol ri Amram: ri A'aron e ri Mo'ises. Ri A'aron, xtas apanoq kuk' ri e'uk'ojol arech chi pa junalik kutyoxrisaj ri tyoxlaj taq jastaq, arech kuporoj ri k'ok' q'ol chuwach ri Yahweh, arech kupatanij e pa junalik ktewchu'nik pa ri ub'i' ri are. ¹⁴Ri Mo'ises, jun achi rech ri Dyos, ri e'uk'ojol xe'ejalaxik pa ri ujuq'at ri Levi. ¹⁵Ri e'uk'ojol ri Mo'ises: ri Guersom e ri Eli' eser. ¹⁶Ri e'uk'ojol ri Guersom: nab'e ri Seb'ue'l. ¹⁷Ri e'uk'ojol ri Eli' eser: are nab'e ri Rejab'i'as; ri Eli' eser man xek'oji' ta chi enik'aj e'uk'ojol, k'atek'ut, ri e'uk'ojol ri Rejab'i'as sib'alaj ek'i. ¹⁸Ri e'uk'ojol ri Yishar: are nab'e' ri Shelomit. ¹⁹Ri e'uk'ojol ri Heb'ron: are nab'e' ri Yeriyyi'as, are ikab' ri Amari'as, are urox ri Yahasi'el, are ukaj ri Yekame'am. ²⁰Ri e'uk'ojol ri Uzzi'el: are nab'e' ri Mika, are ukab' ri Yissi'as.

²¹Ri e'uk'ojol ri Merari: ri Majli e ri Musi. Ri e'uk'ojol ri Majli: ri Ele'asar e Kis. ²²Ri Ele'asar xkamik e man k'o ta e'uk'ojol xe'uya kanoq, xuwi e'umi'al xek'oji'k e ri e'are' xekik'am ekixoqilal ri e'uk'ojol ri Kish che ekachalal. ²³Ri e'uk'ojol ri Musi: ri Majli, ri Eder, ri Yeremot, e'are' e'oxib'.

²⁴E'are wa' ri e'uk'ojol ri Levi pa ri ja k'olb'al achalaxik kib', ri ekinimal pa ja k'olb'al jeri' jacha ri kejalaxik xb'anik, xe'ejalaxik chkijujunal. Konojel ri e'opaninaq chi pa ri juwinaq kijunab', kepatanajik chik pa ri Rachoch ri Yahweh.

²⁵Rumal rech che ri David xub'ij: «Ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, xuya' ri utzil chrech ri siwan utinimit e pa junalik xkanaj kanoq pa ri Jerusalem. ²⁶Man rajawaxik ta chi ri' ktelej chi jumul ri e'ajlevita ri Tyoxlaj K'olb'al rachi'l ri uchakub'al». ²⁷Ruk' we k'isb'al taq utzij ri David ri', jeri' kejalaxik xb'an chkech ri levitas, xmajtaj kejalaxik ri k'o chi juwinaq kijunab'. ²⁸Kkib'ano ri ketaqan ri e'uk'ojol ri A'aron chrech, arech kepatanajik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, are kkipatanij ri jetaq uwaja e ri jetaq nik'aj k'olb'al chik, kkich'ajch'ob'ej ronojel ri tyoxlaj taq jas uwach; kkipatanij ri chak patan pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ²⁹Xoquje' e'are e'are' kkicholej ri jetaq kaxlanwa, ri je'likalaj taq k'aj rech ri sipanik, ri jetaq ki' kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal, ri kch'ilixik pa ri kasu'e'l, ri kachaq'ejesaxik pa b'o'j, e ronojel ri jastaq kpajik, ja' on chaqi'j. ³⁰Rajawaxik ek'olik ri e'are' chila' ronojel aq'ab' e ronojel b'enaq'ij, arech knimaq'ijarisaj uq'ij e nim kkil wi ri Yahweh, ³¹xoquje' rajawaxik ek'olik che uya'ik ri sipanik rech ri holokosto kya chrech ri Yahweh, pa sab'ado, pa ri ak' ik' e pa ri nimaq'ij, jeri' jacha ri winaq erajawaxik jacha ri kub'ij ri Upixab' ri Yahweh. We chak ri', pa junalik k'o pakiq'ab' ri e'are'. ³²Kkilij ub'anik pa ri kichak pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri q'ijlanik rech ri Tz'um Ja rech ri Riqoj Ib', ri q'ijlanik rech ri Tyoxlaj K'olb'al e ri q'ijlanik kech ri e'uk'ojol ri A'aron, ri ekachalal ri e'are'.

Ri kiwokik ri kijuq'at ri echuchqajawib'

²⁴E'are wa' ri kijuq'at ri e'uk'ojol ri A'aron. E'uk'ojol ri A'aron: are ri Nadab', ri Ab'ihu, Ele'asar e Itamar. ²Ri Nadab' e Ab'ihu xekam nab'e chuwach ri kitat e man k'o ta kik'ojol xkiya' kanoq, xa jek'uri', e'are ri Ele'asar e ri Itamar xkib'an ri chak patan che echuchqajawib'. ³Ri David ke'ujach pa taq juq'at rachi'l ri Sadok che jun chkech ri uk'ojol ri Ele'asar, xoquje' rachi'l ri Ajimelek che jun chkech ri e'uk'ojol ri Itamar, e xekejalaj jacha ri kichak kkib'ano. ⁴Chkixo'l ri e'uk'ojol ri Ele'asar are xeriqitajik ek'i achijab' chkiwach ri e'uk'ojol ri Itamar; xa jek'uri' xjach kiwach ri e'uk'ojol ri Ele'asar pa waqlajuj juq'at, chjujunal juq'at xk'o'ji' jun kinimal; ri e'uk'ojol ri Itamar xjach kiwach pa wajxaqib' juq'at, e chjujunal xk'o'ji' jun kinimal. ⁵Man xkicha' ta kib', rumal rech che ek'o k'amalb'e pa ri Tyoxlaj K'olb'al e ek'amalb'e chrech ri Dyos, e jewa' chkixo'l ri e'uk'ojol ri Ele'asar e chixo'l ri e'uk'ojol ri Itamar. ⁶Ri Sema'i'as, uk'ojol ri Natana'el, ajtzib', jun chkech ri e'ajlevi, xutz'ib'aj ri kib'i' chuwach ri ajawinel e chkiwach ri ek'amalb'e e chuwach ri chuchqajaw Sadok, ri Ajimelek uk'ojol ri Ab'yatar, chkiwach ri ekinimal e'achalaxik pa ja k'olb'al chkech ri echuchqajawib' e chkech ri e'ajlevi. Man kcha' taj, kesax jun chkech ri e'uk'ojol ri Itamar e keb' chkech ri e'uk'ojol ri Ele'asar.

⁷Are nab'e xelik ri Yehoyarib'. Are ukab' ri Yedaya, ⁸are urox ri Harim, are ukaj ri Se'orim, ⁹are uro' ri Malkiyi'as, are uwaq ri Miyyamim, ¹⁰are uwuq ri Hakkos, are uwajxaq ri Ab'i'as, ¹¹are ub'elej ri Yesu'a, are ulajuj ri Sekani'as, ¹²are uju'lajuj ri Elyasib', are ri ukab'aljuj ri Yakim, ¹³are u'oxlajuj ri Huppa, are ukajlajuj ri Yisb'a'al, ¹⁴are ri o'lajuj ri B'ilga, are ri uwaqlajuj ri Immer, ¹⁵are ri uwuqlajuj ri Hesir, are uwajxaqlajuj ri Happises, ¹⁶are ub'elejlajuj ri Petaji'as, are ujuwinaq ri Eseki'el, ¹⁷are ujuwinaq nab'e ri Yakin, are ri ujuwinaq ukab' ri Gamul, ¹⁸are ujuwinaq urox ri Dela'i'as, are ujuwinaq ukaj ri Ma'asi'as.

¹⁹Xtz'ib'ax kib'i' pa ri wuj, jeri' jacha ri kichak kipatan, jacha ri okem kkib'an pa ri Nim rachoch ri Yahweh, xtz'b'axik jacha ri kuta ri Pixab', che xuya' ri Yahweh Udyos ri Isra'el chrech ri A'aron, ri kitat e'are'.

²⁰Ri e'uk'ojol ri Levi. Chkech ri e'uk'ojol ri Amram: are ri Sub'a'el. Chkech ri e'uk'ojol ri Sub'a'el: ri Yejde'i'as. ²¹Ri e'uk'ojol ri Rejab'i'as: chkech ri e'uk'ojol ri Rejab'i'as, are nab'e Yissiyi'as. ²²Chkech ri Yisharitas, ri Selomot; chkech ri e'uk'ojol ri Selomot, ri Yajat. ²³Ri

e'uk'ojol ri Heb'ron: are nab'e ri Yeriya'as, are ukab' ri Amari'as, are urox ri Yejesi'el, are ukaj ri Yekaman. ²⁴Ri e'uk'ojol ri Ussi'el: ri Mika; chkech ri e'uk'ojol ri Mika, ri Samir; ²⁵ri Yissiyi'as, rachalal ri Mika; chkech ri e'uk'ojol ri Yissiyi'as, ri Sakari'as. ²⁶Ri e'uk'ojol ri Merari: ri Mali e ri Musi. Ri uk'ojol ri Ya'asiyi'as, ri uk'ojol; ²⁷Ri e'uk'ojol ri Merari, pa e'achalaxik chrech ri Ya'asiyi'as ri uk'ojol: Soham, Sakkur e Ib'ri; ²⁸Chkech ri e'uk'ojol ri Majli: ri Ele'asar che man xek'oji' ta e'uk'ojol; ²⁹chrech ri Kis: ri e'uk'ojol ri Kis: ri Yerajme'el. ³⁰Ri e'uk'ojol ri Musi: ri Majli, ri Eder e ri Yerimot.

E'are wa' ri ekik'ojol ri e'ajlevi, jeri' jacha ri kachalal kib' pa ja k'olb'al. ³¹Xoquje' ri e'are' man xkicha' ta kib' jacha ri e'uk'ojol ri A'aron che ekachalal, chuwach ri ajawinel David, chuwach ri Sadok, ri Ajimelek, chkiwach ri ekinimal taq ja k'olb'al che echuchqajawib' e chkiwach ri e'ajlevita, xb'an chkech ri enab'e taq achalaxik jeri' jacha ri xek'isb'anik.

Ri kiwoqkik ri e'ajb'ixonelab'

25¹Ri David e ri ek'amal taq b'e', xe'kicha'o ri ekik'ojol ri Asaf, ri Heman e ri Yedutun, ri e'are' che eq'axel utzij ri Dyos, kkiq'ojomaj ri jetaq lira, ri jetaq sitara e ri jetaq simb'alo. Are wa' ri kejalib'al ri achijab' che ek'o pa ri chak patan ri'.

²Chkech ri e'uk'ojol ri Asaf: ri Sakkur, ri Jose, ri Netani'as, ri Asare'ela, e'uk'ojol ri Asaf, are ri kitat k'amal kib'e', ri are' q'axel utzij ri Dyos, che k'o chuxe' ukowinem ri ajawinel.

³Chrech ri Yedutun: ri e'uk'ojol ri Yedutun: ri Guedali'as, ri Seri, ri Yeshayahu, ri Jasab'i'as, ri Mattiti'as; ewaqib', ek'o chuxe' ri ktaqan ri kitat chkech, ri Yedutun, ri are' che kuq'axej ri utzij ri Dyos aretaq chi' kuq'ojomaj ri jetaq lira arechi' kuya uq'ijil ri Yahweh.

⁴Chrech ri Heman: ri e'uk'ojol ri Heman: ri B'ukkiyi'as, ri Mattani'as, ri Uzzi'el, ri Seb'ue'l, ri Yerimot, ri Janani'as, ri Janani, ri Eli'ata, ri Guiddalti, ri Romanti-Eser, ri Yosb'ekasa, ri Malloti, ri Hotir, ri Majasi'ot. ⁵Konojel ri e'are' e'uk'ojol ri Heman, usaqwachom ri ajawinel, aretaq chi' kach'aw ri Dyos rajawaxik kch'awisaxik ri tum. Ri Dyos xuya' chrech ri Heman ekajlajuj e'uk'ojol e e'oxib' umi'al; ⁶are ri kitat kuk'am kib'e' chrech ri b'ixonik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ruk' taq ri jetaq simb'alo, ri jetaq sitara e ri jetaq lira k'o pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, kkiterne'b'ej ri kub'ij ri ajawinel, ri Asaf, ri Yedutun e ri Heman, ⁷ri e'are', che xetijoxik chrech ri b'ixonik chrech Yahweh, ekachi'l ri ekachalal; ekajlajujk'al wajaqib' (288) konojel. ⁸Man xkicha' taj uwach ri patanajik, kne'b'a' winaq che man nim ta ub'antajik on winaq che nim ub'antajik, man xucha' taj, kne'b'a' are ri ajtij on are ri tijoxel. ⁹Ri nab'e, are xriqowik ri ajasafita Jose. Ri ukab' are' ri Guedali'as xriqowik, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹⁰Ri urox are' xriqowik ri Sakkur erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹¹Ri ukaj are' ri Yisri, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹²Ri uro' are' ri Netani'as, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹³Ri uwaq are' ri B'ukki'as, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹⁴Ri uwuq are' ri Yesare'ela, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹⁵Ri uwajxaq ri Yeshayahu erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ¹⁶Ri ub'elej are ri Mattani'as erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj ri e'are'; ¹⁷ri ulajuj are ri Simi, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj ri e'are'; ¹⁸ri uju'lajuj are ri Asarel, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj ri e'are'. ¹⁹Ri ukab'lajuj ri Hasab'i'as, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁰Ri u'oxlajuj ri Sub'a'el, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²¹Ri ukajlajuj ri Mattiti'as, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²²Ri o'lajuj ri Yeremot, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²³Ri uwaqlajuj ri Janani'as, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁴Ri uwuqlajuj ri Yosb'ekas, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁵Ri uwajxaqlajuj ri Janani, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal,

ekab'lajuj. ²⁶Ri ub'elejlajuj ri Malloti, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁷Ri ujuwinaq ri Elyata, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁸Ri ujuwinaq nab'e, ri Hotir, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ²⁹Ri ujuwinaq ukab', ri Guiddalti, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ³⁰Ri ujuwinaq urox ri Majasi'ot, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj. ³¹Ri ujuwinaq ukaj, ri Romamti-Eser, erachi'l ri e'uk'ojol e ri erachalal, ekab'lajuj.

Ri kiwokik ri e'ajchajil uchi' taq ja

26¹E'are wa' ri kijuq'at ri elaq'ab'anel uchi' taq ja:

Chkech ri e'ajkore: Ri Meselemi'as, uk'ojol ri kore, jun chkech ri e'uk'ojol ri Asaf. ²Ri Meselemi'as xek'oji' e'uk'ojol: ri nab'e'al are ri Sakari'as, ri ukab' are ri Yedi'a'el; ri urox are ri Seb'adi'as; ri ukaj are ri Yatni'el; ³ri uro' are ri Elam; ri uwaq are ri Yehojanan; ri uwuq are ri Elyeho'enay.

⁴Ri e'uk'ojol ri Ob'ed-Edom: are nab'e'al ri Sema'i'as; are kab' ri Yehosab'ad; are urox ri Yo'aj; are ukaj ri Sakar; are uro' ri Netane'el; ⁵are ri uwaq ri Ammi'el; are uwuq ri Issakar; are uwajxaq ri Pe'ulletay; xane xtewchu'xik rumal ri Dyos. ⁶Ri uk'ojol Sema'i'as xek'oji' uk'ojol che xk'oji' kikowinem pakiwi' ri ekachalaxik pa ja k'olb'al, rumal rech che e'achijab' che man k'o ta kkixib'ij kib'. ⁷Chkech ri e'uk'ojol ri Sema'i'as: ri Otni, ri Refa'el, ri Ob'ed, ri Elsab'ad e rachi'l ri erachalal che e'utzalaj achijab' chech ri ch'o'j, ri Elihu e ri Semaki'as. ⁸Konojel ri e'are' e'uk'ojol ri Ob'ed-Edom. Ri e'are', ri ekik'ojol e ri ekachalal, e'achijab' che nim kib'anik pa ri patanajik. E'oxk'al keb' erachi'l ri Ob'ed-Edom.

⁹Ri Meselemi'as xek'oji' e'uk'ojol e erachalal: ewajxaqlajuj achijab' che k'o kichuq'ab'.

¹⁰Ri Hosa, jun chkech ri e'uk'ojol ri Merari, jun chkech ri e'uk'ojol are ri Simri, are' are ri nab'e, kne'b'a' man are ta nab'e'al, ri utat xukojo k'amalb'e. ¹¹Are ukab' ri Jilki'as; are urox ri Teb'ali'as, are ukaj ri Sakari'as. Konojel ri e'uk'ojol e ri erachalal ri Hosa, e'oxlajuj.

¹²We ekijuq'at ri elaq'b'anel taq uchi' ja ri', ri ekinimal, xoquje' ri ekachalal, are kichak kipatan klaq'ab'ej ri rachoch ri Yahweh. ¹³Man xkicha' ta kiwach ri e'achalaxik che ulaq'ab'exik chjujunal uchi'ja, kne'b'a' nim on ko'lik ri uchi'ja. ¹⁴Ri kulaq'ab'ej ri uchi'ja pa ri relb'alq'ij are ri Selemi'as xriqowik. Ri uk'ojol Sakari'as are xriqowik ri uchi'ja k'o pa ri urox kaj. ¹⁵Ri Ob'ed-Edom are xuriq ri k'o pa ri ukaj uxkut ulew e ri e'uk'ojol are xkiriq ulaq'ab'exik ri jetaq k'olb'al che k'o jastaq chupam. ¹⁶Ri Suppim e ri Hosa are xkiriq ri uchi'ja, ri k'o chunaqaj chuchi' ri nimja, pa ri b'e rech ri paqalem. ¹⁷Pa ri relb'alq'ij, kekojik ewaqib' e'ajlevita ronojel taq q'ij, pa ri urox kaj kijeb' kekojik ronojel taq q'ij, pa ri ukaj uxkut kaj ekeb' kekojik ronojel taq q'ij e pa taq ri k'olb'al jawi' k'olom wi ri jastaq, pa kaka'b' kekojik; ¹⁸pa ri Parb'ar che k'o pa ri relb'aq'ij, ek'o kijeb' rech ri paqalem, ekeb' chech ri Parb'ar. ¹⁹E'are wa' ri ekijuq'at ri elaq'b'anel chrech ri uchi' taq ja chkixo'l ri e'uk'ojol ri Kore e ri e'uk'ojol ri Merari.

Ri e'ajchajinel chrech ri uq'inomal ri Rachoch ri Dyos

²⁰Ri e'ajlevi, ri ekachalal, e'are' kkichajij ri jetaq uq'inomal ri Nim Rachoch ri Dyos, xoquje' ri tyoxlaj taq jastaq.

²¹Ri e'uk'ojol ri Ladan, che e'uk'ojol ri Guerson pa ri rachoch ri Ladan, e'are ri yeji'elita ek'amalb'e kuk' ri e'are' pa ri rachoch ri Ladan, ri ajguersonita. ²²Ri Yeji'elita, ri Setam e ri Jo'el ri rachalal, elaq'b'anel chrech ri uq'inomal ri Nim Rachoch ri Yahweh.

²³Ri Amramitas, ri Yisharitas, ri Heb'ronitas e ri Ussi'elita: ²⁴Ri Seb'ue'l uk'ojol ri Guersom, uk'ojol ri Mo'ises, are are' kinimal ri ek'okol pwaq. ²⁵Ri erachalal rumal Eli'eser: Rejab'i'as, uk'ojol ri are'; ri Yeshayahu uk'ojol ri are'; ri Joram uk'ojol ri are', ri Sikri uk'ojol ri are', ri Selomit uk'ojol ri are'. ²⁶We Selomit ri' e ri erachalal e'are echajinel chrech ronojel ri tyoxlaj taq q'inomal che xtyoxrisaxik rumal ri ajawinel David e kumal ri ek'amalb'e chkech ri ja k'olb'al, ri ek'amalb'e chkech ekaq'o' lajujk'al, ri ek'amalb'e chkech ok'al e ri ek'amalb'e chkech ri achijab' erech ch'o'j. ²⁷Xkityoxrisaj weri' che xkesaj pa ri jastaq xch'ak uloq pa ri ch'o'j e ri elaq' xkib'an uloq, arech loq' kb'anik ri chak pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ²⁸ronojel ri jastaq xutyoxrisaj ri saqwachom Samu'el, ri Sa'ul uk'ojol ri Kis, ri Ab'ner uk'ojol ri Ner e ri Jo'ab' uk'ojol ri Seruya. Ronojel ri jastaq che tyoxrisam, are wa' kkichajij ri Selomit e ri erachalal.

²⁹Chkech ri Yisharita: ri Kenani'a e ri e'uk'ojol, e'are' e'ajtz'ib'ab' e eq'atb'altzij puwi' ri k'ayij kub'an ri Isara'el che man chupan ta ri Isra'el.

³⁰Chkech ri Heb'ronitas: ri Jasab'i'as e ri erachalal, nimalaj ri kib'anik, ekajq'o' ok'al (1700) achijab' erech ch'o'j, echajinel pa ri relb'aq'ij chrech ri Jordan, pa ri uqajib'alq'ij echajinel chech ronojel ri jastaq rech ri Yahweh. ³¹Ri k'amalb'e chkech ri Heb'ronita are ri Yeriya'as. Aretaq chi' kawinaq junab' chik kajawinik ri David, xnik'ox rij ri utikb'alil ekachalaxik ri Heb'rosita e xeriqitajik chkixo'l enik'aj achijab' che sib'alaj e'utz chrech ri ch'o'j pa ri Yaser rech ri Gala'ad. ³²Ri erachalal ri Yeriya'as, e'achijab' k'o kichuq'ab', ek'amalb'e chkech ri ekachalal paja k'olb'al, ewaqq'o' o'lajujk'al (2.700) achijab' erech ch'o'j, xe'u'okisaj ri ajawinel David echajinel kech ri Rub'enitas, ri Gadita e ri jun chik upanik'aj ujuq'at ri Manasses, echajinel puwi' ronojel ri jastaq rech ri Dyos e puwi' ronojel ri uk'ay ri ajawinel.

Ri uwokik ri ekinimal ri tinimit e ri ekinimal ri achijab' erech ch'o'j

27¹Ri e'ajisra'el ri kejalib'al konojel, jewa' ri'.

Ri ekinimal ri e'achalaxik pa ja k'olb'al, ri ekinimal ri kaq'o' lajujk'al (1.000), ri ekanimal ri ok'al (100) achijab' e ri ekajtz'ib'ab' che kepatanij ri ajawinel. Ri jetaq juq'at kepatanajik pa ronojel ri chak rech ri ajawinel e kek'exik ronojel taq ik'. Chjujunal juq'at ek'olik oxchuy (24.000) achijab'.

²Ri kinimal ri nab'e juq'at, che rech ri nab'e ik', are' ri Yasob'e'am, uk'ojol ri Sab'di'el. Pa ri juq'at ri' ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ³Ri are' rech ri ujuq'at ri e'uk'ojol ri Peres, k'amalb'e chkech konojel ri ek'amal taq b'e che kepatanajik pa ri nab'e ik'. ⁴Ri k'amalb'e chkech ri juq'at erech ri ukab' ik' are ri Doday ri ajojita e ri ujuq'at e are ri Miklot to'l rech are'; ri e'are', ri ujuq'at e'oxchuy (24.000) achijab'. ⁵Ri k'amalb'e chkech ri urox juq'at, echajinel pa ri urox ik', are' ri B'ena'i'as che uk'ojol ri chuchqajaw Yehoyada. Pa ri ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ⁶We B'ena'i'as ri', jun chkech ri Ejuwinaq Lajuj e'utz taq achijab' chrech ri ch'o'j, e are k'amalb'e chkech ri e'are'. Ruk' ri ujuq'at k'o ri uk'ojol Ammisab'ad.

⁷Ri kinimal ri ukaj ujuq'at, rech ri ukaj ik', are' ri Asahel, rachalal ri Jo'ab'; xkanaj pa uk'olb'al ri uk'ojol Seb'adi'as. Pa ri ujuq'at ek'olik e'oxchuy (24.000) achijab'.

⁸Ri uro', ujuq'at rech ri uro' ik', ri kinimal are ri Samehut, ri ajyiserajita. Pa ri ujuq'at ek'olik e'oxchuy (24.000) achijab'. ⁹Ri uwaq juq'at, rech ri uwaq ik', ri kinimal are ri Ira, uk'ojol ri Ikkes, ri ajteko'a, pa ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ¹⁰Ri uwuq juq'at, rech ri uwuq ik', ri kinimal are ri Jeles, ri ajpelonita, jun chkixo'l ri e'uk'ojol ri Efra'im; pa ri ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ¹¹Ri uwajxaq ujuq'at, ri rech ri uwajxaq ik', ri kinimal are' ri Sib'b'eka'i, ajusa, ri are' jun Sarejita; pa ri ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ¹²Ri ub'elej ujuq'at, rech ri ub'elej ik', ri kinimal are' Ab'i' eser, ajanatot, jun chkixo'l ri e'ajb'enjamin; pa ri ujuq'at ek'olik oxchuy (24.000) achijab'. ¹³Ri ulajuj ujuq'at, rech ri ulajuj ik', ri kinimal are ri Mahray, ajnetofa, jun chkixo'l ri Sarejita; pa ri ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ¹⁴Ri uju'lajuj juq'at rech ri uju'lajuj ik', ri kinimal are' ri B'enaya, ri ajpire'aton, jun chkixo'l ri e'uk'ojol ri Efra'im; pa ri ujuq'at ek'o oxchuy (24.000) achijab'. ¹⁵Ri ukab'lajuj ujuq'at, rech ri ukab'lajuj ik', ri kinimal are ri Heday, ajnetofa, jun chkixo'l ri ujuq'at ri Otni'el; pa ri ujuq'at ek'olik e'oxchuy (24.000) achijab'.

¹⁶Ri ekinimal ri e'ujuq'at ri Isra'el: ri kinimal ri e'ajrub'en ri eli' eser, uk'ojol ri Sikri. Ri kinimal ri e'ajsime'onita: ri Sefati'as uk'ojol ri Ma'aka. ¹⁷Kinimal ri e'ajlevi: ri Jasab'i'as, uk'ojol ri Kemue'l. Kinimal ri e'aja'aron: ri Sadok. ¹⁸Kinimal ri e'ajjuda: ri Elihu jun chkech ri erachalal ri David. Kinimal ri e'ajisakar: ri Omri, uk'ojol ri Migue'l. ¹⁹Kinimal ri e'ajsab'ulon: ri Yisma'i'as, uk'ojol ri Ob'adi'as. Kinimal ri Neftali: ri Yerimot uk'ojol ri Asri'el. ²⁰Kinimal ri ajefra'im: ri Ose'as, uk'ojol ri Asari'as. Kinimal ri jun chik upanik'aj ujuq'at ri Manasses: ri Jo'el, uk'ojol ri Peda'i'as. ²¹Ri kinimal ri jun chik upanik'aj ri ujuq'at ri Manasses pa ri Galas: ri Yiddo, uk'ojol ri Sakari'as. Kinimal ri e'ajb'enjamin: ri Ya'asi'el, uk'ojol ri Ab'ner. ²²Kinimal ri e'ajdan: ri Asare'el, uk'ojol Yerojam. E'are wa' ri ekinimal ri ekijuq'at ri Isra'el.

²³Ri David man xe'u'okisaj ta pa ri ejalab'al ri jachintaq maja' ke'opan pa juwinaq kijunab', rumal rech che ri Dyos xub'ij che kupoq'isaj na kiwach ri e'ajisra'el jeri' jacha ri jetaq ch'imil ek'o chikaj. ²⁴Ri Jo'ab', uk'ojol ri Seruya, xuchaple'j kejalaxik ri winaq, k'atek'ut, man xuk'is ta ub'anik. Rumal k'uwa' weri', ri Uq'aq'al Royowal ri Yahweh xqaj pakiwi' ri Isra'el, xa jek'uri' ri xe'ejalaxik man xtz'ib'axik taj pa ri Wuj rech ri ajawinel David.

²⁵Ri k'amalb'e chrech uk'olik ri umeb'il ri ajawinel, are ri Azmavet, uk'ojol ri Adi'el. Ri k'amalb'e' che uk'olik ri umeb'il ri jetaq tinimit, ri ko'lik taq tinimit, ri umeb'il ri jetaq juyub', are ri Jonatan, uk'ojol ri Uzzi'as. ²⁶Ri kinimal ri winaq che kkichakuj, are ri Ezri, uk'ojol ri Kelub'. ²⁷Ri tak'al chrij ri jetaq tikb'al uva, are ri Sime'i, ri ajrama. Ri tak'al chrij jawi' k'olom wi ri amaja are ri Sab'di, ri ajsefam. ²⁸Ri tak'al chrij ri uche'al olivo e ri uche'al mulul pa Taq'aj (Ikim-Ulew) are ri B'a'al-Hanan, ri ajgueder. Ri tak'al chrij jawi' k'olom wi ri ase'ite, are ri Jo'as. ²⁹Ri tak'al chkij ri echom taq wakax ek'o pa ri Saron, are ri Sitray, ri ajsaron. Ri tak'al chkij ri echom taq wakax ek'o pa ri taq'aj, are ri Safat, uk'ojol ri Adlay. ³⁰Ri tak'al chkij ri kameyos, are ri Ob'il, ri ajisma'el. Ri tak'al chkij ri e'ati't taq b'urix, are ri Jejde'i'as ri ajmeronot. ³¹Ri tak'al chkij ri jetaq chij, are ri Yasiz, ri ajhagarita. Konojel we winaq ri' echajinel rech ri jastaq rech ri ajawinel David.

³²Ri Jonatan, rikan ri David, ri are' che kno'jinik, k'o reta'mab'al, are ajpixb'anel; ri are' rachi'l ri Yeji'el, che uk'ojol ri Yakmoni, are echajinel chkech ri e'uk'ojol ri ajawinel. ³³Ri Ajitofel are ajpixb'anel chrech ri ajawinel, e ri Jusay ri arkita, are' rachi'l ri ajawinel. ³⁴Chuwach chi aq'anoq ri Ajitofel, xe'okik ajpixb'anel ri Yehoyada uk'ojol ri B'ena'i'as, e ri Ab'yatar. Ri Jo'ab' are kinimal ri achijab' e'ajch'ojab' che erech ri ajawinel.

**Ri tzij xuchilb'ej kanoq ri David
arech kyakik ri Nim Rachoch ri Dyos**

28¹Ri David xe'umulij pa ri Jerusalem konojel ri ekinimal ri Isra'el, ri ekinimal ri ejuq'at e ri ekinimal ri jupuq taq winaq epatataniyel rech ri ajawinel, ri ekinimal ri ekaq'o' lajujk'al (1000) e ri kinimal ri ok'al winaq, ri ekinimal ri kkilij ronojel ri jastaq rech ri ajawina'el e ri jetaq jupuq awaj erech are', ri echajinel kech ri e'uk'ojol, konojel ri emencho'r taq achijab', ri achijab' e'utz chrech ri ch'o'j, konojel ri achijab' ri man kkixib'ij ta kib'. ²Ri ajawinel kwa'lijik e tak'alik, kub'ij:

«Chinitatab'ej ix, ix wachalal e ix, ix siwan nutinimit. Ri in xinchomaj pa ri wanima', che kinyak jun ja jawi' kjeqi' wi ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh e arech kokik jacha tem chuxe' ri raqan ri Qadyos. Ri in xsuk'umataj wumal ri chak, ³k'atek'ut, ri Dyos xub'ij chwech: "Man at taj katyakowik ri ja rech ri nub'i', rumal rech che ri at, at jun achi at rech ch'o'j e aq'ejejem kik'el pulew".

⁴Kne'b'a', ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el, xinucha'o ri in chkixo'l ri erachalal ri nutat, arech pa junalik kinuxik ajawinel puwi' ri Isra'el. Ri are' xucha' ri Juda arech kuxik k'amalb'e, e kmajtaj pa ri ja k'olb'al rech ri Juda e kopan chkixo'l ri e'uk'ojol ri nutat, ri are' are xraj che in kinuxik ajawinel pakiwi' konojel ri Isra'el. ⁵E chkixo'l konojel ri enuk'ojol – rumal ne' che ri Yahweh ek'i nuk'ojol xuya'o– are xucha' ri nuk'ojol Salomon arech kt'uyi' cho ri utem ri rajawib'al ri Yahweh, puwi' ri Isra'el: "⁶Ri are' xub'ij chwech: are ri ak'ojol Salomon kyakow na ri Wachoch e ri jetaq uwaja, rumal rech che ri are' xincha' in arech nuk'ojol ri are' e ri in, in tatzel ri' chrech ri are'. ⁷Ri in, pa junalik ri' ko kintak'ab'a' ri' ri rajawaremal, we qatzij kuk'aslemaj ri jetaq nutaqanik, ri tzij xinb'ij rajawaxik kb'anik, jeri' jacha we q'ij kamikri".

⁸Kamik k'ut ri', chkiwach konojel ri Isra'el, ri nimalaj mulin ib' rech ri Yahweh e chuwach ri Qadyos che kujuta'o, chik'olo' b'a' pa ri iwanima' ronojel ri xtaqan ri Yahweh Idyos chrech, arech kiwechb'ej we utzalaj ulew ri' e arech pa junalik kkechb'ej kanoq ri iwalk'uwa'l.

⁹Ri at, nuk'ojol Salomon, chach'ob' b'a' uwach ri Udyos ri atat, chapatanij b'a' ri are' ruk' ronojel awanima', ruk' ri awuxlab'al che man kub'an ta keb' uk'u'x, rumal rech che ri Yahweh, kunik'oj ronojel anima' e kuch'ob'o ronojel ub'antajik chomanik. We katzukuj ri are', kariq ri', k'atek'ut we kaya' kanoq ri are', pa junalik ri' katuk'yaq kanoq. ¹⁰Chawilampe', kamik ri', ri Yahweh xatucha'o arech kayak jun ja arech kokik tyoxlaj uk'olb'al. Chakojo' b'a' achuq'ab' e chatok b'a' chrech ri chak!».

¹¹Ri David, kuya' chrech ri uk'ojol Salomon, jawi' k'owi jas ub'anik kb'an chrech ri okb'al, ri ub'anik ri jetaq ja chik, ri k'olb'al jastaq, ri nimja kk'o'ji' chikaj, ri nimja chupam uloq ri ja, ri ja rech sachib'al makaj; ¹²xoquje' kuya chrech ri Salomon, jawi' k'o wi jas ub'anik kb'an chrech ronojel ri uwa taq ja rech ri Rachoch ri Yahweh ri xuchomaj ri are', ri jetaq k'olb'al chrij, ri uq'inomal ri Nim Rachoch ri Dyos e ri uq'inomal ri tyoxlaj taq jastaq, ¹³xoquje' ri ekijuq'at ri echuchqajawib' e ri ekijuq'at ri e'ajlevi e ri tem rech ri chak patan pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ¹⁴xoquje' ri teb't'ik taq q'an pwaq, ri q'an pwaq che kokisaxik chrech ri jastaq che k'i chak kokisax wi, ri t'eb't'ik saq pwaq che kokisaxik che ub'anik ri saq pwaq taq jastaq, ri jastaq che k'i taq chak kokisax wi che kb'an ruk' saq pwaq, ¹⁵ri t'eb't'ik kokisaxik che ub'anik ri q'an pwaq tzuk'b'alchaj e ri jetaq uchajb'al, ri t'eb't'ik q'an pwaq rech kb'anik chjunal tzuk'b'alchaj e ri jetaq uchajb'al, ri t'eb't'ik rech kb'anik ri saq pwaq tzuk'b'alchaj, kokisaxik chrech ri tzuk'b'alchaj e ri uchajb'al, jeri' jacha ri kokisaxik wi, ¹⁶ri ra'lal ri q'an pwaq kokisaxik chrech ri jetaq mexa jawi' kcholexik wi ri kaxlanwa, ri q'an pwaq kokisaxik chrech chjunal mexa e ri saq pwaq kokisaxik chrech ri

saq pwaq taq mexa, ¹⁷ri saq pwaq kokisaxik chrech ri chapb'al ti'j, ri chikb'al ja', ri jetaq xaru', xoquje' ri q'an pwaq kokisaxik chrech ri pajb'al amaja', jacha' ri ra'lal chjunal pajb'al amaja', ¹⁸ri tab'al toq'ob' rech ri utzalaj k'ok' q'ol; qan pwaq kokisaxik chrech jeri' jacha ri ra'lal. Ri ub'anik ri ch'ich' rachi'l ri jetaq kej, e ri kerub'im che kkilik'ej ri kixik' e kch'uq uwi' ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh, ¹⁹ronojel weri' jeri' jacha ri xutz'ib'aj ri Yahweh ruk' ri uq'ab', arech kch'ob'tajik ronojel ri chak rajawaxik kb'anik aretaq chi' kab'an ri ja.

²⁰K'atek'uri', ri David kub'ij chrech ri uk'ojol Salomon: «Ko katk'oji'k, mub'an keb' ak'u'x, maxib'ij b'a' awib', chatok b'a' chrech ri chak, rumal rech che ri Yahweh Dyos, ri Nudyos in k'o awuk' at. Man katuya ta kan ri', man katuk'uke'laj ta kan ri' chuwach ri are', chi k'ate' na kak'is ronojel ri chak rajawaxik pa ri Rachoch ri Yahweh. ²¹Ek'olik ri kijuq'at ri echuchqajawib' e ri kijuq'at ri e'ajlevita chrech ronojel ri chak patan pa ri Rachoch ri Dyos; ri e'are ek'o awuk' chrech chjunal ri chak kraj weri', konojel ri achijab' che kkaj katkito'o e che kena'w chrech xaq apachinchike chak; e konojel ri ek'amal taq b'e' ek'o pa ri siwantinimit, kkinimaj ri' ri ke'ataq chrech».

Ri jetaq sipanik rech ri Nim Rachoch ri Yahweh

²⁹Ri ajawinel David kub'ij chkech konojel ri nimalaj mulin ib': «Ri nuk'ojol Salomon, ri xuwi are' cha'talik rumal ri Dyos, ko'lik e tuqa'r na ri are' e ri chak sib'alaj nim, we nim ja ri', man rech ta jun winaq, xane rech ri Yahweh Dyos. ²Ruk' ronojel nuchuq'ab', ri in xinsuk'umaj, rech ri Rachoch Nudyos, ri q'an pwaq kokisaxik chrech ri jastaq che kb'an ruk' q'an pwaq, ri saq pwaq che kokisaxik chrech ri jastaq kb'an ruk' saq pwaq, ri saq ch'ich' kokisaxik chrech ri jastaq kb'an ruk' saq ch'ich', ri ch'ich' kokisaxik chrech ri jastaq kb'an ruk' ch'ich', ri tz'alam kokisaxik chech ri jetaq tem; ab'aj kornalina, ab'aj onise, kq'ilq'atik rij e k'i taq uk'a'yb'al, k'i taq uwach jelik'alaj taq ab'aj e ek'i taq jaspaya ab'aj.

³Rumal ri loq'oq'eb'al nuk'u'x chrech ri Rachoch ri Dyos, ri in kinya na chrech ri Rachoch ri Dyos ri q'an pwaq e ri saq pwaq che wech in, e weri' xaq uwi' apan wa' chuwach ri nusuk'umam chik: ⁴jo'lajujk'al (3.000) talentos q'an pwaq, q'an pwaq rech Ofir, wuqlajujq'o' lajujk'al (7.000) talentos ch'ajch'ojlaj saq pwaq arech ktz'ajik rij ri uxanal ri jetaq ja. ⁵Ri q'an pwaq rech ri jastaq che kb'an ruk' q'an pwaq, ri saq pwaq rech ri jastaq che kb'an ruk' saq pwaq, on ronojel chak kajawtajik chrech ri ajch'ayil ch'ich', jjachin kraj chanim ri' kuya jun sipanik chrech ri Yahweh?».

⁶K'atek'uri', ri ekinimal ri e'ajupaja k'olb'al, ri ekinimal ri e'ujuq'at ri Isra'el, ri ekinimal ri ekaq'o' winaq e ri ekinimal ri ok'al winaq e ri ek'amalb'e chrech ri chak rech ri ajawinel, chi aninaq xkiya'o ri xk'iy pa ri kanima'. ⁷Kkiya'o rech ri chak pa ri Rachoch ri Dyos, kab'lajujq'o' (5.000) talentos q'an pwaq, chuy joq'o' (10.000) darikos, chuy joq'o' talentos saq pwaq, kachuy joq'o' (18.000) talentos rech saq ch'ich' e kab'aljujchuy lajujq'o' (100.000) talentos rech ch'ich'. ⁸Jachin k'o utzalaj taq ab'aj kuk', xkiya'o pa ri uq'inomal ri Nim Rachoch ri Yahweh, puq'ab' ri Yeji'el ri ajguersonita. ⁹Ri siwantinimit xeki'kotik rumal we sipanik xkib'an ri winaq, rumal rech che ruk' ronojel kanima' xk'iy chrech ri Yahweh; xoquje' ri ajawinel David sib'alaj xki'kotik.

Ri David kmaltyoxnik chuwach ri Yahweh

¹⁰Chuwach chi aq'anoq weri', ri David kutewchi'j ri Yahweh chkiwach ri nimalaj mulin ib'. Kub'ij: «At tewchi'talik ri at Yahweh, at Udyos ri qatat Isarel, chi ojertzij uloq e chi pa

junalik!».¹¹Awewch at Yahweh ri nimalaj b'antajik, ri kowil, ri chuq'ab'alalil, ri je'lal, awewch at ronojel ri k'o cho ri kaj e cho ri uwachulew. Awewch at Yahweh, ri ajawaremal; at katwa'lajik puwi' ronojel weri'.¹²Awuk' at petinaq wi' ri jetaq q'inomal e ri remelik, At, ri at rajaw ronojel, paq'ab' k'o wi ri chuq'ab'alil e ri kowinem; are ri aq'ab' kuya nimalaj uq'ijil ronojel e kuya' uchuq'ab'alil ronojel.¹³Kamik ri', Qadyos uj, nim aq'ijil kqaya'o e nim kaqil wi ri nimalaj ab'i';¹⁴¿In jachin k'u ri in e jachin k'u we siwan nutinimit ri' che kqaya' chawech we jetaq sipanik ri'? Rumal rech che ronojel petinaq awuk' ri at e pa ri aq'ab' xqak'am wi we xqaya chawech ri'.¹⁵Ri uj xa uj b'innel xa uj uk'owel chawach jeri' jacha konojel ri eqanan qatat; ri qak'aslemal chuwach ulew jacha taq muj e man k'o ta reyeb'al.¹⁶Ayum Yahweh, Qadyos, ronojel we jastaq ri' che xqamulij, arech kyakik jun Rachoch ri tyoxlaj Ab'i', petinaq paq'ab' e awewch at ronojel weri'.¹⁷Ri in, qas weta'm, Nudyos, che ri at kak'ajisaj uwach ri jetaq anima' e kaloq'oq'ej ri jikomal; rumal k'uwa', kamik ri', ruk' suk'alaj wanima' xinya' chawech ronojel we sipanik ri', e ruk' ki'kotemal kinwilo, che kamik ri', ri siwan atinimit che k'o waral ri', xkiya ri sipanik chawech ri xk'iy uloq pa ri kanima'.¹⁸Ayum, Yahweh, at Kidyos ri eqataq Ab'raham, ri Isa'ak e ri Isra'el, pa junalik chak'olo' b'a' weri', arech kawok ri chomanik pa kanima' ri siwan atinimit e chak'ama' ub'ik ri ub'e ri kanima' awuk' at.¹⁹Chaya' b'a' jun tz'aqatalaj ranima' ri nuk'ojol Salomon, arech kuk'olo' ri xattaqan chrech, kuk'olo' ri tzij xab'ij e ri apixab', arech kuk'aslemaj ronojel e chuyaka' b'a' ri nim awachoch che xinsuk'umaj in chawech».

²⁰K'atek'uri', ri David kub'ij chkech konojel ri mulin ib': «¿Chitewchi'j b'a' ri Yahweh ri Idyos!».²¹E konojel ri nimalaj mulin ib' xtewchu'nik chrech ri Yahweh, ri Kidyos ri kinan kitat, e xkimej kib' arech kexuki' chuwach ri Dyos e chuwach ri ajawinel.

Ri upetb'al ri Salomon e ri k'isb'al taq uq'ij ri David

²¹Pa ri jun q'ij chi aq'anoq, ri e'ajisra'el xkichi'j tab'al taq toq'ob' e jetaq holokosto chrech ri Yahweh: kaq'o' lajujk'aj (1.000) ama' taq wakax, ekaq'o' lajujk'al (1.000) ama' taq chij, ekaq'o' alaj taq ama' chij, rachi'l ri jetaq ja' sipanik, e k'i tab'al taq toq'ob' pa ronojel ri Isra'el.²²Pa we jun q'ij ri', xewa'ik e xkiquumuj ri kuk'ya' chuwach ri Yahweh ruk' nimalaj ki'kotemal. E chi pa ukamul xkiji'onsaj ajawinel ri Salomon, uk'ojol ri David; xkiji'onsaj kinimal pa ri ub'i' ri Yahweh, e xkiji'onsaj chuchqajaw ri Sadok.²³Ri Salomon xt'uyi' puwi' ri utem ri Yahweh pa uk'exwach kanoq ri utat David. Ri are' xuriq ri utzil pa ri uk'aslemal e konojel ri Isra'el xkinimaj ri are'.²⁴Konojel ri ek'amal taq b'e, konojel ri achijab' e'utz chrech ri ch'o'j, xoquje' konojel ri e'uk'ojol ri David, xkiya kib' chuxe' ri ukowinem ri ajawinel Salomon.²⁵Chkiwach konojel ri Isra'el, ri Yahweh xuwa'lisaj chikaj ri nimalaj ub'antajik ri Salomon e xuya' chrech jun remelikalaj rajawaremal che man k'o ta jumal jeri' uriqom chkech ri ekajawinel ri Isra'el che enab'e chuwach ri are'.

²⁶Ri David, uk'ojol ri Jese, xajawinik puwi' ronojel ri Isra'el.²⁷Ri are' xajawinik puwi' ri Isra'el kawinaq junab'; pa ri Heb'ron ri xajawinik wuqub' junab' e pa ri Jerusalem xajawinik juwinaq oxlajuj junab'.²⁸Xkam ub'ik pa ri uri'job'ik pa nimalaj utzil, nojinaq chrech uk'aslemal, sib'alaj uq'inomal e sib'alaj uq'ijil. Pa ri uk'exwach xajawinik kanoq ri uk'ojol Salomon.²⁹Ri utzijob'elil ri rajawaremal ri David, chi pa ri unab'e e kopan pa ri uk'isb'al xub'ano, ¿la man tz'ib'atal ta weri' pa ri ucholajil uk'aslemal ri saqwachom Samu'el, pa ri ucholajil uk'aslemal ri Natan q'axel utzij ri Dyos, e pa ri ucholajil uk'aslemal ri saqwachom Gad,³⁰tz'ib'altalik ruk' ronojel ri rajawaremal, ri nim taq uchak, ri jetaq k'ax

xuk'ulmaj ri are', ri xuk'ulmaj ri Isra'el e ri xkik'ulmaj ri kajawaremal nik'aj taq amaq' chik?

UKAB' UCHOLEXIK WUJ

Ri Salomon kuk'am ri uno'jib'al

¹Ri Salomon uk'ojol ri David, xk'oji' uchuq'ab' puwi' ri rajawaremal. Ri Yahweh, Udyos k'o ruk' ri are' e nimalj uq'ij xuya'o. ²Ri Salomon ke'uch'ab'ej konojel ri Isra'el, ri ekinimal ri ekaq'o' lajuj k'a (1.000) winaq e ri ekinimal ri ok'al winaq, ri eq'atb'altzij e konojel ri winaq nim kib'antajik pa ri Isra'el, ri kinimal ri winaq pa ja k'olb'al. ³K'atek'uri', kuk' konojel ri nimalaj mulin ib', ri Salomon kb'e ub'ik pa ri k'olb'al k'o chikaj pa ri Gab'a'on, jawi' k'o wi ri Tz'um Ja rech ri Riqoj Ib' ruk' ri Dyos, che are ri Mo'ises rajpataninel ri Yahweh xb'anowik pa ri tz'inalik ulew; ⁴ri David, xuq'axej ri arka rech ri Dyos chi pa ri Kiryat-Ye'arim uloq, pa ri k'olb'al che usuk'umam chrech: rumal rech che xukoj jun tz'um ja rech weri', pa ri Jerusalem. ⁵Ri tab'al toq'ob' b'anom ruk' saq ch'ich' che are ri B'esale'el xb'anowik, uk'ojol ri Uri, uk'ojol ri Hur, xoquje' k'o ukoq chuwach ri Uk'olb'al ri Yahweh. Ri Salomon e ri nimalaj mulin ib' xepe uloq ruk' ri are'. ⁶Ri Salomon, xpaqi' chila', chuwach ri tab'al toq'ob' b'anom ruk' saq ch'ich' che k'o ukoq chuwach ri Yahweh, chunaqaj ri tz'um ja rech ri Riqoj Ib', e xuchi'j kaq'o' lajujk'al (1.000) holokosto.

⁷Pa we jun chaq'ab' ri', ri Dyos kuk'ut rib' chuwach ri Salomon e kub'ij chrech: «Chata b'a' chwech ri jastaq kawaj kinya' chawech». ⁸Ri Salomon kub'ij chrech ri Dyos: «Ri at xaloq'oq'ej ri nutat David, e xinakoj kan in, in ajawinel pa uk'exwach ri are'. ⁹Kamik k'ut ri' Yahweh Dyos, chb'antajoq b'a' ri tzij xajikib'a' ub'ixik chrech ri nutat David, rumal rech at xinakojo inajawinel puwi' jun siwantinimit che kekichiwik jacha ri poqlaj chuwachulew. ¹⁰Chaya' b'a' chwech kamik ri', ri nuno'jb'al e ri weta'mb'al, arech qas ta b'a kinkowinik kinb'an ri chak in k'amalb'e pakiwi' ri siwan atinimit che kekichiwik».

¹¹Ri Dyos kutzalejisaj uwach ri utzij ri Salomon: «Rumal rech che kachomaj at weri' pa ri awanima', e man xata' ta aq'inomal, apwaq, aq'ijil, on ri kikamikal ri e'ak'ulel, xoquje' man xata' ta sib'alaj ak'aslemal, xane are xata ano'jib'al e awetamab'al arech qas kaweta'maj kab'an ri q'atb'altzij pakiwi' ri siwan nutinimit, ri xatinkoj pakiwi' at ajawinel, ¹²ri ano'jib'al e ri aweta'mab'al kinya ri' chawech. Xoquje' kinya', aq'inomal, apwaq e aq'ijil, che man k'o ta jeri' xk'oji' chkech ri e'ajawinel ri xinab'ejik chawach e ri epetinaq chi uloq chawij».

¹³Ri Salomon xtzalij uloq pa ri Jerusalem, chi pa ri k'olb'al k'o ajsik pa ri Gab'a'on, chuwach ri Tz'um Ja rech ri Riqoj Ib'; e xajawinik puwi' ri Isra'el. ¹⁴Ri Salomon ke'umulij jetaq ch'ich' rachi'l jetaq kej; xek'oji' oxq'o' lajujk'al (1.400) uch'ich' e chuy ju'lajuq'o' (12.000) ukej e xe'uk'am ub'ik pa ri tinimit jawi' ek'o wi ri kej arech naqaj chrech ri ajawinel pa ri Jerusalem. ¹⁵Ri ajawinel, xub'ano arech k'o sib'alaj saq pwaq e q'an pwaq pa ri Jerusalem jacha ri ab'aj k'olik, e k'i taq takar jacha ri k'i taq uche'al mulul k'o pa ri taq'aj taq ulew. ¹⁶Ri ukej ri Salomon epetinaq pa Musur e pa ri Silisi'a; ri erajk'ayib' ri ajawinel kekiloq'o' uloq pa ri Silisi'a jeri' jacha ri rajil. ¹⁷Keb'e pa ri Egipto che uloq'ik ri taq ch'ich' rachi'l ri taq kej, juq'o' lajujk'al siklos kajil; jun kej rajil wuqk'al lajuj (150) siklos; ri e'are' eyaknel uloq chkech ri kej arech kkik'ayij chkech ri ekajawinel ri e'ajjittita e chkech konojel ri ekajawinel ri e'ajaram.

**K'isb'al taq usuk'umaxik uyakik
ri Nim Rachoch ri Dyos. Ri Juram ri ajtiro**

¹⁸Ri Salomon xtaqan che uyakik ri ja rech ri ub'i' ri Yahweh e jun rachoch ri are' arech kajawinik chupam.

²¹Ri Salomon xe'usik'ij waqchuy lajujq'o' (70.000) achijab', arech kkiwerej ri eqa'n, lajujchuy (80.000) achijab' arech kpaq' ri ab'aj pa taq ri juyub' e b'elejeb'q'o' achijab' ke'kilaq'b'ej ri e'are'.

²K'atek'uri', ri Salomon kutaq ub'ixik we tzij ri' chrech ri Juram, rajawinel ri Tiro: «Xoquje', jeri' chab'ana' jacha xab'an ruk' ri nutat David che xataq uloq chrech utz'alamil tak'ar arech kuyak jun rachoch jawi' kjeqi' wi. ³Kamik ri' kinya ub'ixik chawech che kinyak na jun ja rech ri ub'i' ri Yahweh Nudyos arech kintyoxtisaj, arech kinchi'j chuwach k'ok'alaj q'ol, rech ri junalik sipanik, rech ri jetaq kaxlanwa che kcholaxik, rech ri jetaq holokosto kchi'x aq'ab'il, chaq'ab', pa taq ri sab'ado, pa ri k'ak' ik' e pa ri unimaq'ijirisaxik ri Yahweh Qadyos; jeri' jacha amaq'el kb'anik pa ri Isra'el.

⁴Ri ja kinyako, nimalaj ja ri', rumal rech che ri Qadyos are nim chkiwach konojel ri e'esal uwach dyos. ⁵¿Jachin kkwonik che uyakik jun rachoch aretaq chi' kaj e ri k'aj rech ri kaj man kuq'i taj ri are'? ¿E in jachin ri in che kinyak jun rachoch, kne'b'a' xuwi rech kporox ri k'ok' q'ol chuwach chila'? ⁶Chataqa' b'a' uloq chwech kamik ri', jun achi che k'o sib'alaj reta'mab'al che uchakuxuk ri q'an pwaq, ri saq pwaq, ri saq ch'ich', ri xaq ch'ich', ri eskarlata, ri karmesi e ri mrato tuntuj, xoquje' che reta'm ri kuk'ot uwach ri ch'ich'; kchakun ri' kuk' ri ajchakib' ek'o wuk' pa ri Juda e pa ri Jerusalem, e che ri nutat David xe'uya' kan chwech. ⁷Xoquje' chataqa' b'a' uloq chwech utz'alamil uche'al takar che', utz'alamil kasis e utz'alamil tyoxche' rech ri Lib'ano, rumal rech che ri in weta'm che ri e'apataninel keta'm kkichakuj ri tz'alam pa ri Lib'ano. Ri enupataninel kechakun ri' kuk' ri e'apataninel at, ⁸kkisuk'umaj chwech k'i taq tz'alam, rumal rech che ri ja kwaj kinyako, jun nimalaj ja ri' e mayib'al uwach ri'. ⁹Kinya' chkech ri kkijikaj ri jetaq che' kachuy lajujq'o' (20.000) eqa'n triko, kachuy lajujq'o' eqa'n salwa't, kachuy lajujq'o' pajb'al amaja' e kachuy lajujq'o' pajb'al ase'ite, rajawaxik nuwa' chkech ri e'apataninel.

¹⁰Ri Juram, rajawinel ri Tiro, kutzalij uwach ri utzij pa jun wuj e kutaq ub'ik chrech ri Salomon: «Rumal rech che ri Yahweh ke'ulo'q'ej ri siwan utinimit, xatukojo ajawinel pakiwi'». ¹¹Kutz'aqatisaj ub'ixik ri Juram: «¿Tewchi'talik ri Yahweh Udyos ri Isra'el! Are are' xb'anowik ri kaj e ri uwachulew, xuya' chrech ri ajawinel David jun kno'jinikalaj uk'ojol, utz uchomanik k'olik e k'o retamb'al, ri are' che kuyak na jun rachoch ri Yahweh e jun ja chik jawi' kajawinik ri are'. ¹²Xa jek'uri', kamik ri' kintaq ub'ik chawech jun achi che k'o uno'jib'al e retamb'al, are ri Juram-Ab'i, ¹³ri are' ral jun ixoq ajdan e ri utat jun achi ajtiro. Reta'm kuchakuj ri q'an pwaq, ri saq pwaq, ri saq ch'ich', ri ch'ich', ri ab'aj, ri tz'alam, ri eskarlata, ri mrato tuntuj, ri saq b'atz', ri karmesi. Xoquje' reta'm ri chak che kuch'op ronojel jastaq e reta'm ub'anik xaq apachinchike chak kta chrech. Ri are' kchakun ri' kuk' ri e'ajawajchakib' at, kuk' ri erajchakib' ri atat wajaw David. ¹⁴Chutaqa b'a' uloq chkech upataninel, ri triko, ri salwa't, ri ase'ite e ri amaja' che kub'ij ri Wajaw.

¹⁵Ri uj, kqajikaj ri' pa ri Lib'ano ronojel ri che' che rajawaxik chawech, kqak'am ub'ik ri' chi pa ri Joppe, pa ri polow, e at chi ri' kattaqatanik arech kpaqab'axik ub'ik pa ri Jerusalem».

Ri taq chak kb'anik

¹⁶Ri Salomon xtaqanik chkejalaxik konojel ri ekaxlan winaq ejeqel pa ramaq' ri Isra'el, are xuk'am uno'j chrij ri ejalanem xub'an ri utat David e xrilo che eb'elejlajujchuy kajq'o' (52.600). ¹⁷Chkech ri e'are' xe'ukoj waqchuy jo'lajujq'o' (70.000) achijab' che reqaxik ri eqa'n, lajujchuy (80.000) achijab' che uk'otik ri ab'aj pa taq ri juyub', b'elejlajujq'o' (3.600) achijab' elaq'b'anel chkech ri ajachakib'.

3¹Ri Salomon xuchaplej uyakik ri Rachoch ri Yahweh pa ri Jerusalem, pa ri juyub' Mori'a, jawi' ri xuk'ut wi jun ilb'al chuwach ri utat David. Ri jun k'olb'al jawi' xusuk'umaj ri David ri jastaq, pa ri uk'olb'al ri Ornan ri ajjeb'use'o. ²Ri Salomon xuchaplej ri chak pa ri ukab' ik', aretaq chi' kijeb' junab' chik tajin kajawinik. ³Are wa' ri wuj k'utb'al rech jas ub'anik kb'an ri Rachoch ri Dyos: oxk'al xk'ab' ri raqan ktzale'ik -we xk'ab' ri', are ri ojer etab'al- e juwinaq xk'ab' ri uwach. ⁴Ri okb'al pa jun chik uchi'ja, ri raqan ktzale'ik juwinaq xk'ab', jeri' jacha ri uwach ri ja e ri unimal ri raqan ok'al juwinaq xk'ab'. Ri Salomon xutz'aj upam chrech je'likalaj q'an pwaq. ⁵Ri nimja, xukoj utz alaj uche'al k'asisi puwi' e xutzaj chrech utzalaj q'an pwaq e xwiqik ruk' palmas e guirnaldas. ⁶Kukoj je'likalaj taq ab'aj che uwiqik ri ja; ri q'an pwaq petinaq uloq pa ri Parvayim. ⁷Kukoj q'an pwaq chrij ri ja, chrij ri jetaq utem, ri rokb'al, ri uxanal e ri taq uchi'ja e kukoj kerub'im cho ri xan.

⁸Xoquje' kuyak ri uk'olb'al ri Tyoxlaj Ub'antajik chkixo'l ri etyoxlaj kib'antajik, ri unimal jeri' jacha ri uwach, juwinaq xk'ab', xoquje' ri uwach juwinaq xkab'. Kukoj utzalaj q'an pwaq chrij, juq'o' lajujk'al talentos; ⁹ri q'an pwaq klawux kpajanik kawinaq lajuj siklos. Xoquje' kutz'aj che q'an pwaq ri nimja ek'o chikaj. ¹⁰Pa ri nimja uk'olb'al ri Tyoxlaj ub'antajik chkixo'l ri etyoxlaj kib'antajik, kub'an keb' kerub'im, che chakum ruk' ch'ich' e kutz'aj rij chrech q'an pwaq. ¹¹Ri kixik' ri kerub'im juwinaq xk'ab' ri unimal ktzale'ik, jun chkech ri kixik job' xk'ab' ri unimal e kuriqa' ri xan, xoquje' ri jun kixik job' xk'ab' e kuriqa' ri uxik ri jun chik kerub'im. ¹²Ri uxik ri ukab' kerub'im, job' xk'ab' ri unimal e kuriqa' ri xan; ri jun chik uxik xoquje' job' xk'ab' e kuriqa' ri uxik ri jun chik kerub'im. ¹³Ri lik'ilikalaj taq kixik' ri kerub'im ri' ketaj juwinaq xk'ab'. Etak'alik e keka'y apan chuwach ri Nimja.

¹⁴Xub'an ri jun payu' mrato tuntuj e ri tuntuj eskarlata, karmesi e k'ok'alaj lino; e kukoj enik'aj taq kerub'im chupam.

¹⁵Chuwach ri nimja xub'an keb' raqanja che juwinaq jo'lajuj xk'ab' ri unimal e ri jun wiqib'al rech k'o puwi', job' xk'ab' unimal. ¹⁶Jawi' chapatalik wi ri raqan taq ja, kuwiq che guirnaldas; xoquje' kuwiq ruk' ok'al granadas. ¹⁷Kukoj ri raqan taq ja chuwach ri rokb'al ri Tyoxlaj K'olb'al, jun pa ri rikyaq'ab' e ri jun pa ri umox e Yavin ri ub'i kukojo ri k'o pa ri rikyaq'ab', e B'o'az kukoj chrech ri jun k'o pa ri umox.

4¹Xoquje' xub'an jun tab'al toq'ob' ruk' saq ch'ich', ri unimal ktzale'ik juwinaq xk'ab' e ri uwach juwinaq xk'ab', e ri raqan lajuj xk'ab'. ²Xub'an ri Polow ruk' ja'risam ch'ich', lajuj xk'ab' ri uchi' che kuriqa' rib' ruk' ri jun chik uchi', jun setelik, job' xk'ab' ri raqan; ri usetelik kretaj juwinaq lajuj xk'ab'. ³Chuxe' ri uchi', pa ronojel k'olik ejujun chikop che jacha ama' taq wakax. Laju xk'ab' ruk'am lajuj wakax, keb' cholaj b'anom chkech, ejarisam pa ri Polow. ⁴Ri Polow toq'em kumal kab'lajuj ama' taq wakax, oxib' keka'y apan pa ri urox uxkut kaj, oxib' pa ri uqajib'alq'ij, oxib' pa ri ukaj uxkut ulew, oxib' pa ri relb'alqij. Ri Polow pakiwi' ri e'are' k'o wi e ri kachaq ri wakax kanajinaq kan chupam. ⁵Ri upimal jun q'ab' e ri uchi' jacha ri uchi' jun saqakotz'i'j. Chupam kuq'i'o wuqq'o' lajujk'al (3.000) pajb'al ja'. ⁶Xub'an lajuj uk'olb'al ja', job' pa ri rikyaq'ab' e job' pa ri umox, arech kch'aj chila' ri kib'aqil ri chikop che rech ri holokosto, e pa ri Polow are ri chuchqajawib' kkich'ajch'ob'ej

kib' chila'. ⁷Xub'an lajuz tzuk'b'al chaj ruk' q'an pwaq, jeri' jacha ri tz'ib'atalik kanoq e kukoj pa ri Tyoxlaj K'olb'al, job' pa ri rikyaq'ab' e job' pa ri umox.

⁸Kub'an lajuz mexa che kukoj pa ri Hekal, job' pa ri rikyaq'ab' e job' pa ri umox. Xub'an lajuz mexa, job' kukoj pa ri rikyaq'ab' e job' pa ri umox. Xoquje' xub'an ok'al k'olb'al ja' che are kokisaxik che uchakixik ri ja', q'an pwaq xokisaxik chrech.

⁹Xub'an ri uwaja kech ri echuchqajawib', e ri nim uwaja ruk' ri taq uchi'ja, kukoj saq ch'ich' chrij ri uchi' taq ja. ¹⁰Xukoj ri Polow, chutzal apanoq, pa ri rikyaq'ab', chuwach apan ri ukaj uxkut ulew e chuwach apan ri relb'alq'ij.

¹¹Ri Juram, xoquje' xub'an ri k'olb'al chaj, ri taq tukulb'al, ri k'olb'al arech kchikixik ri ja'. Jeri' uk'isik ronojel ri chak xub'an ri Juram, ri chak xtaq chrech pa ri Nin Rachoch ri Dyos, rumal ri ajawinel Salomon.

¹²Ri keb' raqan ja; ri ama' wakax che kuk'isb'ej puwi' ri raqan ja; ri keb' pach'ub'al ch'uqib'al rech ri keb' molte che k'o puwi' ri raqan ja; ¹³ri juq'o' (400) granadas rech ri keb' pach'ub'al;

¹⁴ri lajuz utakb'al e ri lajuz uk'olb'al ja';

¹⁵ri Polow rachi'l ri kab'lajuz ama' taq wakax che ek'o chuxe';

¹⁶ri k'olb'al chaj, ri uchikib'al ja', ri chapb'al ti'j. Ronojel we chakub'al, che are ri Juram-Ab'i xb'anowik chrech ri ajawinel Salomon, rech ri Nim Rachoch ri Yahweh, ruk' saq ch'ich' xub'ano. ¹⁷Ri ajawinel xtaqanik kb'an weri' pa ri taq'aj rech ri Jordan chi, pa ri ulew, chuxo'l ri Sukkot e ri Sereda. ¹⁸Ri Salomon, we jastaq ri', sib'alaj k'i xutaq ub'anik, rumal k'uwa' man loq' taj xpajik ri ra'lal ri saq ch'ich'.

¹⁹Ri Salomon kub'an ronojel ri jastaq rech ri Nim Rachoch ri Dyos: ri tab'al toq'ob', ruk' q'an pwaq xub'ano, e ri mexa kokisaxik chuwach ri sipam kaxlanwa; ²⁰ri tzuk'b'al chaj rachi'l ri chaj, xb'an ruk' q'an pwaq, jeri' jacha kub'ij ri pixab', arech tzijtalik weri' chuwach ri Deb'ir; ²¹ri taq kotz'i'j, ri tzuk'b'al chaj e ri tijerix qupb'al ri ub'atz'il, ruk' jelikalaj q'an pwaq xb'anik; ²²ri jetaq kuchilo, ri k'olb'al ja', ri porob'al k'ok' q'ol, xb'anik ruk' utzalaj q'an pwaq; xoquje' q'an pwaq ri uchi' taq ja ri k'o uloq chupan ri Ja, pa ri rokb'al ub'ik ri Tyoxlaj Ub'antajik chkixo'l ri tyoxlaj kib'antajik, e ri uchi'ja rech ri Tyoxlaj K'olb'al xoquje' xb'an ruk' q'an pwaq.

⁵¹Jewa' uk'isik ronojel ri chak xub'an ri Salomon chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh; e ri Salomon xtaqanik kk'am uloq ronojel ri jastaq uwach che utyoxrisam kanoq ri utat David, ri saq pwaq, ri q'an pwaq e ronojel ri k'olb'al, e xukoj pa ri k'olb'al uq'inomal ri Nim Rachoch ri Dyos.

Ri uq'axexik uloq ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh

²Ri Salomon ke'umulij pa ri Jerusalem ri ekinimal ri Isra'el, konojel ri ekinimal ri ejuq'at e konojel ri ek'amab'e' chkixo'l ri e'kik'ojol ri e'ajisra'el, arech kkipaqaq'ab'a' uloq ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh, chi pa ri Si'on uloq che are Utinimit ri David. ³Konojel ri achijab' ek'o pa ri Isra'el, xkimulij kib' ruk' ri ajawinel, pa ri unimaq'ij ri uwuq ik'. ⁴Aretaq chi' konojel ri ekinimal ri Isra'el ke'opanik, ri e'ajlevi xkiyak ri arka. ⁵Kkik'am ub'ik ri arka pa ri Tz'um Ja rech ri Riqoj Ib' rachi'l ub'ik ronojel ri tyoxlaj taq chukub'al che k'o pa ri Tz'um Ja; are ri echuchqajawib' e'ajlevi xkik'am ub'ik weri'.

⁶Ri ajawinel Salomon e konojel ri nimalaj mulin ib' rech ri Isra'el, che xkimulij kib' ruk' ri are', xe'kich'ol chuwach ri arka, sib'alaj ek'i chij e ek'i ama' taq wakax. ⁷Ri

echuchqajawib' xkik'am ub'ik ri arka rech ri chapb'al uq'ab' ri Yahweh pa ri uk'olb'al, pa ri Deb'ir pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, weri' are ri uk'olb'al ri Tyoxlaj Ub'antajik chkixo'l ri tyoxlaj kib'antajik, chuxe' ri kixik' ri kerub'im. ⁸Xane ri kerub'im kilik'em ri kixik' puwi' ri uk'olb'al ri arka e kkich'uqu' uwi' ri arka e ri jetaq kuch. ⁹Ri kuch nima'q taq raqan, rumal k'uwa' topol uloq ri utza'm ruk' ri Tyoxlaj Ub'antajik, chrij ri Deb'ir, k'atek'ut man q'alaj taj chuwach uloq e chi jeri' na pa we q'ij kamik ri'. ¹⁰Pa ri arka, xuwi ri keb' tz'alam k'olik che xukoj kanoq ri Mo'ises chupam, pa ri juyub' Horeb', aretaq chi' ri Yahweh xub'an chapb'al uq'ab' kuk' ri e'ajisra'el aretaq chi' xe'el uloq pa ri Egipto.

Ri Dyos kok pa ri Nim Rachoch

¹¹Aretaq chi' ri chuchqajawib' ke'el uloq pa ri tyoxlaj k'olb'al –rumal rech che konojel ri echuchqajawib' che ek'o chila', xkityoxrisaj kib', man xkich'a' taj ri kijuq'at chrech weri'; ¹²konojel ri e'ajb'ixonelab': ri Asaf, ri Heman e ri Yedutun, eke'achi'l ri ekik'ojol e ri ekachalal, kikojom katz'yaq b'anom ruk' kok'alaj lino, etak'al pa ri relb'alq'ij chrech ri tab'al toq'ob', tajin kq'ojomax ri jetaq simb'alo, ri jetaq lira e ri jetaq sitara, ekachi'l e'ok'al chuchqajawib' che xoquje' kkiq'ojomal ri ruka' wakax. ¹³Aretaq chi' konojel ri kq'ojomaj ri ruka'a' wakax e ri e'ajb'ixonel junam ktatajik ri ch'ab'al che uq'ijilaxik ri Yahweh; ko kich'awisaj ri ruka'a' wakax, ri jetaq simb'alo e ri nik'aj taq q'ojom chik, nim kkil wi ri Yahweh e kkib'ij: «Rumal rech che utz ri are', rumal rech che pa junalik ri loq'oq'eb'al uk'u'x»; ri Tyoxlaj K'olb'al xnoj chrech ri usutz' ri uq'ijil ri Yahweh.

¹⁴Ri echuchqajawib' man xekowin ta chik kkib'an ri chak kipatan rumal ri sutz', rumal rech che ri uq'ijil ri Yahweh xunojisaj ri Nim Rachoch ri Yahweh.

6¹K'atek'uri', ri Salomon kub'ij:

«Ri Yahweh, kraj kujeqeb'a' rib' pa q'equ'malaj sutz'.

²Ri in, xinyak jun ak'olb'al ajawinel chawech, jun awachoch jawi' pa junalik katkanajik kanoq».

Ri ucholajil ri utzij ri Salomon chkech ri siwantinimit

³Ri ajawinel kusutij rib' e ke'utewchi'j konojel ri mulin ib' rech ri Isra'el. Katek'uri', konojel ri mulin ib' rech ri Isra'el, etak'alik; ⁴ri are' kub'ij:

«Tewchi'talik ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, che xuch'ab'ej ruk' uchi' ri nutat David, e xb'antajik ruk' ri uq'ab' ri xuya utzij chrech: ⁵«Chi pa ri q'ij che xinwesaj uloq ri siwan nutinimit pa ri rulew ri Egipto, man nucha'on ta jun tinimit chkixo'l konojel ri e'ujuq'at ri Isra'el, arech kkiyak jun wachoch jawi' kk'o'ji' wi ri Nub'i', xoquje' man xinch'a' ta jun achi arech kuxik kinimal ri siwant nutinimit Isra'el. ⁶K'atek'ut, kincha' ri Jerusalem arech kk'o'ji' ri Nub'i' chila' e kincha' David arech kuxik kinimal ri siwan nutinimit Isra'el».

⁷Ri nutat David xuchomaj pa ranima' ri uyakik jun rachoch ri Ub'i' ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, ⁸k'atek'ut, ri Yahweh kub'ij chrech ri nutat: «Ri at che xachomaj uyakik jun rachoch ri Nub'i', utz ri achomanik. ⁹K'atek'ut, man at taj katyakowik we wachoch ri', xane are ri ak'ojol kb'anowik weri', ri are' che xel uloq cho ri uk'u'x apam, are ri' ri kyakowik ri Rachoch ri Nub'i'». ¹⁰Ri Yahweh xub'an ri tzij che xujikib'a' ub'ixik; ri in xinkanaj pa uk'exwach ri nutat David, in t'uylul cho ri utem ri Isra'el jacha xub'ij ri Yahweh, xinyak ri

rachoch ri Ub'i' ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, ¹¹e xinkoj chila' ri arka, jawi' k'o wi ri chapb'al q'ab' xub'an ri Yahweh kuk' ri e'ajisra'el».

Uch'awem ri Salomon ruk' ri Dyos

¹²Ri Salomon xtak'i'k chuwach ri tab'al toq'ob' rech ri Yahweh chkiwach konojel ri mulin ib' rech ri Isra'el e kulik' ri uq'ab'. ¹³Ri are' xub'an jun tak'alb'al ruk' saq ch'ich' che xukoj panik'aj ri uwaja; ri unimal ktzale'ik job' xk'ab', ri uwach job' xk'ab' e ri raqan oxib' xk'ab'. Kaq'an chuwach e kxuki' chkiwach konojel ri mulin ib' rech ri Isra'el. Kulik' ri uq'ab' chikaj, ¹⁴e kub'ij:

«¡Yahweh, Udyos ri Isra'el! Man k'o ta jun Dyos pa ri kaj e chuwachulew jeri' at jacha ri at; ri at che qastzij k'ak'ol pa ri awanima' ri chapb'al aq'ab' e ri loq'oq'e'b'al ak'u'x chkech ri e'apataninel che keb'in chawach ruk' ronojel kanima'. ¹⁵Ri at che qastzij ab'anom ri tzij che xajikib'a' ub'anik chrech ri apataninel ri nutat David, ri tzij che ruk' ri achi' xab'ij, ruk' ri aq'ab', qastzij xab'an pa we jun q'ij ri'. ¹⁶Kamik k'ut ri', Yahweh, Udyos ri Isra'el, qastzij b'a' chab'ana' ri tzij che xajikib'a' ub'ixik chrech ri apataninel ri nutat David, aretaq chi' xab'ij: "Man k'o ta jumul ri' kesaxik chnuwach jun chkech ri e'awija'al, che t'uyul cho ri utem ri Isra'el, xuwi rajawaxik che ri e'ak'ojol kkilij ri kib'e e kkiterne'b'ej ri nupixab' jeri' jacha ri xab'an at chnuwach in". ¹⁷¡Kamik k'ut ri', Yahweh, Udyos ri Isra'el, qastzij b'a' chb'antajoq b'a' ri tzij che xab'ij chrech ri apataninel David! ¹⁸¿La qastzij k'uri' kjeqi' ri Dyos kuk' ri winaq chuwachulew? Xane ri kaj e ri Kaj rech ri kaj man katuq'i' taj, ¡man k'o ta katuq'i' ri' we jun ja ri' che xinyak in chawech! ¹⁹Chatatab'ej b'a' ri uch'awem e ri roq'ej ri apataninel, Yahweh Nudyos, chatatab'ej ri kuk'omij pa ri utzij chawach! ²⁰Chporpotoq b'a' ri awoq'och chi paq'ij e chi chaq'ab' puwi we ja ri', puwi' we k'olb'al ri', ri xab'ij puwi', che kakoj na ri Ab'i' chupam, arech katatab'ej ri ch'awem kub'an ri apataninel chawach pa we k'olb'al ri'.

Ch'awem pakiwi' ri siwantinimit

²¹«Chatatab'ej b'a' ri roq'ej ri apataninel e ri koq'ej ri e'awinaq Isra'el, aretaq chi' kech'aw awuk' pa we jun k'olb'al ri'. Chatatab'ej b'a' uloq chi pa ri ak'olb'al jawi' ri at jeqel wi, chatatab'ej e chasacha' ri kimak.

²²Aretaq chi' jun winaq kub'an k'ax chrech ri rajil utz'aqat e ri are' kub'ij jun k'ax tzij puwi' ri are' e kutaqo che ujikib'axik ri tzij chuwach ri tab'al toq'ob', pa we Awachoch ri', ²³chatatab'ej uloq ri at chi pa ri kaj uloq e chab'ana' b'a' ri achak; chab'ana' q'atojtzij pakiwi' ri e'apataninel. Chatzaliq b'a' uk'axel ri kub'an ri itzel winaq, chqaj b'a' puwi' ri are' ri xub'ano e chab'ana' b'a' ri qa'tojtzij puwi' ri winaq che man k'o ta umak, arech kyataj chrech ri suk'il.

²⁴We ri siwan atinimit Isra'el, kch'akatajik kumal ri e'uk'ulel rumal rech che xemakun chawach e kkik'ex kik'ux, we nim kkil wi ri ab'i', we kech'aw awuk' e kkik'is kik'u'x chawach pa we Nim Ja ri', ²⁵chatatab'ej b'a' chi pa ri kaj uloq, chasacha' ri kimak ri siwan atinimit Isra'el e che'atzalijisaj pa ri ulew che xaya' chkech e chkech ri ekitat.

²⁶Aretaq chi' ri kaj ktz'apitajik ri kaj e man k'o ta jab' kub'ano rumal rech che xemakun chawach, we kech'aw awuk' pa we k'olb'al ri', we nim kkil wi ri Ab'i' e kkik'ex kik'ux rumal rech che ri at xaqasaj ri kinimal, ²⁷chata b'a' chi pa ri kaj uloq e chasacha' b'a' ri kimak ri e'apataninel e ri e'asiwantinimit Isra'el –kak'ut na k'uri' chkiwach ri utz b'e kkib'inb'ej–, e chataqa' uloq ri jab' cho ri uwachulew, ri xaya chkech ri siwan atinimit che kechb'al.

²⁸Aretaq chi' k'o wi'jal cho ri uwachulew, k'o b'innelyab'il, ri sak', ri sip, ri sita'l, aretaq chi' ri ekik'ulel ke'kilaq'ab'ej pa jun chrech ri jetaq uchi'ja, aretaq chi' ek'o pa k'ax on pa ri yab'il, ²⁹we xaq apanchinchke winaq kch'aw awuk' ruk' k'isb'al k'u'x, on konojel ne' ri siwan atinimit Isra'el, kuk'is uk'u'x chawach e kuk'omij chawech e we kuk'am uq'ab' ri b'innelyab'il e ri k'ax tajin kuriqo, kkilik' ri kiq'ab' chuwach we Nim Rachoch ri Dyos ri', ³⁰chatatab'ej b'a' ri at chi pa ri kaj uloq jawi' at jeqel wi, chasacha' ri kimak e chatzali uk'axel chkech chkijujunal jacha ri ub'e uk'amom ub'ik, rumal rech che ri at aweta'm ri kanima' -xuwi ri at aweta'm ri kanima' ri winaq-, ³¹arech kkixib'ij kib' e kkiterne'b'ej na ri' ri ab'e ronojel q'ij pa ri kik'aslemal waral chuwachulew, che xaya' at chkech ri eqatat.

³²Xoquje', ri kaxlanwinaq che ma jun ta chkixo'l ri siwan atinimit Isra'el, ri jun che petinaq uloq chi pa jun naj amaq' rumal ri nimalaj Ab'i', rumal ri aq'ab' che k'o uchuq'ab' e ulik'em rib', aretaq chi' kpetik ke'ch'aw awuk' pa we Ja ri', ³³chatatab'ej b'a' pa ri kaj uloq jawi' at jeqel wi, e chab'ana' ronojel ri kuta ri kaxlanwinaq chawech, arech konojel ri siwantinimit ek'o chuwachulew kketa'maj ri Ab'i' e kkixib'ij kib' chawach jacha ri siwan atinimit Isra'el e kketa'maj che ri Ab'i' ksik'ixik pa we Nim Ja ri', che in xinyakowik.

³⁴We ri siwan atinimit kb'e che ub'anik ri ch'o'j kuk ri e'uk'ulel pa ri b'e jawi' xe'ataq ub'ik ri at, we kech'aw awuk', e keka'y uloq chuwach we jun tinimit ri' che xacha' ri at e chuwach ri Ja che xinyak in chrech ri Ab'i', ³⁵chatatab'ej b'a' chi pa ri kaj uloq ri kich'awem e ri kkik'omij e chab'ana' b'a' ri suk'il q'atb'altzij pakiwi'.

³⁶Aretaq chi' kemakun chawach -rumal rech che man k'o ta jun winaq mata kmakunik-, e ri at yakatajinaq ri uq'aq'al awoyowal pakiwi' e ke'aya' kanoq chkiwach ri ekik'ulel e ri e'are' kech'akan pakiwi' e ke'kik'am ub'ik pa jun chik ulew, naj on naqaj, ³⁷we kechomanik pa ri jun chik ulew jawi' ri xek'am ub'ik, e kkik'ex ri kik'ux e kkik'omij chawech pa ri jun chik ulew jawi' ri etz'apatalik wi, e kkib'ij: "Ri uj xujmakunik, uj itzel taq winaq xqab'ano, uj ajmak wa", ³⁸we ketzali awuk' ruk' ronojel kanima' e ruk' ronojel kuxlab'al pa ri ulew jawi' etz'apital wi, jawi' ri xek'am ub'ik, e kech'aw awuk', aretaq chi' kek'ay uloq chuwach ri ulew xaya' at chkech ri ekitat e chuwach ri tinimit che xacha' at e chuwach ri Nim Ja che xinyak in chrech ri Ab'i', ³⁹chatatab'ej b'a' chi pa ri kaj uloq jawi' ri at jeqel wi, ri kich'awem awuk' e ri koq'ej, chab'ana' b'a' ri suk'alaj q'atojtzij pakiwi' e chasacha' ri kimak ri xkib'an chawach.

Ri uk'isb'alil ri ch'awem ruk' ri Dyos

⁴⁰«;Nudyos, chajaqa' b'a' ri awoq'och e chatak'ab'a' uloq ri axikin chrech ri qach'awem pa we k'olb'al ri! ⁴¹E kamik ri':

Chatwa'lijoq b'a', Yahweh Dyos,
 chatk'ol b'a' ri at pa ri ak'olb'al,
 ri at e ri arka che rech ri achuq'ab'!
 Ri e'achuchqajawib', Yahweh Dyos,
 chkatz'yaqij b'a' ri kolotajem,
 e ri winaq che man kik'ex ta ri kitzij
 chawech, che ki'kot b'a' pa ri utzil.

⁴²;Yahweh, Nudyos, mak'yaq ub'ik
 ri upalaj ri jun che at xaji'onsaj,
 chna'taj b'a' chawech ri toq'ob' xab'an
 chrech ri apataninel David!»

Ri nab'e tab'al toq'ob'

⁷Aretaq chi' ri Salomon xuk'is ri uch'ab'al, xqaj uloq jun q'aq' chikaj che xub'uwuwisaj ub'ik ri holokosto e ri jetaq tab'al toq'ob'; e ri uq'ijil ri Yahweh xunojisaj ri Nimalaj Ja. ²Ri chuchqajawib' man loq' taj ke'ok pa ri rachoch ri Yahweh, rumal rech che ri uq'ijil ri Yahweh nojinaq ri Rachoch chrech. ³K'atek'uri', konojel ri e'ajisra'el, aretaq chi' xkil ri q'aq' e ri uq'ijil ri Yahweh xqaj uloq chikaj e xjeqi' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, xkimej kib' chuwach ulew puwi' ri jetaq ab'aj; kkiq'ijlaj e nim kkil wi ri Yahweh «rumal rech che utz ri are', rumal rech che junalik ri loq'oq'eb'al uk'ux». ⁴K'atek'uri', ri ajawinel e konojel siwantinimit xkichi'j jetaq tab'al toq'ob' chrech ri Yahweh. ⁵Ri ajawinel Salomon, xe'uch'ol kachuy jo'lajujq'o' (22.000) ama' taq wakax rech tab'al toq'ob' e xe'uch'ol jo'lajujchuy (120.000) chij. Jeri' ri umajib'alil uyakik ri Rachoch ri Dyos xub'ano ri ajawinel e konojel siwantinimit. ⁶Ri echuchqajawib' tajin kkilij ri kichak patan e ri e'ajlevi kkib'an ri nimaq'ij chrech ri Yahweh ruk' ri q'ojom xub'an ri ajawinel David, arech kq'ojomaxik ruk' ri jetaq b'ix kb'an chuwach ri Yahweh: «rumal rech che junalik ri uloq'oq'eb'al uk'ux». Kkib'ixoj ri jetaq b'ix che are ri David xb'anowik. Chkiwach e'are' ek'o koq ri echuchqajawib' che tajin koq'esaj ri ruk'a' taq wakax, e konojel ri Isra'el etak'alik.

⁷Ri Salomon kutyoxrisaj ri upanik'ajal ri uwaja che k'o chuwach ri Nim Rachoch ri Yahweh, chila' xuchi'j wi ri jetaq holokosto e ri xepo xel chrech ri jetaq tab'al toq'ob' rech riqoj ib', rumal rech che ri tab'al toq'ob' xub'an ri Salomon ruk' saq ch'ich', man kuq'i' taj ri holokosto, ri jetaq sipanik e ri xepo. ⁸Ri Salomon, wuqub' q'ij xub'an ri nimaq'ij e konojel ri e'ajisra'el ek'o ruk'. Jun nimalaj mulin ib' xb'anik uloq, chi pa ri Rokb'al ri Hamat uloq e xopanik pa ri Nimaja' rech ri Egipto. ⁹Pa ri uwajxaq q'ij xb'anik jun nimalaj mulin ib', rumal rech che chi wuqub' q'ij xb'anik ri nimaq'ij chrech ri k'ak' tab'al toq'ob'. Chi wuqub' q'ij xuqi'o ri nimaq'ij. ¹⁰Pa ri juwinaq oxib' q'ij chrech ri uwuq ik', ri Salomon ke'utaq ub'ik konojel ri siwantinimit cho taq kachoch, ruk' ki'kotemal e utzil pa ri kanima', rumal ri utzil xub'an ri Yahweh chrech ri David, chrech ri Salomon e chkech ri siwan utinimit Isra'el.

Ri k'axalaj utzij ri Yahweh

¹¹Ri Salomon xuk'is uyakik ri Nim Rachoch ri Yahweh e ri nim rachoch ri ajawinel, e xub'an ronojel ri jastaq xuchomaj kub'ano pa ri Rachoch ri Yahweh e pa ri rachoch ri are'. ¹²K'atek'uri', ch'aq'ab', ri Yahweh xuk'ut rib' chuwach ri Salomon e kub'ij chrech: «Ri in xintatab'ej ri ach'ab'al wuk' e xincha' we nuk'olb'al ri', rachoch ri tab'al taq toq'ob'. ¹³We ri in kintz'apij na ri kaj e man k'o ta jab' kub'ano, we kintaq uloq in ri sak' che utijik ronojel ri k'o chuwachulew, on kintaq uloq ri b'innelyab'il pakiwi' ri esivan nutinimit, ¹⁴e ri siwan nutinimit kusik'ij ri Nub'i', kuwon rib', kinuch'ab'ej e kinutzukuj ri in e kuk'ex ri itzel taq ub'e ruk'am, ri in ke'intatab'ej ri' chi pa ri kaj uloq, kinsach na ri' ri kimak e kinkol uwach ri' ri kulew. ¹⁵Kamik ri' kporpotik ri nuwoq'och e nutak'ab'am ri nuxikin chrech ri ch'ab'al kb'an pa we k'olb'al ri'. ¹⁶Chanim ri' xincha'o e xintyoxrisaj we ja ri' arech pa junalik kkanaj kanoq ri Nub'i' chupam; pa junalik ri' kkanaj kan chila' ri nuwoq'och e ri wanima'. ¹⁷K'atek'ut, ri at, we katb'in chnuwach jacha xb'inik ri atat David, kab'ano ronojel ri at nutaqom chrech e we kawilij ub'anik ri nupixab' e ri tzij rajawaxik kb'anik, ¹⁸kinya uchuq'ab' ri' ri utem ri awajawaremal jacha ujikib'axik xinb'an ub'ixik chrech ri atat David: "Chi pa junalik ri' k'o jun awija'al kajawinik pa ri Isra'el". ¹⁹K'atek'ut, we kitas apan iwib' chwech, we kik'yaq ub'ik ri taq nupixab' e ri nutaqanik xinb'ij chiwech, we kixb'e che kipatanaxik enik'aj chik dyoses e kixxuki' chkiwach, ²⁰kixinwesaj ub'ik ri' pa ri ulew che xinya chiwech, naj kink'yaq ub'i wa' we Nim Ja ri', che in xinyakowik rech ri Nub'i', e

kin'okisaj wa' jun k'amab'altzij e ktze'x uwach wa' kumal konojel ri esiwanaq taq tinimit. ²¹We jun Nim e je'likalaj Ja ojer kanoq ri', konojel ri winaq che keq'ax waral ri', kkixib'ij kib' wa' chrech e kkib'ij na ri': "¿Jasche wa' jewa' xub'an ri Yahweh chrech we ulew ri' e chrech we Ja ri'?" ²²Ktzalex uwach ri' ri tzij e kb'ix ri': "Rumal rech che xkitas apan kib' chrech ri Yahweh, ri Kidyos ri ekinan ekitat, ri xeresaj uloq pa ri Egipto, xekiterne'b'ej enik'aj taq dyos chik, xexuki' chkiwach e xekiq'ijilaj, rumal k'uwa' xutaq uloq pakiwi' ronojel we k'ax ri'»».

Ri uk'isb'alil taq ri chak

⁸Ri Salomon, pa ri juwinaq junab' xuyakb'ej ri Nim Rachoch ri Yahweh e ri rachoch ri are', ²xuyak chi jumul ri jetaq tinimit che xuya' ri Juram chrech e chila' xe'ujeqeb'a' wi ri e'ajisra'el. ³Ri Salomon xb'e chrij ri Jamat rech ri Sob'a e xub'an rech chrech; ⁴kuyak chi jumul ri Tadmor pa ri tz'inalik ulew, xoquje' kuyak chi jumul konojel ri tinimit k'olb'al rech k'i taq jastaq, ri jetaq tinimiti che xuyak pa ri Jamat. ⁵Kuyak chi jumul ri B'et-Horon che k'o ajsik e ri B'et-Horon che k'o ikim, jetaq tinimit che k'o utapya, k'o taq uchi'ja e ch'ich' tz'apib'al rech, ⁶xoquje' kuya chi jumul ri B'a'alat rachi'l konojel ri jetaq tinimit jawi' kuk'ol ri jastaq rech ri Salomon, kuyak ri jetaq tinimit k'olb'al rech ri jetaq ch'ich' e k'olb'al kech ri kej e ronojel ri xraj xuyako ri Salomon pa ri Jerusalem, pa ri Lib'ano e pa ronojel ri ulew che k'o chuxe' ri ukowinem.

⁷Konojel ri winaq, ri xeto'taj kan chkech ri e'ajhittita, ri e'ajamorre'o, ri e'ajperesita, ri e'ajhivvita e ri e'ajjeb'use'o, che man e'ajisra'el taj, ⁸ri ekija'al che ek'o na kanoq chkiwach chi aq'anoq ri e'are' pa ri amaq', ri e'are' che man xe'kikamisaj taj ri e'ajisra'el, ri Salomon xe'ukoj pa k'axalaj chak che jeri' na ri kb'antajik kamik ri'. ⁹Ri Salomon, man k'o ta jun ajisra'el xukoj pa ri chak, rumal rech che e'are e'achijab' erech ri ch'o'j, are ek'amal taq b'e, eto'l rech, eb'insanel rech ri jetaq uch'ich' e e'are kkikejb'ej ri jetaq kej. ¹⁰Ri ekinimal ri eq'atb'altzij erech ri ajawinel Salomon, ekab'lajujk'al lajuj (250), eq'atb'altzij pakiwi' ri winaq.

¹¹Ri Salomon, xupaqab'a' uloq ri umi'al ri Fara'on chi pa ri utinimit uloq ri David pa ri ja che rech ri ixoq xuyako. Rumal rech che kub'ij: «Ri wixoqil in man loq' taj kjeqi' pa ri nim rachoch ri David, ri rajawinel ri Isra'el; rumal rech che tyoxlaj taq k'olb'al jawi' k'olnaq wi ri arka rech ri Yahweh».

¹²Ri Salomon kuchi'j taq holokosto chrech ri Yahweh cho ri tab'al toq'ob' rech ri Yahweh, ri xuyak chuwach ri Tyoxlaj Uk'okb'al. ¹³Xuchi'j ri holokosto jeri' jacha ri kuto chjunal taq q'ij, jacha ri utaqom kanoq ri Mo'ises, puwi' taq ri sab'ado, ri k'ak' taq ik', nimaq'ij che oxib' pa jun junab': ri unimaq'ij ri kaxlanwa man k'o ta uch'amilal, ri unimaq'ij ri jetaq xmano e ri unimaq'ij ri tz'um taq ja, ¹⁴Jacha xub'ij kanoq ri utat David, xujach ri kichak ri ekijuq'at ri echuchqajawib', ri e'ajlevi pa ri kichak che nim kkil wi ri Yahweh e kepatanajik kuk' ri echuchqajawib', jeri' jacha ri q'ijilanik chjunal q'ij, e ri elaq'ab'anel ri uchi'ja, xujach kiwach chjunal uchi'ja jacha ri kijuq'at, rumal rech che jewa' xtaqan kanoq ri David, achi rech ri Dyos. ¹⁵Man k'o ta xkitas kanoq che ub'anik ri ub'im kanoq ri ajawinel pakiwi' ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi, xoquje che ub'anik ri xub'ij kanoq puwi' ri uq'inomal ri Nim Ja. ¹⁶Jeri' ub'anik xub'an ri Salomon ronojel ri chak, chi pa ri ukojik ri nab'e taq ab'aj chi k'ate' na ri uk'isik ri Rachoch ri Yahweh. Jeri' ri uk'isik uyakik ri Nim Rachoch ri Yahweh.

Ri nimalaj uq'ijil ri Salomon

¹⁷K'atek'uri', ri Salomon xb'e pa ri Esyon-Gueb'er e pa ri Elat, chuchi' ri Polow, pa ri rulew ri Edom. ¹⁸Ri Juram kutaq uloq chrech ri are' nik'aj jukub' kuk' ri e'upataninel, xoquje' kutaq uloq eb'insanel rech ri jukub' che gas keta'm keb'in pa ri polow. Ri e'are' ri' keb'e' ub'ik kuk' ri e'upataninel ri Salomon pa ri Ofir, chila' xkik'am ub'ik juq'o' kawinaq lajuj (450) talentos q'an pwaq, e xkijach chrech ri Salomon.

⁹Ri ixoq rajawinel ri Sab'a utom utzijol ri nimalaj uq'ijil ri Salomon e kopan pa ri Jerusalem arech kukoj ri Salomon pa ri k'ax ruk' nik'aj taq tzij che k'ax uch'ob'ik. Nimalaj teremb'em uloq, petinaq uloq ruk' sib'alaj q'inomal, ruk' kameyos, ruk' k'ok'alaj taq kunab'al, ruk' sib'alaj q'an pwaq e je'ikalaj taq ab'aj. Aretaq chi' xopan ruk' ri Salomon, kutzijoj chrech ronojel ri kuchomaj ri are'. ²Ri Salomon kusaqarisaj chuwach ronojel ri xuk'ot uchi' chrech e man k'o ta jun jas uwach che mata xkowin ri Salomon che usaqarisaxik chuwach. ³Aretaq chi' ri ixoq rajawinel ri Sab'a kril ri uno'jb'al ri Salomon, ri nimalaj rachoch xuyako, ⁴ri uwa cho ri umexa, ri kik'olb'al ri e'upataninel, ri kib'antajik ri echajinel rachoch e ri katz'yaq, ri e'ajpajal amaja' e ri katz'yaq, e ri holokosto kuchi'j pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, man kel ta chik ri ruxlab'al ⁵e kub'ij chrech ri ajawinel: «¹Qatzij nak'ut ri xinta ub'ixik paw'i' pa ri wulew e puwi' che nimalaj katno'jnik! ⁶Ri in man kwaj taj kinkoj ri tzij kb'ixik, chi xinpe na che rilik ruk' nuwoq'och e xinwilo che man panik'aj taj ri b'im chwech chrech ri katno'jinik, xinwilo che sib'alaj nim chi na ri uq'ijil ri ab'i' ri xinta utzijol in. ⁷Utzalaj kech ri e'awinaq, utzalaj kech ri e'apataninel che pa junalik ek'o waral chawach e che kkitatab'ej ri katno'jinik! ⁸Tewchi'talik b'a' ri Yahweh, ri Adyos, che katuloq'oj e xatukoj cho ri utem, arech at ajawinel pa ri ub'i' ri Yahweh ri Adyos; rumal rech che ri Adyos kuloq'oq'ej ri Isra'el, arech chi pa junalik kuto' uwach e xatukojo at ajawinel pakiwi' ri e'are' arech kab'an ri suk'il e ri jikom». ⁹Xuya' chrech ri ajawinel ok'al juwinaq talentos q'an pwaq, k'i k'ok'alaj taq kunab'al e je'likalaj taq ab'aj. Mawi xk'oji' k'ok'alaj taq kunab'al jacha ri xuk'am uloq ri ixoq rajawinel ri Sab'a chrech ri Salomon. ¹⁰Ri e'upataninel ri Juram e ri e'upataninel ri Salomon che xkik'am uloq ri q'an pwaq pa ri Ofir, xoquje' xkik'am uloq utz'alam algummim e je'likalaj taq ab'aj. ¹¹Ri ajawinel, ruk' ri utz'alam ri algummim xukoj pa ja chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh e chrech ri nim rachoch ri ajawinel, xukoj chrech ri jetaq lira, chrech ri jetaq arpa che kkikoj ri e'ajb'ixonel; man k'o ta jumal ilitajinaq pa ri rulew ri Juda ri tz'alam jacha weri'. ¹²Ri ajawinel Salomon, kuchi'j chrech ri ixoq rajawinel ri Sab'a, ronojel ri kraj ri are'. K'atek'uri', ktzalij ub'ik pa ri rulew erachi'l ub'ik ri e'upataninel.

¹³Ri ra'lal ri q'an pwaq kopan ruk' ri Salomon chjunal junab' juq'o' lajujk'al oxk'al waqib' talentos (666), ¹⁴man ejalam ta ruk' weri' ri kuchuj kkiya'o ri e'ajk'ayib' e ri e'ajyakanel; konojel ri ekajawinel ri Arab'i'a, konojel ri eq'atb'altzij pa ri amaq', xoquje' kkik'am uloq q'an pwaq e saq pwaq chrech ri Salomon. ¹⁵Ri ajawinel Salomon kub'an lajujk'al nimalaj taq tob'al ib' ruk' tukum q'an pwaq, ¹⁶e o'lajujk'al ko'lik taq to'b'al ib' ruk' tukum q'an pwaq, xokisaxik jo'lajujk'al siklos q'an pwaq chrech chjunal; ri ajawinel xuk'ol weri' pa ri ja K'ache'laj rech ri Lib'ano. ¹⁷Ri ajawinel xoquje' xub'ano jun nimalaj tem ruk' marfil e kuch'uq rij ruk' ch'ajch'ojalaj q'an pwaq. ¹⁸Ri tem ri' k'o waqib' ukmukal e jun q'an pwaq alaj chij pa ri q'oyb'al ib', jujun taq q'ab'aj chutzal ri tem e ekeb' koj etak'toj chunaqaj ri taq q'ab'aj. ¹⁹Ek'o kab'lajuj koj etak'atoj cho taq ri waqib' kmukal chi pa ri keb' utzal. Man xb'antaj ta weri' pa jun chik ajawib'al.

²⁰Ronojel ri pajb'al amaja' rech ri ajawinel Salomon xas q'an pwaq e ronojel ri k'olb'al k'o pa ri ja K'achelaj rech ri Lib'ano, b'anom ruk' je'likalaj q'an pwaq; ri saq pwaq man nim

taj kilitaj wi pa taq ri ujunab'alil ri ajawinel Salomon. ²¹Rumal rech che ri ajawinel k'o jetaq ujukub' che keb'in ub'ik puwi' ri polow keb'e pa ri Tarsis e ek'o ub'ik chupam ri e'upataninel ri Juram, e chi oxib' junab', ri taq jukub' ketzalij uloq pa ri Tarsis, enojinaq uloq chrech q'an pwaq, chrech saq pwaq, chrech marfil, chrech k'oy e chrech ati't taq k'oy.

²²Xa jek'uri' ri ajawinel Salomon, xq'ax uwi' ri uq'inomal e ri uno'jinik chkiwach konojel ri e'ajawinel ek'o chuwachulew. ²³Konojel ri e'ajawinel ek'o chuwachulew kkaj kkich'ob' uwach ri Salomon arech kkita ri no'jib'al xukoj ri Dyos pa ri ranima', ²⁴e chikijjunal kuk'am uloq ri usipanik: jastaq b'anom ruk' q'an pwaq e saq pwaq, nik'aj atz'yaq, jastaq rech ch'o'j, k'ok'alaj taq kunab'al, jetaq kej e eb'urix, e jewa' ronojel taq junab'.

²⁵Ri Salomon k'o lajujq'o' (4.000) ukab'al taq ri ukej e xoquje' jetaq uch'ich', echuy lajujq'o' (12.000) ukej che xe'ukoj pa ri jetaq tinimit che kik'olb'al ri ch'ich' e ri kej, chunaqaj ri Jerusalem arech enaqaj chrech ri ajawinel.

²⁶K'o ri ukowinem pakiwi' konojel ri e'ajawinel, chi pa ri Nimaja' ub'ik e kopan pa ri kamaq' ri e'ajfiliste'o e pa ri retal rulew ri Egipto. ²⁷Kub'ano che man k'o ta uk'isik ri saq pwaq pa ri Jerusalem jacha ri jetaq ab'aj e ri uche'al tak'ar jacha ri uche'al mulul pa ri Taq'aj-Ulew. ²⁸Xoquje', pa ri Musur kk'am uloq chrech ri Salomon nik'aj taq kej e pa ronojel ri jetaq amaq'.

Ri ukamikal ri Salomon

²⁹Ri nik'aj taq utzijoxik chik ri Salomon, chi pa taq ri nab'e e pa ri uk'isb'al, ¿la man tz'ib'atal taj pa ri ucholajil uk'aslemal ri Natan q'axel utzij ri Dyos, pa ri unab'esaxik utzij ri Aji'as q'axel utzij ri Dyos, ri ajsilo e pa ri jetaq saqwachib'al xril ri Yeddo ri ajsaqwachom, ri xril puwi' ri Jerob'o'am uk'ojol ri Neb'at? ³⁰Ri Salomon xajawinik kawinaq junab' pa ri Jerusalem pakiwi' konojel ri Isra'el. ³¹Xkotch'i' kuk' ri e'utat e kmuqik pa ri Utinimit ri utat David; are ri uk'ojol Rob'o'am xajawinik kan pa uk'exwach ri are'.

Kkijach kib' ri e'ajisra'el rumal ri q'ijlanik

¹⁰¹Ri Rob'o'am kb'e pa ri Sikem, rumal rech konojel ri Isra'el xeb'e pa ri Sikem arech kki'okisaj ri are' ajawinel. ²Aretaq chi' ri Jerob'o'am uk'ojol ri Neb'at xuta utzijol weri' –ri are' che k'o na pa ri Egipto, jawi' xuto' wi rib' chuwach ri ajawinel Salomon– xtzalij uloq. ³Rumal rech che xsik'ixik, xpe uloq ri are' chki-xo'l konojel ri Isra'el. K'atek'uri', kkib'ij weri' chrech ri Rob'o'am: ⁴«Ri atat sib'alaj k'ax xub'an chqech; kamik ri', chawesaj b'a' jub'iq' ri k'axalaj chak xuk'yaq ri atat chqij e ri alalaj eqa'n xukoj chub'o'jal qij, k'atek'uri', katqapatanij na k'uri'». ⁵Ri are' kub'ij chkech: «K'ate' kixtzalij uloq wuk' pa oxib' q'ij». E ri winaq xeb'e ub'ik.

⁶Ri ajawinel Rob'o'am xch'aw kuk' ri ekinimal winaq ri xkipatanij ri utat Salomon pa ri uk'aslemal e kuk'ot kichi': «¿Jas ri kib'ij chwech arech kinb'ij chkech we winaq ri'?» ⁷Ri e'are' kkib'ij chrech: «We at utz kuk' we siwantinimit ri', we ke'apatanij e utzalaj taq tzij kab'ij chkech, ri e'are' pa junalik ri' katkipatanij». ⁸K'atek'ut, ri are' man xuta taj ri xkib'ij ri ekinimal ri winaq chrech e xch'aw kuk' ri alab'om che junam xek'iy ruk' ri are', e tajin kkipatanij. ⁹Kuk'ot kichi': «¿Jas kiwaj kinb'ij chrech we siwantinimit ri' che xkib'ij chwech: “chawesaj b'a' jub'iq' ri k'axalaj chak xuk'yaq ri atat chqij ri uj”». ¹⁰Ri alab'om, che junam xk'iy kuk', kkib'ij chrech: «Are wa' we tzij kab'ij chkech ri siwantinimit che xkib'ij chawech: “chawesaj b'a' jub'iq' ri k'axalaj chak xuk'yaq ri atat chqij uj. Alalaj eqa'n xuk'yaq ri atat chqij”, are wa' ri kab'ij chkech ri': “¿Ri chom uwi' nuq'ab' are sib'alaj chom chi na

chuwach ri ub'o'jal rij ri nutat! ¹¹Ri nutat xuya jun alalaj eqa'n chiwech, ri in kinya chi na uwi' ri ra'lal ri iweqa'n; ri nutat xuk'ajisaj iwach ruk' tz'um asyar, ri in kink'ajisaj na iwach ruk' ch'ich' asyar che k'o klawux chrech!"».

¹²Ri Jerob'o'am erachi'l uloq konojel ri siwantinimit, kepe ruk' ri Rob'o'am oxib' q'ij chi aq'anoq, jeri' jacha xub'ij ri are' chkech: «K'ate' kixxtzalij uloq wuk' pa oxib' q'ij». ¹³Ri ajawinel ko kich'ab'exik xub'ano. Ri ajawinel Rob'o'am xuk'yaq kanoq ri xkib'ij ri ekinimal ri siwantinimit chrech, ¹⁴are xuterne'b'ej ri kitzij ri alab'om, kub'ij chkech: «Ri nutat alalaj iweqa'n xub'ano, ri in sib'alaj al chi na kinb'ano; ri nutat xuk'ajisaj iwach ruk' tz'um taq asyar, ri in kink'ajisaj na iwach ruk' ch'ich' taq asyar ruk' klawux». ¹⁵Ri ajawinel man k'o ta kuta' kitzij ri siwantinimit: weri' uchak ri Dyos, arech qastzij kb'antajik ri tzij xuya ub'ixik ri Yahweh chrech ri Jerob'o'am, uk'ojol ri Neb'at, pa ri upatan ri Aji'as, ri ajsilo, ¹⁶e aretaq chi' kkil konojel ri e'ajisra'el che ri ajawinel man kuta' ta ri kitzij, jewa' kkib'ij chrech ri ajawinel ri':

«¿La k'o qech uj chrech ri David?

Ri uj man k'o ta qechb'al

ruk' ri uk'ojol ri Jese.

¡Jat b'a pa ri tz'um

taq awachoch, Isra'el!

David, kamik ri',

chawila' b'a' ri rajawaxik

chrech ri awachoch».

Konojel ri Isra'el ketzalij pa ri tz'um taq kachoch. ¹⁷Ri Rob'o'am, xajawinik pakiwi' ri Isra'el che ejeqel pa taq ri utinimit ri Juda. ¹⁸Ri ajawinel Rob'o'am kutaq uloq ri Adoram, arech k'amalb'e' che rilik ri k'axalaj chak, k'atek'ut, ri e'ajisra'el xkik'yaq cha'b'aj e xkikamisaj; xa jek'uri', ri ajawinel Rob'o'am chanim xaq'an ub'ik pa ri uch'ich' arech kanimaj ub'ik pa ri Jerusalem. ¹⁹Ri Isra'el utasom apan rib' chrech ri rachoch ri David, chi pa we q'ij na kamik ri'.

Ri rajawaremal ri Rob'o'am

11¹Ri Rob'o'am aretaq chi' kopan pa ri Jerusalem; ke'usik'ij ri rachoch ri Juda e ri rachoch ri B'enjamin, k'alab' kachuy lajujq'o' (180.000) e'utzalaj taq achijab' chech ri ch'o'j, echa'talik, arech kech'o'jinik kuk' ri Isra'el e arech ktzalejixik ri ajawaremal chrech ri Rob'o'am. ²K'atek'ut, kpe ri utzij ri Yahweh ruk' ri Sema'i'as, achi rech ri Dyos, jewa' we tzij ri': ³«Chab'ij weri' chrech ri Rob'o'am, uk'ojol ri Salomon, rajawinel ri Juda e chkech konojel ri e'ajisra'el ek'o pa ri Juda e pa ri B'enjamin, jewa' kab'ij chkech ri': ⁴Jewa' kub'ij ri Yahweh: Mixb'e che ub'anik ri ch'o'j kuk' ri e'iwachalal; chixtzalij iwonojel pa ri iwachoch, rumal rech che weri', in kb'an wech». Ri e'are' xkita ri utzij ri Yahweh e xetzalejik, man xib'e ta che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Jerob'o'am.

⁵Ri Rob'o'am xjeqi'i pa ri Jerusalem e xuyak kowlaj taq tinimit pa ri Juda. ⁶Xuya uchuq'ab' ri utapya ri B'elem, ri Etam e ri Teko'a, ⁷ri B'et-Sur, ri Soko, ri Adulam, ⁸ri Gat, ri Maresa, ri Sif, ⁹ri Adorayim, ri Lakis, ri Aseka, ¹⁰ri Sore'a, ri Ayyalon, ri Heb'ron; we jetaq tinimit, ekowlaj taq tinimit pa ri Juda e pa ri B'enjamin. ¹¹Kuya uchuq'ab' ri jetaq tapya konojel tinimit e kukoj chila' ek'amal taq b'e, kukoj wa, ase'ite e amaja'. ¹²Pa ronojel we jetaq tinimit, ek'o to'b'al taq ib' e k'yaqb'al ch'ich' rech ch'o'j. Sib'alaj kowlaj taq tapya xub'an chila'. Ri Juda e ri B'enjamin kkikoj reqle'n che are' are erajaw e'are'.

**Ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi
kiya'om kiwach ruk' ri Rob'o'am**

¹³Ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi ri ek'o pa ronojel ri Isra'el, xkiya' kan ri kulew e xeq'ax uloq ruk' ri are' arech naqaj kek'oji' wi chrech. ¹⁴Ri e'ajlevi xkiya' kanoq ri komon kulew, ri jastaq kech e kepe pa ri Juda e pa ri Jerusalem, rumal rech che ri Jerob'o'am e ri e'uk'ojol xe'kiq'il chrech ri kipatan echuchqajawib' rech ri Yahweh. ¹⁵Ri Jerob'o'am xas xe'ukoj ri e'uchuchqajawib' ri are' pa ri jetaq k'olb'al ek'o chikaj, pa ri jetaq tab'al ek'o pa ri juyub' e erech ri alaj taq ama' wakax xub'ano. ¹⁶Enik'aj winaq ekech konojel ri ekijuq'at ri Isra'el che kkitzujuk ruk' ronojel kanima' ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, xeteri' uloq chkij ri e'are' pa ri Jerusalem, arech kkib'ana' tab'al taq toq'ob' chuwach ri Yahweh, ri Kidyos ri kinan kitat. ¹⁷Xkiya uchuq'ab' ri rajawaremali ri Jerob'o'am uk'ojol ri Salomon, xas oxib' junab'. Rumal rech che ri are' oxib' junab' xuterne'b'ej ri ub'e ri David e ri Salomon.

Ri e'ajuparachoch ri Rob'o'am

¹⁸Ri Rob'o'am kuk'am chrech rixoqil ri Majalat, umi'al ri Yerimot, uk'ojol ri David e ral ri Ab'ihayil, umi'al ri Eli'ab', uk'ojol ri Jese. ¹⁹Ruk' we ixoq ri' xek'oji' e'uk'ojol: ri Ye'us, ri Semari'as e ri Saham. ²⁰Chuwach chi aq'anoq ri are', xk'uli' chi ruk' ri Ma'aka, umi'al ri Ab'salom, ruk' ri are' xek'oji' ri uk'ojol Ab'i'as, ri Attay, ri Sisa e ri Selomit. ²¹Ri Rob'o'am are sib'alj kuloq'oq'ej ri Ma'aka, umi'al ri Ab'salom chkiwach ri enik'aj chik erixoqil e chkiwach ri e'ukab' taq ixoqib'. Rumal rech che are' xek'oji' ewajxaqlajuj rixoqil e oxk'al e'ukab' taq ixoqib'. Xeralk'uwa'laj juwinaq wajxaqib' uk'ojol e oxk'al umi'al. ²²Ri Rob'o'am kukoj ri Ab'i'as, ral ri Ma'aka, kinimal ri e'ajuparachoch, nim ub'antajik chkixo'l ri erachalal, rumal rech che are kraj krokisaj ajawinel. ²³Ri Rob'o'am utz uchomaxik xub'ano e xujach kiwach ri e'uk'ojol pa ronojel ri rulew ri Juda e pa ri rulew ri B'enjamin, pa ronojel ri kowlaj taq tinimit; kuya' sib'alaj kiwa e xutzujuk sib'alaj ek'i kixoqilal.

Ri Rob'o'am kuk'ex ri ub'e

12¹Aretaq chi' ko chik e k'o chi uchuq'ab' ri rajawib'al, ri Rob'o'am kuya' kan ri Upixab' ri Yahweh, xoquje' jeri' xkib'ano ruk' ri are' konojel ri Isra'el. ²Pa ri uro' junab' che tajin chik kajawinik ri Rob'o'am, ri rajawinel ri Egipto, ri Sesonk, kpaqi' uloq che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Jerusalem –rumal che xuk'ex ri utzij chuwach ri Yahweh–. ³Xpetik, ruk'am uloq oxq'o' (1.200) ch'ich' erachi'l kej, ewuqchuy lajujq'o' (60.000) kej, e man loq' taj ke'ejalaxik ri achijab' erech ch'o'j epetinaq uloq ruk' ri are' chi pa ri Egipto uloq: e'ajlib'i'a, e'ajsuki'o e e'ajkus, ⁴xok pa ri kowlaj taq tinimit rech ri Juda e kopan pa ri Jerusalem. ⁵Ri Sema'i'as, q'axel utzij ri Dyos, kpe uloq kuk' ri Rob'o'am e ri ekinimal ri e'ajjuda che xkimulij kib' pa ri Jerusalem arech kkisuk'umaj kib' che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Sesonk, e kub'ij chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh: Ri ix xiniya' kanoq ri in, rumal k'uwa' kixinya' kan in pa uq'ab' ri Sesonk». ⁶K'atek'uri', ri ekinimal ri Isra'el e ri ajawinel, xkiqasaj kib' e kkib'ij: «Suk' ri Yahweh». ⁷Aretaq chi' ri Yahweh xrilo che xkiqasaj kib', xpe ri utzij ruk' ri Sema'i'as, jewa' xub'ij chrech ri: «Rumal rech che xkiqasaj kib', man ke'inkamisaj ta wa'; xa jub'iq' chi apanoq, ri in kinto' na kiwach arech ke'animajik e man kink'yaq ta ri' ri uq'aq'al woyowal puwi' ri Jerusalem chi rumal ri uq'ab' ri Sesonk. ⁸K'atek'ut, ke'ok ri' erajchakib' ri are' arech kkilo jas ri nupatanixik ri in e ri kipatanixik ri jetaq ajawib'al rech ri uwachulew».

⁹Xpaqi' k'ut ri rajawinel ri Egipto, ri Sesonk, che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Jerusalem. Xub'an rech chrech uq'inomal ri Nim Rachoch ri Yahweh e ri uq'inomal ri nim rachoch ri ajawinel, ronojel xrechb'ej ub'ik. Xuk'am ub'ik ri q'an pwaq to'b'al taq ib' xub'an ri Salomon; ¹⁰pa uk'exwach, ri ajawinel Rob'o'am xub'an chi nik'aj ruk' saq ch'ich' e xujach chkech ri ekinimal ri achijab' erech ch'o'j che xkilaq'b'ej ri rokb'al ri nim rachoch ri ajawinel. ¹¹Ronojel mul che kok ub'ik ri ajawinel pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, kepetik ri achijab' erech ch'o'j che uk'amik ri to'b'al ib', e ke'kitzalijisaj chi kanoq pa ri uk'olb'al jawi' ek'o wi ri elaq'b'anelab'.

¹²Rumal rech che xuqasaj rib' ri are', xpakataj apan puwi' ri uq'aq'al royowal ri Yahweh e man xchasax ta uwach ri are'. E xya'taj nik'aj utzil chrech ri Juda. ¹³Ri ajawinel Rob'o'am, xk'o'ji' uchuq'ab' pa ri Jerusalem e xajawinik chila'.

Ri Rob'o'am, kawinaq jun ujunab' k'olik aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik wuqlajuj junab' pa ri Jerusalem, ri jun tinimit che xucha' ri Yahweh chkixo'l konojel ri e'ujuq'at ri Isra'el arech kukoj ri ub'i' chila'. Ri unan ub'i' Na'ama, ri are' ajammon. ¹⁴Are xub'ano ri itzel, rumal rech che man xukoj ta pa ranima' che kutzukuj ri Yahweh.

¹⁵Ri utzijoxik ri Rob'o'am chi pa ri nab'e ub'ik e pa ri uk'isb'al, ¿la man tz'ib'atalik taj pa ri ucholajil uk'aslemal ri Sema'i'as q'axel utzij ri Dyos e pa ri ucholajil uk'aslemal ri saqwachom Iddo? Chi amaq'el xech'o'jinik ri Rob'o'am e ri Jerob'o'am. ¹⁶Ri Rob'o'am xkotz'i' kuk' ri e'utat e xmuqik pa ri utinimit ri David; ri uk'ojol Ab'i'as xajawinik kanoq pa uk'exwach ri are'.

Ri ch'o'j chkixo'l ri Ab'i'as e ri Jerob'o'am

¹³¹Wajxaqlajuj junab' chik tajin kajiwinik ri Jerob'o'am, aretaq chi' ri Ab'i'as kumajij ri rajawaremal puwi' ri Juda. ²Xajawinik oxib' junab' pa ri Jerusalem. Ri unan ub'i' Mika'i'a, umi'al ri Uri'el, ri ajguib'e'a. Ri Ab'i'as kch'o'jinik ruk' ri Jerob'o'am. ³Ri Ab'i'as kuchapale'j ub'anik ri ch'o'j kuk' e'utzalaj taq achijab' erech jch'o'j -kak'alab' lajujchuy (400.000) e'utzalaj taq achijab' che echa'om- e ri Jerob'o'am xucholej rib' che ub'anik ri ch'o'j kuk' kak'alab' kajq'o' (800.000) e'usalaj taq achijab' chrech ri ch'oj, k'o kichuq'ab' en man k'o ta kkixib'ij kib'.

Ri ucholaj utzij ri Ab'i'as

⁴Ri Ab'i'as xwa'lajik puwi' ri juyub' Semarayim, che k'o pa ri ujuyub'al ri Efra'im e kuraqagej uloq uchi': «¡Chinatatab'ej ri at Jerob'o'am e iwonojel ri ix ix ajisra'el! ⁵¿La man iweta'm ta ri ix che ri Yahweh Udyos ri Isra'el, pa junalik xuya ri rajawaremal ri Isra'el chrech ri David? Jun junalikalaj chapb'alq'ab' xub'an ruk' ri are' e kuk' ri e'uk'ojol. ⁶K'atek'uri', ri Jerob'o'am, uk'ojol ri Neb'at, upataninel ri Salomon, uk'ojol ri David, xwa'laj uloq che ub'anik ri ch'o'j chrij ri rajaw. ⁷Xkiya kiwach ruk' are' enik'aj winaq che nimal kkina'o e e'itzel taq winaq, e xkikoj ri kikowinem puwi' ri Rob'o'am, uk'ojol ri Salomon; ri Rob'o'am jun ala, che maja' qas k'o uchomab'al, man xkowin taj ke'uxutuj ri e'are'. ⁸E kamik ri', ri ix kiwaj kixutuj ri rajawaremal ri Yahweh che are kkipatanij ri e'uk'ojol ri David, rumal rech che sib'alaj ix k'i winaq chik; k'o iwuk' ri q'an pwaq alaj taq ama' wakax che xukoj ri Jerob'o'am chixo'l arech kib'an edyos chrech. ⁹¿La man xe'iwesaj ta ub'ik ri echuchqajawib' erech ri Yahweh, ri e'uk'ojol ri A'aron e ri e'ajlevi, arech ki'uxisaj iwib' ix, ixchuchqajawib' ejacha ri echuchqajawib' ek'olik pa taq ri nik'aj taq amaq' chik?; xaq jachin kpetik che ruk'am uloq jun ama' wakax e wuqub' ama' taq chij e kuta'o ktyoxrisaxik,

kb'anik chuchqajaw chrech arech ke'upatanij ri e'esal uwach Dyos. ¹⁰Ri uj, are Qadyos ri Yahweh e man qaxutum ta kanoq ri are'; ri echuchqajawib' che kkipatanij ri are', e'are ri e'uk'ojol ri A'aron, e xaq junam kkib'an ri e'ajlevi che ek'o pa ri kichak kipatan. ¹¹Ronojel aq'ab' e ronojel b'enaq'ij, ri uj kqaporoj ri jetaq holokosto chuwach ri Yahweh, xoquje' k'o ri k'ok' q'ol quk'; ri kaxlanwa' cholem cho ri ch'ajch'ojalaj mexa, e ri q'an pwaq tzuk'b'al chaj arech ktzijik ronojel b'enaq'ij, rumal rech che ri uj qachajim ri utaqanik ri Yahweh Qadyos, che ri ix xixutuj kanoq! ¹²Kamik ri', ri Dyos, erachi'l ri echuchqajawib', k'o quk' e nab'e chqawach ruk' taq ri ruka' wakax ri koq'isaxik, arech kqaraqaqej qachi' che ub'anik ri ch'o'j iwuk' ix! E'ajisra'el, mixch'o'jinik ruk' ri Yahweh, ri Kidyos ri e'inan itat, rumal rech che man k'o ta utzil ri' kiriq ruk' weri'».

Ri ch'o'j

¹³Katek'uri', ri Jerob'o'am xu'sututej uloq e xukoj jun k'amb'al, arech kel uloq chkij ri e'are'; ri achijab' erech ch'o'j ek'o apan chuwach ri Juda e ri k'amb'al chkij ri e'ajjuda k'o wi. ¹⁴Aretaq chi' kkisutij kib' ri e'ajjuda, kkilo che k'o ri ch'o'j chkiwach e chkij. Kkisik'ij ri Yahweh, e aretaq chi' ri echuchqajawib' kch'awisaj ri ruk'a' wakax, ¹⁵ri achijab' erech ri Juda xkiraqajej kichi' rech umajib'al ri ch'o'j; e aretaq chi' xkiraqajej kichi' ri e'ajjuda, ri Dyos kujub'uj ub'ik kiwach ri Jerob'o'am e konojel ri Isra'el chi chuwach ri Ab'i'as e chuwach ri Juda. ¹⁶Ri e'ajisra'el xe'animajik chkiwach ri Juda e ri Dyos xe'ujach pa kiq'ab' ri e'ajjuda. ¹⁷Ri Ab'i'as e ri erachi'l e'ajch'o'jab', nimalaj k'ax xkib'an chkech ri e'are': e kak'alab' k'alab' kachuy lajujq'o' (500.000) e'utzalaj taq achijab' echa'talik chrech ri ch'o'j xekamik chkixo'l ri e'ajisra'el. ¹⁸Pa we q'ij ri', ri e'ajisra'el xqajisaxik ri kinimal; e xekanajik che are k'o kichuq'ab' ri Juda, rumal rech che xkitoq'aj kib' ruk' ri Yahweh ri Kidyos ri kinan kitat.

Ri uk'isb'al ri ajawaremal

¹⁹Ri Ab'i'as xroqataj ri Jerob'o'am e xuch'ak nika'j taq tinimit chrech ri are': ri B'etel rachi'l ri ko'lik taq uk'olb'al, ri Yesana e ri ko'lik taq uk'olb'al, ri Efron e ri ko'lik taq uk'olb'al. ²⁰Ri Jerob'o'am, man k'o ta chi uchuq'ab' pa ri uq'ijil ri Ab'i'as; xane ri Yahweh xusoko e xkamik. ²¹Ri Ab'i'as xk'o'ji' uchuq'ab'; xk'uli' kuk' kajlajuj ixoqib' e xeralk'uwa'laj juwinaq keb' e'uk'ojol e ewaqlajuj umi'al. ²²Ri nik'aj jastaq chik xub'an ri Ab'i'as, ri nimalaj taq xub'ano, ri uchak, tz'ib'atalik pa ri ucholaj utzij ri Iddo q'axel utzij ri Dyos. ²³Xk'otzi' ri Ab'i'as kuk' ri e'utat e xmuqik pa ri Utinimit ri David; are ri uk'ojol Asa xajawinik kanoq pa uk'exwach.

Ri rutzilal e ri uwachinik ri uk'aslemal ri Asa

Pa taq ri uq'ijil ri Asa, xk'o'ji' ri utzil pa ri amaq' lajuj junab'.

¹⁴¹Ri Asa kub'ano jachike ri utz e suk' chuwach ri Yahweh ri Udyos. ²Xuchup uwach ri jetaq tab'al toq'ob' rech kaxlan q'ijlanik e ri jetaq k'olb'al k'o chikaj, xupaq'ij ri ab'aj e ri tz'aq ³e xtaqan chkech ri e'ajjuda che utzukuxik ri Yahweh, ri Kidyos ri kitat e che kkik'aslemaj ri pixab' e ri taqanik. ⁴Xuchup uwach pa ronojel taq utinimit ri Juda ri k'olb'al ek'o chikaj e ri jetaq tab'al toq'ob' rech k'ok' q'ol. E ri ajawib'al xk'o'ji' pa utzil chuxe' ri rajawaremal ri are'. ⁵Xuyak nik'aj k'owlaj taq tinimit pa ri Juda, rumal rech che ri amaq' xk'o'ji' pa utzil e man k'o ta ch'o'j xb'an chrech pa taq we junab' ri'; xane rumal che ri Yahweh xuya' ri ja'maril chrech ri are'.

⁶«Chqayaka' we taq tinimit ri', kcha chkech ri Juda, kqasutij rij ruk' tapya, ruk' keq'te', ruk' nik'aj taq uchi'ja e nik'aj taq ch'ich'; kqab'ana' weri' aretaq chi' qech ri amaq'; xqatzukuj ne' ri Yahweh ri Qadyos; e rumal che xqatzukuj, xuya' ri utzil chqech pa ronojel ri amaq'». Xkiyak nak'ut ri jetaq tinimit e nimalaj xwachinik ri kik'aslemal.

⁷Ri Asa ek'o k'alab' wuqlajuchuy lajujq'o' (300.000) achijab' erech ch'o'j che e'ajjuda, ri e'are' kuk'am ri to'b'al kib' e ri k'yaqb'al kich'ich', ek'alab' o'chuy jumuch' (280.000) che e'ajb'enjamin ri e'are' che kuk'am ri to'b'al kib' e ri kich'ab'; konojel ri e'are' k'o kichuq'ab'.

Ri Seraj kunima' rib' pa k'i taq k'olb'al

⁸Ri Seraj che ajkus, kpe uloq chkij ruk' oxk'alab' o'chuy (1.000.000) achijab' erech ch'o'j e jo'lajuj k'al ch'ich' ruk' kej, xopanik chi pa ri Maresa. ⁹Ri Asa kel uloq che uk'ulik e xkicholej kib' che ub'anik ri ch'o'j pa ri taq'aj rech ri Sefata, chunaqaj ri Maresa. ¹⁰Ri Asa kusik'ij ri Yahweh ri Udyos e kub'ij: «Man k'o ta chi jun jeri' at jacha ri at Yahweh, xuwi ri at katkowinik kato' uwach ri man k'o ta uchuq'ab' chuwach ri k'o uchuq'ab'. ;Chujato'o' b'a' Yahweh Qadyos! rumal rech che ri uj kqatoq'aj qib' awuk' at, e pa ri ab'i' ri at kujb'e chrech ri ch'o'j kuk' we ek'i winaq ri'. Yahweh, at ri at Qadyos. Man kch'o'jin ta ri winaq awuk', ri are' che k'o uk'isik'».

¹¹Ri Yahweh xe'uqajb'ej ri e'ajkus chuwach ri Asa e chkiwach ri e'ajjuda; ri e'ajkus xe'animajik ub'ik, ¹²ri Asa e ri winaq erachi'l ub'ik, ke'koqataj chi k'ate' na pa ri Guerar. Sib'alaj e'ajkus keqajik e man k'o ta jun kk'asi' kanoq rumal rech che xchup kiwach chuwach ri Yahweh e chkiwach ri e'uwinaq. Kkich'ak ub'ik k'i taq jastaq, ¹³xe'ok pa ronojel taq tinimit ek'o chunaqaj ri Guerar, rumal rech che xqaj pakiwi' ri k'ax xupetisaj ri Yahweh, e ronojel ri jastaq kkelaq'aj ub'ik, rumal rech che k'o k'i taq ch'akoj chila'. ¹⁴Xoquje' xe'koqataj ri jetaq kikab'al ri ejupuq taq awaj e kekik'am ub'ik ek'i chij e ek'i kameyos; katek'uri' ketzalij ub'ik pa ri Jerusalem.

Ri tzij xuq'axej ub'ixik ri Asari'as

¹⁵¹Xpetik ri Ruxlab'al ri Dyos ruk' ri Asari'as, uk'ojol ri Oded, ²ri are' xel ub'ik che uk'ulik ri Asa e kub'ij chrech: «;Chitatab'ej b'a' ri nutzij in, at Asa e iwonojel ri ix, ix ajjuda e ri ix ix ajb'enjamin! Ri Yahweh kk'o'ji' ri' iwuk' we kixk'o'ji' ix ruk' ri are'; we kitzukuj ix, kuya rib' ri' kiriqo ri are'; katek'ut, we kiya' kanoq, ri are' kixuya' kan ri' ri ix. ³Knajtanik ri' che kkanaj na kanoq ri Isra'el che man k'o ta ruk' ri qastzij Dyos, man ek'o ta e'uchuchqajaqwb' ri' che uk'utik ri tzij e man k'o ta upixab' ri'; ⁴k'atek'ut, aretaq chi' k'ax kuriqo e ktzalij ruk' ri Yahweh, Udyos ri Isra'el e kutzukuj na ri are', ri Yahweh kuya' rib' ri' arech kriqitajik kumal ri e'are'. ⁵Pa taq we q'ij ri', man k'o ta utzil ri' chkech ri winaq, xane are k'o sib'alaj k'ax ri' pakiwi' konojel ri jetaq amaq'. ⁶Kuk'ule'laj rib' ri' jun siwantinimit ruk' jun chik, jun tinimit ruk' jun chik, rumal rech che ri Dyos, kuk'ajisaj na kiwach ri' ruk' sib'alaj taq k'ax. ⁷Ri ix, chikojo' b'a' ichuq'ab', mub'an b'a' tuqa'r ri iq'ab', rumal rech che k'o kuch'ak ri' ri ichak».

⁸Aretaq chi' ri Asa kuta' we tzij ri' e che we tzij ri' rech q'axel utzij ri Dyos, man xub'an ta chik keb' uk'u'x e xuchup kiwach konojel ri e'esal taq uwach dyos pa ronojel ri Juda e pa ronojel ri B'enjamin e pa ronojel ri jetaq tinimit che xuch'ako pa ri ujuyub'al ri Efra'im e kuyak chik jumul ri tab'al toq'ob' chuwach ri Yahweh ri k'o ukok chuwach ri Rok'al ri Yahweh. ⁹Ke'umulij konojel ri siwantinimit Juda e ri B'enjamin, xoquje' ke'umulij ri e'ajefra'im, ri e'ajmanasses e ri e'ajsime'on ri ejeqel chkixo'l ri e'are', rumal rech che ek'i

e'ajisra'el xeq'ax ub'ik kuk' ri Asa aretaq chi' xkilo che k'o ri Yahweh ri Kidyos ruk' ri are'.
¹⁰Xkimulij kib' pa ri Jerusalem pa ri urox ik' aretaq chi' jo'lajuj junab' chik tajin kajawinik ri Asa. ¹¹Pa ri jun q'ij ri', xkichi'j pa tab'al taq toq'ob' chuwach ri Yahweh, nik'aj chech ri xkich'ak uloq pa ri ch'o'j: juq'o' o'lajujk'al (700) b'o'yix e wuqlajujq'o' lajujk'al (7.000) chij. ¹²Pa komon uchomaxik xkib'ano che kkib'an jun chapb'alq'ab' arech kkitzujukuj ri Yahweh, ri Kidyos ri kitat, ruk' ronojel kanima' e ruk' ronojel kuxlab'al; ¹³e jachin ri man kutzujukuj ta ri Yahweh, ri Kidyos ri Isra'el, kkamisax ri', chi nim winaq on ko'lik winaq, chi achi on ixoq. ¹⁴Ko kich'ab'al xkib'ano che ujikib'axik ri kitzij chuwach ri Yahweh, ruk' ki'kotemal, e ruk' ri roq'b'al ri ruka' wakax; ¹⁵konojel ri e'ajjuda keki'kotik, rumal rech che xkijikib'a' ri tzij ruk' ronojel kanima' e rumal che qastzij xk'iy pa kanima' che kkitzujukuj ri Yahweh. Rumal k'uri', ri Are' kuya' rib' ri' arech kriqitajik kumal ri e'are', e xuya nimalaj utzil chkech pa ronojel ri amaq'.

Nik'aj taq uchak chik ri Asa

¹⁶Xoquje' ri Ma'aka, che are unan ri ajawinel Asa, xtoqix chrech rumal ri ral ri nimalaj uq'ijil uwuj ya'om, che Nimalaj Nan, rumal rech che xub'an jun itzel chuwach ri Asera. Ri Asa xuchasaj chi' we itzel ri', xutzer ub'ik e xuporoj pa ri taq'aj rech ri sedron. ¹⁷K'atek'uri', man xchuptaj ta uwach chkixo'l ri Isra'el ri jetaq k'olb'al k'o chikaj. Kne'b'a' jun tz'aqatalaj ranima' ri Asa pa ronojel ri uk'aslemal. ¹⁸Xukoj pa ri Nim Rachoch ri Yahweh ri jetaq sipanik che xutyoxrisaj kanoq ri utat, xoquje' ri jetaq usipanik ri are': saq pwaq, q'an pwaq e ri jetaq chukb'al.

¹⁹Man k'o ta ch'o'j xb'antajik chi k'ate' na pa ri juwinaq jo'lajuj junab' che kajawinik chik ri Asa.

Ri ch'o'j kub'an ri Juda ruk' ri Isra'el

¹⁶¹Pa ri juwinaq waqlajuj junab' che tajin kajawinik chi ri Asa, xpaqi' uloq ri B'asa, rajawinel ri Isra'el, chrij ri Juda; xuya uchuq'ab' ri Rama arech kuq'at ub'e ri Asa, rajawinel ri Juda. ²Xa jek'uri', ri Asa kresaj ri q'an pwaq e ri saq pwaq pa ri uq'inomal ri Nim Rachoch ri Yahweh e pa ri nim rachoch ri ajawinel, e kutaq ub'ik weri' chrech ri B'en-Hadad, rajawinel ri Aram, che xejeqel pa ri Damasko, ruk' jun wuj ri': ³«Chk'o'ji' b'a' jun chapb'alq'ab' chqaxo'l uj, jacha xk'o'ji' chkix'ol ri atat e ri nutat in! Ri in kintaq ub'ik chawech, saq pwaq e q'an pwaq, chat'oqopij ri chapb'al aq'ab' ruk' ri B'asa rajawinel ri Isra'el, arech naj kb'e ub'ik chwech in!». ⁴Ri B'en-Hadad utz kuta ri utzij ri Asa e ke'utaq ub'ik ri ekinimal achijab' erech ch'o'j puwi' ri taq utinimit ri Isra'el; xok pa ri Iyyon, pa ri Dan, ri Ab'el-Mayim e pa ronojel ri k'olb'al jawi' k'olom ri jastaq pa ri jetaq utinimit ri Neftali. ⁵Aretaq chi' ri B'asa xreta'maj weri', xutak'ab'a' ri chak tajin pa ri Rama e xuq'il uyakik ri jetaq tapya. ⁶K'atek'uri', ri ajawinel Asa ke'uk'am ub'ik konojel ri Juda; kkik'am ub'ik pa ri Rama ri ab'aj e ri tz'alam che ri B'asa xukoj chrech ri chak; e ruk' weri' xuyak utapya ri Gueb'a e ri Mispa.

⁷Pa taq we q'ij ri', ri saqwachom Hanani xpe uloq ruk' ri Asa, rajawinel ri Juda. Kub'ij chrech: «Rumal rech che ri at xatoq'aj awib' ruk' ri uchuq'ab' ri rajawinel ri Aram e man are ta xatoq'aj awib' ruk' ri Yahweh ri Adyos, rumal k'u weri' xe'animaj ub'ik pa ri aq'ab' ri achijab' erech ch'o'j rech ri Aram. ⁸Ri e'ajkus e ri e'ajlib'i'a ʔla xa man ek'i taj ri e'are' ruk' ri kich'ich' e ruk' ri kikej? ʔLa man xe'ujach ta ri Yahweh pa ri aq'ab' rumal rech che xakub'a' ak'u'x chrij ri Yahweh? ⁹Ri uwoq'och ri Yahweh kril ronojel ri uwachulew arech

kuya' kichuq'ab' ri jachintaq k'o jun tz'aqatalaj kanima' chuwach ri Are'. Ri at, k'ax ach'ab'exik puwi' weri', rumal k'uwa' chi kamik ub'ik ri' kariq ch'o'j wa'». ¹⁰Ri Asa xyakataj royowal chrij ri saqwachom, e xujat'ij ruk' ri ch'ich' pa ri che', rumal rech che k'ax kuna'o rumal weri'. Pa taq we q'ij ri', ri Asa k'ax kub'an chkech ek'i e'uwinaq.

Ri uk'isb'alil ri rajawaremal ri Asa

¹¹Are wa' ri jastaq xub'an ri Asa, chi ri nab'e e ri uk'isb'al, tz'ib'atalik pa ri Wuj kech ri Ekajawinel ri Juda e ri Isra'el. ¹²Ri Asa xyawajik ri raqan, aretaq chi' kawinaq b'elejlajuj junab' chik kajawinik; k'atek'uri', xoquje' man xutzukuj ta ri Yahweh pa ri uyab'il, xane are ke'utzukuj ri e'ajkunanel. ¹³Ri Asa xk'otz'i' kuk' ri e'unan utat. Xkamik aretaq chi' kawinaq jun junab' chik tajin kajawinik. ¹⁴Xmuqik pa ri muqub'al rech xub'an kanoq pa ri Utinimit ri David. Kkotch'ob'axik cho jun ch'at nojinaq chrech k'ok'alaj taq kunab'al, chrech q'ayes e chrech kunab'al che xkib'ano ri kena'w chrech; e xtzijik jun nimalaj q'aq' chrech ri are'.

Ri nimalj ukowinem ri Josafat

¹⁷Are ri uk'ojol ri Josafat xajawinik kanoq pa ri uk'exwach e ri are' xk'o'ji' uchuq'ab' chrij ri Isra'el. ²Xukoj elaq'ab'anel achijab' erech ch'o'j pa ronojel ri kowlaj taq utinimit ri Juda e xe'ukoj eq'atb'altzij pa ri ronojel ri ramaq' ri Juda e pa ri jetaq utinimit ri Efra'im che xub'an rech ri utat chrech.

Kukamisaj rib' che ub'anik ri Pixab'

³Ri Yahweh xk'o'ji' ruk' ri Josafat, rumal rech che ri are' xuterne'b'ej ri b'e che xruk'aj ri utat David e man xe'utzukuj ta ri Eb'a'al. ⁴Xane are xutzukuj ri Dyos kech ri e'utat e xb'inik pa ri utaqanik e man xub'an taj ri xkib'an ri Isra'el. ⁵Ri Yahweh xuya uchuq'ab' ri rajawaremal pa ri uq'ab'; e konojel ri e'ajjuda xkitoj ri alkab'al chrech ri Josafat, ri are' xk'o'ji' sib'alaj uq'inomal e uq'ijil. ⁶Ri ranima' xk'ub'i' uk'u'x pa ri ub'e ri Yahweh, chi xuchup na uwach pa ri Juda ri jetaq k'olb'al k'o chikaj e ri jetaq tz'aq kech ixoqib' che e'esal uwach dyos.

⁷Oxib' junab' chik tajin kajawinik, ke'utaq ub'ik ri e'uwinaq che ek'amalb'e': ri B'en-Hayil, ri Ab'di'as, ri Sakari'as, ri Natana'el, ri Mike'as, arech keb'ekitijoj ri winaq pa ri jetaq utinimit ri Juda. ⁸Xe'utaq ub'ik nik'aj e'ajlevi kuk' ri e'are': ri Sema'i'as, ri Netani'as, ri Seb'adi'as, ri Asahel, ri Semiramot, ri Jonatan, ri Adoni'as, ri Tob'i'as, e kuk' we e'ajlevi ri' xoquje' xe'utaq ub'ik ri echuchqajawib' ri Elisama e ri Yehoram. ⁹Ri e'are ri' xetijon pa ri Juda, kuk'am ub'ik ri uwuj ri Upixab' ri Yahweh. Xkitzali'j konojel ri jetaq utinimit ri Juda e xe'kitijoj ri winaq. ¹⁰Konojel ri e'ajawib'al ri ek'o pa ri jetaq amaq' che ek'o chunaqaj ri Juda, xe'uchap ri uxib'rib' ri Yahweh; xa jek'uri' man k'o ta xech'o'jinik ruk' ri Josafat. ¹¹Ri enik'aj taq e'ajfiliste'o xkik'am uloq chrech ri Josafat nik'aj taq sipanik, saq pwaq, rech alkab'al; xoquje' ri Arab'es xkik'am uloq chrech eko'lik taq jupuq awaj: eb'elelajujq'o' ok'al (7.700) ama' alaj taq chij e eb'elelajujq'o' ok'al (7.700) k'isik e eb'elelajujq'o' ok'al (7.700) mo'ch. ¹²Xa jek'uri' ri Josafat sib'alaj xnimarik ri ub'antajik; e kuyak pa ri Juda kowlaj taq ja e ejujun taq tinimit k'olb'al taq ri jastaq.

Ri achijab' erech ri ch'o'j

¹³K'i taq chak xub'an pa ri taq utinimit ri Juda e xek'oji' jupuq echa'om taq achijab' erach' ch'o'j, pa ri Jerusalem. ¹⁴Are wa' ri ucholexik ri kib'i', jeri' jacha kib'anom pa ja k'olb'al: Pa ri rachoch ri Juda: ekinimal kaq'o' lajujk'al (1.000) achijab': are ri Adna ri kinimal, erachi'l e k'alab' wuqlajuchuy lajujq'o' (300.000) e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j e che k'o kichuq'ab'; ¹⁵k'o chuxe' ri utaqanik ri are', ri k'amalb'e Yehojanan, erachi'l k'alab' o'chuy jumuch' (280.000); ¹⁶k'o chuxe' ri utaqanik ri Amasi'as, uk'ojol ri Sikri, ri are' che xraj xpatanajik chrech ri Yahweh, erachi'l k'alab' o'chuy (200.000) e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j e achijab' che k'o kichuq'ab'.

¹⁷Pa ri rachoch ri B'enjamin: jun utzalaj achi chrech ri ch'o'j, k'o uchqu'ab', are ri Elyada erachi'l k'alab' o'chuy (200.000) achijab' che k'o ri kich'ab' e to'b'al kib'; ¹⁸chuxe' ri utaqanik are k'o ri Yehosab'ad che erachi'l k'alab' lajujchuy (180.000) kuk'am ri rajawaxik chkech pa ri ch'o'j.

¹⁹E'are wa' ri kkipatanij ri ajawinel e man e'ejalam ta kuk' ri e'are' ri achijab' xe'ukoj ri ajawinel pa ronojel ri kowlaj taq k'olb'al ek'o pa ri Juda.

Ri chapb'alq'ab' ruk' ri Ajab' e ri tzij kkiq'axej ri eq'axel utzij ri Dyos

¹⁸¹Ri Josafat xk'oji' sib'alaj umeb'e'il e uq'ijil; ri are' xuxik achalaxik ruk' ri Ajab' rumal jun k'ulanem. ²Pa keb' oxib' junab', ri Josafat xxuli' ub'ik ruk' ri Ajab' che usolixik pa ri Samari'a. Ri Ajab' xe'uch'ol ek'i' ama' taq chij e ama' taq wakax rech tab'al toq'ob' rech are' e kech ri winaq erachi'l ub'ik, e kukoj uk'u'x ri are' arech kpaqi' ub'ik che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri Ramot ri ajgala'ad. ³Kub'ij ri Ajab', rajawinel ri Isra'el, chrech ri Josafat, rajawinel ri Juda: «¿La kawaj kab'e wuk' in pa ri Ramot rech ri Gala'ad?». Ri are' kub'ij chrech: «Ri ch'o'j jeri' na k'uri' chwech in jacha ri chawech ri at, jeri' na k'uri' chkech ri enuwinaq in jacha chkech ri awinaq at».

⁴K'atek'uri' ri Josafat kub'ij chrech ri rajawinel ri Isra'el: «Kinta' chawech, nab'e chawila' b'a' jas kub'ij ri utzij ri Yahweh». ⁵Ri rajawinel ri Isra'el ke'usik'ij ri eq'axel utzij ri Dyos, ejuq'o' ri e'are' e kuta' chkech: «¿La utz che kujech'o'jinoq chrij ri Ramot ri ajgala'ad on kinq'il wib' chrech weri'?» Kkib'ij chrech: «Chatpaqal ub'ik, rumal rech che ri Dyos kujach ri' ri are' puq'ab' ri ajawinel». ⁶K'atek'ut, ri Josafat kub'ij: «¿La man k'o ta chi jun q'axel utzij ri Yahweh waral arech ke'qata chi chrech are'?» ⁷Ri rajawinel ri Isra'el kub'ij chrech ri Josafat: «K'o chi na jun achi che kuya'o keqata' ri utzij ri Yahweh chrech, k'atek'ut, ri in itzel kinwil in ri are', rumal rech che man k'o ta jun utz kub'ij chwech, xuwi itzel kub'ij chwech. Are ri Mike'as, uk'ojol ri Yimla». Ri Josafat kub'ij: «¿Mub'ij we ajawinel we tzij ri'!» ⁸Ri rajawinel ri Isra'el kusik'ij jun mencho'r achi e kub'ij chrech: «Chi chanim chak'ama' uloq ri Mike'as, ri uk'ojol ri Yimla».

⁹Ri rajawinel ri Isra'el e ri Josafat rajawinel ri Juda, et'uyul chjunal cho ri kitem, ruk' k'ak'alaj taq katz'yaq; et'uyul pa ri jun ulew che k'o ukoq chuchi' ri Samari'a e konojel ri eq'axel utzij ri Dyos eb'enaq pa jyam chkiwach ri e'are'. ¹⁰Ri Sedesi'as, uk'ojol ri Kena'ana, ub'anom taq ch'ich' ruk'a' e kub'ij: «Jewa' kub'ij ri Yahweh: Ruk' weri' ke'atoq' na ri' ri e'ajaram chi k'ate' na ke'ak'is konojel». ¹¹E konojel ri eq'axel utzij ri Dyos junam ri tzij kkib'ij: «¿Chatpaqal chrij ri Ramot ri ajgala'ad! Utz kariqo, ri Yahweh kujach na ri' puq'ab' ri ajawinel».

¹²Ri ajtaqo'ntzij ri xb'e che uk'amik uloq ri Mike'as, kub'ij chrech: «Chawilampe', konojel ri eq'axel utzij ri Dyos xa junam kkib'ij chrech ri ajawinel, che utz kuriqo. Utz na k'uri' we xoquje' kab'ij ri at jun utz tzij chrech ri are', jacha ri enik'aj». ¹³K'atek'ut, ri

Mike'as kub'ij: «¡K'aslik ri Yahweh! Qastzij kinb'ij che are kinya ub'ixik ri' ri kub'ij ri Nudyos chwech». ¹⁴Kopanik ruk' ri ajawinel e ri ajawinel kub'ij chrech: «Mike'as, ¿la utz che kujb'e che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Ramot ri ajgala'ad, on are utz kinq'il wib' chrech weri'?»». Kub'ij chrech: «¡Chixpaqal ub'ik chrij! Kijachitaj ri' pa ri iqab'». ¹⁵K'atek'uri' ri ajawinel kub'ij chrech: «Jampa' mul rajawaxik kinta' nimalaj toq'ob' chawech che xuwi are kab'ij ri saqalajtzij chwech pa ri ub'i' ri Yahweh?»». ¹⁶K'atek'uri' kub'ij:

«Ri in wilom che konojel
ri Isra'el ejub'um pa taq ri juyub',
ejacha jupuq chij che
man k'o ta kajyuq'.
Ri Yahweh kub'ij:
¡Ri e'are' man k'o ta kajaw;
chkijujunal chetzalij b'a'
putzil pa ri kachoch!»».

¹⁷Ri rajawinel ri Isra'el kub'ij chrech ri Josafat: «¿La man xinb'ij ta chawech che xuwi kuya ub'ixik chwech ri k'ax e che man k'o ta jun utzil kub'ij chwech?»». ¹⁸Ri Mike'as kub'ij:

«Chitatab'ej b'a' ri utzij ri Yahweh: Xinwil ri Yahweh t'uyul cho ri utem; e konojel ri e'ajch'o'j ek'o pa ri kaj etak'al pa ri rikyaq'ab' e pa ri umox. ¹⁹Kuk'ot kichi' ri Yahweh: “¿Jachin ksub'uw na ri' ri Ajab', rajawinel ri Isra'el, arech kpaqi' ub'ik chrij ri Ramot ri ajgala'ad e chila' kkam wi?” K'atek'uri', junwi kub'ij ri jun e junwi chik kub'ij ri jun chik ²⁰K'atek'uri', ri Uxlab'axel knab'ejik e ktak'i' chuwach ri Yahweh: “In kinsub'uwik ri are”». Kuk'ot uchi' ri Yahweh: “¿Jas usub'uxik kab'ano?” ²¹Kub'ij: “Kinb'e na ri' e kinb'an wib' ri' in uxlab'al rech ri tzij che man tzij taj pa kichi' ekiq'axel utzij ri Dyos». Ri Yahweh kub'ij: “Ri at katkowin ri' kasub'u' ri are', jat b'a e jeri' ja'b'ana”». ²²Ri Yahweh ukojom jun uxlab'al rech ri tzij che man tzij taj pa kichi' konojel we eq'axel utzij ri Dyos ek'o waral ri', ri Yahweh xuya ub'ixik ri k'ax paw' ri at».

²³Ri Sedesi'as, uk'ojol ri Kena'ana, kq'ib' ukoq e kuya jun q'ab' chupalaj ri Mike'as, e kub'ij: «¿Jas b'e xruk'aj ub'ik ri ruxlab'al ri Yahweh che xel ub'ik wuk' in e xu'b'ij jun tzij chawech at?»». ²⁴Ri Mike'as kub'ij: «Chi kawil na ri' aretaq chi' ri at kak'u' na awib' pa jun k'olb'al e pa jun chik». ²⁵Ri rajawinel ri Isra'el kub'ij: «Chichapa' ri Mique'as e chik'ama' ub'ik chrech ri Amon, q'atb'altzij rech ri tinimit e chrech ri Jo'as, uk'ojol ri ajawinel. ²⁶E kib'ij ri' chkech ri e'are': “Jewa' kub'ij ri ajawinel: Chitz'apij we achi' ri' pache' e chiwejalaj ri uwa' e ri ujoron kiya'o, chi k'ate' na inch'akanel kintzalij uloq in”». ²⁷Ri Mike'as kub'ij: «We kattzalij uloq chi atch'akanel, man xch'aw ta ri' ri Yahweh rumal ri nuchi' in». K'atek'uri', ri are' kub'ij: «Chitatab'ej b'a' iwonojel ri ix, ix siwan taq tinimit».

Ri ch'o'jinik. Ri tzij xuq'axej ri q'axel utzij ri Dyos

²⁸Ri rajawinel ri Isra'el e ri Josafat, rajawinel ri Juda kepaqi' ub'ik chrij ri Ramot ri ajgala'ad. ²⁹Ri rajawinel ri Isra'el kub'ij chrech ri Josafat: «¡Ri in kinpo'yisaj na wib' aretaq chi' kinokik chrech ri ch'o'j, k'atek'ut, ri at, chakojo' ub'ik ri awatz'yaq!»». Ri rajawinel ri Isra'el xupo'yisaj ub'ik rib' e jeri' xe'ok chrech ch'o'j. ³⁰Ri rajawinel ri Aram xtaqan chkech ri ekinimal ri kkib'insaj ri jetaq ch'ich' ruk' kej: «¡Mixch'o'jin kuk' ri ek'olik e ri enim winaq, xuwi chixch'o'jin ruk' ri rajawinel ri Isra'el!»». ³¹Aretaq chi' ri ekinimal ri eb'insanel ch'ich' ruk' kej, kkil ri Josafat, kkib'ij: «Are la' ri are' ri rajawinel ri Isra'el», xkisutij rij arech kech'o'jin ruk'; k'atek'ut, ri Josafat kuraqaqej uchi' pa ri ch'o'j e ri Yahweh xuto'

uwach e naj xresaj ub'ik chrech ri are'. ³²Aretaq chi' ri ekinimal chrech ri eb'insanel taq ri ch'ich' xkilo che man are ta ri rajawinel ri Isra'el, xkiya kanoq e xeb'e ub'ik.

³³K'atek'uri', jun achi xaq xuk'yaq ub'ik ri uch'ab', man k'o ta jun kusuk'ub'a' apanoq e are xuriqa' ri rajawinel ri Isra'el chi panik'aj chrech ri uxalma. Ri ajawinel kub'ij chrech ri b'insanel uch'ich': «Chatzalijisaj we ch'ich' e chinawesaj ub'ik waral, rumal rech che k'ax in k'olik». ³⁴K'atek'ut, nimalaj ch'o'j xb'antajik pa we jun q'ij ri'; e ri rajawinel ri Isra'el, xtak'i' pa ri uch'ich' chkiwach ri e'ajaram chi k'ate' pa ri b'enaq'ij, e aretaq chi' xqaj ri q'ij, xkamik.

19¹Aretaq chi' ri Josafat, rajawinel ri Juda, utz uwach ktzaliq uloq pa ri Jerusalem. ²Ri Jehu, uk'ojol ri Janani ri saqwachom, kel uloq kuk'ulu' ri ajawinel Josafat e kub'ij chrech: «¿La kato' uwach at jun itzel winaq e ke'aloq'oq'ej ri jachintaq kkitz'i'laj uwach ri Yahweh?, rumal k'uwa' xqaj ri uq'aq'al ri Yahweh chawij ³K'atek'ut, xriqitajik awuk' nik'aj taq awutzilal, rumal rech che xachup kiwach pa we ulew ri' ri jetaq tz'aq e ruk' ronojel awanima' xatzukuj ri Dyos».

Ri ub'anik k'ak' chrech ri jetaq q'atb'altzij

⁴Ri Josafat, rajawinel ri Juda, jeqelik pa ri Jerusalem, k'atek'ut ke'usolij chi jumul ri e'uwinaq chi kumajij ub'ik pa ri B'erseb'a e kopan pa ri ujuyub'al ri Efra'im, e kuk'ex ri kik'u'x arech ketzaliq ruk' ri Yahweh, ri Kidyos ri e'unan e'utat. ⁵Ke'ukoj eq'ataltzij pa ri amaq' pa ronojel ri kowlaj taq utinimit ri Juda. ⁶Kub'ij chkech we eq'ataltzij ri': «Utz b'a' kixel ruk' ri kib'ano, rumal rech che man kib'an ta q'atojtzij pa kib'i' ri winaq xane kib'an ri q'ataltzij pa ub'i' ri Yahweh, ri are' k'o ri' iwuk' aretaq chi' kib'an ri q'atb'altzij. ⁷¡Kamik ri', chkanaj b'a iwuk' ri xib'rikil chuwach ri Yahweh! Qas chiwila' ri ichak, rumal rech che ri Yahweh ri Qadyos man kraj ta ri itzel, junam kub'an chkech ri winaq, xoquje' man k'o ta kmiq'isaxik uq'ab' ruk' ri pwaq».

⁸Xoquje', ri Josafat xe'ukoj pa ri Jerusalem enik'aj echuchqajawib', enik'aj e'ajlevitas e enik'aj ekinimal ri ekachalal ri e'ajisra'el, arech kkib'an ri q'atojtzij rech ri Yahweh e kkib'an ri q'atojtzij puwi' ri jetaq ch'o'j kb'antajik. Ri e'are' ejeqel pa ri Jerusalem. ⁹Ri Josafat ktaqan chkech weri': «Kib'an ichak ipatan pa ri xib'rikil chuwach ri Yahweh, man kik'ex ta ri itzij e ruk' jun suk'alaj iwanima'. ¹⁰Ronojel ch'o'j ke'kiya'a ri e'iwachalal chiwach, ri ejeqel pa ri kitinimit: kne'b'a kamsanik, on rumal ri Pixab', on ri tzij rajawaxik kb'anik, on ri jastaq krawasaxik, rajawaxik kisaqarisaj ri jastaq chkiwach, arech man k'o ta kimak chuwach ri Yahweh, e arech man kyakataj ta ri uq'q'al royowal piwi' ri ix e pakiwi' ri e'iwachalal. We kib'an weri', man k'o ta k'ax ri' kiriqo.

¹¹Ri Amari'as, che nab'e chuchqajaw, are k'amalb'e ri' chiwech arech kiwilij ronojel ri jastaq rech ri Yahweh e ri Seb'adi'as, ri uk'ojol ri Isma'el, k'amalb'e pa ri kachoch ri Juda, are kixrilij ri' puwi' ronojel jastaq rech ri ajawinel. Ri e'ajlevi e'are e'ajtz'ib' ri' chiwech. Chikojo' b'a' ichuq'ab', chib'ana' b'a' weri', e ri Yahweh kk'o'ji' ri' ruk' ri utz winaq».

Ri tyoxlaj ch'o'j

20¹Chuwach chi aq'anoq weri', ri e'ajmo'ab' e ri e'ajammon, ekachi'l ejujun chkech ri Ma'onitas, xepe uloq chrech ri ch'o'j chrij ri Josafat. ²Xeyo'q ub'ixik weri' chrech ri Josafat: «Epetinaq uloq chawij ek'i winaq, che epetinaq uloq ch'aqap chrech ri polow, chrech ri Edom; ek'o chi uloq pa ri Jasason Tamar, weri' are ri En-Gaddi».

³Ri Josafat xuxib'ij rib' e xk'iy pa ranima' che kutzuj ri Yahweh. E xtaqanik arech kemewajik konojel ri winaq pa ri Juda. ⁴Ri e'ajjuda xkimulij kib' ruk' ri Yahweh arech kikoltajik rumal ri are'; konojel ri winaq panik'aj tinimit chik che rech ri Juda, xepe uloq ruk' ri Yahweh arech ri ke'ukolo ri are'. ⁵K'atek'uri', ri Josafat, tak'alik panik'aj chkech ri mulin ib' kech ri e'ajjuda e kech ri e'ajhi'erosolimitas (ajjerusalem) pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, chuwach apan ri k'ak' uwaja ⁶kuraqaqej uchi' e kub'ij: «Yahweh, Kidyos ri eqanan qatat, ¿la man at Dyos ta ri at chikaj? ¿La man at taj k'o ri akowinem pakiwi' ri kajawib'al ri jetaq amaq'? ¿La man pa ri aq'ab' taj k'o wi ri chuq'ab' e ri kowinem e che man k'o ta jun kkowinik kkanaj kanoq chawach? ⁷¿La man at taj, Qadyos ri uj, che xe'awesaj ub'ik ri winaq ek'o pa we ulew ri' chi chkiwach ri Isra'el? ¿La man aya'om taj chkech ri erija'al ri Ab'raham, ri e'are' che pa junalik ke'aloq'oq'ej? ⁸E'are ri e'are' xejeqi' chila' e xkiyak jun tyoxlaj uk'olb'al ri Ab'i' e xkib'ij: ⁹«We kpe jun k'ax paqawi', jun ch'o'j, jun k'ajisab'al qawach, jun b'innelyab'il, on ri numik, ri uj kqak'utu' qib' ri' chuwach we Nim Awachoch ri' e chawach ri at, rumal rech che k'o ri Ab'i' pa we Nim Ja ri'. Ri uj katqasik'ij ri' aretaq chi' nimalaj k'ax uj k'olik, ri at kujatatab'ej ri' e kujakol ri'''».

¹⁰Chawila' b'a kamik ri', ri e'ajammon, ri e'ajmo'ab' e ri winaq ek'o pa ri juyub' Se'ir; jawi' man xaya' ta b'e arech ke'ok ri Isra'el pa ri ulew ri' aretaq chi' xe'el uloq pa ri Egipto, rumal ne k'uri', ri Isra'el naj xeb'e wi chkech ri e'are' e man xkichup ta kan kiwach; ¹¹k'atek'uri', kamik ri', ri utojb'alil kkib'an chqech are kepe uloq che qesaxik pa ri qechb'al xaya at chqech. ¹²Ayum, Qadyos! ¿La man kab'an ta ri' ri suk'alaj q'atojtzij pakiwi'? rumal che ri uj man k'o ta qachuq'ab' chkiwach we ek'ilaj taq winaq ri', che epetinaq uloq che ub'anik ri ch'o'j quk' ri uj. Man qeta'm ta jas ri kqab'ano. K'atek'ut, ri uj kujka'y apan chawech».

¹³Konojel ri e'ajjuda etak'toj chuwach ri Yahweh kuk' ri ekachalal, ri ekixoqilal e ri ekalk'uwa'l. ¹⁴Panik'aj chkech ri mulin ib', ri Uxlab'al rech ri Yahweh xpe puwi' ri Yajasi'el, uk'ojol ri Sakari'as, uk'ojol ri B'ena'i'as, uk'ojol ri Ye'i'el, uk'ojol ri Mattani'as ri ajlevi, jun chkech ri e'uk'ojol ri Asaf. ¹⁵Kuraqej uchi' e kub'ij: «¿Chitatab'ej, iwonojel ix, ix ajjuda e iwonojel ri ix, ix ajjerusalem e ri at, at ajawinel Josafat! Jewa' kub'ij ri Yahweh chiwech: ¿Mixib'ij b'a' iwib', mixb'irb'itik chkiwach we ek'ilaj taq winaq ri'; we jun ch'o'j ri' man k'o ta iwech ix chrech, rumal rech che are k'o rech ri Dyos chrech. ¹⁶Chwe'q, chixxulun ub'ik pakiwi'; ri e'are' kepaqi' uloq ri' pa ri jun paqalik rech ri Sis. Ri ix, ke'iriqua' na ri' pa ri uk'isb'al ri taq'aj, chunaqaj ri tz'inalik ulew Yerue'l. ¹⁷Man rajawaxik taj kixch'o'jinik pa we jun ch'o'j ri'. Chik'olo' iwib' e mixsilob'ik e kiwil na ri' ri ukolotajem ri Yahweh che kpe iwuk'. Ri at, at Juda e ri at, at Jerusalem, mixib'ij b'a' iwib', mixb'irb'itik b'a'. Chwe'q, jix ub'ik che kik'ulik ri e'are' e ri Yahweh kk'o'ji' ri' iwuk'».

¹⁸Ri Josafat kumej rib' pa ri ulew e kkanaj kan ri upalaj chuwachulew; konojel ri e'ajjuda e ri e'ajjerusalem, xexuki' chuwach ri Yahweh arech kkiq'ijilaj ri Are'. ¹⁹K'atek'uri', ri e'ajlevi –enik'aj chkech ri Kehatitas e ri Kore'itas– xewa'lajik arech ruk' ronojel ri kich'ab'al nim kkil wi ri Yahweh, Udyos ri Isra'el.

²⁰Nimalaj aq'ab', xewa'lij ub'ik e keb'e ub'ik pa ri tz'inalik ulew Teko'a. Aretaq chi' tajin ke'el ub'ik, ri Josafat, tak'alik, kuraqaqej uchi' e kub'ij: «¿Chinitatab'ej ri ix, ix ajjuda e ri ix, ix ajjerusalem! Chikub'a' ik'u'x chrij ri Yahweh ri Idyos e man k'o ta kixib'ij iwib' ri', chikub'a' ik'u'x chkij ri e'q'axel utzij ri Dyos e utz na k'uri' kixi'eloq». ²¹K'atek'uri', aretaq chi' xchomatajik kuk' ri siwantinimit, ke'ukoj nik'aj e'ajb'ixonel, xkikoj ub'ik tyoxlaj taq katz'yaq e enab'eajinaq chkiwach ri e'ajch'ojab', nim kkil wi ri Yahweh e kkib'ij: «Nim chiwila' wi ri Yahweh, rumal rech chi junalik ri loq'oqeb'al uk'u'x». ²²Chi aretaq chi' xmajtajik ri uya'i'k nim uq'ijil ri Yahweh e nim kil wi ri Are', ri Yahweh xukoj nik'aj taq

k'amb'al chkech ri e'ajammon, ri e'ajmo'ab' e ri ek'o pa ri juyub' Se'ir, ri e'are' che xepe uloq che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri Juda e xech'akatajik ri e'are'. ²³Ri e'ajammon e ri e'ajmo'ab' xewa'lajik chkij ri ek'o pa ri juyub' Se'ir arech kekiya' chuwach ri anatema e arech kekikamisaj, e aretaq chi' xekamisatajik ri e'ajse'ir, chkib'il kib' xkikamisaj chi kib' ri e'are'.

²⁴Ri e'ajjuda, xepe uloq pa ri jun k'olb'al jawi' kilitaj wi ri tz'inalik ulew e xetzalijik chkiwach ri winaq, k'atek'uri' xaq ekaminaqib' chik etutz'tuj cho ri ulew e man k'o ta jun xto'taj kanoq. ²⁵Ri Josafat e ri siwan utinimit keb'e che utoq'ixik ri jastaq kech ri achijab' erech ch'o'j, e xekiriqa' sib'alaj q'inomal, jetaq awaj, je'likalaj taq atz'yaq; sib'alaj k'i xkimolo e man kekowinta chik che uk'amik ub'ik. Oxib' q'ij xkiya chrech rela'axik ronojel weri', rumal rech che sib'alaj nim e sib'alaj k'i. ²⁶Pa ri ukaj q'ij, xkimulij kib' pa ri taq'aj B'eraka e chila' xkitewchi'j ri Yahweh; rumal k'uwa' weri', we jun taq'aj ri', B'eraka ri ub'i xokisaxik, chi pa we jun q'ij na kamik ri'. ²⁷Chuwach chi aq'anoq weri', konojel ri achijab' rech ri Juda e ri Jerusalem, sib'alaj keki'kotik ketzalijik pa ri Jerusalem, are nab'e ri Josafat chkiwach, rumal rech che ri Yahweh xe'unojisaj chrech ki'kotemal chkiwach ri ekik'ulel. ²⁸Ke'ok pa ri Jerusalem, pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, kkiq'ojomaj ri jetaq lira, ri jetaq sitara e ri ruka' taq wakax, ²⁹konojel ri jetaq ajawib'al ek'o chuwachulew, xkixib'ij kib' chuwach ri Dyos, aretaq chi' xketa'maj che ri Yahweh xch'o'jinik kuk' ri e'uk'ulel ri Isra'el. ³⁰Ri rajawaremal ri Josafat, xk'oji'k pa ja'maril e ri Dyos xuya' ri utzil chrech pa ronojel retal rulew.

Ri uk'isb'al ri rajawaremal

³¹Ri Josafat xajawinik puwi' ri Juda; juwinaq jo'lajuj ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik juwinaq job' junab' pa ri Jerusalem; ri unan ub'i' Asub'a, umi'al ri Silji. ³²Xuterne'b'ej ronojel ri ub'e ri utat Asa e man xujal ta ri ub'e, xub'an jachinchike suk' chuwach ri Yahweh. ³³Kne'b'a', man xsach ta uwach ri k'olb'al k'o chikaj, rumal rech che ri siwantinimit man ujikib'am ta ri ranima' ruk' ri Kidynos ri ekinan ekitat. ³⁴Ri nik'aj taq jastach chik xub'an ri Josafat, chi pa ri umajib'al ub'ik e kopan pa ri uk'isb'al, tz'ib'atalik pa ri Ucholajil Uk'aslemal ri Jehu, uk'ojol ri Janani, che xokisaxik pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Isra'el.

³⁵Chuwach chi aq'anoq weri', ri Josafat rajawinel ri Juda, xuya uwach ruk' ri Okosi'as, rajawinel ri Isra'el. Ri are' xukoj uk'u'x che ub'anik ri itzel. ³⁶Junam kiwach xub'an ruk' ri are' che ub'anik nik'aj taq jukub' arech keb'e pa ri Tarsis; xkib'an ri jukub' pa ri Esyon-Gueb'er. ³⁷Ri Eli'eser, uk'ojol ri Doda'i'as che ajmaresa, xuya ub'ixik jun tzij rech k'ax puwi' ri Josafat: «Rumal rech che xaya awach ruk' ri Okosi'as, ri Yahweh xujaq jun siwan pa ri achak». Jek'uri' xb'antajik, ri jetaq jukub' xejoq'opitajik e man loq' taj keb'e ub'ik pa ri Tarsis.

21¹Ri Josafat xkotz'i' kuk' ri e'utat e xmuqik kuk' ri e'are' pa ri Utinimit ri David; pa uk'exwach xajawinik kanoq ri uk'ojol Joram.

Ri rajawaremal ri Joram

²Ri Joram ek'o waqib' rachalal, e'uk'ojol ri Josafat: e'are ri Asari'as, ri Yeji'el, ri Sakari'as, ri Asarya'u, ri Migue'l e ri Sefati'as; konojel we e'are ri', e'uk'ojol ri Josafat, rajawinel ri Isra'el. ³Ri kitat xusipaj kan chkech sib'alaj saq pwaq e q'an pwaq e je'likalaj taq pa wiqib'al ib' e kowlaj taq tinimit pa ri Juda, k'atek'ut xujach kan ri rajawib'al puq'ab' ri

Joram rumal rech che are nab'e'al. ⁴Ri Joram xkowinik xrehb'ej ri utem rajawib'al ri utat, k'atek'uri', aretaq chi' ujikib'an chi rib' pa ri utem, xe'ukamisaj ruk' ch'ich' rech ch'o'j konojel ri erachalal, xoquje' xe'ukamisaj enik'aj ekinimal ri Isra'el.

⁵Ri Joram, juwinaq kab'lajuj ujunab' k'olik aretaq chi' xumajij ri rajaware'amal e xajawinik wajxaqib' junab' pa ri Jerusalem. ⁶Xb'inik pa ri kib'e ri ekajawinel ri Isra'el, jeri' jacha xkib'an ri e'ajuparachoch ri Ajab', rumal rech che xk'uli' ruk' jun ixoq che ajuparachoch ri Ajab'; e xub'ano jachike ri itzel chuwach ri Yahweh. ⁷K'atek'ut, ri Yahweh man xraj taj xusach uwach ri rachoch ri David, rumal ri chapb'al uq'ab' xub'ano ruk' ri are', rumal rech che xujikib'a' ub'ixik chrech are' che ' chi pa junalik kuya jun tzuk'b'al chaj chech are' e chkech ri e'uk'ojol.

Xwa'lajik e xusutij rib' ri Edom e ri Lib'na

⁸Pa ri taq ujunab'alil ri are', ri Edom xwa'lajik chuxe' ri ukowinem ri Juda e xkikoj jun kajawinel. ⁹Ri Joram xq'ax pa ronojel ri ulew kuk' ri e ek'amal taq b'e erech ri are', xoquje' xe'uk'am ub'ik ri jetaq uch'ich' rachi'l ri jetaq ukej. Xwa'laj ub'ik chaq'ab' e xe'uqajb'ej ri e'ajedom, ri e'are' che kisutim rij, ri are' e ri ek'amalb'e chrech ri ch'ich' rachi'l ri kej. ¹⁰Jeri' xub'an ri Edom che xwa'lajik uloq chuxe' ri ukowinem ri Juda chi k'ate' na pa we q'ij kamik ri'. Xoquje', pa taq we junab' ri', xwa'lajik uloq ri Lib'na chuxe' ri ukowinem ri are'. Rumal rech che ri are' xuk'yaq kanoq ri Yahweh, ri Kidyos ri unan utat. ¹¹Xoquje' xuyak ri jetaq k'olb'al chikaj puwi' ri taq ujuyub'al ri Juda, xukoj kik'u'x ri e'ajjerusalem arech ke'okik ekech nim ch'uti'n e arech kchasaj ri kik'aslemal ri e'ajjuda. ¹²Xopanik jun uwuj ri Eli'as, ri q'axel utzij ri Dyos, e jewa' xub'ij ri': «Jewa' kub'ij ri Yahweh, ri Udyos ri atat David: Rumal rech che man xaterne'b'ej ta ri ub'e ri atat Josafat, ri ub'e ri Asa, rajawinel ri Juda, ¹³xane are xaterne'b'ej ri kib'e ri ekajawinel ri Isra'el e xab'an chkech ri e'ajjuda e chkech ri e'ajjerusalem ekech nim ch'uti'n, jacha xkib'an ri e'ajuparachoch ri Ajab', xoquje' rumal rech che xe'akamisaj ri e'awachalal, che e'are' e'utz chawach ri at. ¹⁴Ri Yahweh, ruk' nimalaj k'ax kuk'ajisaj na kiwach ri siwan atinimit e ri e'awalk'uwa'l, ri e'awixoqil e ronojel ri jastaq awech. ¹⁵Ri at, kk'ajisax na awach ri' ruk' nimalaj yab'il, jun yab'il chapam, e rumal we yab'il ri', sta'qil ri' kel uloq ri awixko'l».

¹⁶Ri Yahweh xukoj kik'u'x e'ajfiliste'o, ri e'ajjarab'es che ek'ulb'at chkech ri e'ajkus arech kew'alaj uloq che uk'ule'laxik ri Joram. ¹⁷Ri e'are' xepaqi' uloq che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri Juda, xe'okik pa ri tinimit e kkilaq'aj ub'ik ronojel ri uq'inomal ri rachoch ri ajawinel, xoquje' xe'kelaq'aj ub'ik ri e'uk'ojol e ri erixoqil, man k'o ta jun uk'ojol xkito' kanoq, xuwi ri Okosi'as, ri ch'i'p uk'ojol. ¹⁸Chuwach chi aq'anoq weri', ri Yahweh kuk'ajisaj uwach ri are' ruk' jun yab'il chupam che man k'o ta ukunaxik; ¹⁹keb' oxib' q'ij chi apanoq, k'isb'al taq q'ij chrech ri ukab' junab', xel uloq ri rixko'l rumal ri uyab'il, e xkamik rumal ri nimalaj taq q'oxom. Ri siwantinimit, man xukuch ta q'aq' chrech are' jacha xkib'an e'are' chkech ri e'utat.

²⁰Ri are' juwinaq kab'lajuj ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik pa ri Jerusalem wajxaqib' junab'. Xkamik e man k'o ta jun xroq'ej uwach e xmuqik pa ri Utinimit ri David, k'atek'ut, man xmuq ta kuk' ri e'ajawinel.

Ri rajawaremal ri Okosi'as e ri komon utzil xub'ano

22¹Ri e'ajjerusalem xki'okisaj ajawinel pa uk'exwach, ri Okosi'as ri ch'i'p uk'ojol, rumal rech che ri achijab' erech ch'o'j ek'o kuk' ri Arab'es, ri xe'ok pa ri tz'um taq ja, xe'kikamisaj ri enab'e'al taq uk'ojol. Xa jek'uri', ri Okosi'as, uk'ojol ri Joram, xuxik rajawinel ri Juda. ²Kawinaq keb' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik jun junab' pa ri Jerusalem. Ri unan ub'i' Atali'a, umi'al ri Omri. ³Ri are', xoquje' xuterne'b'ej ri kib'e ri e'ajuparachoch ri Ajab', rumal rech che ri unan kukoj uk'u'x che ub'anik ri itzel ruk' itzel taq pixab'. ⁴Kub'ano jachike ri itzel chuwach ri Yahweh, jacha xkib'an ri e'ajpuparachoch ri rachalal ri Ajab', rumal rech che aretaq chi' kaminaq chi ub'ik ri utaq, e'are we winaq ri' xkipixb'aj arech kusach ri ub'e. ⁵Xoquje', rumal ri kipixb'anik ri winaq ri', kb'e ruk' ri Joram, uk'ojol ri Ajab', rajawinel ri Isra'el, arech kch'o'jinik ruk' ri Jasa'el, rajawinel ri Aram, pa ri Ramot rech ri Gala'ad. Ri e'ajaram xkisok ri Joram; ⁶ri are' ktzaliy pa ri Yisre'el arech kukunaj ri xsoktajik uloq pa ri Rama, aretaq chi' kch'o'jinik ruk' ri Jasa'el, rajawinel rech ri Aram.

Ri Okosi'as, uk'ojol ri Joram, rajawinel ri Juda, kxuli' ub'ik pa ri Yisre'el, che usolixik ri Joram, uk'ojol ri Ajab', rumal rech che yawab' k'olik ri are'. ⁷Are ri Dyos kb'anowik che ri are' ku'solij ri Joram, weri' are uk'isb'al ri Okosi'as. Aretaq chi' xopanik chila', rachi'l ub'ik ri Joram, xe'el ub'ik che ub'anik ri ch'o'j chrij ri Jehu, uk'ojol ri Nimshi, ri are' che xuji'konsaj ri Yahweh arech kuchup uwach ri rachoch ri Ajab'. ⁸Aretaq chi' ri Jehu, kub'an ri suk' q'atojtzij puwi' ri rachoch ri Ajab', xuriqa' ri ekinimal ri Juda e ri erikaq' ri Okosi'as, che epataninel chech ri are'; e xe'ukamisaj kanoq. ⁹K'atek'uri', xutzukuj ri Okosi'as. Xkichap pa ri Samari'a, jawi' kraj ri are' kuk'u rib'; xk'am uloq chuwach ri Jehu e ri are' xukamisaj. Xmuqik, rumal rech che kkib'ij: «We are' ri', uk'ojol ri Josafat, ri are' che xutzukuj ri Yahweh ruk' ronojel ranima'». Man k'o ta jun winaq che xkanaj kan pa ri rachoch ri Okosi'as che kkwonik kajawinik.

Ri kamisanik xub'an ri Atali'a

¹⁰Aretaq chi' ri Atali'a, unan ri Okosi'as, xreta'maj che xkamik ri ral, xuchaple'j kikamisaxik konojel ri ekija'al ri e'ajawinel pa ri rachoch ri Juda. ¹¹K'atek'ut, ri Yehoseb'a, umi'al ri ajawinel, pa awalkil xuk'am ub'ik ri Jo'as, uk'ojol ri Okosi'as, xresaj ub'ik chkixo'l ri e'uk'ojol ri ajawinel che tajin kekamisaxik e xukoj ri are' rachi'l ri ixoq kkyuq'un rech, pa ri uwarib'al. Ri Yehoseb'a, umi'al ri ajawinel Joram e rixoqil ri chuchqajaw Yehoyada e ranab' ri Okosi'as, xkowin che uk'u'ik ri Jo'as chuwach ri Atali'a, e ri Atali'a man xkowin taj xukamisaj. ¹²Waqib' junab' xuk'u' rib' pa ri Nim Rachoch ri Dyos kuk' ri e'are', aretaq chi' ri Atali'a kajawinik pa ri amaq'.

Umajib'al ri rajawaremal ri Jo'as.

Kkamisaxik ri Atali'a

23¹Pa ri uwuq junab', ri Yehoyada utz uchomaxik xub'ano ri jastaq. Xutaq kik'amik ri ekinimal ri ok'al achijab' erech ch'o'j, ri Asari'as uk'ojol ri Yerojam; ri Isma'el uk'ojol ri Yehojanan; ri Asari'as, uk'ojol ri Ob'ed; ri Ma'ase'i'as, uk'ojol ri Ada'i'as; ri Elisafat, uk'ojol ri Sikri, e xuchomaj jun chapb'alq'ab' kuk' ri e'are'. ²Ke'kitzaliy ronojel ri Juda e ke'kimulij ri e'ajlevi ek'o pa ronojel ri jetaq utinimit ri Juda e ri ekinimal pa ja k'olb'al kech ri Isra'el. E xepe pa ri Jerusalem. ³Konojel we mulin ib' ri', xkib'an jun chapb'alq'ab' ruk' ri ajawinel pa ri Nim Rachoch ri Dyos. Ri Yehoyada, kub'ij: «K'olik waral ri' ri uk'ojol ri ajawinel che are are' kajawinik na wa', jacha xub'ij ri Yahweh pakiwi' ri e'uk'ojol ri David! ⁴Are wa' ri

rajawaxik kib'ano: jun jupuq chrech ri oxib' chiwech ix, ix chuchqajawib', e ix ajlevi, ri ix che kixok pa taq ri sab'ado, kilaq'ab'ej kan ri uchi'ja jawi' kab'an wi okem; ⁵jun jupuq chik chrech ri oxib' kkanaj kanoq pa ri nim rachoch ri ajawinel; e ri jun jupuq chik kkanaj kan chuchi' ri rokb'al ri Tikb'alil; katek'uri' konojel ri siwantinimit ek'o na k'uri' pa ri uwaja rech ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁶Man loq' taj kok ub'ik jun winaq pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, xuwi ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi che xuriqo kepatanajik; kuya'o ke'okik rumal rech etyoxrisam. Konojel ri winaq rajawaxik kkichajij ri xtaqanik ri Yahweh chrech. ⁷Ri e'ajlevi kkisutij rij ri ajawinel, chkijujunal kuk'am pakiq'ab' ri kich'ich' rech ch'o'j. Exuwi ri' ri e'are' kachi'laj ri' ri ajawinel xaq jawije' ne' kb'e wi; k'atek'ut, xaq apachinchike winaq kok ub'ik pa ri Nim Rachoch ri Dyos, kkamisax ri'».

⁸Ri e'ajlevi e konojel ri e'ajjuda, kkib'ano ronojel ri xtaqan ri chuchqajaw Yehoyada chrech. Chkijujunal xkik'am ub'ik konojel ri achijab' ek'o pa kiq'ab'; ri jachintaq ke'ok pa kichak chrech ri jun xmano e ri kkik'is ri kixmano; ri chuchqajaw Yehoyada man k'o ta jun juq'at xuto' kanoq. ⁹Ri chuchqajaw Yehoyada, xujach ri k'yaqb'al ch'ich' e ri to'b'al ib', chi nima'q' e chi eko'lik, chkech ri ek'amalb'e' chkech e'ok'al winaq; ri erech kanoq ri ajawinel David che ek'o pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹⁰Xe'ukoj konojel ri siwantinimit pa kik'olb'al, konojel kuk'am pa kiq'ab' ri kich'ich' rech ch'o'j, kmajtaj ub'ik pa ri ukaj uxkut ulew e kopan pa ri urox uxkut kaj chrech ri Nim Rachoch ri Dyos, chuxo'l ri tab'al toq'ob' e ri Nim Rachoch ri Dyos, arech kkisutij rij ri ajawinel. ¹¹Xkesaj uloq ri uk'ojol ri ajawinel, xkikoj cho ri ujolom ri utzalaj wiqib'al rachi'l ri je'likalaj ab'aj e xkiya' chrech ri uwujil ri chapb'alq'ab'. Ri Yehoyada e ri e'uk'ojol kkiji'onsaj ri are' arech kuxik ajawinel e kkiraqaqej kichi': «¡Chk'oji' b'a' uk'aslemal ri ajawinel!».

¹²Ri Atali'a, aretaq chi' kuto che kkiraqaqej kichi' ri siwantinimit, che tajin kkitij anim e nim kkil wi ri ajawinel, xpe uloq kuk' ri siwantinimit pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ¹³Xka'y koq e kril apan ri ajawinel che tak'al ukoq chunaqaj ri raqanja, pa ri rokb'al, ri ek'amalb'e e ri ruka' taq wakax k'o koq chutzal ri ajawinel, keril konojel ri siwantinimit erech ri amaq', che sib'alaj keki'kotik e kch'awisaj ri ruk'a wakax, keril ri e'ajb'ixonel ruk' taq ri kiq'ojom che enab'e che ub'anik ri b'ix. Xa jek'uri', ri Atali'a xurach'q'ij ri ratz'yaq e kuraqaqej uchi': «¡Jun sub'unik! ¡jun sub'nik!».

¹⁴K'atek'ut, ri Yehoyada, xtaqanik arech ke'el ub'ik ri ek'amalb'e chkech e'ok'al winaq e kub'ij chkech: «Chiwesaj uloq pa ri cholaj kech ri winaq, e we k'o jun winaq kuterne'b'ej, chkamisaxoq ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j»; rumal rech che ri chuchqajaw xub'ij: «Mikamisaj pa ri Nim Rachoch ri Yahweh». ¹⁵Xa jek'uri' xkitzaq kiq'ab' chrech ri are' e aretaq chi' kopanik pa ri nim rachoch ri ajawinel, pa ri b'e jawi' ke'ok ub'ik ri kej, chila' xkikamisaj wi.

Ri k'ak' yojonik xub'an ri Yehoyada

¹⁶Ri Yehoyada kub'an jun chapb'alq'ab' kuk' konojel ri siwantinimit e ruk' ri ajawinel, che ri siwantinimit rech ri' ri Yahweh. ¹⁷K'atek'uri', konojel ri siwantinimit keb'e pa ri nim rachoch ri B'a'al e xkiwilij kanoq; kkipaq'ij ri tab'al taq toq'ob' e ri uwachb'al e xkikamisaj ri Mattan, che chuchqajaw rech ri B'a'al, chuwach ri taq tab'al toq'ob'.

¹⁸Ri Yehoyada xe'ukoj elaq'b'anel pa ri Rachoch ri Yahweh che kkinimaj kitzij ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi, ri xe'uya kan ri David pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, jacha ri tz'ib'atal kanoq pa ri upixab' ri Mo'ises, arech kkichi'j ri holokosto chrech ri Yahweh, ruk' ki'kotemal e ruk' taq b'ix, jacha xtaqan kan ri David. ¹⁹Xe'ukoj elaq'b'anel chuchi' ri Nim Rachoch ri Yahweh, arech man k'o ta jun winaq kok ub'ik, che man ch'ajch'oj ta ne' xaq apas rumal nak'ut. ²⁰Chuwach chi aq'anoq weri', ke'uk'am ub'ik ri ek'amalb'e chkech

e'ok'al achijab', ri nim kib'antajik, ri ekinimal ri tinimit e konojel ri siwantinimit ek'o pa ri amaq'; e xuxuli'b'a' uloq ri ajawinel chi pa ri Nim Rachoch uloq ri Yahweh. Ke'ok pa ri nim rachoch ri ajawinel pa ri jun uchi'ja che k'o ajsik, e xt'uyub'a'xik ri ajawinel cho ri utem ri ajawib'al. ²¹Konojel ri siwantinimit ek'o chuwachulew, ki'kotemal ek'olik, e ja'maril xkanaj ri tinimit. E ri Atali'a, ri are' xkamisaxik ruk' ch'ich' rech ch'o'j.

**Ri Jo'as kusuk'umaj ub'anik
ri Nim Rachoch ri Dyos**

24¹Ri Jo'as, wuqub' ujunab' k'olik aretaq chi' xumajij ri rajawaremal, e xajawinik kawinaq junab' pa ri Jerusalem. Ri unan ub'i' Sib'i'a, ri are' ajb'erseb'a. ²Ri Jo'as kub'an utz chuwach ri Yahweh pa ronojel ri uk'aslemal ri chuchqajaw Yehoyada. ³Ri Yehoyada xuk'ulb'a' kuk' ekeb' ixoqib' e xek'o'ji' e'uk'ojol e e'umi'al kuk' ri e'are'. ⁴K'atek'uri', ri Jo'as xuchomaj usuk'umaxik ub'anik ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁵Ke'umulij ri echuchqajawib' e ri e'ajlevita e kub'ij chkech: «Jix e ji'tzilij ri jetaq utinimi ri Juda e chjunab' chimolo' uloq ri saq pwaq pa ronojel ri Isra'el, arech kqab'an ub'anik ri Nim Rachoch Idyos; rajawaxik kikowij chech weri'». K'atek'ut, ri e'ajlevi man xkikowij ta ub'anik weri'. ⁶Ri ajawinel kutaq usik'ixik ri Yehoyada, ri nimalaj ub'antajik chkixo'l ri echuchqajawib' e kub'ij chrech: «¿Jasche man xatok ta il che ub'ixik chkech ri e'ajlevi che qas kkik'am uloq ri alkab'al kech ri Juda e ri Jerusalem, ri xub'ij ri Mo'ises, upataninel ri Yahweh e ri xkib'ij ri mulin ib' rech ri Isra'el, rech ri Tz'um Ja uk'olb'al ri Tzij? ⁷Ri Atali'a e ri eral xkib'an k'ax chrech ri Nim Rachoch ri Dyos; xkikoj ne' chkech ri B'a'ales ronojel ri tyoxlaj taq jastaq kokisaxik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh». ⁸Xa jek'uri', ri ajawinel xtaqan che ub'anik jun kaxa, che xokisaxik koq chuchi' ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁹Xya ub'ixik pa ri Juda e pa ri Jerusalem arech kk'am uloq ri alkab'al chrech ri Yahweh, ri xub'ij kanoq ri Mo'ises upataninel ri Dyos, pa ri tz'inalik ulew, che rajawaxik kuya ri Isra'el. ¹⁰Konojel ri ek'amab'l taq b'e e konojel ri siwantinimit xeki'kotik, xkik'am uloq ri kichuchuj e kkiya pa ri kaxa chi k'ate' knojik.

¹¹Aretaq chi' kk'am ub'ik ri kaxa kuk' ri e'uwinag ri ajawinel kumal ri e'ajlevi, we kkilo che k'o sib'alaj pwaq; kpetik ri rajtz'ib' ri ajawinel e ri laq'b'anel ukojom ri nimalaj chuchqajaw chkixo'l ri echuchqajawib'; arech kkijam ri kaxa, k'atekuri', kkitzalijisaj pa ri uk'olb'al. Jewa' kb'anik ronojel q'ij e kmolik sib'alaj pwaq. ¹²Ri ajawinel e ri Yehoyada kkiya' ri pwaq ri' chkech ri etak'al chuwach ri chak tajin pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. E ri ajchakib' ri', ke'kitzujuk e'ajpaq'al ab'aj e e'ajajanel e kkitoj ri kiq'ij arech kkib'an ub'anik ri Nim Rachoch ri Yahweh; xoquje' ke'kitzujuk e'ajch'ayil ch'ich' e e'ajch'ayil saq ch'ich' arech ketob' chrech ri chak. ¹³Ri etak'al chuwach ri chak, sib'alaj xechakunik, e ruk' ri kichak, aninaq xekowin che ub'anik ri Nim rachoch ri Dyos; xkisuk'umaj jacha qas nab'e kanoq e ko utz'aqik xkib'an kan chrech. ¹⁴Aretaq chi' xk'istajik ri chak, kkijach chrech ri ajawinel e chrech ri Yehoyada ri pwaq xto'tajik, e ruk' we pwaq ri' xb'an nik'aj taq jastaq kokisaxik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, chukub'al kokisaxik pa ri chak patan e pa jetaq holokosto, pajb'al amaja' e nik'aj laq xb'an ruk' q'an pwaq e saq pwaq.

Pa ronojel ri uk'aslemal ri Yehoyada, amaq'el xchi'xik ri holokosto. ¹⁵Xri'jo'b'ik ri Yehoyada e xkamik aretaq chi' naj chik k'aslik. Waqk'al lajuj ujunab' aretaq chi' xkamik. ¹⁶Xmuqik kuk' ri e'ajawinel pa ri Utinimit ri David, rumal rech che xub'an ri Utzil pa ri Isra'el, chuwach ri Dyos e ruk' ri Nim Rachoch.

Ktzaqik ri Jo'as e kuriq k'ax

¹⁷Chuwach chi aq'anoq ri ukamikal ri Yehoyada, ri ekinimal ri Juda xepetik che xukulem chuwach ri ajawinel, k'atek'uri' ri ajawinel kutatab'ej ri kitzij. ¹⁸Ri e'ajjuda kkik'yaq kanoq ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri Kidyos ri kitat, are xe'kipatanij e xe'kiq'ijilaj ri etyoxlaj taq che' e ri e'esal uwach dyos. Rumal we mak ri', ri uq'aq'al ri royowal ri Dyos xtzaq pakiwi' ri Juda e pakiwi' ri Jerusalem. ¹⁹Ri Yahweh xe'utaq uloq enik'aj eq'axel utzij ri Are' arech ketzalijik ri e'are' ruk' ri Yahweh; kkiya ub'ixik ri k'ax pakiwi' ri e'are' e ri e'are' man k'o ta xkitatab'ej weri'. ²⁰K'atek'uri', ri Ruxlab'al ri Dyos kpe ruk' ri Sakari'as, uk'ojol ri chuchqajaw Yehoyada, ri are' xtak'i' chkiwach ri siwantinimit e kub'ij chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh. ¿Jasche kixq'ax puwi' ri taqaninik uya'om kanoq ri Yahweh? Man k'o ta utzil wa' kiriqo. Rumal rech che xiya' kan ri Yahweh, ri Are' kixuya' kan ri' ri ix». ²¹E ri e'are', xkichomaj ub'anik jun k'ax chrij ri are' e rumal che are ri ajawinel xtaqanik, xk'yaq ri are' cha'b'aj cho ri uwaja rech ri Nim Rachoch ri Yahweh. ²²Ri ajawinel Jo'as, man xna'taj ta chrech ri utzil xuk'ut ri Yehoyada chuwach, che utat ri Sakari'as, xane xukamisaj ri Sakari'as, uk'ojol ri are', ri Sakari'as xuraqagej uchi' aretaq chi' xkamik: «¿Chrila' b'a' ri Yahweh weri' e chub'a'ana' b'a' ri suk'alaj q'atojtzij!»

²³Aretaq chi' ok'owinaq chi jun junab', ri achijab' erech ch'o'j e'ajaram, xepaqi' uloq che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri Jo'as. Ke'ok pa ri Juda e pa ri Jerusalem, xe'kikamisaj chkixo'l ri siwantinimit konojel ri ekinimal e xkitaq ub'ik ronojel jastaq xkich'ako chrech ri rajawinel ri Damasko. ²⁴Kne'b'a' ri achijab' erech ch'o'j e'ajaram man ek'i taj, ri Yahweh xujach pa kiq'ab' ri achijab' erech ch'o'j che sib'alaj ek'i; rumal rech che xkiya' kanoq ri Yahweh, ri Kidyos ri ekinan kitat.

Jewa' ub'anik ri suk'il q'atojtzij xkib'an ri e'ajaram chrech ri Jo'as, ²⁵e aretaq chi' sib'alaj yawab' xkiya' kanoq, ri e'upataninel, junam xechomanik che ub'anik k'ax chrech, rumal ri k'ax xub'an are' chrech ri uk'ojol ri chuchqajaw Yehoyada e xkikamisaj cho ri uch'at e xkamik. Xmuqik pa ri Utinimit ri David, k'atek'ut, man xmuq ta pa ri kik'olb'al ri e'ajawinel. ²⁶Ri achijab' che junam xkichomaj ri k'ax chrij, are ri Sab'ad, ral ri Simat ri ajammon, ri Yehosab'ad, ral ri Simrit ri ajmo'ab'. ²⁷Ri jastaq pakiwi' ri e'uk'ojol, ri nimalaj alka'bal xuriqo rech usuk'umaxik ri Nim Rachovh ri Dyos, kiriqitajik pa ri Kiwuj ri E'ajawinel. Pa uk'exwach are xajawinik kanoq ri uk'ojol Amasi'as.

Ri umajib'al ri rajawaremal ri Amasi'as

²⁵¹Ri Amasi'as juwinaq job' ujunab' aretaq xumajij ri rajawaremal e xajawinik juwinaq b'elejeb' junab' pa ri Jerusalem. Ri unan ub'i' Yeho'addan, ri are' ajjerusalem. ²Kub'an utz chuwach ri Yahweh, kne'b'a' man ruk' ta ronojel ranima'. ³Aretaq chi' k'o chi uchuq'ab' pa ri rajawaremal, ke'ukamisaj ri epataninel che xkikamisaj ri ajawinel che are utat. ⁴K'atek'ut, man xe'ukamisaj taj ri ekik'ojol ri e'are', rumal rech che tz'ib'atalik pa ri Pixab', pa ri uwuj ri Mo'ises, jawi' ktaqanik ri Yahweh: Man kekamisax ta ri' ri enan tat kumal ri ekalk'uwa'l e man kekamisax ta ri' ri e'alk'uwa'l xelab' kumal ri ekinan tat, chkijujunal ri' kekamisaxik rumal ri kimak.

Ri ch'o'j ruk' ri Edom

⁵Ri Amasi'as ke'umulij ri e'ajjuda e xe'ukoj ek'amalb'e pa ri Juda e pa B'enjamin, jeri' jacha ri achalaxik ib' pa ja k'olb'al, ek'amalb'e chkech ri kaq'o' lajujk'al (1.000) e chkech ri e'ok'al. Xumajij ub'i kejalaxik konojel ri k'o chi juwinaq kijunab' e xe'uriq 300.000 achijab', che e'utz chrech ri ch'o'j e kekowin che uchapik ri k'yaqb'al ch'ich' e ri to'b'al ib'. ⁶Xoquje', xe'usik'ij ekab'lajujchuy lajujq'o' (100.000) achijab' pa ri Isra'el, e'utzalaj taq achijab' chrech ri ch'o'j che kutoj ok'al (100) talentos saq pwaq kiq'ij. ⁷K'atek'uri', jun achi rech ri Dyos kpe ruk' ri are' e kub'ij chrech: «Ajawinel, mib'e ub'i awuk' ri achijab' erech ri Isra'el, rumal rech che ri Yahweh man k'o ta ruk' ri Isra'el, e man k'o ta ruk' jun chkech ri ajefra'im. ⁸We keb'e ub'ik ri e'are' awuk', ri at sib'alaj kakoj achuq'ab' ri' pa ri ch'o'j, e ri Dyos katuqasaj ri' chkiwach ri e'ak'ulel, rumal rech che ri Dyos kkowinik kto'b'ik e kkowinik kqasanik». ⁹Ri Amasi'as kub'ij chrech ri jun achi rech ri Dyos: «¿Jas kinb'an ruk' ri ok'al (100) talentos xinya' chkech ri achijab' erech ch'o'j pa ri Isra'el?». – «Ri Yahweh kkowin ri' kuya' chi na nimalaj uk'axel chawech chuwach weri'», kcha ri achi rech ri Dyos chrech. ¹⁰Ri Amasi'as ke'utas apanoq ri achijab' erech ch'o'j ri xepe uloq pa ri Efra'im arech ketzalij ub'ik pa taq ri kik'olb'al; ri e'are' sib'alaj xyakataj koyowal pakiwi' ri Juda e sib'alaj koyowal xetzalij ub'ik pa taq ri kachoch.

¹¹Ri Amasi'as, man keb' ta chi uk'u'x k'olik, xb'e ub'ik nab'e chkiwach ri achijab' erech ch'o'j, xb'e ub'ik cho ri taq'aj Atz'am e xe'ukamisaj echuy joq'o' (10.000) e'achijab' erech ri Se'ir. ¹²Ri e'ajjuda xekichap ub'ik echuy joq'o' (10.000) achijab' chik, xekik'am ub'ik puwi' ri ab'aj, e chi chila' uloq xekik'yaq uloq ri achijab' ri', konojel ri achijab' xeraqanik. ¹³K'atek'uri', ri achijab' ri xe'utzalijisaj kanoq ri Amasi'as e man xe'uk'am ta ub'ik pa ri ch'o'j, xkijub'uj kib' pa taq ri utinimit ri Juda, xkimajij ub'ik pa ri Samari'a e xe'opan pa ri B'et-Horon, k'atek'ut, xeqajik wuqq'o' lajujk'al (3.000) chkech ri e'are' e sib'alaj k'i jastaq kech xelaq'axik.

¹⁴Aretaq chi' ri Amasi'as xtzalij uloq chrech ri ch'akanik xub'ana' pakiwi' ri e'ajedom, xerokisaj ri e'sal uwach kidyos ri e'ajse'ir; are xe'ucha' ri ekidyos e'are', xxuki' chkiwach e kukoj ri k'ok' q'ol chkiwach. ¹⁵Xyakatajik ri uq'aq'al royowal ri Yahweh chrij ri Amasi'as, e kutaq jun q'axel utzij ri Dyos ruk' ri are' e kub'ij chrech: «¿Jasche xe'atzukuj ri kidyoses we siwantinimit ri', che man xekowin taj xekikol ri kiwinaq chi pa ri aq'ab' ri at?». ¹⁶Aretaq chi' tajin kch'aw ri are', ri Amasi'as xuq'atej ri utzij e kub'ij chrech: «¿La xatqasik'ij, arech at ajpixb'anel chrech ri ajawinel? Chatz'apij ri achi', we man kawaj katkamisaxik». Ri q'axel utzij ri Dyos, kuk'isb'ej ri utzij e kub'ij: «Ri in weta'm che ri Dyos xas uchomam wi kuk'is tzij paw'i, rumal rech che xatsachik e man kawaj taj kata ri nupixb'anik».

Ri ch'o'j kuk' ri Isra'el

¹⁷Ri Amasi'as, rajawinel ri Juda, aretaq chi' xchomatajik rumal, ke'utaq ub'ik enik'aj e'ajtaqo'ntzij ruk' ri Jo'as, uk'ojol ri Jo'akaz, uk'ojol ri Jehu, rajawinel ri Isra'el, arech kutaq ub'ixik chrech: «¿Chatesa'j uloq e chrila' b'a' rib' ri qapalaj!». ¹⁸Ri Jo'as, rajawinel ri Isra'el, kutaq ub'ixik we tzij ri' chrech ri Amasi'as, rajawinel ri Juda: «Ri k'ix k'o pa Lib'ano xutaq ub'ixik chrech ri tak'ar k'o pa ri Lib'ano: “Chaya' ri ami'al chwech arech kokik rixoqil nuk'ojol”, k'atek'ut, ri jetaq awaj ek'o pa ri Lib'ano, xeq'axik e xkixaq'alb'ej kanoq ri k'ix. ¹⁹Ri at kab'ij: “Ri in xinch'akan puwi' ri Edom”, e nimal kab'an ruk' weri'. Chk'ol b'a' ri aq'ijil e kamik ri' chatkanaj kanoq pa ri ak'olb'al. ¿Jasche kaya'a awib' cho ri k'ax, katqaj ri' ri at e kqaj ri' ri Juda awuk'?»

²⁰K'atek'ut, ri Amasi'as man xuta' ta ri utzij, rumal rech are ri Dyos xraj che xe'ujach we winaq ri' pa kiq'ab' ri ekik'ulel, rumal che xe'kitzujuk' ri ekidyos ri Edom. ²¹Ri Jo'as

rajawinel ri Isra'el, kpaqi' uloq chrech ri ch'o'j. Xril rib' kpalaj, ri are' e ri Amasi'as, rajawinel ri Juda, pa ri B'et-Semes rech ri Juda. ²²Ri Juda xch'akatajik chuwach ri Isra'el e chkijujunal xe'animaj ub'ik pa ri tz'um taq kachoch.

²³Ri Jo'as, rajawinel ri Isra'el, xuchap ri Amasi'as, uk'ojol ri Jo'as, uk'ojol ri Okosi'as, pa ri B'et-Semes, e ximitalik xuk'am ub'ik pa ri Jerusalem. Xuk'ot jun jul pa ri tapya rech ri Jerusalem che juq'o' xk'ab' unimal; kmajtaj ub'ik chi chuchi' ri Efra'im e kopanik chuchi' ri jutz'. ²⁴Xuk'am ub'ik ronojel ri q'an pwaq e ri saq pwaq e ronojel ri jastaq che uchajim ri Ob'ed-Edom pa ri Nim Rachoch ri Dyos, e ri q'inomal k'o pa ri nim rachoch ri ajawinel, xe'uchap ub'ik enik'aj winaq chik e ktzalij pa ri Samari'a.

Ri ukamikal ri Amasi'as

²⁵Ri Amasi'as, uk'ojol ri Jo'as, rajawinel ri Juda, xka'si' na kanoq jo'lajuj junab' aretaq chi' kaminaq chik ri Jo'as, uk'ojol ri Jo'akaz, rajawinel ri Isra'el.

²⁶Ri nik'aj jastaq chik xub'an ri Amasi'as, chi pa ri umajib'al ub'ik e chi pa ri uk'isb'al, zla man tz'ib'atal taj pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Juda e ri Isra'el? ²⁷Chuwach chi apanoq, che ri Amasi'as xutas apan rib' chuwach ri Yahweh, xchomax jun k'amb'al puwi' ri are', pa ri Jerusalem; rumal k'uri' xanimaj ub'ik pa ri Lakis, e koqataxik chila' e kkamisaxik ri are' chila'. ²⁸Xk'am uloq chrij kej e xmuqik kuk' ri e'utat pa ri tinimit Juda.

Ri nab'e taq uq'ij ri Osi'as

²⁶¹Konojel ri siwantinimit Juda, xkik'am ri Osi'as, che waqlajuj ujunab' k'olik, e xki'okisaj ajawinel pa uk'exwach ri utat Amasi'as. ²Ri are' xuyak chi jumul ri Elat e xutzalijisaj chrech ri Juda, chuwach chi aq'anoq aretaq chi' muqotalik chik ri ajawinel kuk' ri e'utat. ³Ri Osi'as waqlajuj ujunab' k'olik aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik kawinaq kab'alajuj (52) junab' pa ri Jerusalem; ri unan ub'i' Yekoli'a, ri are' ajjerusalem. ⁴Kub'an utz chuwach ri Yahweh, jacha xub'an ri utat Amasi'as; ⁵xutzukuj ri Dyos aretaq chi' k'aslik ri Sakari'as, che are ri are' xk'utuw chuwach kuna' rib' chuwach ri Dyos. Aretaq chi' xu- tzukuj ri Yahweh, ri Yahweh nimalaj utzil xub'an chech pa ri uk'aslemal ri are'.

Ri nimalaj ukowinem ri Osi'as

⁶Kb'e che ub'anik ch'o'j kuk' ri e'ajfiliste'o, e xuwor ub'ik jun jul cho ri utapyil ri Gat, pa ri uxanal ri Yab'ne e ri Asdod; kuyak chi jumul ri jetaq utinimit ri Asdod e pa ri kik'olb'al ri e'ajfiliste'o. ⁷Ri Dyos xuto' uwach chkiwach ri e'ajfiliste'o, chkiwach ri e'ajarab'e che ejeqel pa ri Gur B'a'al e chkiwach ri Me'unitas. ⁸Ri e'ajammon kkitoj ri alkab'al chrech ri Osi'as. Ri utzijol uq'ijil xopanik chi pa ri retal rulew ri Egipto, rumal rech nimalaj ukowinem xuxik.

⁹Ri Osi'as kuyak taq keq'te' pa ri Jerusalem, puwi' ri okb'al che k'o puwi' Ujutz', puwi' ri uchi'ja ri Taq'aj, pa ri jutz'jik, e ko taq keq'te' xub'an chkech. ¹⁰Xoquje' xuyak taq keq'te' pa ri tz'inalik ulew e xuk'ot k'i taq kwa', rumal rech che ek'o sib'alaj umeb'il pa ri Taq'aj e pa ri suq'unb'al k'o Ajsik, xoquje' ek'o erajchakib' pa ri utzalaj taq ulew e pa ri juyub'; rumal rech che kqaj chuwach ri uchakuxik ri ulew.

¹¹Ri Osi'as ek'o ri achijab' erech ri are' che xas esak'aj chrech ri ch'o'j, ke'el ub'ik pa taq jt'ub' achijab', jacha ri kejalaxik xb'anik che kachalal kib', ri kejalaxik xb'anik chuxe' ri ukowinem ri ajtz'ib' Ye'i'el e ri ukab' ajtz'ib' Ma'ase'i'as; ri e'are' che kkinimaj ri ktaqan ri Janani'as chrech, ri are' che jun chkech ri ek'amal taq b'e' erech ri ajawinel. ¹²Ri achijab'

ek'amal b'e pa ja k'olb'al, ewaqq'o' lajujk'al (2.600) e'utz taq achijab' chrech ri ch'o'j. ¹³Ri e'are' ketaqan chkech ek'alab' wajaqchuy wajaqq'o' jo'lajujk'al (307.500) achijab' erech ch'o'j, ruk' ronojel kichuq'ab' kkib'an ri ch'o'j arech kkito' ri ajawinel chuwach ri k'ulel. ¹⁴Ri Osi'as, pa ronojel ch'o'j xb'anik, ri are' xuya chkech ri e'ajch'ojab', ri to'b'al ib', ri xuya ch'ich' rech ch'o'j, ri ch'ich' to'b'al kijolom, e ri kixalma, ri ch'ab' e ri jetaq ik'yaq' rech uk'yaqik ri ab'aj. ¹⁵Kutaq uyakik pa ri Jerusalem nik'aj taq tz'uqtz'ik jastaq che xkichomaj ri eyakal taq ja, rech kokisaxik puwi' ri jetaq keq'te', pa ri jetaq jutz', rech uk'yaqik ri ch'ab' e nimalaj taq ab'aj. Naj xb'e wi utzijol ri uq'ijil ri ub'i', rumal rech che sib'alaj xna'wik che utzukuxik ri to'l taq rech.

Ri nimal xub'ano e ri uk'ajisaxik uwach

¹⁶Aretaq chi' k'o chi uchuq'ab' pa ri ukowinen, nimal xuna' pa ri ranima' chi k'ate' na xuk'is tzij puwi'; man xuya ta chi uwach ruk' ri Yahweh Udyos. Kopan pa ri Nim Rachoch ri Yahweh che ukojik ri k'ok' q'ol cho ri ab'aj rech ri utzalaj taq k'ok' kunab'al. ¹⁷Ri chuchqajaw Asari'as erachi'l ub'ik ejumuch' chuchqajawib' erech ri Yahweh, kepe uloq chuwach ri are', ¹⁸man kkixib'ij ta kib' xkich'ab'ej ri Osi'as e xkib'ij chrech: «Man at taj taqal chaweche Osi'as, che kakoj ri k'ok' q'ol chuwach ri Yahweh, wa' weri' are ri echuchqajawib' erija'al ri A'aron taqalik keb'anowik, rumal rech che ri e'are' xetyoxrisaxik che ub'anik weri'. Chatel ub'ik pa we tyoxlaj k'olb'al ri', rumal rech che ri at tajin kawetzelay, e ri at man k'o ta chi aq'ijil wa' chuwach ri Yahweh Dyos». ¹⁹K'atek'uri' ri Osi'as, k'o pa uq'ab' jun porob'al k'ok' q'ol e xyaktaj uq'aq'al royowal. E aretaq chi' tajin kpe royowal chkech ri echuchqajawib', xk'eqtajik ri yab'il cho ukrusal upalaj, chi chkiwach ri echuchqajawib' xq'iy ri upalaj, pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, chutzal ri ab'aj rech ri utzalaj taq kunab'al. ²⁰Ri Asari'as, nab'e chuchqajaw e konojel ri echuchqajawib', kkika'yej ri are' e kkilo che q'iyinaq ri ukrusal upalaj. Xa jek'uri' chi aninaq xkesaj ub'ik ri are' chila', xoquje' aninaq kel ub'ik ri are' rumal rech che ri Yahweh xuk'ajisaj uwach ri are'.

²¹Ri ajawinel Osi'as chi xk'ajisax uwach ruk' ri q'inaq ub'aqil chi k'ate' na ri q'ij xkamik. Jacha jun winaq che q'inaq uyab'il, utukel xk'o'ji'k pa jun ja, rumal rech che man loq' ta chik kokik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. Are ri uk'ojol Yotam xkanaj kan chuwach ri nim rachoch ri ajawinel, are kb'anow ri q'atojtzij pakiwi' ri siwantinimit. ²²Ri nik'aj jastaq chik xub'an ri Osi'as, chi pa ri umajib'al e pa ri uk'isb'al, xutz'ib'aj kanoq ri Isa'i'as q'axel utzij ri Dyos, uk'ojol ri Amos. ²³Ri Osi'as xkotzi' kuk' ri e'utat e xmuqik kuk' ri e'utat pa ri ulew muqb'al kech ri e'ajawinel, rumal rech che xb'ixik: «Ri are' jun winaq q'inaq ub'aqil». Are ri uk'ojol Jotam xajawinik kan pa uk'exwach.

Ri rajawaremal ri Jotam

²⁷¹Ri Jotam juwinaq job' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e waqlajuj junab' xajawanik pa ri Jerusalem; ri unan ub'i' Yerusa, umi'al ri Sadok. ²Utz xub'an chuwach ri Yahweh, xuterne'b'ej ronojel ri ub'e ri utat Osi'as. Xuwi ne' che man xok ta pa ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh. K'atek'ut, ri siwantinimit xkitaqej na che e'itzel taq winaq kkib'ano.

³Xuyak ri Uchi'ja rech Chikaj pa ri Nim Rachoch ri Yahweh e k'i taq chak xub'an pa ri utapya ri Ofel. ⁴Kuyak nik'aj taq tinimit pa ri ujuyub'al ri Juda, xoquje' xuyak kowlaj taq k'olb'al e nik'aj taq keq'te' pa ri ulew jawi' kb'an wi ri chak.

⁵Kch'o'jinik ruk' ri kajawinel ri e'ajammon. E xch'akan pakiwi' e ri e'are'. Pa we jun junab' ri', ri e'ajamon xkiya' chrech are' ri' ok'al talentos saq pwaq, chuyk'al kajq'o'

b'elejlajujk'al (10.000) eqa'n triko e chuyk'al kajq'o' b'elejlajujk'al (10.000) eqa'n salwa't. Jewa' xya chrech pa ri ukab' e pa ri urox junab'. ⁶Ri Jotam xk'o'ji' sib'alaj uchuq'ab', rumal rech che qastzij xb'in chuwach ri Yahweh Udyos.

⁷Ri nik'aj jastaq chik xub'an ri Jotam, ronojel ri ch'o'j e ri uchak xub'ano, tz'ib'atalik pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Isra'el e ri Juda. ⁸Juwinaq job' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik waqlajuj junab' pa ri Jerusalem. ⁹Xkotch'i' kuk' ri e'utat e xmuqik pa ri Unimit ri David. E pa uk'exwach are xajawinik kanoq ri uk'ojol Ajaz.

Ri rajawaremal ri Ajaz

28¹Ri Ajaz, juwinaq ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e waqlajuj junab' xajawinik pa ri Jerusalem. Man kub'an ta ri utzil chuwach ri Yahweh jacha xub'an ri uman David. ²Are kuterne'b'ej kib'e ri ekajawinel ri Isra'el, xoquje' xutz'aq nik'aj tz'aq kech ri B'a'al ruk' ja'risam ch'ich', ³Pa ri taq'aj Hinnom, xe'uporoj enik'aj chkech ri uk'ojol, jacha rawasaxik kkib'an ri winaq che xe'uk'yaq ub'ik ri Yahweh chi chkiwach ri e'ajisra'el. ⁴Kuchi'j nik'aj taq sipanik e kuporoj ri k'ok' q'ol pa taq ri k'olb'al k'o chikaj, puwi' ri alaj taq juyub' e chuxe' ronojel b'ujb'ik che'.

Ri e'ajaram ke'ok pa ri tinimit

⁵Ri Yahweh Udyos, xujach pa uq'ab' ri kajawinel ri e'ajaram. Xch'akatajik kumal ri e'are', ek'i xekam chkech, e sib'alaj ek'i eximalik kek'am ub'ik pa ri Damasko. Xoquje' xjachtajik pa uq'ab' ri rajawinel ri Isra'el, ri are' che nimalaj k'ax xub'an chrech. ⁶Ri Pekaj, uk'ojol ri Remali'as, xe'ukamisaj chi xa pa jun q'ij jo'lajujchuy (120.000) achijab' pa ri Juda, konojel ri achijab' ri' man k'o ta kkixib'ij kib', rumal rech che xuk'yaq kan ri Yahweh, ri Kidyos ri e'utat. ⁷Ri Sikri, jun chkech ri achijab' che e'utz chrech ri ch'o'j chkixo'l ri Efra'im, xukamisaj ri Ma'asi'as, uk'ojol ri ajawinel, xukamisaj ri Akrikam, nimalaj tob'om pa ri nim rachoch ri ajawinel, ri Elkana, ri ukab' koq chrij ri ajawinel. ⁸Ri e'ajisra'el eximalik xekik'am ub'ik chkixo'l ri ekachalal k'alab' o'chuy (200.000) winaq: chi ixoqib', alab'om, alitomab'; xoquje' xkelaq'aj k'i jastaq e xkik'am ub'ik pa ri Samari'a.

Ri e'ajisra'el ktatab'ej

ri Oded q'axel utzij ri Dyos

⁹K'olik chila' jun q'axel utzij ri Yahweh, ub'i' Oded. Kel uloq chkik'ulik ri achijab' erech ch'o'j tajin ketzalij uloq pa ri Samari'a e kub'ij chkech: «Kamik ri', ri Yahweh, ri Kidyos ri inan itat, rumal rech che xyakatajik uq'aq'al royowal chkij ri e'ajjuda, xe'ujach ri e'are' piq'ab'; k'atek'uri', ri ix xe'ikamisaj ri e'are' ruk' nimalaj k'ax e weri' xpaqi' chikaj. ¹⁰Kamik k'ut ri', ri ix kiwaj che ri eralk'uwa'l ri Juda e ri eralk'uwa'l ri Jerusalem kixkipatanij ri ix. ¿La man ixajmakunel ta ri ix chuwach ri Yahweh ri Idyos? ¹¹Chinitatab'ej b'a', che'itzalijisaj ri iwachalal che eximalik xeb'ik'am uloq, rumal rech che ri nimalaj uq'aq'al royowal ri Yahweh petinaq piwi' ix».

¹²K'atek'uri', ejujun chkech ri ekinimal ri e'ajefra'im: ri Asari'as, uk'ojol ri Yehojanan; ri B'ereki'as uk'ojol ri Mesil-lemot; ri Eseki'as uk'ojol ri Sal-lum, ri Amasa uk'ojol ri Jadlay, xewa'lajik chkij ri tajin ketzalij uloq pa ri ch'o'j. ¹³E kkib'ij chkech: «Mi'okisaj waral we winaq ri' che e'iximom uloq, rumal rech che ruk' weri' kqatz'aqatisaj chi na uwi' ri qamak

qab'anom chuwach ri Dyos, ¿la are kib'ij che knimarik uwi' ri nimalaj qamak e ri nimalaj k'ax xqab'ano puwi' ri Isra'el?». ¹⁴K'atek'uri', ri achijab' erech ri ch'o'j kekiya' kanoq ri winaq eximitalik uloq, xoquje' ri ch'akoj xkiriq uloq, chkiwach ri kinimal e chkiwach konojel ri mulin ib'. ¹⁵Ri achijab' che xsik'ix ri kib'i', kkikub'a' kik'u'x ri winaq che eximitalik xek'am uloq. E chuxo'l ri jastaq che xkich'ak uloq, xkiya' ri atz'yaq chkech ri winaq che ech'analik epetinaq uloq; xkiya katz'yaq, kixajab', kiwa', kijoron e xeki'okisaj pa ja. Konojel ri etu'qar, ri ech'oko', kekiya' ub'ik chrij jetaq b'urix e kekik'am ub'ik kuk' ri kachalal pa ri Jeriko, ri tinimit jawi' k'o wi sib'alaj palmeras. Aretaq chi' xb'antaj weri', ketzalij ub'ik pa ri Samari'a.

Ri umak e ri ukamikal ri Ajaz

¹⁶Ri ajawinel Ajaz kutaq ub'i ub'ixik chkech ri ekajawinel ri Asiri'a arech kkito' ri are'.

¹⁷Rumal rech che ri e'ajedom xepe chi jumul, xe'ok pa ri Juda, xech'akan puwi' e eximitalik xekik'am ub'i enik'aj chkech. ¹⁸Xoquje' ri e'ajfiliste'o xe'ok pa ri jetaq tinimit ek'o pa ri Taqa'aj e pa ri jetaq utinimit ri Negueb' che rech ri Juda. Xe'ok pa ri B'et-Semes, pa ri Ayyalon, pa ri Guederot, pa ri Soko e pa ri ko'lik taq utinimit, xe'ok pa ri Timna e pa ri ko'lik taq utinimit, pa ri Guimzi e pa ri ko'lik taq utinimit e xkijeqeb'a' kib' chila'. ¹⁹Weri' kb'antajik, rumal rech che ri Yahweh tajin kuqasaj ri Juda umak rech ri Akaz, rajawinel ri Isra'el, ri are' che kuya alaj chrech ri Juda kuterne'b'ej ri itzel ub'e' e man xuya ta chi uwach ruk' ri Yahweh.

²⁰Ri Teglat-Falasar, rajawinel ri Asiri'a, xpe uloq chrij ri are', xusutij rij ri are', k'atek'ut man xkowin ta chrech; ²¹rumal rech che ri Ajaz xujam upam ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri kachoch ri e'ajawinel e ri kachoch ri enim taq winaq, arech kutaq ub'ik ri jastaq chech ri rajawinel ri Asiri'a, e weri' man k'o ta upatan xub'ana' chrech are'. ²²Chi aretaq chi' tz'aptalik ri Ajaz, ri are' kub'an na nimalaj retzalal chuwach ri Yahweh, ²³kuchi'j na ri jetaq tab'al toq'ob' chkiwach ri e'udyos ri Damasko, ri e'are' che xech'akan puwi' ri are', rumal rech che ri are' kub'ij: «Ri ekidyos ri ekajawinel ri Aram, are keto'w kech ri e'are', kinchi'j na tab'al taq toq'ob' chkech ri e'are' e kinkito' na ri'». Are wa' ri xb'anowik che xqaj ri are', xoquje' xeqajik konojel ri Isra'el.

²⁴Ri Ajaz xe'umulij nik'aj chrech ri jetaq chukb'al k'o pa ri Nim Rachoch ri Dyos, xe'upaxij, xutz'apij ri jetaq uchi'ja chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh e ruk' ri jetaq ab'aj xub'an tab'al toq'ob' pa ronojel ri jetaq ujutz' ri uwaja k'o pa ri Jerusalem; ²⁵xuyak nik'aj taq k'olb'al chikaj pa ronojel ri jetaq utinimit ri Juda arech kuporoj ri k'ok' q'ol chkiwach enik'aj e'esal uwach dyos chik, e xa jek'uri' xuwa'lisaj uq'aq'al royowal ri Yahweh, ri Kidyos ri e'utat.

²⁶Ri uk'isb'al utzijoxik ronojel ri ub'e xuk'am ub'ik chi pa nab'e e kopan pa ri uk'isb'al, tz'ib'atalik pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Juda e ri Isra'el. ²⁷Ri Ajaz xk'otz'i' kuk' ri e'utat, xmuqik ri are' pa ri Tinimit, pa ri Jerusalem: man xmuq taj jawi' kemuq wi ri ekajawinel ri Isra'el. Are ri uk'ojol Eseki'as xajawinik kanoq pa uk'exwach.

Ri rajawaremal ri Eseki'as

²⁹¹Ri Esequi'as, xumajij ri rajawaremal aretaq chi' k'o juwinaq job' ujunab' e xajawinik juwinaq b'elejeb' junab' pa ri Jerusalem; ri unan ub'i' Ab'i'a, umi'al ri Sakari'as. ²Utz kub'an chuwach ri Yahweh, tz'aqat ub'anik ri utzil kub'ano jacha xub'an ri umam David.

Kuch'ajch'ob'ej ri Nim Rachoch ri Dyos

³Pa ri nab'e ik' chrech ri nab'e junab' kajawinik, ri are' xujaq ri uchi'ja rech ri Nim Rachoch ri Yahweh, e kub'an k'ak' chrech taq ri uchi'ja. ⁴Xe'usik'ij ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi arech kepe uloq, xe'umulij pa ri k'ayb'al k'o pa ri relb'alq'ij, ⁵e kub'ij chkech:

«ǃChinitatab'ej ri ix, ix e'ajlevi! We uchanim ri', chityoxrisaj iwib' e chityoxrisaj ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri Kidyos ri eqatat; chiwesaj ub'ik ri tz'il jastaq k'o pa we tyoxlaj k'olb'al. ⁶Ri eqatat xkik'ex ri kitzij e xkib'an ri itzel chuwach ri Yahweh ri Qadyos. Xkik'yaq kanoq ri are', e xkisutij apan ri kiwach chuwach ri Tyoxlaj Uk'olb'al ri Yahweh e xkikoj kij chuwach. ⁷Xkitz'apij ne' ri q'axeb'al jun chik uchi'ja, kkichup ri jetaq tzuk'b'alchaj e man xkiporoj ta chik ri k'ok' q'ol, man xkichi'j ta chik ri holokosto chrech ri Udyos ri Isra'el pa ri tyoxlaj k'olb'al. ⁸Rumal k'uwa' weri' xyakataj uloq ri uq'aq'al royowal ri Yahweh pakiwi' ri Juda e pakiwi' ri Jerusalem; jun jas uwach che kxib'ix ib' xub'an chrech, xib'ib'al rilik e xa ktze'x uwach, jacha tajin kiwil ruk' ri iwoq'och ri'. ⁹Rumal k'uwa' weri', ri eqatat xeqaj chuxe' ri ch'ich' rech ch'o'j; ri eqak'ojol, ri eqami'al e ri eqixoqilal xechaptaj ub'ik. ¹⁰Kamik k'ut ri', kwaj kinb'an jun chapb'alq'ab' ruk' ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el, arech kresaj ub'ik paqawi' ri uj ri nimalaj uq'aq'al royowal. ¹¹Ix nuk'ojol, miya' chi kan jumul ri ib'e, rumal rech che ix ri xixucha' ri Yahweh arech kixk'oji' chuwach ri are', arech kipatanij, e arech kiq'ijilaj e kikoj ri k'ok' q'ol chuwach».

¹²Xewa'lajik ri e'ajlevi: ri Mahat uk'ojol ri Amasay; ri Jo'el uk'ojol ri Asari'as, k'o chkixo'l ri uk'ojol ri Kehat; chkixo'l ri Meraritas: ri Kis uk'ojol ri Ab'di e ri Asari'as uk'ojol ri Yahal-lelel; chkixo'l ri Guersonitas: ri Yo'aj uk'ojol ri Simma, ri Eden uk'ojol ri Yo'aj; ¹³chkixo'l ri e'uk'ojol ri Elisafan: ri Simri e ri Ye'i'el; chkixo'l ri e'uk'ojol ri Asaf: ri Sakari'as e ri Mattani'as; ¹⁴chkixo'l ri e'uk'ojol ri Heman: ri Yeji'el e ri Simey; chkixo'l ri e'uk'ojol ri Yedutun: ri Sema'i'as e Uzzi'el. ¹⁵Ri e'are' xkimulij ri ekachalal, xkityoxrisaj kib', xkib'ano jacha ri xtaqan ri ajawinel chrech, e jeri' jacha utzij ri Yahweh, kepetik che uch'ajch'ob'exik ri Nim Rachoch ri Yahweh.

¹⁶Ri echuchqajawib' ke'ok pa ri Nim Rachoch ri Yahweh arech kkich'ajch'ob'ej. Kkesaj uloq cho ri uwaja k'o cho Nim Rachoch ri Yahweh ronojel ri tz'il taq jastaq xkiriq pa ri tyoxlaj uk'olb'al ri Yahweh. E ri e'ajlevi kkimuluj arech kkesaj ub'ik e kkik'am ub'ik pa ri taq'aj rech ri Sedron. ¹⁷Kkichaplej ub'anik ri tzyoxlaj chak pa ri nab'e q'ij chrech ri nab'e ik', e xe'opanik pa ri Qaxeb'al jun chik uchi'ja rech ri Yahweh pa ri uwajxaq q'ij chrech ri ik'; wajxaqib' q'ij kkiya chrech utyoxrisaxik ri Nim Rachoch ri Yahweh e kkik'is ub'anik pa ri waqlajuj q'ij chrech ri nab'e ik'.

Ri tab'al toq'ob' rech sachb'al makaj

¹⁸K'atek'uri' keb'e pa ri uwarb'al ri ajawinel Eseki'as e kkib'ij chrech: «Ri uj xtyoxrisatajik qumal ronojel ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri tab'al toq'ob' rech ri holokosto e ronojel ri jetaq chukb'al kokisaxik, ri mexa jawi' kcholexik wi ri kaxlanwa e ronojel ri uchukb'al. ¹⁹Xqasuk'umj ronojel ri jastaq che xretzelaj uwach ri ajawinel Ajaz aretaq chi' xajawinik e xuk'ex ri utzij, ri uj xqatyoxrisaj weri' e xqakojo chuwach ri tab'al toq'ob' chuwach ri Yahweh».

²⁰Ri ajawinel Eseki'as, aq'ab' kwa'lajik ub'ik, ke'umulij ri ekinimal ri tinimit e kpaqi' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ²¹Kek'am uloq wuqub' ama' taq wakax, wuqub' ama' taq chij, wuqub' alaj taq chij e wuqub' ama' k'isik rech ri tab'al toq'ob' rech ri sachb'al umak ri ajawib'al, rech ri tyoxlaj k'olb'al e rech ri Juda. K'atek'uri', ri ajawinel xtaqan chkech ri echuchqajawib', e'uk'ojol ri A'aron, arech kkichi'j ri jetaq holokosto cho ri tab'al toq'ob'

chuwach ri Yahweh. ²²Xech'ol ri ama' taq wakax; e ri chuchqajawib' kkik'ol ri kik'el e xkichikej cho ri tab'al toq'ob'. K'atek'uri', xekich'ol chi ri ama' taq chij e xkichikej ri kik'el cho ri tab'al toq'ob'. ²³Xekik'am chi uloq ri ama' taq k'isik rech ri makaj, chuwach ri ajawinel e ri mulin ib', e ri e'are' xkikoj ri kiq'ab' pakiwi'. ²⁴Ri echuchqajawib' xekich'olo e xkichi'j ri kik'el pa ri tab'al toq'ob' rech sachb'al umak puwi' ronojel ri Isra'el; rumal rech che ri ajawinel xtaqanik che ri holokosto e ri tab'al toq'ob' sachb'al makaj, kokisaxik pa kiwi' konojel ri Isra'el.

²⁵K'atek'uri', ke'ujeqeb'a' ri e'ajlevi pa ri Nim Rachoch ri Yahweh ruk' ri jetaq simb'alo, ri jetaq lira ri jetaq sitara jacha kub'ij ri upixab' ri David, ri aj Gad, saqwachom rech ri ajawinel e rech ri Natan ri q'axel utzij ri Dyos; we jun taqanik ri ruk' ri Dyos petinaq wi chi rumal ri kichi' ri eq'axel utzij ri Dyos. ²⁶Aretaq chi' ri e'ajlevi ek'o chik pa taq ri kik'olb'al e kuk'am ri taq q'ojom rech ri David e ri echuchqajawib' kuk'am ri ruka' taq wakax, ²⁷ri Eseki'as ktaqanik arech kchi'xik ri holokosto cho ri tab'al toq'ob'; aretaq chi' xmajtajik ri holokosto xoquje' xmajtajik ri ub'ix ri Yahweh ruk' ri uch'awisaxik ri ruk'a' wakax rachil ri jetaq q'ojom rech ri David, rajawinel ri Isra'el. ²⁸Konojel ri mulin ib' exukulik, kb'an ri b'ix e kq'ojomaxik ri ruka' wakax chi k'ate' na kk'isik ri holokosto.

Kkichaplej chi jumul ri q'ijlanik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh

²⁹Aretaq chi' xk'is ri holokosto, ri ajawinel e konojel ri ek'o ruk', xkimej ri kich'ek e xexuki'k. ³⁰K'atek'uri', ri ajawinel Eseki'as e ri ekinimal ri winaq xekitaq ri e'ajlevi arech kq'ijilaj ri Yahweh ruk' ri utzij ri David e ri utzij Asaf ri saqwachom; ri e'are' kki'kotik ri kanima', xkib'an weri', jupalik xeqajik e xeq'ijilanik. ³¹K'atek'uri', ri Eseki'as xch'awik e kub'ij: «Kamik ri', ri ix ityoxrisam chi iwib' chuwach ri Yahweh. Chixqib' b'a' uloq, chik'ama' uloq pa ri Nim Rachoch ri Yahweh ri ech'olom taq awaj e ri tab'al toq'ob' rech nim rilik ri Yahweh». Ri mulin ib' xkik'am uloq ri ech'lom taq awaj e ri tab'al taq toq'ob' rech malyoxnik, e ri xk'iy pa ri kanima', xkik'am uloq k'i jetaq holokosto. ³²Ri ech'olom taq awaj rech holokosto xk'am uloq e'oxk'al lajuj (70) ama' taq wakax, ok'al (100) ama' taq chij, lajujk'al (200) alaj taq ama' chij; ronojel weri' rech holokosto kya'ik chrech ri Yahweh; ³³Xoquje' xetyoxrisaxik juq'o' lajujk'al (600) ama' taq wakax e wuqq'o' lajujk'al (3.000) chij. ³⁴Ri echuchqajawib' man ek'i taj, rumal k'uri' man kka'n ta kiq'ab' che uch'olik ronojel we holokosto ri', xeto'ik kumal ri ekachalal ri e'ajlevi chi k'ate' xeto'tajik che ronojel, e ri echuchqajawib' xkityoxrisaj kib'; rumal rech che ri e'ajlevi chi are keta'm chkiwach ri echuchqajawib' jas ri kb'an che utzyoxrisaxik ib'. ³⁵Xoquje' k'o k'i taq holokosto rachi'l ri xepo xel ruk' tab'al toq'ob' rech ri riqoj ib' e ruk' ri ja' taq sipanik rech ri holokosto. Jewa' xk'o'ji' chi jumul ri q'ijlanik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ³⁶Ri Eseki'as e konojel ri siwantinimit keki'kotik che are ri Dyos xb'anowik che ri siwantinimit chi chanim xkib'an weri'.

Kesik'ixik ri siwantinimit chrech ri Q'axeb'al (Pasku'a)

³⁰¹Ri Eseki'as ke'utaq enik'aj etaqo'n- tzij pa ronojel ri Isra'el e ri Juda, xoquje' xutzib'aj ub'ik nik'aj wuj chkech ri Efra'im e chkech ri Manasses, arech kepe uloq pa ri Nim Rachoch ri Yahweh pa ri Jerusalem che ok'owisaxik ri Q'axeb'al rech ri uq'ijilaxik ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el. ²Xa ne ri ajawinel, ri ek'amalb'e e konojel ri mulin ib' rech ri Jerusalem

xkichomaj rok'owisaxik ri Q'axeb'al pa ri ukab' ik' ³rumal rech che man xok'owisax taj pa ri qas uq'ij, rumal ne rech che man ek'i taj ri echuchqajawib' che xkityoxrisaj kib' e ri siwantinimit man xkimulij ta kib' pa ri Jerusalem. ⁴Weri', kqaj chuwach ri ajawinel e chkiwach konojel ri mulin ib'. ⁵E xchomaxik che ktaq ub'ixik weri' pa ronojel ri Isra'el, kmajtaj ub'ixik pa ri B'erseb'a e kopan pa ri Dan, arech kepe che uk'owisaxik ri Q'axeb'al pa ri Jerusalem rech kq'ijilaxik ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el; rumal rech che sib'alaj ek'i ri man xki'ok'owisaj taj ri Q'axeb'al jacha ri tz'ib'atalik. ⁶Ri etaqo'ntzij keb'e ub'ik pa ronojel ri Isra'el e ri Juda, kuk'am ub'ik ri jetaq wuj che xutz'ib'aj ri ajawinel e ri ek'amalb'e. Kkib'ij, jacha ri xtaqan ri ajawinel: «Ix ajisra'el, chixtzalij ruk' ri Yahweh, ri Udyos ri Ab'raham, ri Isa'ak e ri Isra'el, e ri Are' ktzalij ri' chixo'l ri ix, ri ix to'tajinaq kanoq, chkixo'l ri loq' xe'animajik pa kiq'ab' ri ekajawinel ri Asiri'a. ⁷Mib'an jeri' jacha xkib'an ri itat e ri iwachalal, che xkib'an ri itzel chuwach ri Yahweh, ri Kidyos ri itat; xajek'uri', ri Are' xe'ujacho arech kk'is tzij pakiwi' jacha ri tajin kiwil ix kamik' ri'. ⁸Ri ix, mikowirisaj chi jumul ri ijolom jacha xkib'an ri itat. Chiya'a' iwib' chuxe' ri ukowinem ri Yahweh, chixpetoq pa ri tyoxlaj uk'olb'al, ri uk'olb'al che pa junalik xutyoxrisaj ri are'; chipatanij ri Yahweh ri Idyos e kresaj ub'ik ri' ri uq'aq'al royowal piwi'. ⁹We qastzij kixtzalij ruk' ri Yahweh, ri iwachalal e ri iwalk'uwa'l kb'antaj utzil ri' chkech chkiwach ri jachintaq eximitalik xe'kik'am ub'ik, e ketzalij uloq ri' pa we ulew ri', rumal rech che ri Yahweh ri Idyos, sib'alaj kpax ri uk'u'x e ktoq'ob'isan wachaj. We kixtzalij ruk' ri Are', naqaj ri' kk'o'ji' wi ri upalaj chiwech ix».

¹⁰Ri etaqo'ntzij, chujujunal tinimit rech ri Efra'im e ri Manasses xeq'ax wi, xe'opanic ne' chi pa ri Sab'ulon; k'atek'ut xaq ktze'x kiwach e keyoq'ik. ¹¹Kne'b'a', ek'o nik'aj uwinaq ri Aser, ri Manasses e ri Sab'ulon che kkiqasaj kib' e kepe uloq pa ri Jerusalem. ¹²Xoquje' xna'tajik ri uq'ab' ri Dyos pa ri Juda, xa jun kanima' xub'an chkech arech qas kkib'ano ri xtaqan ri ajawinel chrech e ri ek'amalb'e, jeri' jacha ri Utzij ri Yahweh. ¹³Esib'alaj ek'i winaq xkimulij kib' pa ri Jerusalem che ok'owisaxik pa ri ukab' ik' ri nimaq'ij rech ri kaxlanwa che man k'o ta uk'u'x. Jun nimalaj mulin ib'. ¹⁴Xe'saxik ri jetaq ab'aj rech tab'al toq'ob' k'o pa ri Jerusalem; xoquje' xesaxik ronojel ri k'olb'al jawi' kporox wi ri k'ok'alaj q'ol, e xk'yaq ub'ik cho ri taq'aj k'o pa ri Sedron.

Ri Q'axeb'al e ri kaxlanwa che man k'o ta uk'u'x

¹⁵Xkich'ol ri Q'axeb'al pa ri kajlajuj q'ij chrech ri ukab' ik'. Ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi ruk' sib'alaj kik'ixb'al xkityoxrisaj kib' e xkik'am uloq ri jetaq holokosto pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ¹⁶Xkichap ri kichak kipatan, jacha ri taqal chkij kub'ij ri pixab', jeri' jacha kub'ij ri Upixab' ri Mo'ises, ri achi rech ri Dyos. E ri echuchqajawib', xkichikej ri kik'el che kichapom ri e'ajlevi. ¹⁷Rumal rech che ek'i ri winaq ek'o chkixo'l ri mulin ib' che man kityoxrisam ta kib'; are ri e'ajlevi xe'kich'ol ri jetaq awaj rech ri Q'axeb'al kech ri man xkich'ajch'ob'ej ta kib', arech ketyoxrisaxik chrech ri Yahweh. ¹⁸Rumal rech che sib'alaj ek'i chkixo'l ri siwantinimit; ek'i chkixo'l ri e'ajefra'im, ri e'ajmanasses, chkixo'l ri Isakar e ri Sab'ulon, man xkityoxrisaj ta kib'; e ruk' weri' chi xkitij wi ri Q'axeb'al kne'b'a' man xkichajij ta ri Tz'ib'atalik. K'atek'ut, ri Eseki'as xch'aw ruk' ri Dyos pakiwi' ri e'are'; kub'ij: «;Ri Yahweh, che sib'alaj utz ri are', chuya' b'a' ri utzil pakiwi' ri jachintaq ¹⁹che ruk' jun suk' kanima' qastzij kkitzujukj ri Dyos Yahweh, ri Kidyos ri kitat, kne'b'a' man kib'anom taj

ri rajawaxik kb'anik chuwach ri tyoxlaj taq jastaq!». ²⁰Ri Yahweh xutatab'ej ri uch'awem ri Eseki'as, e xe'ukol ri siwantinimit.

²¹Ri e'ajisra'el che ejeqel pa ri Jerusalem, ruk' sib'alaj ki'kotemlal xki'ok'owisaj wuqub' q'ij ri nimaq'ij rech ri kaxlanwa che man k'o ta uk'u'x; ri e'ajlevi e ri echuchqajawib' ronojel taq q'ij, ruk' kichuq'ab' kkichajej ri nim kkil wi ri Yahweh. ²²Ri Eseki'as kuya' kichuq'ab' ri e'ajlevi, ri e'are' che tz'aqat keno'jinik chrech ri jastaq rech ri Yahweh. Wuqub' q'ij xewa'ik e are xkitijo ri awaj xech'olik rech ri nimaq'ij, kib'an ri tab'al toq'ob' rech riqoj ib' e kkichajej ri nim kkil wi ri Yahweh, ri Kidyos ri kitat. ²³Konojel ri mulin ib' xkichomaj utz'aqatisaxik chi na apanoq wuqub' q'ij chi na rok'owisaxik ri nimaq'ij e ruk' ki'kotemal xkiq'axej we wuqub' q'ij chi na rech we nimaq'ij chi apanoq ri'. ²⁴Rumal rech che ri Eseki'as, rajawinel ri Juda, utasom apanoq kaq'o' lajujk'al (1.000) ama' taq wakax e wuqlajujq'o' lajujk'al (7.000) ama' taq chij rech toq'ob'isab'al kiwach ri mulin ib'. E ri ek'amalb'e', xoquje' kitasom apanoq kaq'o' lajujk'al (1.000) ama' taq wakax e chuy jo'q'o' (10.000) ama' chij. E ek'i chuchqajawib' kityoxrisam chi kib' chi'. ²⁵Konojel ri mulin ib' kech ri e'ajjuda sib'alaj keki'kotik, xoquje' ri echuchqajawib', ri e'ajlevi, konojel ri mulin ib' che epetinaq uloq pa ri Isra'el; ri ekaxlan winaq epetinaq uloq pa ri rulew ri Isra'el, xoquje' konojel ri ejeqel pa ri Juda, sib'alaj keki'kotik. ²⁶Nimalaj ki'kotemal xk'oji' pa ri Jerusalem, rumal rech che chi pa taq ri uq'ij kanoq ri Salomon uk'ojol ri David, rajawinel ri Isra'el, man k'o ta jewa' b'antajinaq pa ri Jerusalem jacha weri'. ²⁷K'atek'uri', ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi, xewa'lajik e xekitewchi'j ri siwantinimit. Ri kich'ab'al e ri kich'awem xtatajik ruk' ri Dyos chikaj, jawi' k'o wi ri Tyoxlaj Uk'olb'al.

Ri uk'ak'arisaxik ri q'ijlanik

31¹Aretaq chi' xk'isik ronojel weri', konojel ri e'ajisra'el ek'o chila' keb'e ub'ik pa ri jetaq utinimit ri Juda, arech ke'kipaxij ri tak'atik taq ab'aj e kekichoy ri tyoxlaj taq che', xekiwilij ub'ik ri jetaq k'olb'al k'o chikaj e ri tab'al taq toq'ob', arech man k'o ta kkanaj kan weri' pa ronojel ri Juda, ri B'enjamin, ri Efra'im e ri Manasses. K'atek'uri', konojel ri e'ajisra'el ketzalij pa ri kulew e pa ri jetaq kitinimit.

Ri kiwokik chi jumul ri echuchqajawib'

²Ri Eseki'as ke'ukoj chi jumul ri kijuq'at ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi, chkijujunal kek'oji' wi jawi' k'o wi ri kichak kipatan, we chuchqajaw ne' on levita ne', we kuchi'ij ri holokosto, on kuchi'j ri tab'al toq'ob' rech riqoj ib', on we are kub'an ri q'ijlanik, on ri malyoxinik on ri b'ix, pa ri rokb'al ri uk'olb'al ri Yahweh. ³Ri ajawinel xuya ch'aqap chrech ri ujustaq, rech ri holokosto, ri holokosto kb'an aq'ab' e ri kb'an b'enaq'ij, ri holokosto kb'anik rech ri jetaq sab'ado, rech ri k'ak' ik' e ri holokosto kb'an pa ri nimaq'ij, jeri' jacha ri tz'ib'atalik pa ri Upixab' ri Yahweh. ⁴Ktaqan chkech ri siwantinimit ri ejeqel pa ri Jerusalem, kkiya' chkech ri echuchqajawib' e chkech ri levitas ri rajawaxik kya chkech arech kekowin che upatanaxik ri Upixab' ri Yahweh. ⁵Aretaq chi' xb'e utzijol we tzij ri', ri e'ajisra'el, chi aninaq xe'ok che umolik ri nab'e uwach ri triko, ri amaja', ri ase'ite, ri uwa'lche' e ronojel ri uwach kuya ri ulew, e kkik'am uloq ri jun ulajuj ucha'qapil ronojel ri jastaq. ⁶Ri eralk'uwa'l ri Isra'el e ri Juda ri ejeqel pa ri jetaq utinimit ri Juda, xoquje' xkik'am uloq ri jun ulajuj uch'aqapil ri chom e ri alaj taq kijupuq e ri jun ulajuj chrech ri

tyoxlaj taq jastaq che tyoxrisam chrech ri Yahweh; jumulaj kkik'am uloq. ⁷Pa ri urox ik' kkichaplej ub'anik we jumulaj taq jastaq ri' e kkik'iso pa ri uwuq ik'. ⁸Ri Eseki'as e ri ek'amlb'e' kepe che rilik we jumulaj taq jastaq ri' e xekitewchi'j ri Yahweh e ri siwant utinimit Isra'el. ⁹Aretaq chi' ri Eseki'as, kuta' chkech ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi puwi' ri jumulaj taq jastaq ri'. ¹⁰Ri Asari'as, ajuparachoch ri Sadok, nab'e chuchqajaw, kub'ij chrech: «Chi aretaq chi' xmajtajik uk'amik uloq ri nab'e taq alkab'al chrech ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri uj, ujwoqinaq e ujnoqinaq, e sib'alaj kto'tajik na rumal che ri Yahweh utewchi'm ri siwan utinimit; e ri kto'tajik na are weri'».

¹¹K'atek'uri', ri Eseki'as ktaqanik arech ksuk'umaxik nik'aj taq k'olb'al pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. Xb'anik weri' ¹²e xk'am ub'ik pa utzalaj taq k'olb'al ri alkab'al, ri ulajuj uch'aqapil e ri tyoxlaj taq jastaq. Ri ajlevi Konani'as, xokisaxik nab'e chajinel e ukab' chajinel rachalal Sime'i, ¹³Ri Yeji'el, ri Asasi'as, ri Najat, ri Asahel, ri Yerimot, ri Yosab'ad, ri Eli'el, ri Jismaki'as, ri Majat e ri B'enani'as, ri e'are' elaq'b'anel, kkib'ano ri ke'utaq ri Konani'as chrech e ri ke'utaq ri rachalal Sime'i chrech, e ri ajawinel Eseki'as are laq'b'anel chkech ri e'are' rachi'l ri Asari'as, che nim ub'antajik pa ri Nim Rachoch ri Dyos. ¹⁴Ri ajlevi Kore, uk'ojol ri Yimma, ajlaqb'anel chrech ri uchi'ja k'o pa ri relb'alq'ij, are uchak upatan ri jetaq sipanik kk'iy pa kanima' ri winaq che kya chrech ri Dyos; e are kjachowik ri sipanik rech ri Yahweh e ri tyoxlaj taq jastaq. ¹⁵Pa taq ri tinimit kech ri echuchqajawib', keniman chkech ri e'are' ri Eden, ri Minyamin, Yesu'a, Sema'i'as, Amari'as e Sekani'as, arech kkijach chkech ri ekachalal pa ja k'olb'al, junam ujachik chkech enima'q e ekolik, ¹⁶ke'kitas kanoq ri achijab' che k'o chi juwinaq lajuj kijunab', ri tz'ib'atalik kib'i' pa ri utikb'alil ri kijuq'at, konojel ri ke'okik pa ri Nim Racho'ich ri Yahweh, are ajtzij ri kichak kkib'an chjunal q'ij, arech kkipatanij ri kichak kipatan. ¹⁷Ri echuchqajawib' etz'ib'atalik pa ri utikb'alil ri kijuq'at, jacha kib'anom pa k'olb'al, xoquje' ri e'ajlevi, ri k'o chi juwinaq kijunab', tz'ib'atalik ri kib'i' jacha ri kichak kipatan e ri kijuq'at. ¹⁸Tz'ib'atalik kuk' ri e'are' konojel ri ekiwinaq, ri ekixoqilal, ri ekik'ojol e ri ekimi'al, che ekech konoje ri mulin ib', rumal rech che rajawaxik che qastzij kkityoxrisaj kib'. ¹⁹Chkech ri echuchqajawib' che e'uk'ojol ri A'aron, che ejeqel pa komon taq ulew pa ri kitinimit, chjunal tinimit ek'o achijab' che tz'ib'atalik ri kib'i' arech kkijach ri jastaq chkech konojel ri achijab' che ek'o chkixo'l ri echuchqajawib' e chkech ri e'ajlevi che tz'ib'atlik kib'i' pa utikb'alil ri kijuq'at.

²⁰Are wa' ri xub'an ri Eseki'as pa ronojel ri Juda. Xub'ano jachike ri utz, ri suk' e ri saqalajtzij chuwach ri Yahweh, ri Udyos. ²¹Ronojel ri chak xub'ano arech kpatanaxik ri Nim Rachoch ri Dyos, ri Pixab' e ri tzij rajawaxik kb'anik, xub'ano arech qastzij kutzukuj ri Dyos ruk' ronojel ranima' e utz xe'eloq chrech weri'.

Ri Senakerib' kpe uloq che ub'anik ri ch'o'j ruk' ri Juda

32¹Chuwach chi aq'anoq we kajmanik ri' che man kk'ex ta ri tzij chuwach ri Yahweh, kpe uloq ri Senakerib' rajawinel ri Asiri'a. Kok pa ri Juda, kusutij rij ri kowlaj taq tinimit e ktaqanik che uworik ri jetaq tapya. ²Ri Eseki'as, aretaq chi' krilo che ri Senakerib' petinaq uloq e are kraj kch'o'jinik ruk' ri Jerusalem, ³xuchomaj kuk' ri ek'amalb'e e ri achijab' che utz chrech ri ch'o'j, che kutz'apij ri jetaq b'ulb'ux che k'o apan chrij ri tinimit. Ri e'are' xkito' chrech we chak ri'. ⁴Sib'alaj winaq kkimulij kib' che utz'apixik ronojel ri jetaq b'ulb'ux e xoquje' ri nimaja' che kchojojik pa ri ulew ri', e kkib'ij: «Aretaq chi' kepe uloq ri ekajawinel ri Asiri'a zjasche kkiriqa' sib'alaj joron?». ⁵Ri Eseki'as kukoj uchuq'ab', xtaqanik arech kokisaxik ab'aj pa ronojel ri jetaq tel che xworik pa ri tapya e xukoj nik'aj taq keq'te'

puwi' ri tapya e xuyak chi jun ukab' tapya chrij uloq, xuyak chi jumul ri Mil-lo pa ri Utinimit ri David e xub'an k'i taq ch'ab' rech ch'o'j e k'i taq to'b'al ib'. ⁶Ke'ukoj ek'amal taq b'e' chrech ri ch'o'j pa ri tinimit, xe'umulij ri e'are' chunaqaj ri are' puwi' ri k'ayb'al k'o pa ri rokb'al ri tinimit, kuya' kichuq'ab' ruk' we tzij ri: ⁷«Chikojo' ichuq'ab', mixib'ij iwib', mub'an keb' ik'u'x chuwach ri rajawinel ri Asiri'a e chkiwach konojel ri winaq ek'o ruk' ri are'. Rumal rech che ri jun k'o quk' uj, are nim ukowinem chuwach ri jun k'o ruk' are'. ⁸Ruk' ri are', xaq jun q'ab' rech ti'j k'olik, quk' uj are k'o ri Yahweh ri Qadyos che qato'ik e arech kch'o'jinik pa taq ri ch'o'j quk'». Ri siwantinimit xk'o'ji' uchuq'ab' ruk' ri utzij ri Eseki'as, rajawinel ri Juda.

Ri yoq'oj taq utzij ri Senakerib'

⁹Chuwach chi aq'anoq weri', ri Senakerib', rajawinel ri Asiri'a, aretaq chi' usutum rij ri Lakis ruk' ronojel uchuq'ab', ke'utaq ub'ik ri e'upataninel pa ri Jerusalem, ruk' ri Eseki'as, rajawinel ri Juda e kuk' konojel ri e'ajjuda che ejeqel pa ri Jerusalem. Arech ke'kib'ij chkech: ¹⁰«Jewa' kub'ij ri Senakerib' rajawinel ri Asiri'a: ¿Jachin ri iku'b'a'm ik'u'x ix chrij che sutul iwij kixkanaj kan pa ri Jerusalem? ¹¹¿La man tajin taj kixusub'u' ri Eseki'as e kixujach chuwach ri kamikal, rumal ri numik e ri chaqi'jchi', aretaq chi' kub'ij chiwech: "Ri Yahweh ri Qadyos kujuto' ri' puq'ab' ri rajawinel ri Asiri'a?". ¹²¿La man are ta wa' ri Eseki'as ri xuk'istzij puwi' ri jetaq k'olb'al k'o chikaj e ri taq tab'al toq'ob' e xub'ij chrech ri Juda e chrech ri Jerusalem: "Xuwi chuwach jun tab'al toq'ob' kixxuki'k e cho ri tab'al toq'ab' ri' kiporoj na ix ri k'ok' q'ol"? ¹³¿La man iweta'm ta ri ix ri qab'anom uj, ri in e ri enutat kuk' konojel ri siwan taq tinimit ek'o chuwachulew? ¿La ekowininaq ri kidyos we jetaq tinimit che kito'ik ri e'are' pa ri nuq'ab'? ¹⁴¿Jachinchike konojel ri edyos che ekech ri jetaq amaq' ri', che ri enutat xekijach chuwach ri anatema, xkowinik xuto' uwach ri siwan utinimit pa nuq'ab' in? ¿La xa kkowin b'a' ri Idyos kixuto' pa ri nuq'ab' in? ¹⁵¿Kamik ri' mixusub' b'a' ri Eseki'as! ¿Makowin b'a' chiwech ruk' weri'! Mikoj utzij ri are', man k'o ta jun dyos rech jun amaq' on rech jun ajawib'al che kowininaq uto'om kiwach ri siwan utinimit pa ri nuq'ab' in e pa ri kiq'ab' ri enutat; ¿xoquje', ri sin idyos ix, man kkowin ta ri' kuto' iwach pa ri nuq'ab' in!».

¹⁶Ri e'upataninel xkib'ij chi na nik'aj tzij puwi' ri Yahweh Dyos e puwi' ri Eseki'as ri upataninel. ¹⁷Xoquje', ri Senakerib' xutzib'aj nik'aj taq wuj yoq'b'al rech ri Yahweh, Udyos ri Isra'el; jewa' kub'ij ri: «Jeri' jacha ri edyos kech ri nik'aj taq amaq' chik, man kito'om ta kiwach ri siwan kitinimit pa nuq'ab' in, je nak'uri' ri udyos ri Eseki'as man kuto' ta ri' ri siwan utinimit pa ri nuq'ab' in». ¹⁸Ri etaq'ontzij kraqaqej kichi' pa ri kich'ab'al ri e'ajjuda, chkech ri siwan utinimit ek'o pa ri Jerusalem, puwi' ri tapya, arech kkina' kib' e kkixib'ij kib', e ruk' weri' loq' na ri' ke'ok pa ri tinimit. ¹⁹Kech'aw puwi' ri Udyos ri Jerusalem jacha ri kidyos ri siwan taq tinimit rech ri uwachulew, che xa kichak kiqab' ri winaq.

Ri uch'akoj ri uch'ab'al ri Eseki'as

²⁰Aretaq chi' tajin kok'owisaxik weri', ri ajawinel Eseki'as e ri Isa'i'as q'axel utzij ri Dyos, uk'ojol ri Amos, kech'aw ruk' ri Dyos e xkik'omij chikaj. ²¹Ri Yahweh kutaq uloq ri jun anjel che kikamisaxik konojel ri achijab' e'utz chrech ri ch'o'j, ri winaq nim kib'antajik e ri ek'amalb'e ek'o pa tz'um taq ja rech ri rajawinel ri Asiri'a; e ri are' xtzalijik pa ri rulew ruk' sib'alaj uk'ixb'al; e aretaq chi' kok ub'ik pa ri nim rachoch ri udyos, chi chila', enik'aj chkech ri e'uk'ojol xkikamisaj ri are' ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j. ²²Jewa' kito'ik xub'an ri

Yahweh, ri Eseki'as e ri e'ajjerusalem pa uq'ab' ri Senakerib', rajawinel ri Asiri'a e pa kiq'ab' konojel ri e'uk'ulel. Kuya nimalaj utzil chkech pa ronojel retal kulew. ²³Ek'i ri xkik'am uloq pa ri Jerusalem ri tab'al taq toq'ob' chuwach ri Yahweh e nik'aj taq sipanik chrech ri Eseki'as rajawinel ri Juda. Chuwach chi aq'anoq weri', ri are' xk'o'ji' nimalaj uq'ijil chkiwach konojel ri jetaq amaq'.

²⁴Pa taq we q'ij ri', ri Eseki'as xyawajik e xrila' uwach ri kamikal. Xch'aw ruk' ri Dyos e ri are' xutatab'ej ri uch'ab'al e xuya' jun mayib'alaj k'utb'al chuwach. ²⁵K'atek'ut, ri Eseki'as man xutzalij ta uk'axel we utzil xya chrech ri', nimal xub'an ri ranima', xa jek'uri' xqaj ri Oyowal chrij ri are', chrij ri Juda e chrij ri Jerusalem. ²⁶K'atek'uri', ri Eseki'as xunitz'arisaj chi na ri ranima', ri are' e xoquje' ri e'ajjerusalem; e rumal wa' weri', ri uq'aq'al royowal ri Yahweh man xqaj ta pakiwi' pa taq ri uq'ij ri Eseki'as. ²⁷Ri Eseki'as xk'o'ji' sib'alaj uq'inomal e uq'ijil. Xk'o'ji' q'an upwaq, saq pwaq, je'likalaj taq ab'aj, k'ok'alaj taq kunab'al, to'b'al ib' pa ri ch'o'j, e k'i jastaq che nimalaj rajil. ²⁸Xk'o'ji' taq uk'uja rech ri utriko, ri amaja' e ri ase'ite, ukab'al kech ri umeb'il e ri jupuq taq uchij. ²⁹Xek'o'ji' sib'alaj enima'q e eko'lik taq umeb'il. Ri Dyos xuya k'i taq rulew.

Unitz'irisaxik utzijoxik ri rajawaremal ri Eseki'as e ri ukamikal

³⁰Are we Eseki'as ri', xtz'apinik ajsik, jawi' kel uloq ri ja' rech ri Guijon e xub'ensaj chuxe' ulew pa ri uqajib'al q'ij pa ri Utinimit ri David. Ri Eseki'as, utz xe'eloq pa ronojel ri jetaq chak xub'ano. ³¹Aretaq chi' ri kinimal ri e'ajb'ab'iloni'a, xekitaq uloq ruk' ri are' etaq'ontzij arech ke'kich'ob'o' ub'ik ri mayb'al xb'antajik pa ri amaq', ri Dyos xuya kan ri are' arech kukajmaj e krilo ri k'o pa ri ranima'. ³²Ri k'isb'al utzijoxik ri Eseki'as, ri loq'oq'eb'al uk'ux chrech ri Dyos e ri chak xub'ano, tz'ib'atalik pa ri saqwachom xril ri Isa'i'as q'axel utzij ri Dyos, uk'ojol ri Amos, e pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Juda e ri Isra'el. ³³Ri Eseki'as xkotz'i' kuk' ri e'utat e xmuqik cho ri paqalik jawi' emuqutal wi ri e'uk'ojol ri David. Pa ri ukamikal, konojel ri e'ajjuda e ri e'ajjerusalem nimalaj uq'ijil xkiya'o. Are ri uk'ojol Manasses xajawinik kanoq pa uk'exwach.

Manasses kuk'is tzij puwi' ri uchak ri Eseki'as

33¹Ri Manasses kab'lajuj ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawinik, e xajawinik kawinaq jo'lajuj junab' pa ri Jerusalem. ²Xub'an itzel chuwach ri Yahweh, jeri' jacha ri itzel kkib'an ri winaq che xe'uk'yaq ub'ik ri Yahweh chkiwach ri e'ajisra'el. ³Kuyak chi jumul ri jetaq k'olb'al k'o chikaj, ri xuk'istzij ri utat Eseki'as pakiwi', xuyak tab'al taq toq'ob' chkiwach ri B'a'ales e xub'an tyoxlaj taq che', xxuki' chkiwach konojel ri ch'umil ek'o chikaj e xq'ijlanik chkech. ⁴Xoquje' xuyak tab'al taq toq'ob' pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri ja che xub'ij ri Yahweh puwi': «Pa ri Jerusalem pa junalik kk'o'ji' wi ri Nub'i'».

⁵Xuyak tab'al taq toq'ob' chkech konojel ri ch'umil ek'o chikaj pa ri keb' uwaja k'o cho ri Nim Rachoch ri Yahweh. ⁶Xe'ukoj ri ralk'uwa'l pa q'aq' pa ri taq'aj rech ri B'en Hinnom. Xub'an ri ch'ob'nik, xuk'ot kichi' ri k'o keta'mab'al e kub'an ri itznik; xutaq kik'amik ri kech'aw ruk' ri ekaminaqib' e ri kich'ob'ow ri jastaq kk'ulmatajik, itzel taq chak kub'an chuwach ri Yahweh, xa jek'uri' xutzur ri uq'aq'al royowal ri Are'. ⁷Xukoj ri esal uwach dyos che xub'an ri are', pa ri Nim Rachoch ri Dyos, ri ja che xub'ij ri Dyos puwi' chech ri David e

chrech ri uk'ojol Salomon: «Pa we Nim Ja ri' e pa ri Jerusalem, ri tinimit che xincha' chkixo'l konojel ri e'ujuq'at ri Isra'el, kinkoj na ri' pa junalik ri Nub'i'. ⁸Man kintzaq ta chi jun kqan ri' ri e'ajisra'el pa ri ulew jawi' xe'inya wi ri itat, xuwi ne' we kkilij ronojel ri xe'intaq in chrech, jacha ri kub'ij ri Pixab', ri tzij rajawaxik kb'anik, ri k'o rawasil xub'ij ri Mo'ises». ⁹Ri Manasses, ke'usub'u ri e'ajjuda e ri e'ajjerusalem, arech k'o chi na uwi' ri itzel kkib'ano chkiwach ri siwantinimit che xuk'ajisaj kiwach ri Yahweh chkiwach ri e'ajisra'el. ¹⁰Ri Yahweh kuch'ab'ej ri Manasses e ke'uch'ab'ej ri siwantinimit, k'atek'ut, man k'o ta xkitatab'ej e'are'.

Pa ri B'ab'iloni'a kkik'ex wi kik'u'x

¹¹K'atek'uri', ri Yahweh ke'utaq uloq chkij ri e'are', ri ek'amalb'e chkech ri achijab' erajch'o'jab' ri rajawinel ri Asiri'a, e ri e'are' xkichap ub'ik ri Manasses ruk' jat'ib'al taq ch'ich', xxim ub'ik ruk' ch'ich' e xk'am ub'ik pa ri B'ab'iloni'a. ¹²Aretaq chi' k'o pa we k'ax ri', kraj xutzukuj ri utzil ruk' ri Yahweh ri Udyos, xuqasaj rib' chuwach ri Kidyos ri e'utat; ¹³kch'aw ruk' ri Dyos e ri Are xpax uk'u'x chrech ruk' weri'. Xuta' ri roq'ej e xutzalijisaj chi jumul pa ri rajawib'al pa ri Jerusalem. Xa jek'uri', ri Manasses xreta'maj che ri Yahweh are are' ri Dyos. ¹⁴Chuwach chi aq'anoq weri', xuyak chi jumul ri tapya chrij apanoq ri Utinimit ri David, pa ri uqajib'alq'ij chrech ri Guijon, chunaqaj ri turnikja', kopan pa ri okb'al Uchi'ja kech ri Kar; kusutij rij ri Ofel e nimalaj tak'atik xub'an chrech. Xoquje' xe'ukoj ek'amalb'e' pa ronojel ri kowlaj taq utinimit ri Juda.

¹⁵Keresaj ub'ik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh ri ekaxlan taq dyos e ri jetaq tz'aq, xoquje' ronojel ri tab'al taq toq'ob' che xuyak cho ri ujuyub'al ri Nim Rachoch ri Dyos e ri xuyak pa ri Jerusalem; e ke'uk'yaq ub'ik naj chrech ri tinimit. ¹⁶Xuyak chi jumul ri tab'al toq'ob' chuwach ri Yahweh e kuchi'j tab'al toq'ob' rech riqoj ib' e rech nim rilik ri Are' e xutaq ri Juda arech kkipatanij ri Yahweh, Udyos ri Isra'el; ¹⁷k'atek'ut, ri siwantinimit kkitaqej na kkichi'j ri tab'al toq'ob' cho ri k'olb'al k'o chikaj, kne'b'a weri' kchi'j chrech ri Yahweh ri Kidyos.

¹⁸Ri uk'isb'al ri utzijoxik ri Manasses, ri uch'awem xub'an ruk' ri Dyos e ri tzij xkib'ij ri esaqwachom chrech pa ri ub'i ri Yahweh, Udyos ri Isra'el, kriqitajik pa ri Uwuj ri Kichak ri Ekajawinel ri Isra'el. ¹⁹Ri uch'awem ruk' ri Dyos e ri utatab'exik xb'anik, ri jetaq umak e ri retzelal, ri k'olb'al jawi' xuyak wi ri k'olb'al chikaj e jawi' ri xe'ukoj ri tyoxlaj taq che' e ri e'esal taq uwach dyos aretaq chi' maja' kuqasaj rib': ronojel weri' tz'ib'atalik pa ri Uchak ri Josay. ²⁰Ri Manasses xk'otz'i' kuk' ri e'utat e xmuqik pa ri nimalaj rachoch. Pa ri uk'exwach are xajawanik kanoq ri uk'ojol Amon.

Ri Amon k'ax uch'ab'exik

²¹Ri Amon juwinaq keb' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik keb' junab' pa ri Jerusalem. ²²Xub'an itzel chuwach ri Yahweh, jacha xub'an ri utat Manasses. Ri Amon xub'an tab'al taq toq'ob' e xe'uq'ijilaj konojel ri e'esal uwach dyos xu-tz'aq ri utat Manasses. ²³K'atek'ut, ri are' man xuqasaj ta rib' chuwach ri Yahweh, man xub'an taj jacha ri xub'an ri utat Manasses; xane xuya chi na uwi' ri itzel xub'ano. ²⁴Ri e'upataninel xkichomaj ukamisaxik pa ri nim rachoch. ²⁵K'atek'ut, ri siwantinimit ek'o chuwachulew, xe'kikamisaj konojel ri xkichomaj ukamisaxik ri Amon e xki'okisaj pa uk'exwach ri uk'ojol Josi'as.

Ri unitz'irisaxik utzijoxik ri ajawaremal

34¹Ri Josi'as wajxaqib' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik juwinaq ju'lajuj junab' pa ri Jerusalem. ²Utz xub'an chuwach ri Yahweh e kuterne'b'ej ri ub'e ri umam David e man xujal ta ri ub'e, man xb'e ta pa ri rikyaq'ab' on pa ri umox.

Ri nab'e k'ak' taq chak xb'anik

³Pa ri uwajxaq junab' che kajawinik chik ri Josi'as, aretaq chi' k'ojol ala na ri are', xuchaple'j utzukuxik ri Udyos ri umam David. E pa ri kab'lajuj junab' che kajawinik chik, xuchaple'j uch'ajch'ob'exik ri Juda e ri Jerusalem chrech ri k'olb'al ek'o chikaj, chrech ri tyoxlaj taq che', ri etz'aq e'esal uwach dyos eb'anom ruk' ja'rinaq ch'ich'. ⁴Xchup uwach chuwach ri are' ri tab'al taq toq'ob' chkiwach ri jetaq B'a'al, kuk'ot ub'ik ri jetaq ab'aj rech ri k'ok q'ol k'o puwi' weri', kujaq'ij ub'ik ri tyoxlaj taq che', ri jetaq wachb'al, ri jetaq tz'aq ri e'esal uwach Dyos b'anom ruk' ja'rinaq ch'ich', poqalaj kub'an chkech e kutukej puwi' jawi' ri emuqtal wi ri jachin taq xkichi'j tab'al toq'ob' chkech. ⁵Kuporoj ri kib'aq ri chuchqajawib' cho ri tab'al taq toq'ob' e jewa' uch'ajch'ob'exik kub'an ri Juda e ri Jerusalem. ⁶Pa ri taq utinimit ri Manasses, ri Efra'im, ri Sime'on, xoquje' ri utinimit ri Neftali e pa ri ulew ek'o chunaqaj che tz'inalik xekanaj kanoq, ⁷xuk'is tzij puwi' ri tab'al taq toq'ob', xujaq'ij ri tyoxlaj taq che', ri jetaq tz'aq, poqlaj xub'an chrech; pa ronojel ri rulew ri Isra'el xuwilij ub'ik konojel ri porb'al k'ok' q'ol, aretaq chi' xb'antajik weri', xtzalij pa ri Jerusalem.

Ri jetaq chak xb'an

pa ri Nim Rachoch ri Dyos

⁸Aretaq chi' wajxaqlajuj junab' chik tajin kajawinik, kutaq ri Safan uk'ojol ri Asali'as, ri Ma'asi'as q'atb'altzij pa ri tinimit, e ri Yo'aj uk'ojol ri Yo'ajaz ajtaqo'ntzij, arech kkib'an rutzil, ri Nim Rachoch ri Yahweh Udyos. ⁹Kkik'am ub'ik chrech ri nimalaj chuchqajaw Jilki'as, ri pwaq k'amom uloq pa ri Nim Rachoch ri Dyos e che e'are ri e'ajlevi ri echajinel pa ri rokb'al, xemolowik: ri pwaq ri' petinaq uloq pa ri Manasses, pa ri Efra'im e pa ronojel ri ulew to'tajinaq na kanoq rech ri Isra'el, xoquje' petinaq uloq kuk' ri e'ajjuda e kuk' ri e'ajb'enjamin ri ejeqel pa ri Jerusalem. ¹⁰Kkiya' chkech ri etak'al chrij ri chak pa ri Nim Rachoch ri Yahweh e ri e'are' xkiya' chkech ri e'ajchakib' arech kkib'an ub'anik ri Nim Ja. ¹¹Xkiya' chkech ri e'ajajanel, ri e'ajb'analja, arech kkiloq' ri paxim taq ab'aj, ri tz'alam e ri jetaq kuch rajawxik chrech ri uxottal jawi' xkib'an k'ax chrech ri erajawinel ri Juda.

¹²We achijab' ri' suk' kib'antajik kechakunik; elaq'ab'em kumal ri Yajat e ri Ab'adi'as, ri e'are' e'ajlevi che ek'o chkixo'l ri e'uk'ojol ri Merari, ri e'uk'ojol ri Sakari'as e ri Mesul-lam, e'ajkehatita che ek'amalb'e chrech ri chak, e enik'aj taq e'ajlevi chik; konojel e'are' e'utzalaj taq ajq'ojomab' chrech ri jetaq q'ojom, ¹³xoquje' ek'amalb'e chkech konojel e'ajeqanel eqa'n, e chkech ri e'ajchakib' pa ri k'i taq uwach chak. Chki'xo'l ri e'ajlevi, xoquje' ek'o e'aj-tz'ib'ab', ek'o eq'axel wuj e ek'o elaqb'anel uchi'ja.

Xriqitajik ri Pixab'

¹⁴Aretaq chi' tajin kkesaj ub'ik ri pwaq che xkik'am uloq ri winaq pa ri Nim rachoch ri Yahweh, ri chuchqajaw Jilki'as xuriq ri Uwuj ri Upixab' ri Yahweh che are ri Mo'ises xya'ow kanoq. ¹⁵Ri Jilki'as xujach chrech ri Safan, jewa' kub'ij chrech ri': «Ri in xinriq we

Uwuj ri Upixab' ri Dyos pa ri Nim rachoch ri Yahweh». ¹⁶Ri Safan kuk'am ub'ik ri wuj chrech ri ajawinel e jewa' kub'ij chrech: «Ri e'apataninel tajin kkib'ano ronojel ri xta' chkech. ¹⁷Xkija'risaj ri ch'ich', ri saq pwaq che kk'am uloq pa ri Nim Rachoch ri Yahweh e xkijacho pa kiq'ab' ri etak'al chrij ri chak e pa kiq'ab' ri e'ajchakib'». ¹⁸Ri ajtz'ib' Safan kub'ij chrech ri ajawinel: «Ri chuchqajaw Jilki'as xujach jun wuj chwech»; e ri Safan xusik'ij jun ch'aqap chuwach ri ajawinel.

¹⁹Aretaq chi' ri ajawinel xuta' ri tzij k'o pa ri Pixab', xurachq'ij ri ratz'yaq. ²⁰E xtaqan chrech ri Jilki'as e chech ri Ajikam uk'ojol ri Safan, ri Ab'don uk'ojol ri Mika, chrech ri ajtz'ib' Safan e chrech ri Asa'i'as, nimalaj rajpataninel ri ajawinel: ²¹«Jix che utayik chrech ri Yahweh, toq'b'isab'al nuwach in e toq'ob'isab'al kiwach ri Isra'el e ri Juda, e kita chrech ri jastaq k'o pa ri wuj che xriqitajik. Qastzij nak'ut, che nimalaj ri uq'aq'al royowal ri Yahweh wa'lajinaq chqij uj; rumal rech che ri Eqatat man xkik'aslemaj taj ri utzij ri Yahweh e man xkib'an taj ronojel ri tz'ib'atalik pa we wuj ri'».

Ri utzij ri ixoq q'axel utzij ri Dyos

²²Ri Jilki'as e ri ewinaq xe'utaq ub'ik ri ajawinel, keb'e ub'ik ruk' ri ixoq Julda q'axel utzij ri Dyos, rixoqil ri Sal-lum, uk'ojol ri Tokat, uk'ojol ri Jasra, che are krilij ri jetaq atz'yaq; ri ixoq ri' jeqel pa ri Jerusalem, pa ri k'ak' tinimit. Ri e'are' kkib'ij chrech ri are' jacha ri xb'ix chkech, ²³k'atek'uri' ri are' kub'ij chkech: «Jewa' kub'ij ri Yahweh Udyos ri Isra'el. Chib'ij b'a' chrech ri achi che xixutaq uloq wuk' in: ²⁴Jewa' kub'ij ri Yahweh. Kink'am na uloq ri itzel puwi' we k'olb'al ri' e pakiwi' ri e'siwantinimit, ronojel ri itzel che tz'ib'atalik pa ri wuj che xsik'ix cho uxikin ri rajawinel ri Juda, ²⁵rumal rech che ri e'are' xinkiya' kanoq e xkib'an tab'al taq toq'ob' chkiwach enik'aj taq dyos chik e sib'alaj k'ax xkib'an chwech ruk' ronojel ri uchak kiq'ab'. Ri uq'aq'al woyowal, xqaj puwi' we k'olb'al ri' e man kchup ta ri'. ²⁶E kib'ij ri' chrech ri rajawinel ri Juda ri xixtaqow uloq arech ki'ta' chrech ri Yahweh, jewa' kib'ij chrech ri': Are wa' ri kub'ij ri Udyos ri Isra'el puwi' ri tzij xato... ²⁷rumal rech che xpax ak'u'x e xaqasaj awib' chuwach ri Dyos aretaq chi' xata' ri utzij kub'ij puwi' we k'olb'al ri' e pakiwi' ri esiwantinimit, e rumal rech che xamoch'och'ej awib' chnuwach in, e xarachq'ij ri awatz'yaq e xatoq' chnuwach in, ri in xintatab'ej ri atzij, utzij ri Yahweh. ²⁸Ri in katink'am na ub'ik kuk' ri e'atat, e pa utzil ri' katqaj pa ri amuqub'al; ri awoq'och man kril ta ri' jun chkech ri itzel che kink'ama' na uloq puwi' we k'olb'al ri' e pakiwi' ri esiwantinimit». Ri e'are' xkik'am ub'ik ri tzij chrech ri ajawinel.

Kkib'an chi jumul ri chapb'alq'ab'

²⁹K'atek'uri', ri ajawinel ke'usik'ij konojel ri ekinimal ri Juda e ri Jerusalem, ³⁰e ri ajawinel xpaqi' ub'ik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh erachi'l ub'ik konojel ri achijab' ek'o pa ri Juda e ri siwantinimit ek'o pa ri Jerusalem, ri echuchqajawib', ri e'ajlevi e konojel ri siwantinimit, chi enim e chi eko'lik winaq. E xusik'ij cho kixikin ronojel ri tzij k'o pa ri uwuj ri chapb'alq'ab' che xriqitajik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ³¹Ri are' tak'al chunaqaj ri raqanja, kub'an ri chapb'alq'ab' chuwach ri Yahweh arech kuterne'b'ej ri Yahweh, e kuk'ol pa ranima' ri jetaq utaqanik, ri utzij e ri upixab', ruk' ronojel ranima' e ruk' ronojel ruxlab'al qastzij kub'an ronojel ri tzij tz'ib'atalik pa we wuj ri'. ³²Kub'ano che konojel ri winaq ek'o pa ri Jerusalem e pa ri B'enjamin kkib'a ri chapb'alq'ab' ri'. Ri e'ajjerusalem kkib'an ri chapb'alq'ab' ri Kidyos ri Kitat. ³³Ri Josi'as xuchup uwach ri itzel k'o pa ronojel ri kulew ri e'ajisra'el. Joropa' ri xk'asi'k, ke'utiq'ij konojel ri ek'o pa ri Isra'el kkipatanij ri

Yahweh ri Udyos. E aretaq chi' k'aslik ri are' man kkiya ta kanoq ri Yahweh, ri Kidyos ri ekitat.

Ri usuk'umaxik ri Q'axeb'al (Pasku'a)

35¹Ri Josi'as xunimaq'ijarisaj ri q'axeb'al pa ri Jerusalem rech uq'ijil ri Yahweh; xkich'ol ri Q'axeb'al pa ri kajlajuj q'ij chrech ri nab'e ik'.

²Ri Josi'as ke'ukoj chi jumul ri echuchqajawib' pa ri kichak kipatan e xuya kichuq'ab' arech kipatanajik pa ri Nim Rachoch ri Yahweh. ³Kub'ij chkech ri e'ajlevi, che nimalaj keno'jinik chkiwach konojel ri Isra'el e che etyoxrisam chuwach ri Yahweh: «Chikojo' ri tyoxlaj arka pa ri Nim Rachoch ri Dyos ri xuyak ri Salomon, uk'ojol ri David, rajawinel ri Isra'el. Ruk' weri' man k'o ta chi jumul ri' kitelej cho taq ri iteleb'. Kamik ri' chipatanij ri Yahweh ri Idyos e ri Isra'el ri siwan utinimit. ⁴Chisuk'umaj b'a' iwib' jeri' jacha ri ib'anom pa ri ja k'olb'al, jacha ri ib'anom kuk' ri iwachalal, jacha ri utz'ib'am kanoq ri David, rajawinel ri Isra'el e ri utz'ib'am kanoq ri uk'ojol Salomon. ⁵Chixk'ol kanoq pa ri tyoxlaj k'olb'al, che kipatanixik ri ejuq'at taq e'achalaxik, che kipatanaxik ri e'iwachalal che xaq ewinaq, ri e'ajlevi k'o jastaq kech ri' chkixo'l ri e'a'upaja k'olb'al. ⁶Chich'olo' ri Q'axeb'al, chityoxrisaj iwib', chisuk'umaj chkech ri e'iwachalal e chib'ana' ri utzij ri Yahweh ri xuya kanoq rumal ri Mo'ises».

Ri nimalaj q'ijlanik

⁷Ri Josi'as xuk'am ub'ik rech kitoq'ob'isaxik kiwach ri xaq ewinaq, enik'aj eko'lik taq awaj, e'alaj taq chij e e'alaj taq k'isik', weri' e'oxchuy jo'lajujq'o' (30.000), konojel we awaj ri' rech ri tab'al toq'ob' kb'an pa ri Q'axeb'al, kech konojel ri winaq ek'o chila', e wuqq'o' lajujk'al (3.000) e'ama' b'oyix. Konojel we awaj ri', chkixo'l ri umeb'il ri ajawinel xe'el wi. ⁸Xoquje' ri ek'amalb'e xk'iy pa kanima' xkitas nik'aj taq sipanik kech ri siwantinimit, ri echuchqajawib' e ri e'ajlevi. Ri Jilki'as, ri Sakari'as e ri Yeji'el, ek'amal taq b'e pa ri Nim Rachoch ri Dyos, xkiya' chkech ri echuchqajawib' tab'al toq'ob' rech ri Q'axeb'al, waqq'o' lajujk'al (2.600) alaj taq chij e jo'lajuj (300) b'oyix. ⁹Ri ekinimal ri e'ajlevi: ri Konani'as, ri Sema'i'as e ri rachalal ri Natana'el, ri Jasab'i'as, ri Ye'i'el e ri Yosab'ad, xkitaso chkech ri e'ajlevi rech tab'al toq'ob' pa ri Q'axeb'al, kab'lajujq'o' lajujk'al (5.000) alaj taq chij e juq'o' k'al (500) b'oyix. ¹⁰Aretaq chi' suk'umatajinaq chik jeri', xkicholej kib' ri echuchqajawib' pa ri kik'olb'al e xoquje' xkicholej kib' ri e'ajlevi jacha ri kib'anom pa ri ja k'olb'al, jacha xtaqanik ri ajawinel. ¹¹Xech'olik ri jetaq awaj rech ri Q'axeb'al; e aretaq chi' ri echuchqajawib' xkichikej ri kik'el che xkik'am chi pa kiqu'ab' ri e'ajlevi, ri e'ajlevi kkich'ol ri jetaq awaj.

¹²Kkitas apanoq ri rech ri holokosto, arech kkiya' chkech ri e'achalaxik pa ja k'olb'al, arech ksipaj chrech ri Yahweh, jacha ri tz'ib'atalik pa ri uwuj ri Mo'ises; xoquje' jeri' xb'an chrech ujachik ri jetaq b'oyix. ¹³Ktzak ri Q'axeb'al cho ri q'aq' jacha ri kub'ij ri pixab'; ktzak ri tyoxlaj taq wa pa taq b'o'j, pa taq t'u'y e pa taq kaswe'l e aninaq xjach chkiwach konojel ri siwantinimit. ¹⁴K'atek'uri', xkisuk'umaj ri Q'axeb'al kech ri e'are' e ri kech ri chuchqajawib', rumal rech che ri echuchqajawib' e'uk'ojol ri A'aron jun aq'ab' xechakunik che uchi'xik ri holokosto e ri taq xepo; rumal k'uwa' ri e'ajlevi xkisuk'umaj ri Q'axeb'al kech e'are' e kech ri echuchqajawib', e'uk'ojol ri A'aron. ¹⁵Xoquje' ri e'ajb'ixonelab', e'uk'ojol ri Asaf, ek'o pa ri kik'olb'al, jacha ri xtaqan ri David; xoquje' ri Asaf, ri Heman, ri Yedutun ri saqwachom rech ri ajawinel; xoquje' ri elaq'ab'anel ri uchi' taq ja, ek'olik

chkijujunal pa ri uchi'ja che kkilaq'ab'ej. Man rajawaxik taj kkiya' kan ri kichach, rumal rech che ri ekachalal e'ajlevi kkisuk'umaj ronojel ri jastaq kech ri e'are'.

¹⁶Pa we jun q'ij ri', jewa' usuk'umamik xb'anik ronojel ri q'ijlanik chrech ri Yahweh, arech kok'owisaxik ri Q'axeb'al e kchi'xik ri jetaq holokosto cho ri tab'al toq'ob' chuwach ri Yahweh, jacha ri xtaqan ri ajawinel Josi'as chrech. ¹⁷Pa taq we q'ij ri', ri e'ajisra'el che ek'o pa we k'olb'al ri', xki'ok'owisaj ri Q'axeb'al e ri nimaq'ij rech ri taq kaxlanwa che man k'o ta uch'amilal, wuqub' q'ij.

¹⁸Pa ri Isra'el, man ok'owisam ta chik jun Q'axeb'al jacha weri' chi pa taq ri ujunab' uloq ri Samu'el, q'axel utzij ri Dyos; man k'o ta jun chkech ri ekajawinel ri Isra'el xrok'owisaj jun Q'axeb'al jacha ri xub'an ri Josi'as, ri echuchqajawib', ri e'ajelewi, konojel ri e'ajjuda e ri e'ajisra'el che ek'o pa we jun k'olb'al ri', e ri esiwantinimit ek'o pa ri Jerusalem.

Ri k'ax xuk'isb'ej ri rajawaremal ri Josi'as

¹⁹We Q'axeb'al ri', xok'owisaxik pa ri wajxaqlajuj junab' aretaq chi' kajawinik chik ri Josi'as. ²⁰Chuwach chi aq'anoq ronojel ri chak xub'an ri Josi'as, arech kub'an rutzil ri Nim Rachoch ri Dyos, xpaqi' uloq ri Neko, rajawinel ri Egipto, che ub'anik ri ch'o'j pa ri Karkemis puwi' aq'anoq ri E'ufrates. E ri Josi'as xuk'ulu' ri are'. ²¹Ri Neko, ke'utaq enik'aj e'ajtaq'ontzij ruk' ri are' arech kkib'ij chrech: «¿Jas wech in chaweche at, at rajawinel ri Juda? Man xinpe ta in che ub'anik ri ch'o'j awuk' ri at pa we jun q'ij ri', xane are xinpetik che ub'anik ri ch'o'j ruk' jun ja che k'o nuch'o'j ruk'; e ri Dyos xinutaq uloq arech kinkowij ub'anik. Mak'ule'laj b'a' ri Dyos che ub'anik ri jastaq kraj, ri Are' k'o wuk' in, muchup ne' awach at». ²²K'atek'ut, ri Josi'as man xuya' ta kanoq ri ch'o'j ruk' ri are' e man xuta' ta ri utzij ri Neko pa ri ub'i' ri Dyos. Xb'inik che ub'anik ri ch'o'j pa ri taq'aj rech ri Meguiddo. ²³Ri achijab' e'ajch'ab' kkik'yaq ri kich'ab' chrij ri Josi'as e ri ajawinel kub'ij chkech ri e'upataninel: «Chiniwesaj ub'ik, rumal rech che sib'alaj insoktajinaq». ²⁴Ri e'upataninel xkesaj pa ri uch'ich', e xkiq'axex pa jun chik ch'ich' e ktzalijisaj pa ri Jerusalem jawi' xkam wi. Xmuqik pa ri muqb'al kech ri e'utat. Konojel ri Juda e ri Jerusalem xkoq'ej ri Josi'as; ²⁵Ri Jeremi'as xutzib'aj jun b'ix k'isb'alk'u'x puwi' ri Josi'as, e konojel ri e'ajb'ixonelab', chi achijab' e chi ixoqib', chi kamik na ri' kkitzizoj na ri Josi'as pa taq ri b'ix k'isb'alk'u'x; e weri' xokik jun pixab' pa ri Isra'el. Weri' tz'ib'atalik kanoq pa ri Taq K'isb'alk'u'x.

²⁶Ri nik'aj taq jastaq chik xub'an ri Josi'as, ri utzil k'utb'al ri ukojonik xub'ano, jacha ri tz'ib'atalik pa ri upixab' ri Yahweh, ²⁷ri nab'e taq uchak e ri uk'isb'al kanoq, ronojel tz'ib'atalik pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Isra'el e ri Juda.

Ri Jo'akaz

36¹Ri siwantinimit rech ri uwachulew, xkik'am ri Jo'akaz, uk'ojol ri Josi'as, e xkuxisaj ajawinel pa uk'exwach ri utat, pa ri Jerusalem. ²Ri Jo'akaz juwinaq oxib' ujunab', aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik oxib' ik' pa ri Jerusalem. ³Ri rajawinel ri Egipto xresaj ub'ik pa ri Jerusalem e kutoq'ij jun alka'bal pakiwi' ri tinimit ok'al talentos saq pwaq e jun talento q'an pwaq. ⁴K'atek'uri', ri rajawinel ri Egipto are ku'okisaj kanoq ajawinel pakiwi' ri Juda e ri Jerusalem, ri Eli'akim, che rachalal ri Jo'akaz, e kuk'ex ri ub'i' kukoj Joyakim chrech ri are'. E ri Jo'akaz, ri rachalal, kuchap ub'ik ri Neko e kuk'am ub'ik pa ri Egipto.

Ri Yoyakim

⁵Ri Yoyakim k'o juwinaq job' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik ju'lajuj junab' pa ri Jerusalem. Kub'an ri itzel chuwach ri Yahweh ri Udyos. ⁶Ri Nab'ukodonosor, rajawinel ri B'ab'iloni'a, xpaqi' uloq arech kch'o'jinik ruk' ri are', kujat'ij ruk' ch'ich' arech kuk'am ub'ik pa ri B'ab'iloni'a. ⁷Ri Nab'ukodonosor xoquje' xuk'am ub'ik pa ri B'ab'iloni'a nik'aj jastaq rech ri Nim Rachoch ri Yahweh e xukoj weri' pa ri nim rachoch k'o pa ri B'ab'iloni'a. ⁸Ri k'isb'al taq utzijoxik ri Yoyakim, ri itzel jastaq xub'ano e ronojel ri xuk'ulmaj, tz'ib'atalik pa ri Kiwuj ri Ekajawinel ri Isra'el e ri Juda. Pa ri uk'exwach are xajawinik kanoq ri uk'ojol Jo'akin.

Ri Jo'akin

⁹Ri Jo'akin wajxaqib' ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik oxib' ik' rachi'l lajuj q'ij pa ri Jerusalem; kub'an ri itzel chuwach ri Yahweh. ¹⁰Aretaq chi' xok'ow jun junab', ri ajawinel Nab'ukodonosor xtaqanik arech kk'am ub'ik ri Jo'akin pa ri B'ab'iloni'a rachi'l ri utzalaj taq jastaq k'o pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, e kukojo ri Sedesi'as, rachalal ri Jo'akin, ajawinel pakiwi' ri Juda e ri Jerusalem.

Ri Sedesi'as

¹¹Ri Sedesi'as juwinaq jun ujunab' aretaq chi' xumajij ri rajawaremal e xajawinik ju'lajuj junab' pa ri Jerusalem. ¹²Kub'an ri itzel chuwach ri Yahweh, ri Udyos. Man xuqasaj ta rib' chuwach ri Jeremi'as q'axel utzij ri Dyos, ri are' che kuch'ab'ej rumal xtaqan ri Yahweh chrech. ¹³Xoquje' ri are' xwa'lajik chrij ri ajawinel Nab'ukodonosor, ri are' che xub'an chrech ri Sedesi'as che kujikib'a ri utzij chrech ri are' chuwach ri Dyos. K'ax uch'ab'exik rumal rech che xukowrisaj ri ujolom e ri ranima' e man xtzalij ta ruk' ri Yahweh, ri Udyos ri Isra'el.

Ri amaq'

¹⁴Xoquje', konojel ri ekinimal ri echuchqajawib' e ri siwantinimit xkinimarisaj uwach ri uk'exik ri kitzij chuwach ri Yahweh, kkib'ano ronojel ri itzel naq'atalik chkech ri siwantinimit e xketzelaj uwach ri Nim Rachoch ri Dyos, ri xutyoxrisaj ri Yahweh chech Are' pa ri Jerusalem. ¹⁵Ri Yahweh, Kidyos ri kitat, chi pa ri umajib'al uloq man kkos ta che utaqik uloq chkech ri e'are' enik'aj e'ajtaqo'ntzij, rumal rech che xutoq'ob'isaj kiwach ri siwan utinimit e ri tyoxlaj Uk'olb'al. ¹⁶K'atek'ut, ri e'are' xketzelaj kiwach ri erajtaqo'n utzij ri Dyos, man xkita' ta ri kitzij, kketz'ab'ej kiwach ri eq'axel utzij ri Dyos, chi k'ate' na xyakataj ri uq'aq'al royowal ri Yahweh pakiwi' ri siwan utinimit, e man loq' ta chik jas ta ne' kb'anik.

Ri uk'isik tzij pakiwi' ri siwantinimit

¹⁷Xa jek'uri', xub'ano arech kpaqi' uloq chkij ri e'are' ri rajawinel ri e'ajkalde'a, che xe'ukamisaj ruk' ri ch'ich' rech ch'o'j ri achijab' che e'utz chrech ri ch'o'j, pa ri tyoxlaj

uk'olb'al e man xe'ukuy ta ri alab'om e ri alitomab', ri nim winaq e ri saq chi ujolom. Ri Dyos ke'ujach konojel pa uq'ab' ri are'.

¹⁸Ronojel ri nim on ko'lik jas uwach k'o pa ri Nim Rachoch ri Dyos, ri q'inomal k'o pa ri Nim Rachoch ri Yahweh, ri uq'inomal ri ajawinel e ri kiq'inomal ri enim taq uwinaq, kuk'am ub'ik ronojel pa ri B'ab'iloni'a. ¹⁹Kkiporoj ri Nim Rachoch ri Dyos e xkiwilij ri utapyil ri Jerusalem; xkit'iq q'aq' chrech ronojel ri nim taq rachoch e kkib'an k'ax chrech ronojel ri utz taq jastaq k'o chila'. ²⁰Ri Nab'ukodonosor ke'uk'am ub'ik pa ri B'ab'iloni'a ri jachintaq ri xeto'taj kanoq chuwach ri ch'ich'; chila' xepatanijik chech ri are', xoquje' xepatanajik chrech ri e'uk'ojol chi k'ate' na xujikib'a' rib' ri kajawaremal ri Persi'a, ²¹arech qastzij kb'antajik ri utzij ri Yahweh xub'ij rumal ri uchi' ri Jeremi'as: «Chi k'ate' na kutoj ri amaq' ri jetaq usab'ado, kuxlan na ri' ronojel ri uq'ijil ri tz'inalik, chi k'ate' na kk'is ri oxk'al junab'».

Ri petinaq chwe'q kab'ij

²²Ri nab'e junab' rech ri Siro, rajawinel ri Persi'a, arech qastzij kb'antajik ri utzij ri Yahweh, ri xub'ij rumal ri Jeremi'as, ri Yahweh xuk'asuj ri ruxlab'al ri Siro, rajawinel ri Persi'a, che xtaqanik arech ksik'ixik e kb'ixik pa ronojel rajawaremal: ²³«Jewa' kub'ij ri Siro rajawinel ri Persi'a: Ri Yahweh, ri Udyos rech ri kaj, xuya' chwech ronojel ri jetaq ajawib'al k'o chuwachulew. Ri are' xinutaqo arech kinyak jun Nim Rachoch pa ri Jerusalem, pa ri Juda. ¡Jachin jun chixo'l ri ix, siwan utinimit ri are', chkanaj ri Udyos ruk' e che paqal ub'ik!».